
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 05 06 05 010 5

﴿ الجزء الحادی عشر ﴾

من

درر الحکام شرح مجلة الاحکام

کتاب الوکاله

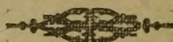

اثر

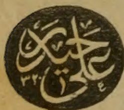
خواجه امین افندی زاده

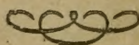
علی حیدر

محکمهٔ تمییز اعضاسندن ومکتب حقوق وملکیهٔ شاهانه مجله معلمی

استانبول

شرکت مرتبیه مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده نومرو ٥٢

١٣١٩

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الجليل حسبنا الله ونعم الوكيل وهو ولى الجليل

كتاب حادى عشر

(وكالت حقنده اولوب بر مقدمه ايله اوچ بابى مشتملدر.)

وكالتك مشروعيتى كتاب ، سنت ، اجماع امت ومعقول ايله ثابت اولمشدر :

كتاب : اصحاب كهفدن حكايه طريقيله ذكر بويوريلان « فابعثوا احدكم بورقكم هذه الى المدينة » آيت جليله‌سى بولنمشدر. زيرا بونده‌كى بعث بطريق الوكاله‌در. وشرع من قبلنا شرع لنا اذا قصه الله تعالى ورسوله من غير انكار ولم يظهر نسخه والورق هى الفضة المضروبة .

سنت سنيه: فعل الرسولدن عبارتدر. شويله‌كه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حكيم بن حزامى قربان صاتون آلمسى ايچون توكيل بويورمشدر.

وكالتك جوازنده اجماع امت منعقد اولمشدر تكمله‌ٔ ردمحتار.

معقول: انسان بعضا امورينه مباشرتدن عاجز قالاجغندن غيريسنى توكيله محتاج اولور جوهره «١٧» ماده‌يه باق .

مثلا وكالت غير مشروع وهركس امورينى بالذات ايفايه مجبور اولسه مسافهٔ سفر بعيد برمحلده بولنان مديوننددن حقنى استيفا ايچون داين محل مذكوره بالذات كيتمسى لازم كليركه بو

تقدیرده استیفا أیلیه‌جکی حقندن فضله مصارف سفریه وقوع بولور.

انسان مدنی الطبع خلق ایدلمکله معاشنده تعاضد وتناصره محتاج اولوب وکالت دخی بو قبیلدندر .

وکالت، واوك فتح وکسریله توکیلك اسمیدر تکمله‌ٔ ردمحتار.

﴿ مقدمه ﴾

﴿ بعض اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در . ﴾

﴿ ماده ١٤٤٩ ﴾

(وکالت) لغة حفظ معناسنه‌در. بنابرین بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه مالمده سنی وکیل ایتدم دیوبده او مالده نه‌کبی تصرفانه وکیل ایتدیکنی ذکر ایتمز ایسه او کمسنه آنجق او مالی محافظه ایده‌بیلیر. یوقسه آنده بشقه درلو تصرف أیلیه‌مز درر. نته‌کیم بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه «سن هرشیده وکیلمسك» دیدکده او کمسنه‌یه محافظه خصوصی تفویض ایدلمش اولور بحر.

شرعا (بر کیمسه) کندیسی ایچون تصرف ایتمك جائز وکندیسنك أهلیت نفسی ایله أصل تصرفه نظراً تصرفه مالك و مقتدر بولندیغی و معاملاتدن بولنان معلوم (ایشی) یعنی تصرفی — حق تصرف کندیسنده دخی قالمق اوزره — (بشقه‌سنه تفویض ایتمك و اول ایشده آنی کندی یرینه اقامه أیلمکدر.) یعنی بر تصرفکه بر کیمسه أصل تصرفه نظراً أهلیت نفسی ایله — هر نه قدر عروض نهی سببیله او تصرفی یاپمق

ممتنع اولسه بیله — آنی یاپمغه مقتدر اوله، او تصرفی اجرا ایچون بشقه‌سنی وکیل ایده‌بیلیر .

ایضاح القیود والسبب

۱ کندیسی ایچون تصرف ایتمك جائز الخ: مثلا برکیمسه کندی مالنی بالذات بیعه مقتدر اولدیغی کبی بونی صاتمغه دیکرینی توکیله دخی مقتدردر. نته‌کیم برکیمسه صغیر ولدینك مالنی دیکر کمسنه‌یه قیمت حقیقیه‌سیله صاته‌بیله‌جکی کبی مذکور مالی صاتمق اوزره دیکرینی دخی وکیل ایده‌بیلیر . یعنی ولی ووصی صغیرك یا معتوهك مالنده کندیلرینك بالذات تصرف ایتملری جائز اولدیغی خصوصلرده غیریسنی دخی توکیل ایتمسی جائزدر تنقیح وطحطاوی . فقط بو صورتده وکیل موکل بری هنوز یاپمدن صغیر بالغ اولدقده آرتق وکیلك وکالتی قالماز واقعات.

اما بر تصرفکه برکیمسه، آنی بالذات یاپمغه مقتدر اولمیه اول تصرفی یاپمق اوزره بشقه‌سنی وکیل ایده‌مز . شویله‌که مثلا بر صبی ممیز، مالنی آخره هبه ایتمکه مقتدر اولمدیغی کبی آنی هبه ایتمکه بر بالغی توکیله دخی مقتدر دکلدر . «۸۵۹» و ۹٦۷ ماده‌لره باق.

۲ اهلیت نفسی : بو تعبیر ایله وکیل خارج قالیر . یعنی وکیل حسب الوکاله مأمور اولدیغی امورده تصرفه مقتدر اولدیغی حالده بو تصرفی یاپمق اوزره دیکر کمسنه‌یی توکیل ایده‌میه‌جکی «۱٤٦٦» ماده‌ده مصرح اولمغله بونك تعریفدن

اخراجی ایچون بو قید علاوه ایدلمشدر . ایمدی بو مسئله‌ده وکیل تصرفه مقتدر ایسه‌ده بوکا اقتداری اهلیت نفسی ایله اولمیوب بلکه موکلنك تفویضنه مبنی بولنمشدر جوهره بایضاح.

٣ أصل تصرفه نظراً ، عوارضدن قطع النظر : موکل ، نهی شرعیدن طولایی او تصرفی یاپمغه مقتدر اولمسه‌بیله بوعدم اقتدار عروض نهی سببیله اولوب موکل أصل تصرفه نظراً اوایشی یاپمغه مقتدر عداوانه‌رق مذکور تصرف ایچون دیکرینی توکیله مقتدر اولور . شویله‌که مثلا بر مسلم بیع خنزیره نهی عارض سببیله مقتدر دکل ایکن آنی بیع ایتمك اوزره بر غیر مسلمی عندالامام وکیل ایده‌بیلیر مجمع‌الانهر .

٤ معاملاتدن بولنان : بو تعبیر ایله استیفاء قصاصه توکیل خارج قالیر. شویله‌که ولی‌القتیل کندیسی ایچون ثابت اولان حق قصاصی استیفا ایده‌بیلیر ایسه‌ده کندیسی غائب ایکن استیفای قصاص ایچون دیکرینی توکیل ایده‌من جوهره بتغییر وایضاح. نته‌کیم «١٤٥٩» ماده شرحنده توضیح اولنور .

٥ حق تصرف کندیسنده دخی قالمق اوزره: بو قید ایله تعریفدن ایصاء خارج قالیر. زیرا ایصاده ولایت تصرف موصیده قالمامق اوزره وصی‌یه انتقال ایدوب حال بوکه وکالتده حق تصرف وکیل ایچون ثابت اولدیغی کبی موکلدن دخی زائل اولمیوب تصرفه اقتدار آنده دخی باقی قالیر قهستانی .

مثلا زید «بنم وفاتمدن صوکره عمرو وصیم اولسون ،

اولاد صغارمك وتركه‌مك امورینی تسویه ایتسون» دیسه عمروك حق تصرفی زیدك فوتندن وزید ایچون حق تصرف قالمدقدن صوكره ثابت اولوب اما زید عمروی معلوم مالنی صاتمغه وكیل ایتسه حق تصرف عمرو ایچون ثابت اولدیغی كبی زید ایچون دخی ثابت اولوب ایكیسیده آنی بیعه مقتدردر .

٦ بشقه‌سنه: بو تعبیر دلالت ایدركه وكیل بشقه‌سی ایچون عامل اولمق لازمدر. بو صورتده وكیل، نه‌وقت كندی نفسی ایچون عامل اولور ایسه وكالت باطل اولور . مثلا بر كیمسه مدیونی آنك ذمتنده‌كی آلاجغی قبضه توكیل ایسه بو وكالت باطلدر. «١٤٥٩» ماده شرحنه باق. فقط بو قاعده‌دن برمسئله مستثنادر : شویله‌كه داین مدیونی نفسنی ابرایه توكیل ایتسه صحیح اولور. وقبل الابراء عزل دخی ایده‌بیلیر تكمله‌ٔ ردمحتار «١٤٥٩» ماده شرحنه باق.

(اول كیمسه‌یه) كاف مشدده‌نك كسریله (موكل ویرینه اقامه ایلدیكی كمسنه‌یه وكیل و اول ایشه) كاف مشدده‌نك فتحیله (موكل‌به دنیلیر.)

وكیل، فعیل وزننده اولوب موكول الیه الامر یعنی امر كندیسنه تفویض اولنان كیمسه دیمكدر . فقط وكیلك فاعل معناسنه اولمسی حافظ معناسنه اولدیغی تقدیرده‌در . حسبنا الله ونعم الوكیل كبی . ومنه الوكیل فی اسماء الله تعالی . یعنی وكیل مفعول معناسنه اولور ایسه بو ماده‌ده تعریف اولنان كمسنه

اولوب اما فاعل معناسنه اولدیغی تقدیرده حافظ دیمك اولور ه

وكیل مفرده، جمعه، مذكره ومؤنثه اطلاق اولنور قهستانی وبحر ومجمع الانهر بایضاح. یعنی فعیل، مفعول معناسنه اولمغله برابر موصوفی ذكر اولنور ایسه مذكر ومؤنث ومثنی ومجموع مساوی اوله‌رق رجل جریح و امرأة جریح یعنی مجروح ومجروحة دنیلیر. اما موصوفی ذكر اولنمازایسه بونلرده مساوی اولمیوب مؤنثی مذكردن تا ایله تفریق اولنور مراح وشرحه.

ماده ١٤٥٠

(رسالت، بر كیمسه، تصرفده)، اذونیت و (دخلی اولمقسزین بر كمسنه‌نك سوزینی دیكره تبلیغ ایتمكدر.) یعنی رسالت، نقل عباره‌یه تعبیر دیكرله مرسلك سوزینی مرسل الیهه ایصاله موضوعدر (اول كیمسه‌یه رسول واو كمسنه‌یه) اسم فاعل صیغه‌سیله (مرسل ودیكرینه) اسم مفعول صیغه‌سیله (مرسل الیه دنیلیر) درر وولواجیه.

الحاصل، وكیل عقده مباشرت ایدن و رسول عقده مباشرتی تبلیغ ایلین كیمسه‌در. و شرطه الاضافة الی مرسله بان یقول ان مرسلی یقول بعت منك ونحوه تكملهٔ ردمحتار.

مثلا بر كیمسه دیكر كمسنه‌یه مشومالی فلان شخصه بو قدر غروشه صاتدم وار آكا خبر ویره دیوبده او كمسنه دخی شخص مرقومه واروب «فلان كیمسه شویله برمالنی شوقدر غروشه سكا صاندیغنی سویلدی یعنی صاتدم دیدی» دیدكده او كمسنه

رسول يعنی مرسلك بو سوزنی مرسل اليهه موصل اولوب يوقسه وكيل بالبيع دكلدر .

ووكيل، عقدی موكلنه مضاف قيلمق مجبوريتنده اولميوب ديلرسه نفسنه مضاف قيلاركه بو حالده وكالت حكمی جاری و ديلرسه موكلنه مضاف قيلاركه بو تقديرده حكم رسالت مرعی اولور .

اما رسول عقدی مرسلنه مضاف قيلمق مجبوريتنده در. واليه الاشارة بقوله تعالی «يا ايها الرسول بلغ» وقوله «وما انت عليهم بوكيل» انفی الوكالة و اثبت الرسالة بحر بايضاح . ١٤٥٤ ماده مثاللری رسالتك مثاللری اولديغی كبی ١٤٥٥ ماده شرحنده «اما بر كيمسه خدمتكارينه» الخ عبارهسی رسالتك مثاليدر.

وكالتله رسالت بيننده كی فرقلر

ايمدی وكالت ايله رسالت آرهسنده بش وجهله فرق واردر:

وجه اول، من حيث الماهية فرقدركه سالف البيان ايكی ماددهده ذكر اولندی .

وجه ثانی، وكالتده حقوق عقد وكيله راجع ايكن رسالتده حقوق عقد رسوله عائد اولميوب تماماً مرسله عائد اولور. «١٤٦١ و ١٤٦٢» مادهلره باق .

وجه ثالث، ١٥٢٣ ماددهده بيان اولنديغی اوزره وكيلك عزلی عزل اولنديغنه علمنك لحوقيله تمام اولوب اما رسولك عزلنده آنك علمنك لحوقی شرط دكلدر . نته كيم مذكور ماده

شرحنده ایضاح اولنور.

وجه رابع، رسالتده رسولك عقدی موكلی بولنان مرسلنه مضاف قیلمسی لازم اولوب اما وكالتده وكیل مخیر اوله‌رق دیلرسه موكلنه دیلرسه نفسنه مضاف قیلار تكملهٔ رد محتار فی الودیعة بزیاده.

وجه خامس، وكالت اكثریا الفاظ وكالت ایله عقد ایدیلوب اما رسالت، اكثریا الفاظ رسالت ایله عقد اولنور ردمحتار.

﴿باب اول﴾

﴿وكالتك ركن﴾ ی ﴿و﴾ ركن توكیلك ﴿تقسیمی بیاننده‌در.﴾

ماده ١٤٥١

﴿توكیلك ركنی﴾ عقود سائره‌نك اركانی كبی ﴿ایجاب وقبولدر.﴾ قبول ولوكه حكما اولسون. سكوت كبی بحر.

ایجاب وقبول ایكی وجهله اولور:

وجه اول، هرایكیسیده صراحة اولمقدر. ﴿شویله‌كه موكل شو خصوصه﴾ بو خصوص موكل بهدن عبارتدركه بوده «١٤٥٩ و ١٤٦٨» ماده‌لرده ذكر اولنور ﴿سنی وكیل ایتدم دیوبده وكیل دخی قبول ایتدم دیسه یاخود قبولنی مشعر﴾ قبول ایتدم سوزندن ﴿بشقه بر سوز سویلسه وكالت﴾ غیر لازم و ایجاب وقبولك ایكیسیده صراحة اوله‌رق ﴿منعقد اولور.﴾

ايضاح القيود

١ شوخصوصه : بوعباره ايله موكل بهك معلوم اولمسى لازم اولديغنه اشارت اولنيور . موكل به اولان تصرف معلوم اولمينجه وكيلى ايچون يالكز تصرفانك أدناسى ثابت اولورکه اوده حفظدن عبارتدر. « ١٤٤٩ » ماده شرحنه باق .

٢ سنى : بوتعبير - يعنى ايجاب وكالتك مخاطبه ومشافهه ايله ذكرى - احترازى دكلدر. چونکه عقد وکالت مشافهه ايله صحيح اولديغى كبى مكاتبه ورسالت ايله دخى صحيح اولور. « ٦٩ » ماده‌يه باق .

مكاتبه‌يه مثال: بركيمسه برغائبى برخصوصه توكيل ايلديكنه دائر آكا مضمون ومرسوم مكتوب كوندروب او دخى وكالتى قبول ايتسه وكالت منعقد اولور هامش انقروى .

رسالته مثال: بركيمسه ديكر برشخصه «بومالى فلان كمسنه‌يه كوتورده صاتسون» ويا «سن فلان كمسنه‌يه كيتده بنم نزدنده بولنان شويله برمالى صاتسون» ديسه‌ده او دخى او كمسنه‌يه بوخبرى بعد التبليغ اوده صاتسه وكالت و بيع صحيح اولور. نته‌كيم بركيمسه غائب برشخصى برخصوصه توكيل ايدوبده خبر وكالتى بركمسنه آكا ابلاغ اوده قبول ايتسه وكالت منعقد اولور. مخبر كرك عادل يا مستورالحال اولسون وكرك غيرعادل اولسون . كرك خودبخود خبر ويرسون وكرك طرف آمردن رسالة خبر ويرسون، وغائب مرقوم بوخبرى كرك تصديق وكرك تكذيب

ایتسون . احوال مذکوره‌نك کلیسنده او کمسنه وکیل اولور هندیه .

٣ توکیل ایتدم ... سوز : ألفاظ وکالت : توکیل، اذن، تفویض، أمر « مثلا فلان ایشی یاپ »، رضا ، مشیت ، ارادت، وصایت ، تسلیط کبی سوزلردر. شمدی بو الفاظ تسعه‌یی تفصیل ایده‌لم :

برنجیسی؛ توکیل، بونك ایضاحی بو ماده‌ده مذکوردر .

ایکنجیسی؛ اذن، بونك ایضاحی مادۀ آتیه‌ده مذکوردر.

اوچنجیسی؛ تفویض، مثلا مالك مستغلات ، دیگر کمسنه‌یه مستغلاتمك امرینی سکا تفویض ایتدم دیدکده مالك مرقوم، مستغلاتی دیگر شخصه ایجار ایتمش اولنجه او کمسنه اجرتی طلب واخذ ایده‌بیلیر . نته‌کیم برکیمسه دیگر کمسنه‌یه دواب ومالکمك امرینی سکا تفویض ایتدم دیدکده او کمسنه دواب وماالکی حفظ ورعی وتعلیف وانفاق ایده بیلیر بحر .

دردنجیسی؛ امر ، برکیمسه دیگر کمسنه‌یه فلان ایشمی یاپ مثلا خانه‌می صات دیسه او کمسنه‌یی وکیل ایتمش اولور بحر . نته‌کیم برکیمسه دیگر کمسنه‌یه شو آتی‌صاتون آل دیوبده پاره‌سنی ویرسه وبنم ایچون آل قیدینی علاوه ایتمسه بیله او کمسنه‌یی توکیل ایتمش اولور. امرك توکیلی اولمسی مسئله‌سی « ١٤٥٥ » ماده‌ده ایضاح اولنه‌جقدر .

بشنجیسی؛ رضا، برکیمسه دیگر کمسنه‌یه شو آتمی صاتمقلغمه

راضی يم ديسه توكيل بالبيع اولور .

آلتنجيسی؛ مشيت، بركيمسه ديكر كيمسنه يه شو خانه می صاتمقلغكی ديلرم ديسه توكيل اولور .

يدنجيسی؛ ارادت، بركيمسه ديكربنه شوخانه می صاتمقلغكی اراده ايدرم ديدكده توكيل اولور جوهره .

سكزنجيسی؛ وصايت، بركيمسه ديكرينه فلان خانه می بيعه حياتمده سنی وصی ايتدم ديسه توكيل اولور. بخلاف انت وصی فقط خانيه . «۳۰» ماده يه وشرحنه باق .

طقوزنجيسی؛ تسليط ، بركيمسه ديكر كمسنه يه سنی فلان مالی صاتمغه تسليط ايتدم ديسه آنی توكيل ايتمش اولور تكمله‌ٔ ردمحتار .

٤ غير لازم : وكالت عقد لازم دكلدر . چونكه وكالت تبرع اولوب تبرعاتده ايسه لزوم يوقدر. عدم لزوم اوزرينه اوچ مسئله تفرع ايدر :

۱ مسئله — وكالتده خيار شرط داخل اولماز درمختار. «۳۰۰» ماده قبيلنده كی شرحه باق . حتی موكل برمالنی بيعه اوچ كون مخير اولمق شرطيله برينی وكيل ايتسه وكالت صحيح وشرط باطل اولور ردمحتار وهنديه .

۲ مسئله — يالكز وكالت دعوی واثبات اولنه‌رق بونكله مقصودا حكم صحيح اولماز . شويله كه بركيمسه ديكر كمسنه‌دن بنی فلان خصوصده وكيل ايتدی ديه دعوی ومدعی عليه انكار

ایتمكله اثبات مدعا برله حكم اولنه‌میه‌جغی كبی بر كیمسه محكمه‌یه بالمراجعه بن فلان غائبك فلان خصوصنده وكیلم دیه ادعا واثبات ایده‌جك اولسه قبول ایدلمز .

وكالتله بروجه بالا مقصودا حكم صحیح اولماز ایسه‌ده مثلا برغریم مواجهه‌سنده آلاجق ادعا كبی دعوای صحیحه ضمننده وكالت ایله حكم صحیحدر. «٥٤٥» ماده‌یه باق . شویله كه بر كیمسه دیكر كمسنه‌دن « بو كمسنه‌نك فلان شخصه اون آلتون بورجی واردر بن او شخص طرفندن قبضه و دعوایه وكیلم » دیوبده اوكمسنه دخی بورجی اقرار ووكالتی انكار ایتسه مدعی وكالتی اثبات ایدنجه حاكم مدعینك غائب طرفندن وكیلی اولدیغنه ومبلغ مدعا بهی اعطا ایتمسنه حكم ایدر درر بایضاح . «١٥١٦» ماده شرحنه باق .

٣ مسئله — موكل وكیلنی دیلدیكی وقت عزل ایده‌بیله‌جكی كبی وكیلی دخی ایستدیكی زمان استعفا ایده‌بیلیر .

استثنا

بعض مسائلده وكالت لازم اولوركه بونلر دخی «١٥٢١» ماده شرحنده ایضاح ایدیله‌جكدر بحر .

وجه ثانی، ایجاب صراحة وقبول دلالة اولور . شویله كه (كذلك) موكلك بروجه مشروح ایجابی اوزرینه (وكیلی برشی سویلمیوبده) موكل به اولان (اول خصوصك اجراسنه تشبث ایلسه دلالة وكالتی قبول ایتمش اولمغله تصرفی صحیح اولور .)

یعنی سکوتی قبوله دلیلدر . «٦٧٥» ماده‌یه باق ابوالسعود .

بناءً علیه وکیل موکل بهی ایفا ایتدکدن صوکره موکل، توکیلنه نادم اولسه فائده ویرمز . بومسئله «١٤٥٩» ماده شرحنده ایضاح قیلنه‌جقدر .

نته‌کیم برکیمسه دیکر کمسنه‌یه « بومالی صاتمقلغکی آرزو ایدیورم یا ایستیورم» دیوبده وکیل دخی اول خصوصك اجراسنه تشبث ایتسه وکالتی قبول ایتمش اولمغله تصرفی صحیح اولور هندیه .

فقط لفظا وکذا دلالة اولان قبول، مجلس ایجابله تقید ایدرمی؟ یعنی برکیمسه دیکرینه سنی فلان مالمی صاتمغه وکیل ایتدم دیوبده اوده او مجلسده سکوت ایده‌رك دیکر مجلسده صراحة قبول ایتسه یاخود بشقه موضعده صاتمغه تشبث ایلسه صحیح اولورمی؟ وقبول الوکیل لیس بشرط لصحة الوکالة استحسانا ولکن اذا رد الوکیل الوکالة ترتد . سکوت الوکیل قبول ویرتد برده تکمله‌ٔ ردمحتار .

(اما بعد الایجاب وکیل) ایجابی (رد ایتسه ایجابك حکمی قالماز) و آندن صوکره قبول ایتسه بیله وکالت منعقد اولماز . بیعده اولدیغی کبی، «١٨٣» ماده‌یه باق . مکرکه ایجاب وقبول تجدید ایدیله .

(بناءً علیه موکل بوخصوصده سنی وکیل ایتدم دیوبده وکیل اوله‌جق کمسنه قبول ایتمم دیه رد ایلدیکندن صوکره موکل بهك اجراسنه مباشرت ایلسه تصرفی) موکلی ایچون

(صحيح) ونافذ (اولماز) ده تصرف مذكور بعضا فضولی وبعضا دخی وكيل اوزرينه نافذ اولور . شويله كه موكل به بيع مال اولنجه بو بيع فضولی اولور .

مثلا موكل به ، موكلك مالنی بيع اولمغله وكيل بو وجهله ايجابی رد ايتدكدن صوكره اومالی بيع ايتسه بيع مذكور فضولی اولور . « ٩٦٥ و ٣٦٨ » ماده‌لره باق .

موكل به معين يا غير معين بر مالك آلنمسی ايسه آلنان مال وكيلك اولوب يوقسه موكل ايچون آلنمش و « ١٤٨٥ » ماده‌نك حكمی بورادە جاری بولنمش اولماز . نته‌كيم بو اشترا موكلنك اجازتنه دخی موقوف اولماز . بيع ، موقوف ايكن شرانك موقوف اولمامسی أسبابی « ١٤٥٣ » ماده شرحنده ايضاح اولنور .

موكل به ، قبض دين اولنجه وكيل اوله‌جق كيمسه وكالتی رد ايتدكدن صوكره دينی قبض ايتسه مديون ديندن بری اولماز بحر . « ١١٣٥ » ماده شرحنده‌كی « ١٥ » مسئله‌يه باق .

ماده ١٤٥٢

(اذن و اجازت توكيلدر .) يعنی لفظ وكالت ايله ماده‌ٔ آنفه‌ده بيان اولنديغی اوزره عقد وكالت اولنه‌جغی كبی اذن و اجازت لفظلريله دخی عقد وكالت اولنه‌بيلير . شويله كه بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه فلان مالی صاتمغه سكا اذن ويردم ديدكده او كمسنه‌يی آنی بيعه توكيل ايتمش اوله‌جغی كبی فلان مالی

صانمغه سکا اجازت ویردم دیسه اوکمسنه‌یی اومالی بیعه توکیل ایتمش اولور هندیه و بحر و ردمحتار . نته‌کیم برکیمسـه دیکر کمسنه‌یه صاتون آلوب هنوز ید بایعده بولنان قصراغمی قبضه سکا اذن ویردم دیسه آنی قبضه توکیل ایتمش اولوب حتی اول قصراغی قبضـه حتی اولدیغی کبی بعدالتوکیل تولید ایتـدیکی یاورویی دخی قبضه صلاحیتی واردر . اما قبل التوکیل تولید ایتدیکی یاورویی قبضه صلاحیتی یوقدر. ثمر بستانده دخی حکم منوال مشروح اوزره‌در تکمله عن الکافی .

ماده ١٤٥٣

(اجازت لاحقـه) یعنی عقود موقوفه‌یه لاحق اولان اجازت (وکالت سابقه حکمنده‌در .) بو قاعده بیع و اجاره وهبه کبی عقودده جاریدرکه بروجه آتی تفصیل اولنور :

١ — بیع

(مثلا برکیمسه فضولی) اوله‌رق (آخرك مالنی صاتدقده) بیع مذکور «٣٦٨» ماده حکمنجه موقوفا منعقد اولور. «٩٦٠» ماده‌یه باق . بو صورتده اول کیمسه یاخود دیکر برآدم بوندن صوکره (مال صاحبنه خبر ویروب او دخی) بوبیعی «٣٧٨» ماده‌ده‌کی شروط موجود بولندیغی حالده (مجیز اولسه اولجه آنی) بیعه (وکیل ایتمش کبی اولور .) ده بیع مـذکور صحیح و نافذ اولور علی افندی. حتی بوندن صـوکره فضولی مرقوم ، مشـتری‌یی ثمن مبیعدن ابرا یا ثمن مبیعك بعضیسنی

آندن حظ ایتسه صحیح ومجیزه ضامن اولور هندیه .
شرحا اشارت اولندیغی اوزره اجازت ، عقود موقوفه‌یه لاحق اولوب یوقسه عقود مفسوخه‌یه یاخود عقود نافذه‌یه لاحق اولماز .
ایمدی اجازتك عقود مفسوخه‌یه لاحق اولمیه‌جغنه مسائل آتیه تفرع ایدر . شویله که :
اولا ، مال صاحبی بیع فضولی‌یی فسخ ایتدکدن صوکره مجیز اولسه اجازت صحیح و بیع مفسوخ صحته منقلب اولماز جامع الفصولین .
ثانیاً ، بر کیمسه دیکر کمسنه‌نك مالنی فضولی اوله‌رق شخص آخره ایجار ایتدکدن صوکره مال صاحبی شو عقدی مجیز اولم دیه فسخ اجاره ایدوب بعده عقد مذکوری مجیز اولسه جائز اولماز هندیه .
ثالثاً ، مستأجرك وفاتیله اجاره منفسخ اولمشیکن مال صاحبی مأجورده مقیم بولنان متوفانك شریکندن اجرت آلسه اجارهٔ مفسوخه‌یی مجیز اولمش اولماز . «٥١٥» ماده‌یه باق .
و اجازتك عقود نافذه‌یه لاحق اولمیه‌جغنه مسائل آتیه تفرع ایدر . شویله که :
اولا ، بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بو مالکی شوقدر غروشه بکا فلان شخص ایچون صات دیوبده اوده صاتدم واول کیمسه دخی قبول ایتدم دیسه‌ده اول کیمسه شخص مرقومك امرینی

یعنی اومالی اشترایه کندیسنی وکیل ایتدیکنی انکار و بو انکارینی شخص مرقوم دخی تصدیق ایلدکدن صوکره اول شخص اجازت ویردم دیسه معتبر اولماز بحر .

ثانیاً ، برکیمسه دیکر کمسه‌نك امر و توکیلی اولمیه‌رق او کمسنه ایچون عقدی نفسنه بالاضافه بر مال صاتون آلسه اومال اول کیمسه‌نك اولور . حتی اوکمسنه مجیز اولسه و بلکه اول کیمسه حین اشتراده اوکمسنه ایچون آلدیغنه اشهاد ایلسه بیله مشترا اوکمسنه‌نك اولماز . لکن بوندن صوکره مشتری مبیعی اوکمسنه‌یه تسلیم و ثمنی اخذ ایتسه بومعامله تعاطی طریقیله بیع جدید اولور ردمحتار .

فقط مشتری فضولینك عقد شراسنده اوچ احتمال واردر :

احتمال اول ، مشتری فضولی عقد شرایی مشتراله بولنان غیره اضافه ایلمسیدرکه غیره اضافت ، وجوه آتیه‌دن بریله اولور :

برنجیسی — بایع بو مالی فلان ایچون شوقدر غروشه صاتدم و مشتری دخی اول فلان ایچون اشترا ایتدم یاخود قبول ایتدم دیمسی .

ایکنجیسی — بایع بومالی فلانه شوقدر غروشه صاتدم و مشتریٔ فضولی دخی آنك ایچون قبول ایتدم دیمسی بحر .

اوچنجیسی — مشتریٔ فضولی بایعه ، بو مالی شوقدر غروشه فلانه صات دیوب بایع دخی آکا صاتدم ومشتری فضولی

اول فلان ایچون صاتون آلدم دیمه‌سی. «١٧٢» ماده شرحنه باق.

ایمدی فضولی طرفندن وجوه مذکوره‌دن بریله عقد شرا، غیر بولنان مشترا لهه اضافه ایدلدکده شراء مذکور مشترا لهك قبولنه موقوفا منعقد اولور. قبول ایدرسه مشترا له اوزرینه بیع لازم ونافذ وعهدهٔ بیع مشترا لهه عائددر. فضولی عاقده عائد اولماز. قبول ایتمز ایسه بیع منفسخ اولوب یوقسه عقد شرا فضولی اوزرینه نافذ اولماز. زیرا شرانك موقوف قالماسی نفاذ بولامدیغی تقدیرده‌در؛ بو مسئله‌ده ایسه عقد عاقده مضاف قیلنمدیغندن عاقد اوزرینه نافذ اولماز ردمحتار فی الفضولی.

احتمال ثانی، مشتری فضولی عقد شرایی نفسنه اضافه ایلمه‌میدر. نفسنه اضافه دخی وجوه آتیه ایله اولور:

برنجیسی؛ فضولی، بو مالی شوقدر غروشه سندن صاتون آلدم دیوب بایعك دخی صاتدم دیمه‌سی.

ایکنجیسی؛ مشتری فضولی، بو مالی فلان اجنبی ایچون شوقدر غروشه سندن آلدم دیوب بایعك دخی صاتدم دیمه‌سی. دلت المسئلة علی ان یعنی لفلان لیس اضافة الی فلان والا کان عقد فضولی لان قوله لفلان یحتمل ان یکون لشفاعة فلان تکملهٔ ردمحتار.

اوچنجیسی؛ بایع، فضولی‌یه بو مالی شوقدره سکا فلان اجنبی ایچون صاتدم دیوب مشتری فضولینك دخی قبول ایتدم

دیمسی. لانه اضیف العقد الی المشتری ظاهرا و قوله لاجل فلان یحتمل لاجل شفاعته اورضاه.

دردنجیسی؛ مشتری فضولی بایعه بو مالی شوقدر غروشه بکا صات دیوبده بایعك دخی صاندم ومشترینك قبول ایتدم دیمسی .

ایمدی فضولی ، وجوه مذکوره‌دن بریله شرایی نفسنه اضافت ایتدکده اشبو شرا مشتری فضولی اوزرینه نافذ اولوب مشتری مرقوم شرایی قلبیله باشقه‌سی ایچون نیت و حتی قبل الشراء باشقه‌سی ایچون اولدیغنی اشهاد ایتسه بیله مشتری مرقومه عائد اولور ؛ غیرك اجازتنه موقوف اولماز. لانه اذا لم یکن وکیلا بالشراء وقع الملك له فلا اعتبار بالاجازة بعد ذلك لانها انما تلحق الموقوف لا النافذ ردمحتار فی الفضولی و بحر وعلی افندی بزیاده .

احتمال ثالث ، بایع مشتری‌یه صاتمش ایکن مشتری عقدی غیره بالاضافه قبول ایلمسی یاخود بایع عقدی یعنی ایجابی غیره اضافتله انشا ایلدیکی حالده مشتری فضولی نفسنه اضافتله قبول ایتمسیدر. بو صورتده عقد باطل اولور . شویله‌که مثلا بایع بو مالی شوقدر غروشه سکا صاندم دیمشیکن مشتری فلان ایچون آلدم دیسه عقد باطل اوله‌جغی کبی مشتری بو مالی شو قدر غروشه سندن آلدم دیدیکی حالده بایع فلان ایچون صاتدم دیسه بیع باطل اولور ردمحتار. ١٦٧٥ ماده شرحنه باق .

٢ — اجاره

مجله‌نك «٤٤٧» ماده‌سنده ذكر اولندیغی اوزره اجارهٔ فضولی مال صاحبنك اجازتنه موقوف و مجیز اولور ایسه جائز و بو اجازت وكالت سابقه حكمنده اولور. مجیز اولماز ایسه منفسخ اولور.

٣ — هبه

مجله‌نك «٨٥٧» ماده‌سنده بیان ایدلدیكی وجهله بر كیمسه دیگر كمسنه‌نك مالنی برینه هبه ایتسه مال صاحبنك اجازتنه موقوف اولوب مجیز اولور ایسه نافذ و بو اجازت وكالت سابقه حكمنده اولور. مجیز اولماز ایسه منفسخ اولور.

٤ — قبض دین

بركیمسه‌نك دیگر كمسنه ذمتنده‌كی اون آلتون آلاجغنی شخص ثالث فضولا قبض ایتدكدن صوكره مقبوض، فضولیٔ قابض یدنده عینا موجود ایكن داین، قبضی مجیز اولسه جائز و وكالت سابقه حكمنده اولور.

اجازتك هم أقواله همده
أفعاله لحوقی

اجازت، بروجه بالا أقواله لاحق اولدیغی كبی أفعاله دخی لاحق اولاجغی عمادیه‌ده ذكر اولنمشدر. بو صورتده بركیمسه بورجنی داینه دیگر كمسنه یدیله بالارسال او كمسنه داینه خبر ویردیكنده داین دخی راضی اولوب فقط هنوز آلاجغنی او

كسنه‌نك يدندن أخذ ايتمدن آنكله شويله برمال كنديسى ايچون آليويرلمسنى امر ايتمكله مأمور آليويرمدن مبلغ مقبوض اول مأمورك يدنده تلف اولسه داين اوزرينه تلف اولور . زيرا اوكسنه‌نك قبضنه انتهاء اذن ابتداء اذن كبيدر . بونده كوريليوركه اجازت قبض اولان فعله لاحق اولدى .

نته‌كيم ترزى روبه‌يى افساد ايدوب صاحبى فسادى بيله‌رك اخذ و تلبس ايتسه آرتق ترزى‌يه تضمين ايتديره‌مز . ايشته افساد ثوب فعلى اولديغى حالده آكا اجازت لاحق اولدى .

استثنا — فقط بو افعالدن اتلاف فعلى مستثنا اولوب اتلافه اجازت لاحق اولماز . بناءً عليه بركيمسه ديكر كسنه‌نك مالنى تعديا اتلاف ايتدكدن صوكره مال صاحبى اتلافه راضى يا اتلافى مجيز اولدم ديسه اجازتك حكمى اولميوب مال صاحبى متلفه تضمين ايتديره بيليركه «٩١٢» ماده شرحنده بوكا دائر بعض مسائل ذكر ايدلمشيدى .

شوقدركه ملتقطك لقطه‌يى تصدق ايتمسيله اتلافى استثناى مذكورك مستثناسى اولوب بو اتلافه اجازت لاحق اولور . «٧٧٠» ماده شرحنه باق ردمحتار .

ماده ١٤٥٤

«رسالت ، وكالت قبيلندن دكلدر .» يعنى وكالت ورسالت ايكيسى برشى اولميوب «١٤٥٠» ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره بينلرنده وجوه خمسه ايله فرق واردر . بوفرقلردن بريسى

رسالتده رسولك عقدی مرسلنه مضاف قیلمسی لازم اوله‌رق نفسنه مضاف قیلسه مرسلی حقنده نافذ اولماز ایکن وکالتده عقدك موکله مضاف قیلنمسی لازم اولیوب نفسنه‌ده موکلنه‌ده مضاف قیله‌بیلیر ردمحتار. نته‌کیم «١٤٦٠» ماده‌ده ایضاح اولنوره (مثلا برکیمسه‌یه صراف آقچـه اقراض ایده‌جك اولوبده اودخی آقچـه‌یی کتورملك اوزره خدمتکارینی) صرافـه (کوندرسـه خدمتکار اول کیمسه‌نك رسـولیدر . یوقسـه استقراضه وکیلی دکلدر.) حتی «١٤٥٩» ماده شرحنده بیان اولنه‌جغی اوزره استقراضـه وکالت جائز دکل ایکن بو وجهله رسـالت جائز اولور. بوصورتده صراف، مذکور پاره‌یی اول رسوله ویردم ورسول دخی آلدم مستقرضه تسلیم ایتدم دیدیکی حالده مستقرض، خدمتکارینك صرافدن پاره‌یی آلدیغنی اقرار ایدنجه کندیسنه تسلیم ایدلمسـه دخی مستقرض اوزرینه ضمان لازم کلوب اما خدمتکارینك صرافدن پاره‌یی آلدیغنی مستقرض انکارایتدکده مجرد صراف ورسولك بوسوزلری ایله مستقرض اوزرینه برشی لازم کلز . زیرا صراف مدعی اولوب مدعینك دعوای مجرده‌سیله برشی ثابت اولماز . «٧٦» ماده‌یه باقی . رسولك سوزیله دخی برشی ثابت اولمدی، زیرا رسولك سوزی اقرار اولوب اقرار ایسـه حجت قاصره در. «٧٨» ماده‌یه باق . بروجه بالا مستقرض اوزرینه برشی لازم کلمیه‌جکی کبی رسولك اوزرینـه دخی برشی لازم کلز . چونکه رسـول امین اولوب

امينك سوزى برائت ذمتى حقنده مع اليمين قبول ايديليره هرنه قدر غيره دغير بونده مستقرضدره ايجاب ضمان حقنده سوزى قبول ايديلمز ايسه‌ده . نته‌كيم مديون، كندى رسوليله بورجنى داينه كوندرديكى صورتده رسول ايصال دينى ادعا وداين آلامديغنى كنديسنه وصولنى انكار ايتدكده بورسولك سوزى برائت ذمتى حقنده قبول ايديلير ايسه‌ده بونكله داينك استيفاى حق ايلديكى ثابت اولماز تعليقات ابن عابدين على البحر وكفوى . « ١٧٧٤ » ماده‌يه باق .

فقط مجله‌نك شو مثالنك ظاهرى شودركه اول كيمسه ايله صراف بيننده قرض، أولجه عقد ايدلمش وخدمتكار مقروضك بالقبض مستقرضه ايصالنه مأمور اولمشدر. بناءً عليه ظاهر مثال استقراضه رسالت اولميوب بلكه قبض قرض ايچون مستقرضه وكالتدن عبارت اولمغله استقراضه رسالت، ديكر مثال ايله بر وجه آتى تصوير اولنور ؛ شويله كه : بر كيمسه خدمتكارينه فلان صرافه كيتده بنم ايچون بيك غروش استقراض ايله ديه خدمتكارينى صرافه بالارسال خدمتكار صرافه وارديغنده فلان كيمسه سندن بيك غروش قرض ايستيور ديه عقدى موكلنه بالاضافه عقد قرض ايتدكده خدمتكار آره‌ده رسول اولوب وكيل دكلدر. ومقروض اول كيمسه‌نك ملكى اولور طحطاوى و فيضيه .

(كذلك بر كيمسه‌نك برآت اشترا ايتمك اوزره جانبازه كونديرديكى شخص اول جانبازه فلان كيمسه سندن فلان آتى

صاتون آلمق ایستیور دیمسی اوزرینه جانباز دخی شوقدرغروشه اولمق اوزره بونی آکا صاتدم وار آکا سویله و آتی تسلیم ایله دیه‌رك اول شخصه ویروب اودخی منوال مشروح اوزره اول کیمسه‌یه آتی تسلیم واودخی ممان» اول مجلسده «قبول ایتدکده اول کیمسه ایله جانباز بیننده بیع منعقد اوله‌رق اول شخص آره‌ده مجرد بر رسول وواسطه اولور . بوقسه » عقد بیعه «وکیل اولماز .» کلیات ابی البقاء . حتی جانبازك آتك ثمنی اول کیمسه‌دن طلب ایتمسی لازم کلوب یوقسه او شخصدن ایسته‌یه‌مز . «١٤٦٢» ماده‌یه باق فیضیه .

«وکذلك برکیمسه قصابه بنم پازاره کیدوب کلان فلان خدمتکاریمه بنم ایچون یومیه شوقدرقیه أت ویر دیوب اودخی بووجهله ویرسه اول خدمتکار افندیسنك رسولی اولور .» یوقسه «وکیلی دیمك اولماز .» حتی قصابك أتك پاره‌سنی اول کیمسه‌دن آلمسی لازم کلیر؛ خدمتکاردن ایسته‌یه‌مز .

فقط قصاب ، خدمتکاره «أنی سکا صاتدم پاره‌سنی ویره» وخدمتکار «أنی سندن افندم طرفندن بالرساله آلدم یعنی عقدی افندیمه مضاف قیلدم یوقسه نفسمه مضاف قیلمدم بناءً علیه ثمنی بندن لازم کلمزه دیه اختلاف ایلدکلرنده سوز عقدی کندی نفسنه مضاف قیلمدیغنه یمینیله خدمتکارکدر. زیرا خدمتکار عقدك نفسنه اضافتنی ولزوم ثمنی منکردر . اما ایکیسیده اقامهٔ بینه ایتدکلرنده قصابك بینه‌سی ترجیح اولنور. «٨٥ و ٧٦»

ماده‌لره باق تنقیح وتكمله‌ٔ ردمحتار . « ١٤٦٢ » ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه .

ماده ١٤٥٥

(امر) ده اوچ صورت واردر: صورت اولی، امر (بعضا وكالت و) صورت ثانیه امر (بعضا رسالت) و صورت ثالثه امر بعضا مشورت (قبیلندن اولور.) تكمله‌ٔ ردمحتار .

صورت اولینك ایضاحی : امرده مأمورك فعلی آمر طرفندن بطریق النیابه اولمسنی افاده ایدر سوز بولندقده امر وكالت اولور. مأمور ایچون خدمتی مقابلنده اجرت شرط ایدلمك یاخود مأموره پاره ویروب بونكله شویله برمالی بنم ایچون آل ویا شویله برمالی آل « یعنی بنم ایچون دیمه‌رك » یاخود كندی مالنه اشارت برله بومالی صات دیمك كبی. زیرا شرط اجرت انابه‌یه دلالت ایدر بحر وردمحتار .

(مثلا بركیمسه‌نك) خدمتكارینه بیك غروش ویروب بونكله شویله مال آل دیه وقوع بولان (امریله خدمتكاری برتاجردن) عقدی نفسنه بالاضافة اویله بر (مال اشترا ایلدكده) اوخدمتكار (اول كیمسه‌نك شرایه وكیلی) وبوصورتده حقوق عقد مرقوم خدمتكاره عائد (اولور.) یوقسه آمر « آل دیمكدن مقصدم كندك ایچون آل دیمك دكل ایدی بناءً علیه اومالی بن قبول ایتمم پاره‌می ایسترم » دیه‌مز .

صورت ثانیه ، رسالتك ایضاحی : (اما اول كیمسه

بو تاجر ایله ﴿ بو مالی ﴿ پازارلق ایدوبده ﴾ یعنی فیئاتی بالتعیین فقط هنوز عقد بیع ایتمدن او ﴿مالی﴾ تاجر مرقومدن صاتون ﴿آلوب کتورملك اوزره خدمتکارینی کوندرسه ﴾ ده خدمتکار دخی «مرسلم فلان ، بومالی شوقدر غروشه سندن آلدم دیدی» وتاجر دخی همان اول مجلسده «بن ده آکا صاتدم» دیسه خدمتکار ﴿افندیسنك﴾ شرایه ﴿رسولی﴾ وهم ده قبض مبیعه وکیلی ﴿دیمك اولوب یوقسه﴾ شرایه ﴿ وکیلی اولمازه ﴾ مثالك برنجی فقره‌سی عقد بیعه وکالته دائر اولدیغی حالده شو ایکنجی فقره‌سی بحسب الظاهر قبض مبیعه وکالته دائر اولوب فقرهٔ اولی ایله متناسب اولمامغله مجله‌نك مثالنك شو فقرهٔ اخیره‌سی بعض قیودك ضمیله تأویل ایدلمشدر . بوصورتده حسن مقابله ایچون فقرهٔ اخیرهٔ مثالیه شویله اولملیدر : «اما برکیمسه خدمتکارینه بن فلان شخصدن معلوم آتی شوقدرغروشه آلدم وار آکا سویله دیمکله اودخی اول شخصه خبر ویروب شخص مذ کورده همان صاتدم دیدکده بیع اول کیمسه ایله اوشخص بیننده منعقد وخدمتکار اول کیمسه‌نك شرایه رسولی اولور کلیات ابی‌البقاء .

صورت ثالثه ، مشورتك ایضاحی : بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه «بیك غروشه بر آت آل» یاخود «شونی بیك غروشه آل» دیسه بو سوز مشورت و نصیحته و خیر ومنفعته دلالت یوللو سویلنمش عد اولنور. بناءعلیه او کمسنه آتی صاتون آلدقده کندینه عائد اولوب یوقسه آمری بولنان

اول کیمسه‌نك ملکی اولماز. مکرکه آمر: آلقانغك اجرتی اولمق اوزره سکا شوقدر غروش اعطا ایده‌یم دیمش اوله. اول حالده اجرت، ابابه‌یه دلالت ایده‌جکندن امر، وکالت اولور. نته‌کیم آنفا ایضاح اولندی بحر.

ماده ١٤٥٦

(رکن توکیل) ده درت صورت واردر. شویله‌که:

صورت اولی؛ رکن مذکور (بعضا مطلق اولور. یعنی برشرطه معلق یا بروقته مضاف یاخود برقید ایله مقید اولماز.) فلان خانه‌یی صاتمغه سنی وکیل ایتدم دیمك کبی. ایشته بومثالده‌کی رکن توکیل، معلق اولمدینی کبی مضاف ومقید دخی دکلدر.

(و) صورت ثانیه؛ رکن مذکور (بعضا شرطه معلق اولور.) زیرا وکالتك شرطه تعلیق صحیحدر. «٨٢» ماده شرحنه باق.

(مثلا) بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه (فلان تاجر بورایه کلیر ایسه بنم شو آتمی صاتمق اوزره سنی وکیل ایتدم دیوبده او) کمسنه (دخی قبول ایتسه وکالت او تاجرك) اورایه (کلمسنه معلق اوله‌رق منعقد اولور. و) بناء علیه (اول تاجر) اورایه (کلیر ایسه وکیل دخی او مالی صاته‌بیلیر.) زیرا «٨٢» ماده موجبنجه شرطك ثبوتی عندنده آکا معلق اولان شیئك ثبوتی لازم اولور. (والا) یعنی اول تاجر اورایه کلمز ایسه وکیل اول مالی (صاته‌ماز.) زیرا تعلیق، معلقك حکمه سبب اولمسندن منع ایدر. بالفرض موکل «شو آتمی صاتمغه سنی وکیل ایتدم» دیدکده

بو کلام فی‌الحال تحقق وکالته و وکیلك همان آنی بیعه صلاحیتنه سبب ایکن فلان تاجر بورایه کلیر ایسه شو آتمی صاتمغه سنی وکیل ایتدم دیدکده یعنی تعلیق، فی‌الحال وکالته سبب اولمقدن مانع اوله‌رق وکالتك ثبوتی شرطك وجودینه یعنی تاجرك کلمسنه تأخیر ایدرده شرط موجود اولدقده کلام مذکور وکالته سبب اولور ردمحتار . نته‌کیم مدیون ، داینه بر مالی ترهین و تسلیم ایلدیکنده فلان وقته قدر ادای دین ایده‌مز ایسه‌م رهنی صاتده بدلندن استیفای دین ایله دیه داینی توکیل ایتدکده داین او وقت کلدن رهنی صاتسه صحیح اولماز بهجه . «٧٦٠» مادهیه وشرحنه دخی باق،

تعلیق وکالت و وکالت دوریه — ایضاحات سالفه‌دن آکلاشلدیغی وکالتك شرطه تعلیقی جائز اولوب بوکا دائر تفصیلات «٨٢» ماده شرحنده بیان ایدلمشیدی .

وکالت دوریه دخی بو قبیلدندر . شویله‌که بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه سنی نه وقت عزل ایدر ایسه‌م وکیلم اولمق اوزره بو مالی بیعه وکیل ایتدم دیدکده او کمسنه وکیل اولوب موکل آنی عزل ایتدکجه وکالت تجدد ایدر ردمحتار . ایمدی بو وکالته دوریه دنیلمسنك سببی شو تجدد در . بو تقدیرده موکلك وکیلی عزل ایده‌بیلمسی غیر ممکن ایدوکی آکلاشلمامالیدر . زیرا بو وکالتدن عزلك امکانی «١٥٢١» ماده شرحنده ذکر اولنه‌جقدر .

(و) صورت ثالثه؛ وكن توكيلى (بعضا بر وقته مضاف اولور.) زيرا وكالتك زمان آتى به اضافتى قابل اولان عقوددن ايدوكى «٨٢٥» ماده شرحنده ايضاح ايدلمشيدى .

تعليق وكالت ايله اضافهٔ وكالت آره‌سنده فرق واردر . شويله كه ايجاب مضاف، فى الحال وكالتك انعقادينه سبب اوله‌رق اضافه‌ده فى الحال وكالت منعقد اولور ايسه‌ده حكم وكالت مضاف اليه اولان وقته تأخر ايدر. ايجاب معلقه كلنجه آنده‌كى تعليق فى الحال حكمه سبب اولمغه مانع وبناءعليه تعليقده وكالت فى الحال غير منعقد اولوب انعقاد وكالت ، شرطك وجودينه معلق اولور رد محتار .

لكن كرك معلق وكرك مضاف اولسون وكيلك فى الحال ايفاى وكالت ايتمسى غير صحيح اولديغنه كوره فرق مذكور اوزرينه نه كبى احكام تفرع ايدر؟ دنيله‌بيليرميكه مضافا وكيل ايدن كيمسه قبل حلول الوقت هيچ بر كيمسه ، وكيلى بولنمديغنه يمين ايتمه يميننده كاذب و معلقا توكيلى ايدن كيمسه قبل وجود الشرط كمسنه وكيلى بولنمديغنه يمين ايلسه يميننده صادق اولور ؟

فقط «اون كونه قدر وكيلمسك» عباره‌سنده اضافه وتقييد اولمديغندن بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه اون كونه قدر وكيلمسك ديسه او كمسنه بو اون كون ايچنده وكيلى اوله‌جغى كبى اون كون صوكره دخى وكيلى اولوب بووكالت مضافه دكلدر ردمحتار .

﴿ مثلا ﴾ بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه ﴿ نيسان آينده بنم ﴾ شو ﴿ حيوانلريمى صاتمغه سنى وكيل ايتدم ديوبده او ﴾ كمسنه ﴿دخى قبول ايتسه شهر نيسان حلولنده﴾ صاتمق اوزره فى‌الحال، ﴿ وكيل اولوب همان اولوقت ياخود آندن صوكره ﴾ بونكله اشارت اولنيوركه اول وقت صاتمغه وكيل اوله‌جغى كبى آندن صوكره دخى وكيلى اولمش اولور بحر . هرنه قدر بعض فقها بو وكيلك آندن صوكره صاتمسى جائز اولمديغنى تصحيح ايلمش ايسه‌ده «نور العين» و«بزازيه» نيسانك ذكرى تعجيل ايچون اولوب يوقسه توقيت وكالت ايچون اولمديغنى «الااذا دل عليه دليل» بيان ايله آندن صوكره دخى صاتمق جائز اولديغنى سويلمش ومجله دخى بو قولى اختيار ايلمشدر تكمله ﴿اول حيوانلرى بالوكاله صاته‌بيلير. اما نيساندن اول﴾ مذكور حيوانلرى ﴿ صاتمماز ﴾ زيرا آنفا ذكر اولنديغى اوزره ايجاب مضاف ايله فى‌الحال وكالت منعقد اولور ايسه‌ده حكمى، مضاف اليه اولان وقته قدر تأخر ايدر ردمحتار .

نته‌كيم بر كيمسه بو مالى يارين صات ديه توكيل ايتدكده وكيل آنى بوكون وبوكون صات ديه توكيل ايتدكده يارين صاته‌میه‌جغى كبى هنديه .

﴿و﴾ صورت رابعه؛ ركن توكيل ﴿ بعضا بر قيد ﴾ مفيد ﴿ ايله مقيد اولور . ﴾ زيرا وكالت ، زمان و مكان ايله قابل تقييددر. لكن قريبا ايضاح اولنه‌جغى اوزره قيد، مفيد اولور ايسه آنكله تقييد حاصل اولور . اما مفيد اولماز ايسه تقييد

حاصل اولماز . نته‌کیم مثال آتیدن دخی مستفاد اولور . ولیس من التقیید بمه الی وقت کذا لان ذلك تهوین علیه وعدم التضییق فی البیع لامنعا له بعد المدة تکمله .

تقیید ایکی نوعدر : نوع اول ، صراحةً تقییددر . مثال آتیده اولدیغی کبی . نوع ثانی ، دلالةً یعنی موکلك حالنك دلالتیله تقییددر . نته‌کیم ١٤٧٨ ماده‌ده تفصیلی اولنور .

وکالتده اصل اولان خصوص وتقییددر . بناءً علیه موکلك تعیینی خصوصنده اختلاف ایتسه‌لر سوز موکلکدر . شویله‌که مثلا وکیلی نسیئةً صاتدقدن صوکره موکل نقدا صاتمقله امر ایتمشدم دیدیکی حالده وکیل اطلاق ایتدك دیسه سوز آمرکدر . نته‌کیم موکل بیك غروشه صاتمقله امر ایتدیکم حالده بش یوزه صاتمشسك و وکیل اطلاق ایتدك دیسه سوز موکلکدر لان الامر یستفاد من جهته تکملهٔ ردمحتار .

بو صورت رابعه بش ضابطه ایله ایضاح اولنور :

ضابطهٔ اولی ، موکلك ذکر ایتدیکی قیدك آکا هرصورتله فائده‌لی بولنمسیدر . بو تقدیرده وکیلك مذکور قیده رعایت ایتمسی لازم کلیر . موکل ، مذکور قیدك خلافنه حرکتدن وکیلی کرك نهی ایتسون وکرك ایتمسون . بو ضابطه‌یه متفرع مسائل :

١ مسئله — (مثلا) موکل (شو ساعتی بیك غروشه صاتمغه سنی وکیل ایتدم دیسه وکیلك وکالتی آنی بیك غروشدن

آشاغی‌یه صاتمامق ایله مقید اولور.) حتی وکیل آندن نقصاننه صاته‌ماز. صاتارسه بیع موقوف اولور. «١٤٩٥» ماده‌یه باق.

٢ مسئله — وکالت بالشرا برقیـد ایله تقیید اولندقده وکیل آکا مخـالفت ایده‌مز. ایدر ایسـه شراسی موکل حقنده نافـذ اولمیوب آلدیغی مال کندینك اولور. «١٤٧٩» ماده‌یه باق.

٣ مسئله — موکل «بکا برجبه‌لك چوخه آل» دیوبده وکیلك آلدیغی چوخه‌دن جبه چیقمسه شراسی موکل حقنده نافذ اولمیوب اول چوخه وکیله عائد اولور. «١٤٨١» ماده‌یه باق.

٤ مسئله — وکیل بالبیع صراحة یا دلالة بروجه پشـین صاتمغه وکیل اولسه ویره‌سی‌یه صاته‌ماز. «١٤٩٨» ماده‌یه باق. قال بعه وبع بالنقد یجوز للوکیل ان یبیع بالنسـئة عند الامام الاعظم تکمله.

٥ مسئله — موکل رهن یا کفیل ایله صات دیدکده وکیل بلا رهنٍ ولا کفیلٍ صاته‌ماز. «١٥٠١» ماده‌یه باق.

٦ مسئله — موکل خیار شرط ایله صات دیدکده خیار شرطسز صاتمه دیمسه بیله وکیل بلا خیار صاته‌ماز. صاتارسـه بیع فضولی اولور. فان شرط الخیار نافع من کل وجه لانه لا یزیل ملکه للحال فیجب علی الوکیل مراعاته تکمله‌ٔ ردمحتار.

٧ مسئله — موکل بو مالی فلان کیمسه‌یه صات دیدکده وکیل باشقه‌سـنه صاته‌ماز هندیه. زیرا موکلك تعیین ایتـدیکی

مشتری، ملی اولمق کبی موکل ایچون فائده‌لی اولابیلیر. لان المقصود الثمن وانما رضی بکونه فی ذمة من سماه لان الناس یتفاوتون فی ملائة الذمم فلا یجوز بیعه من غیر من سماه تکمله اذا قال لوکیله بعه وبعه لخالد جازله ان بیعه من غیره ویحمل علی المشوره تکمله.

٨ مسئله — موکل «بومالی بنم ایچون شوقدر کون خیار شرط ایله صات» دیمش ایکن وکیل کندی ایچون خیار ایله صاتهماز اقروی.

٩ مسئله — موکل «فلان مدیونده‌کی آلاجغمی شامده قبض ایت» دیدکده وکیل آنی بصره‌ده قبض ایده‌من خانیه وعلی افندی.

١٠ مسئله — موکل بومالی استانبولده صات دیمش ایکن وکیل باشقه مملکته برای بیع نقل ایدوبده یولده تلف اولسه ضامن اولور بهجه. بومسئله‌نک تفصیلی شودرکه حمل ومؤنته محتاج اولان شیئی بیعه بر بلده‌ده وکیل اولان کیمسه آنجق کندیسیله موکلنک بولندیغی بلده‌ده بیع ایده بیلیر. برای بیع باشقه بلده‌یه نقل ایدوبده ضایع اولسه ضامن اولور. اما اول شی حمل ومؤنته محتاج دکل ایسه بلاءً توکیل، بیع ایچون تعیین ایتمیوب دیکر بلده‌ده دخی بیع ایده بیلیر. فقط موکل بلده‌یی بالتعیین مثلا استانبولده صات دیمش ایسه بشقه بلده‌ده صاتهماز. برای بیع اورایه نقل ایدرکن تلف اولسه ضامن اولور اقری.

١١ مسئله — موکل، فلان مالی بنم ایچون بش یوز غروشه

آل دیسه وکیل آنی زیاده یه آلاماز . آمر ایسه کندینك اولور .
«١٤٥٣» ماده شرحنه باق . بوصورتده آمر ایله مأمور تسمیهٔ
قدر ثمنده بالاختلاف مثلا آمر بش یوز غروشه اشترایه وکیل
ایتمشیدم ومأمور بیك غروشه اشترایه مأمور ایتمشیدك دیدکلرنده
سوز مع یمینه آمرکدر . زیرا بوخصوص جهت آمردن مستفاد
اولور . و بو حالده مال مشترا مأموره قالیر . چونکه
مأمور آمرینه مخالفت ایتمشدر . وایکیسیده اقامهٔ بینه ایتدکلرنده
وکیلك بینه‌سی ترجیح اولنور . «١٧٦٢» ماده‌یه باق بحر .

١٢ مسئله — موکل ، بلا قبض الثمن بیعدن وکیلنی نهی
ایتدکده وکیل ، اولا ثمن مبیعی مشتریدن قبض ایتدکدن صوکره
سندن قبض ایتدیکم شوقدر غروش مقابلنده بومالی صاتدم دیه
صاتمسی لازم کلیر بحر . قبل قبض الثمن بیع ایتسه جائز اولماز
تکملهٔ ردمحتار .

ضابطهٔ ثانیه ، موکلك ذکر ایتدیکی قیدك آکا اصلا فائده‌سی
بولنماسیدر . وکیلك بوکبی قیده رعایت ایتمسی لازم کلمز . موکل ،
اوقیدك خلافنه حرکتدن وکیلنی کرك نهی ایتسون ، کرك ایتمسون .
بوکا متفرع بعض مسائل :

١ مسئله — موکل بومالی یوزغروشه صات دیدیکی حالده
زیاده‌یه صاتمه دیمش اولسه بیله وکیل آنی یوزغروشدن زیاده‌یه
صاته بیلیر .

۲ مسئله — موكل بومالی صات فقط فلان یا شهود حاضر اولمقسزین ثمنی قبض ایتمه دیه نهی ایتسه وكیلی، فلان یا شهود حاضر اولمدن مبیعك پاره‌سنی قبض ایده بیلیر هندیه .

سو آل لكن بونده موكله فائده واردر. شویله كه وكیل قبض ثمنی انكار ایتدكده موكل حین قبضده حضورینی امر ایتدیكی شهود ایله اثبات ایده بیلیر؛ تأمل.

۳ مسئله — موكل بومالی یوزغروشه ویره‌سی‌یه صات دیدكده پشین صاتمه دیه نهی ایتسه بیله وكیل آنی یوزغروشه یا دها زیاده‌یه پشـین صاته بیلیر . لان هذا شرط غیرمفید لان البیع بالنسئة یضره و بالنقد ینفعه فحینئذ یجب علیه مراعاته تكمله‌ٔ ردمحتار .

اما یوزغروشه برسنه ویره‌سی‌یه صات دیمش ایكن وكیل آنی ایكی یوزغروشه برسنه و بر آی مدتله ویره‌سی‌یه صاتسـه صحیح اولماز هندیه . ضابطهٔ اولایه باق. فقط ویره‌سی‌یه صاتمغه وكیل اولان كیمسـه پشـین صاتدقده بونك حكمی «۱٤۹۸» ماده شرحنده كله جكدر .

٤ مسئله — موكل بومالی یوزغروشه صات ثمنی مقابلنده رهن یا كفیل آلمه دیدكده وكیلی، بعد البیع ثمنی مقابلنده معتبر رهن یا كفیل آلسـه صحیح اولور . و رهن تلف اولارق دین سـاقط اولدقده وكیله ضمان لازم كلیوب خساری موكله عائد

اولور . «٩١٠» ماده‌یه باق درمختار وتکمله صرة الفتاوی فی اول الوكالة .

رهن آلامقده تلف ایله سقوط دین لازم کلمامك فائده‌سی یوقیدر ؟ تأمل . وصح اخذ الوكيل بالبيع رهنا لانه اصيل فی حقوق العقد ولهذا لوحجره الموکل عن اخذ الرهن لاینفذ حجره تکمله ردمحتار .

ضابطهٔ نافعه ، موکلك ذکر ایتدیکی قیدك آکا من وجه فائده‌لی ومن وجه آخر فائده‌سز اولمسیدر . بوصورتده موکل ، او قیدك خلافنه حرکتدن وکیلی اکر نهی ایدر ایسه وکیلك اوقیده رعایت ایتمه‌سی لازم واکر نهی ایتمزایسه رعایت ایلمسی غیرلازم ومخالفتی جائز اولور . لانه متی اکده بالنفی دل علی ارادة وجوده لان ادخال حرف التأكيد والتأييد فی الکلام یدل علی زيادة المبالغة فی ارادة الحال تکمله ردمحتار .

بوکا متفرع مسائل :

١ مسئله — موکل بومالی فلان شهرك فلان چارشوسنده یا محضر شهودده صات دیدکده وکیل مذکور شهرده اوچارشویه مساوی دیکرچارشوده یا شهود محضرنده اولمیه‌رق صاته بیلیر . اما فلان چارشوده صات باشقه یرده صاتمه یا شهود محضرنده صات شهودسز صاتمه دیه او قیدك خلافنه حرکتدن اکر نهی ایدرسه وکیل بشقه چارشوده یا شهودسز صاته‌ماز . زیرا شهود

عدول وحاضر اولورایسه فائده ویرر ایسه‌ده غیرعدول یا غائب اولورایسه فائده ویرمز . بناءً علیه من‌وجه فائده‌لی ومن‌وجه فائده‌سزدر انقروی وردمحتار . الذی فی المقدسی عن الخانیة بعه بشهود فباع بغیر شهود لم یجز تکمله‌ٔ ردمحتار .

٢ مسئله — مدیون وکیلنه ، فلانه بورجمی آکا شهود محضرنده ویر شهودسز ویرمه‌دیمش ایکن بلاشهود ویرسه‌ده داین انکار و یمین ایلسه ضامن اولور . فقط بوتقدیرده وکیل شهود ایله ویردم دیدکده شهود ایله ویردیکنه تحلیف اولنور . یمین ایدرسه ضمان لازم کلمز بحر .

٣ مسئله — موکل فلان ذمتنده‌کی اون آلتون الاجغمی جمیعاً قبض ایت متفرقاً قبض ایتمه دیه امر ویروب وکیل طقوز آلتونی قبض ایتسه قبض مذکور آمر اوزرینه جائز اولماز . و آمر آلاجغنك کلیسنی مدیوندن ایسته‌یه‌بیلیر تنویر . لمخالفته له فلم یصر وکیلا درمختار . ولواستوفی جمیعه بعد فلوهلك هلك علیه لمخالفته ویرجع الآمر علی الغریم تکمله‌ٔ ردمحتار . فلوقبض شیئا دون شیٔ لم یبرأ الغریم من شیٔ تکمله عن جامع الفصولین .

٤ مسئله — موکل ، فلان نزدنده‌کی ودیعه‌می جمیعا قبض ایت متفرقا قبض ایتمه دیمش ایکن وکیل یالکز بعض ودیعه‌یی قبض ایتسه قبض ، جائز اولماز . شوقدرکه مقبوض اولك تلفندن اول باقیسنی دخی قبض ایتسه موکل اوزرینه جائز اولور . ٥ ٢٤ ٥ ماده‌یه باق . لکن علی الاطلاق قبض ودیعه‌یه مأمور اولان کیمسه

بعض ودیعه‌یی قبض ایده بیلیر تکمله‌ٔ ردمحتار و ردمحتار .

٥ مسئله — لا تشتر الا بمعرفة فلان فاشتری بانفراده یضمن لان فلانا قدیکون اعرف بالطیب من الزیف والردیٔ وبالاسعار فهو مفید من وجه تکمله‌ٔ ردمحتار.

٦ مسئله — «١٥١٥» ماده‌در. وتمام التفاریع فی التاتارخانیه فی اواخر الفصل الحادی عشر .

ضابطهٔ رابعه، وکیلك مخالفتی من حیث الجنس اولور ایسه اصلا جائز وتصرفی موکلی اوزرینه نافذ اولماز. ولوکه مأتی به، مأمور به‌دن انفع اوله . «١٤٧٠» ماده‌یه باقی. شویله‌که موکل، بومالی یوز عدد سیم مجیدیه مقابلنده صات دیدیکی حالده وکیل، اون سکز عدد یوزلك آلتونه صاتسه بیع، موکل اوزرینه نافذ اولماز .

قال اشترلی بهذه الدراهم واشارالی دنانیر کان وکیلا بالدنانیر حتی لو اشتری بالدراهم کان مشتریا لنفسه تکمله‌ٔ ردمحتار . اذا خالف فی الدنانیر بدراهم قیمتها کالدنانیر یصح للموکل تکمله‌ٔ رد محتار .

ضابطهٔ خامسه، وکیلك مخالفتی من حیث القدر یاخود من حیث الوصف اولورایسه نظر اولنور. مأتی به، مأمور به‌دن انفع ایسه تصرف واقع، آمر اوزرینه نافذ اولور. ومأتی به ، مأمور به‌دن اضرایسه نافذ اولماز . شویله‌که موکل یوزمجیدیه

مقابلنده بیع ایله امر ایتـدیکی حالده وکیل یوز بش عدد سیم مجیدیه مقابلنده صاتسه صحیح ونافذ اولور . اما سکسانی عدد سیم مجیدیه ایله صاتسه نافذ اولماز کفوی .

موکل به اعتباریله تقسیم وکالت

وکالت عامه وخاصه — وکالت رکن توکیلك اطلاق وتعلیق وتقییدی اعتباریله بر وجه بالا اقسام ثلاثه یه منقسم اولدیغی کبی موکل به اعتباریله دخی ایکی قسمه تقسیم اولنور:

قسم اول، وکالت عامه‌در . وکالت عامه «امرك جائز اولان هر اموریمه سنی توکیل ایلدم» یا «وکالت عامهٔ مطلقه ایله سنی وکیل ایتدم» دیمك کبی عمومی مشعر برسوز ایله توکیل ایتمکدر . اما «سن هر ایشمده یاآز چوق هر شیئمده وکیلمسك» دیسه ، بو وکالت، وکالت عامه اولیوب بو وجهله توکیل ایدیلان کیمسه آنجق موکلنك مالنی محافظه ایده بیلیر . بشقه شیئه وکیل اولمش اولماز . « ١٤٤٩ » ماده شرحنه باق طحطاوی و هندیه .

وکالت عامه‌نك حکمی: وکالت عامه ایله وکیل اولان کیمسه معاوضاته و مرة بعد اخری تصرفاته مقتدر اولوب اما تبرعاتی موکلی علیهنه نافذ دکلدر . وعلیه الفتوی بحر وتکملهٔ ردمحتار . شویله که وکالت عامه ایله وکیل اولان کیمسه موکلنك مالنی بیع وحفظ و آلاجغنی قبض ودیننی تأدیه ایتمسی وموکلی ایچون مال صاتون آلمسی کبی معاوضاتی وموکلی علیهنه حضور حاکمده ویا

غیریده اقرار ایلمسی « ولایختص بمجلس القاضی لان ذلك فی الوکیل بالخصومة لا فی العام » وموکلی طرفندن مدعی ومدعی علیه اولمسی صحیح اولور .

فقط وکالت عامه ایله وکیلك تبرعاتی و موکلنك حرمنی تطلیقی عندالامام نافذ دکلدر . یعنی عوض ایله یا عوضسز موکلنك مالنی برینه هبه یاصدقه یاوقف یاخود موکلنك آلاجغنك کاینسندن یا بعضیسندن مدیونی ابرا و موکلنك مالنی اقراض ایلمسی موکلی علیهنه نافذ دکلدر درر وردمحتار وتکملهٔ ردمحتار .

قسم ثانی ، وکالت خاصه‌در . بوده « فلان خانه‌یی صاتون آلمغه یا «بوذات ایله مرافعه و مخاصمه‌یه وکیلمسك» دیمك کبی خصوصیتی مشعر بر سوز ایله اولور طحطاوی .

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یی خانه‌سی اوزرینه قائم اولمغه وخانه‌سنی اجاره‌یه و بیعه و غلاتنی قبضه وکیل ایتسه وکیلی اولان کمسنه او خانه‌ده انشای ابنیه‌یه وتعمیراته مقتدر اولمدیغی کبی او خانه حقنده دیکر بر شخص ایله مرافعه اولمغه دخی حقی یوقدر . فقط بر آدم اول خانه‌نك بر یرینی هدم ایتسه وکیلی مرقوم بو هادم ایله مخاصمه ایده‌بیلیر . زیرا هادم ید وکیلده بولنان شیئی استهلاك ایتمشدر . نته‌کیم مستأجر اجاره‌یی یا اجرتی انکار ایتسه وکیل خصم اولارق بونلری اثبات ایده‌بیلیر بحر .

خلاصهٔ باب اول

۱

ركن وكالت

ايجاب وقبولدر

ايجاب وقبول ياصراحةً اولور { ألفاظ وكالت : توكيل «١٤٥١» ؛ تفويض ؛ رضا ؛ مشيت ؛ ارادت ؛ وصايت ؛ اذن ؛ اجازت وامردر. بونلردن:

اذن و اجازت { اجازت هم قوله همده فعله — ائتلاف مستندادر ٩١٢ ماده — لاحق اولور. عقودموقوفه‌ده — عقود،فسوخه وناننده‌دن احتراز ايچوندر — اجازت لاحقه وكالت سابقه حكمنده‌در.

أمر { بعضاً رسالت اولور: بركيمسه خدمتكارينه «فلانك معين آتنى شوقدر غروشه آلدم كيت سويله» ديمسى كبى .

بعضاً وكالت اولور: امرده مأمورك فعلى آمر طرفندن بطريق النيابه اولمسنى افاده ايدن بر سوز بولنمسى كبى .

بعضاً مشورت اولور .

ياخود ايجاب صراحةً وقبول دلالةً اولور ـ دلالت { ١ كنديسنه تفويض اولنان ايشه وكيلك مباشرتيله «١٤٥٢ ماده» ٢ وكيلك سكوتيله } اولور.

٢

تقسيم وكالت

وكالت «١» موكل به؛ «٢» اركان اعتباريله تقسيم اولنور :

(موكل به اعتباريله تقسيمى)

وكالت { يا عامه اولور { (اكر عموميتى مشعر برسوزايله توكيل ايدلشسه) بوصورتده وكيل معاوضات وتصرفاته مقتدراولور. تبرعاتى موكلى عليهنه نافذ اولماز.

يا خاصه اولور (اكر خصوصيتى مشعر بر سوز ايله توكيل ايدلشسه)

﴿ اركان اعتباريله تقسيمى ﴾

«١٤٥٧ ماده»

وكالت
- ١ مطلقه
- ٢ مقيده ـ تقييد
  - يا صراحةً اولور، بو صورتده
    - قيد موكله فائدەلى ايسه — وكيلك متابعتى لازمدر .
    - قيدك موكله اصلا فائدەسى يوقسه — وكيلك متابعتى لازم كلمز .
    - قيد من وجه فائدەلى ومن وجه فائدەسز ايسه — وكيلك قيدمذكور خلافنه حركتدن صراحةً نهى ايدلمدكجه متابعتى لازم كلمز .
    - مقيد بالجنس ايسه ـ وكيلك اصلا مخالفته حقى يوقدر .
    - مقيد بالقدر ويا بالوصف ايسه : خيره مخالفت ايده بيلير ؛ شره ايده من .
  - يا دلالةً اولور
    - اولا — موكل بهك وصفى موكلك حالنه موافق اولمق لازمدر «١٤٧٨ ماده»
    - ثانياً : بر زمانده لازم اولان شيئك اشتراسى ايچون توكيل ايديلان كيمسه اول شيئ ديكر زمانده آلاماز (١٤٨٤ ماده)
  - يا عرفاً اولور «١٤٨٢ ماده»
- ٣ معلقه وكالت دوريه كبى
- ٤ مضافه

باب ثانی

شروط وكالت بياننده‌در

وكالتده اوچ شی واردر : وكيل ، موكل و موكل بهدر . بناءً عليه بونلره نظراً شروط وكالت، اوچ نوعدر :

نوع اول، موكله عائد اولوب «١٤٥٧» ماده‌ده بيان اولنيور.

نوع ثانی، وكيله عائداولوب «١٤٥٨» ماده‌ده ذكر ايديليور.

نوع ثالث، موكل بهه راجع اولوب «١٤٥٩» ماده‌ده موضوع بحث قيلنيور بحر.

ماده ١٤٥٧

(موكلك) أصلى تصرفه نظرا (موكل به اولان ايشی ياپمغه مقتدر اولمسی) وكالتك جوازنده (شرطـدر) زيرا وكيل، ولايت تصرفی موكلدن استفاده واخذ ايتمكده وتصرفه موكل طرفندن مالك اولمقده اولوب بناءعليه تصرفـه مقتدر اولميان كيمسه‌نك او تصرفی غيره تمليكی ممكن دكلدر .

«أصلى تصرفه نظرا» قيدينك فائده‌سی ايچون «١٤٤٩» ماده شرحنه مراجعت ايدلمليدر .

(بناءعليه صبی غير مميز ايله مجنونك) حال جنوننده بر كيمسه‌يی امورينه (توكيلی صحيح اولماز.) امور مذكوره، كرك ـ هبه يا صدقه‌يی قبول كبی ـ حقنده نفع محض اولسون وترك

- بر مالی آخره هبه وصدقه ایتمك كبی - ضرر محض اولسون وكرك - بیع كبی - بین النفع والضرر دائر اولسون . كذا توكیله ولی یا وصیسی كرك اذن ویرسون كرك ویرمسون .

بو جهتله صبی غیر ممیزه برینك ویره‌جكی هبه‌یی قبض وقبوله صبی مرقوم برینی توكیل ایتسه صحیح اولمیوب وكیلك قبضی معتبر اولماز . « ٩٦٦ » ماده‌یه باق ردمحتار وطحطاوی .

بو تقدیرده مذكور هبه‌یی قبض ایتمك حقی « ٨٥٢ » ماده‌ده محرر كسالك اولور .

حال جنونده دنیلدی . زیرا مجنونك افاقتی ایچون وقت معلوم وحال افاقتده بولندیغی محقق بولنان بر كیمسه برینی توكیل ایتسه جائز اولور . اما حال افاقی ایچون وقت معلوم بولنمیان مجنونك توكیلی جائز اولماز هندیه . ایمدی صبی غیر ممیز ایله مجنونك توكیلی جائز اولمینجه بونلرك ولی ووصیلری حسب الولایه والوصایه یاپمغه مقتدر اولدقلری بیع وشرا وخصومت كبی خصوصات ایچون دیكرینی توكیل ایده‌بیلیرلر . نته‌كیم « ١٤٤٩ » ماده شرحنده بیان اولندی .

﴿ وصبی ممیز ، حقنده ﴾ مالنی آخره ﴿ هبه وصدقه ﴾ وحرمنی تطلیق ﴿ كبی ﴾ دنیاجه ﴿ ضرر محض اولان ایشلرده ولیسی اذن ویرسه‌بیله آخری توكیل ایده‌مز . ﴾ مثلا صبی ممیز ، مأذون اولسه‌ده اولمسه‌ده معلوم مالنی برینه هبه وتسلیم ایتمكه برینی وكیل ایتسه صحیح اولماز . چونكه صبی

مرقوم بالذات آنی هبه ایتمکه مقتدر دکلدر . «٩٦٧» مادەنك فقرۀ ثانیەسنه باق . ایمدی ولینك صغیر طرفندن واقع اولان بوکبی تصرفاته مجیز اولمسی معتبر اولمدیغی کبی بو مثللو تصرفات ایچون صبی ممیز برینی توکیل ایتدکده ولیسنك بو توکیلی مجیز اولمسی دخی معتبر دکلدر . (قبول هبه و) قبول (صدقه کبی) صبی ممیز حقنده نفع محض اولان ایشلرده ولیسنك اذنی اولمسەبیله آخری توکیل ایدەبیلیر .) نتەکیم «٩٦٧» مادەنك فقرۀ اولیسنده ذکر اولندیغی اوزره صبی ممیز بونلری بالذات یاپەبیلەجکی کبی .

(اما بیع و شرا) و اجاره (کبی نفع ایله ضرر بیننده دائر و متردد اولان) یعنی بعضا زیان و بعضا دخی کار ایدیله کلەن (تصرفاتده اکر) اول صبی (اخذ و اعطایه مأذون ایسه) تصرفات مذکورەیه بالذات مباشرت ایدەبیلەجکی کبی اول تصرفات ایچون (باشقەسنی دخی توکیل ایدەبیلیر .) و اکر اخذ و اعطایه مأذون (دکل ایسه) صبی مأذونلك آخرینی (توکیل) ایتمسی (ولیسنك) بو توکیلی (اجازتنه) یا او صبیه تجارته اذن ویرمسنه (موقوفا منعقد اولور .) نتەکیم اول صبی بو خصوصه بنفسه مباشرت ایتسه ولیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولەجغی کبی . «٩٦٧» مادەیه باق .

مثلا صبی ممیز امورینه برینی توکیل ایتدکدن صوکره وصیسی مجیز اولسه جائز اولور . «١٤٥٣» مادەیه باق .

لكن موكلك ناطق اولمسی شرط دكلدر. بناءعليه دلسزك اشارت معهودهسيله توكيلی صحيحدر. «٧٠» ماده‌يه باق تنقيح.

فرع

وكيل ، خمر كبی محرماتدن بريله سكران ايكن تصرف ايتدكده بعض فقهايه كوره نافذ اولماز . زيرا سكرانك تصرفنده صحت ايله حكم ايدلمسی آكا زجرا اولوب موكلنك ايسه بر كونا ذنبی يوقدر. ديكر بعض فقهايه كوره وكيل سكران، بيع وشرايه وقبضه عاقل اولنجه بيع وشراسی جائزاولور تكمله‌ٔ ردمحتار.

﴿ ١٤٥٨ ماده ﴾

﴿ وكيلك عاقل و مميز ﴾ و توكيل ايدلديكنه علمی لاحق و معلوم ﴿ اولمسی شرطدر . ﴾

وكيله عائد شروط ثلاثه‌نك ايضاحی

١ـ عاقل ومميز: وكيل ، بيعك مبيعی ملكدن مخرج وثمنی ملكه مدخل و شرانك ثمنی ملكدن مخرج و مبيعی ملكه مدخل اولديغنه واقف وغبن فاحش ايله غبن يسير بيننی فارق بولنمق صحت وكالتده لازمدر . بو جهتله صبی غير مميز ايله مجنونك وكيل اولملری صحيح اولماز. «٩٦٦و٩٧٩» ماده‌لره باق.

مثلا بر كيمسه مالنی بيعه بر مجنونی توكيل ايدوبده اوده بيع ايتسه بيع مذكور باطل اولور .

عاقلك معناسی «٩٤٣»ماده وشرحنده مع السؤال والجواب بيان و ايضاح اولنمشيدی .

اما وكيلك «بالغ» وبصير «اولمسى شرط دكلدر.» زيرا صبى مميزك عقلى موجود اولمق جهتيله اهل تصرفدن وعبارهسى صحيح اولوب فقط كنديسنه موجب مضرت بولنمق خوفنك موجوديتندن طولايى تصرفدن ممنوع بولنمشدر. لذلك صبينك غيرى ايچون اول غيرك رأييله تصرفه مباشرتى جائزدر تكمله. زيرا بو تصرفده صغيره بر كونا ضرر لاحق اولماز.

«بناء عليه صبى مميز» مأذون اولديغى تقديرده وكيل اولهبيلهجكى كبى «مأذون اولمسه بيله» وكذا اعمى «وكيل اولهبيلير.» مثلا بر كيمسه صبى مميز محجورى بيعه يا شرايه وكيل ايدوبده اوده بيعه يا شرايه مباشرت ايلسه جائز اولوب آنكله معاقده ايدن كمسهنهنك مخيرلكى اولماز. بو كمسنه كرك بايع وكرك مشترى اولسون. وصبينك محجور اولديغنه كرك عالم اولسون كرك اولمسون هنديه.

«فقط» صبى مميز، مأذون اولمديغى تقديرده «حقوق عقد آكا عائد اولميوب موكلنه عائد اولور.» كرك بيعه وكرك شرايه وكيل اولسون. شرايه وكيل اولدقده كرك ثمن حال ايله وكرك ثمن مؤجل ايله شرايه وكيل اولسون. حاكم يا امينى محجورك مالنى بيع ايتدكده عهدهٔ بيع كنديسنه عائد اولميوب اول محجوره عائد اولديغى كبى. «٩٩٩» ماده شرحنه باق. نتهكيم «٧٦١» ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره حاكم رهنى صاتدقده حقوق عقد حاكمه عائد اولميوب راهنه عائد اولور.

ایدی صبی ممیز غیر مأذون ، حسب الوکاله بر عقدی اجرا ایتدکدن صوکره بالغ اولسه بیله حقوق عقد آکا عائد اولمیوب ینه موکلنه راجع اولور شرنبلالی و بحر و هندیه . زیرا حقوق عقدک صبی یه عائد اولمسنه مانع اول صبینک حقی اولوب آنک حقی بلوغیله زائل اولماز بحر .

محجور بالسفهده دخی حکم بوبله‌در . یعنی بونک دخی وکیل اولمسی جائز و حقوق عقد موکلنه عائد اولور بحر و تکملهٔ ردمحتار .

حقوق عقد، تسلیم مبیع وقبض ثمن ومال مشترانک ثمنیله مطالب اولمق ومبیع ید مشتریدن بالا ستحقاق ضبط اولندقده ثمنک بایعه‌رد واعاده‌سی کبی خصوصاندرکه «۱٤٦٠» ماده‌ده تفصیل اولنور درر بزیادة .

ایشته صبی ممیز غیر مأذون، وکیل اولدیغی تقدیرده حقوق عقد موکلنه عائد ایسه‌ده صبی مرقوم مثلا بالوکاله بر مالی صاندقدن صوکره ثمنی قبض ایلسه صحیح اولور . زیرا عاقد کندیسی وحقوق عقدده اصیل اولوب حقوق عقدک آکا عدم لزومی انتفاء جوازه دلالت ایلمز بحر .

لکن صبی ممیز، مأذون وبیعه وکیل اولدیغی تقدیرده کرک ثمن حال وکرک ثمن مؤجل ایله بیعه وکیل اولسون بیعی صحیح و حقوق عقد کندیسنه عائد اولور . و شرایه وکیل اولدیغی صورتده ثمن حال ایله شرایه وکیل اولنجه کذلک شراسی

صحیح وحقوق عقد استحساناً ینه کندیسنه عائد اولور ایسه‌ده ثمن مؤجلی ایله شرایه وکیلی اولوبده اولوجهله اشترا ایلسه حقوق عقد موکله عائد اولور وکیله اولماز . زیرا بو صورت کفالت معناسنه‌در بحر وهندیه . حتی بایع ثمن مبیعی موکلدن مطالبه ایدر. یوقسه وکیلدن دکل طحطاوی وردمحتار .

بوتقدیرده صبینك محجور یا مأذون اولمسنده اختلاف اولنسه سوز اذنی ادعا ایده‌نکدر . زیرا عقدده اصل اولان نفاذ اولوب صبینك عقده اقدام و مباشرتی نفاذه دلالت ایدر بحر. وعن ابی یوسف ان المشتری اذا لم یعلم بحال البایع ثم علم انه صبی محجورله خیارالفسخ تکمله‌ٔ ردمحتار.

تفصیلات سالفه‌دن آکلاشلدی که مجله‌نك بو عباره‌سی پك مجملدر .

٢ـ توکیلی اولندیغنه علمك لحوقی: کندیسی توکیل ایدلدیکنه وکیلك علمنك لحوقی شرطدر.

بناءً علیه بر کیمسه مالنی بیعه بر غائبی توکیل ایدوب هنوز علمی لاحق اولمدن غائب او مالی آخره صاتسه بیع مذکور فضولی و موکلك یاخود بعدالعلم وکیلك اجازتنه موقوف اولور . «١٤٥٣» مادە‌یه باق ردمحتار و بحر وهندیه . و حکی فی‌البدایع فیه اختلافا ففی‌الزیادات انه شرط وفی‌الوکالة انه لیس بشرط تکمله‌ٔ ردمحتار .

وتوكيله علم، مشافهة اخبار وارسال مكتوب وارسال رسول ايله ثابت اولديغى كبى ايكى رجل فضولينك ياخود بر رجل عدلك اخباريله دخى حاصل اولور . نته كيم بر رجل غيرعادل، اخبار ايدوبده وكيل آنى تصديق ايدرسه ينه علم حاصل اولور . اما رجل غيرعادلك خبرينى وكيل تصديق ايتمسه امام اعظمه كوره علم حاصل ووكالت ثابت اولماز . وامامينه كوره علم حاصل ووكالت ثابت اولور تكملهٔ ردمحتار.

٣ ـ وكيلك معلوميتى: وكيلك معلوم اولمسى يعنى جهالت فاحشه ايله مجهول اولمامسى دخى شرطدر .

بناءً عليه وكيل مجهول اولور ايسه وكالت صحيح دكلدر. بو جهتله داين شويله برعلامتى سكا كيم كتيرير وياشويله بركلامى سكا كيم سويلر ويا پرمغكى كيم صيقارايسه سندهكى آلاجغمى آكا وير ديه مديوننه امر ايلسه صحيح وحتى مديون اويله برعلامتى كتيرهنه بورجنى ادا ايدرسه ديندن برى اولماز ردمحتار .

نته كيم مودع مستودعه « شويله برعلامتى سكا كيم كتيرير ايسه آكا وديعهيى تسليم ايت» ديسه بو توكيل صحيح اولمادغله مستودع اويله بر علامتى كتيرهنه تسليم ايدرسه ضامن اولور اما بالعكس اويله علامتى كتيرهنه تسليمدن امتناع ايدهرك وديعه يدنده تلف اولسه ضامن اولماز . لجواز ان غير رسول المودع يأتى بتلك العلامة تكمله .

اما وكيلك جهالت يسيره ايله مجهوليتى صحت وكالته مانع

دكلدر . شويله كه بركيمسه ايكى معين كمسنه يه خطاباً « بوآتى بيعه بريكزى توكيل ايتدم » ديسه جائز وهانكى برى صاتارسه بيع نافذ اولور تكمله .

وكل بعض الورثة انسانا ليستوفى نصيبه من ديون مورثه على النـاس ولا يعلم الموكل والوكيل بعض من عليهم الديون يصح تكمله ردمحتار .

وفى الخانيه رجل قال لرجلين وكلت احد كما بشراء فرس لى بالف درهم فاشترى احدهما ثم اشترى الآخر فان الآخر يكون مشتريا لنفسه ولو اشترى كل واحد منهما فرساً ووقع شراؤهما فى وقت واحد كان الفرسان للموكل تكمله ردمحتار .

﴿ ١٤٥٩ ماده ﴾

(بركيمسه بالذات) كنديسى ياخود بحسب الولايه غيريسى ايچون (يا په بيله جكى خصوصلرده ومعاملاته دائر اولان هرحقك ايفا واستيفاسنده باشقه سنى توكيل ايده بيلير .) چونكه انسان بعضـا بونلره مباشرتدن عاجز قاله رق ديكرينى توكيله محتاج اولديغندن دفع حاجت ايچون جواز توكيله حاجت مس ايتدى . « ١٧ » ماده يه باق ردمحتار . نته كيم بو كتابك اولنده بيان ايدلدى .

ايضاح القيود

١ بالذات يا په بيله جكى الخ : بوندن مستفاد اولوركه بالذات ياپاميه جغى خصوصلرده باشقه سنى توكيل ايده مز . « ١٤٤٩ » ماده شرحنده ايضاح اولنمشيدى .

ومذكور بالذات الخ تعبيريله وكيلك توكيلي ضابطه‌دن اخراج اولندی . چونكه بر كيمسه وكيلی اولدیغی خصوصده باشقه‌سنی بلااذن اولعميم توكيل ايده‌مز . نته‌كيم «١٤٦٦» ماده‌ده ذكر اولنيور . مثلا بر كيمسه بر مالك بيعنه وكيل اولسه او مالی بيع ايده بيلدیكی حالده آنك بيعنه باشقه‌سنی توكيل ايده‌مديكی جهتله بو ماده‌نك طردی نقض ايدلمش اولور دينيله‌مز . زيرا مقصد بالذات كندی نفسی ايچون یاپه بيله‌جكی ديمكدر . فان قلت يرد عليه انه يوكله باذنه مع انه لايصدق عليه التعريف يجاب بانه اذا وكل باذن صار الوكيل الثانی وكيلا عن الموكل الاول والموكل الاول يباشره لنفسه تكمله‌ٔ ردمحتار .

نته‌كيم شرحده بحسب الولاية غيريسی ايچون دينيله‌رك اب ياخود وصينك مال صغيرده تصرف ايچون ديكرينی توكيله تشميل ايدلمشدر . زيرا بونلرك مال صغيرده تصرفلری جائز اولان خصوصاتده باشقه‌لرينی وكيل تعيين ايتمه‌لری صحيحدر درمختار .

٢ خصوصلرده : خصوصات مذكوره كرك عقوددن اولسون ؛ بيع ، شرا ، اجاره ، رهن وهبه كبی . وكرك عقودك غيری اولسون ؛ خصومت ومرافعه كبی .

اركك قادينی وقادين اركككی توكيل ايده بيلير عنايه .

ايمدی بر كيمسه مالنی بالذات بيع ايده بيله‌جكی كبی آنی بيعه ديكرينی دخی توكيل ايده بيلير . وبر كيمسه بالذات خصومت ايتمكله یعنی مدعی ومدعی عليه اولمغه حقی اولدیغی كبی باشقه‌سنی

خصومته توكيل ايتمكه دخی حقی واردر .

٣ معاملاته دائر : بو تعبير ايله حدود وقصاصدن احتراز اولنيور. شويله كه حدود وقصاصك استيفاسنه وكالت، موكلك مجلس استيفادن غيبتی حالنده جائز دكلدر. چونكه بونلر شبهات ايله مندفع اولور درر و ردمحتار و بحر . بونك تفصيلی شودر كه قصاص دعواسندن طولايی حضورحاكمده قاتل ايله محاكمه اولنمق ايچون ولی قتيلك ديكر كمسنه يی وكيل ايتمسی جائزايسه ده قصاصك اجرا اولنه جنی محلده كنديسی حاضر اولميه رق غيابنده قصاصك اجرا واستيفاسی ايچون ديكرينی وكيل ايتمسی جائز دكلدر . شوقدر كه ولی قتيل محل قصاصده بالذات حاضر اولوبده كندی حضورنده قاتلی قصاصا قتل ايتمك اوزره آخری توكيل ايتمسی جائزدر معيار عدالت .

قصاصك ايفاسنه وكالته كلنجه « الايفاء نساج نفس الجانی » بووكالت باطلدر. ١٤٢٥ ماده يه باق تكمله ردمحتار .

٤ ايفا واستيفاسنده : ايفا بركيمسه نك آخره ويرمسی لازم كلان شيئی ويرمكه واستيفا دخی آخرك كنديسنه ويرمسنی ايجاب ايدن شيئی آلمقدر. ايمدی بركيمسه ديكرينه اولان بورجنی ايفايه برشخصی وكيل ايتسه جائزاولديغی كبی ديكر كمسنه ذمتنده كی آلاجغنی قبضه برشخصی وكيل ايلسه جائز اولور .

ايفانك ايضاحی — ايفا ايكی درلو اولور:

برنجيسی، أعيانده اولور . مبيعك مشتری يه ومرهونك

مرتهنه ومأجورك مستأجره يا موجره و ودیعه‌نك مودعه رد وتسلیمنه وکالت کبی .

ایکنجیسی ، دیونده اولور. ایفای ثمن مبیعه وبدل اجاره‌یه وبدل قرضه وکالت کبی .

ایفای دیونه وکالت دخی اوچ نوعدر :

نوع اول ، موکل وکیلی اوله‌جق کمسنه‌یه سنك مالکدن فلانه اولان شو قدر غروش بورجمی ویر دیمکله اولور. ایمدی مأمور یعنی او کمسنه داین مرقومه کندی مالندن ایفای دین ایتدکده اوده « ١٥٠٦ » ماده موجبنجه آمری بولنان مدیونه رجوع ایدر . بو صورتده مأمور ، ایفای دین ایتدیکنه دائر اولان سوزنده مدیون طرفندن تصدیق اولندیغی تقدیرده مدیونك مأموره اوده‌مسی لازم کلیر . یوقسه مدیون، مأموره « داینه ایفای دین ایتدیککی بیلیرم اما بلکه داین سندن قبض ایتدیکنی انکار برله تکرار بندن آلیر » دیه اوده‌مکدن امتناع ایده‌مز . « ٧٤٥ » ماده‌یه باق . فقط مؤخرا داین حاضر اولارق وکیلندن استیفای دین ایلدیکنی انکار ایدوبده اثبات اولنه‌مامقله یمین دخی ایتدکدن صوکره موکلندن آلاجغنی آلسه موکل دخی ویردیکنی وکیلدن آلیر . واولجه موکلك وکیلنی « داینه ویردم » سوزنده تصدیق ایتمسی مانع رجوع دکلدر . چونکه مأمور ، ذمت آمرده بولنان دینی مثلیله اشترایه وثمنی کندی مالندن اعطایه وکیلی اولمغله مأمورك آمرینه رجوع ایده‌بیلمسی

مشترا بولنان آمر ذمتنده‌کی دین کندیسی ایچون سالم اوله‌رق قالدیغی تقدیرده‌در . « ١٤٩١ » مادده‌یه باق . اما سالم اوله‌رق قالمدیغی صورتده حق رجوع یوقدر . مشتری کبیکه مبیع کندیسنه سالم قالیرسه ثمن مبیعك تأدیه‌سنه او وقت امر اولنوب اما مبیع بالاستحقاق ضبط ایدلمك یا قبل التسلیم ید بایعده تلف اولمق کبی بر صورتله مشتری‌یه سالم قالمینجه تأدیهٔ ثمنه جبر ایدیله‌مز بحر بزیادهٔ وتکملهٔ ردمحتار .

بو صورتده مثلا برکیمسه فلان کمسنه‌یه اولان اون آلتون بورجمی آکا ویر دیه بر شخصه امر ایدوبده مأمور ، ویردم دیدیکنده آمر تصدیق ایتسه‌ده صکره داینك آلدیغی اثبات اولنه‌مدیغی کبی یمین دخی ایده‌رك آمردن آلسه مأمور، ادا ایتدیکی مبلغ ایله آمرینه مراجعت ایده‌مز تکمله .

نوع ثانی، موکل، وکیل اوله‌جق کمسنه‌یه مثلا اون آلتون اعطا ایدوبده بونی فلان شخصه اولان اون آلتون بورجمه ویر دیه امر ایتمکله اولورکه بونده اوچ احتمال واردر :

احتمال اول — داین آلاجغی وکیل الایفا یدیله آلدیغنی اقرار ایلمسیله یا شهود عادله ایله و یاخود داینك یمیندن نکول ایتمسی ایله ثابت اولمسیدر. بوتقدیرده مدیون دیندن بری اوله‌جغی کبی وکیل دخی بری اولوب وکیل مرقوم اوزرینه یمین لازم کلمز.

احتمال ثانی — وکیل ایفای دین ایتدیکنی ادعا وموکلی بولنان مدیون بونی تصدیق ایتدیکی حالده داین آلدیغنی انکار

ایتمش ایکن داینك اخذ وقبضی بالبینه اثبات اولنەمدیغی کبی لدی التکلیف داین مرقوم استیفا ایتمدیکنه یمین دخی ایتمسیدرکه آلاجغنی آلمدیغنه یمیله سوز داینکدر . «٨٥» ماده شرحنه باق . بوتقدیرده موکل مدیونك بورجنی داینه تأدیه ایتمسی لازم کلیر .
اما موکل یعنی مدیون مرقوم بوصورتده وکیلنه «سن اومبلغی داینمه ویرمدیکك آکلاشلدیغله کیرو ایسترم» دیەمز . زیرا اماتی اهلنه ایصال ایلدیکنی ادعا ایدن هر امینك سوزی قبول وبرائت ذمتی حقنده یمیله تصدیق اولنور . «١٧٧٤» مادەیه باق .
بوصورتده مدیونك اعتقادنجه داین قبضی انکار برله تکرار استیفای دین ایتمسنده ظالم وکندیسی مظلوم اولوب مظلوم ایسه آخره «وکیلنه» ظلم ایدەمز . «٩٢١» مادەیه باق .
تعیین شخصده اختلاف اولنسه بونك حکمی «١٤٦٣» ماده شرحنده کلەجکدر .
احتمال ثالث — وکیل ، موکلندن آلدیغی پارەیی داینه ویردیکنی ادعا ایتدیکی حالده هم مدیون همده داین طرفندن وکیل مرقوم تکذیب ایدلمسیدر . یعنی مدیون موکل وکیلنه سن اوپارەیی داینمه ویرمدك دیدیکی کبی داین دخی بن آلاجغمی وکیل مرقومدن آلمدم دیمسیدر . بوتقدیرده «١٧٧٤» مادەیه مبنی برائت نفسی حقنده سوز مع الیمین وکیلکدر . یعنی وکیلدن اوپاره تضمین ایتدیریلەمز .
وموکلك یعنی مدیونك بورجنی داینه ویرمسی لازم کلوب

وكيله اعطـا ايديلان پارەنك خسـارى مديونه يعنى موكله عائد اولور .

فقط داين ايله مأمورك يعنى وكيلك ايكيسـنەدە معـا يمين توجه ايتميوب بلكه مديون ، يا مأمورى بولنـان وكيلنى ياخود داينى تصديق ايلر. ايمدى اكر مأمورينى «داينه ويردم» ادعاسنده تصديق ايدوب داينى «قبض ايتمدم» ديه انكارنده تكذيب ايدرسه داينك قبضى بابينه اثبـات اولنەمدينى صورتده قبض ايتمديكنه دائر داينه يمين ويريلير. نكول ايدرسه آلاجغنى مأموردن استيفا ايتمش اولديغى ظاهر اولوب آرتق مديوننەدن تكرار طلب ايدەمز. واكر داينى قبض ايتمدم ادعاسنده تصديق ومأمورينى داينه ويردم سـوزنده تكذيب ايدرسـه مأمور مبلغ مذكورى داينه دفـع وتسـليم ايلديكنه استحلاف اولنور . يمين ايدرسـه مأمور، «١٧٧٤» مادەيه مبنى موكلنه قارشـو مطـالبەدن برى اولور . لكن موكلك بورجنى داينه ويرمسى لازم كلير. نكول أيلرايسه مأمور، مبلغ ماخوذى آمرى بولنـان موكلنه ضـامن اولور هنديه وبحر .

نوع ثالث، مأمور، ذمتنده يا يدنده كى مضمون مالدن اداى دينه وكيل اولمسـيدر . ايمدى مأمورك يدندەكى مال امانت اولميوب مضمون اولديغى تقـديرده مأمورك آمرينـه قارشى «امر ايتديككك يره ويردم» ديديكنده تصديق اولنەميوب بونى حجت ايله اثبات ايتمسى لازم كلير.

مثلا داین، سندەکی آلاجغی داینم بولنان فلان شخصه ویر دیه مدیوننه امر ایتدکدن صوکره مدیون دینم اولان بیك غروشی امرك وجهله اوشخصه ویردم دیه ادعا ایتدیکی حالده اوشخص آلمدم دیسه مأمور یعنی مدیون، اوشخصه ویردیکنی بالبینه اثبات ایتمکه مجبور اولوب اثبات ایتمدکجه ضماندن بری اولماز. مکرکه آمر یعنی داین مدیوننك بیك غروشی اوشخصه ویردیکنی تصدیق واقرار ایده . اول حالده مدیون دیندن بری اولور. فقط اومبلغی شخص مرقومه ویردیکی حقنده‌کی ادعاسنده داین، مدیونی تصدیق ایتمسیله شخص مرقوم حقنده قبض ثابت اولماز . بلکه داینك قبضی بالبینه اثبات اولنه‌مدیغی تقدیرده قبض ایتمدیکنه یمینیله سوز اوشخصکدر . واوشخص آلاجغی موکلدن استیفا ایدر .

وآمر ، مأمورك مبالغ مزبوری اوشخصه ویردیکنه دائر اولان ادعاسنده تکذیب ایدوبده مأمور دخی اثبات ایده‌مامکله مأمور، آمرینك یمیننی طلب ایده بیلیر . وآمر، مأمورك مبالغ مذکوری اول شخصه ویردیکنی بیلمدیکنه تحلیف اولنور. آمر، یمین ایدرسه مأموردن آلاجغی آلیر؛ نکول ایدرسه مأموردن دین ساقط اولور هندیه .

استیفانك ایضاحی — استیفایه وکالت دخی ایکی درلو اولور :

١ اعیانده اولور. مبیعی ومأجوری ومستعاری ومرهونی

و ودیعه‌یی وامانات سائره‌یی ومغصوبی قبضه وکالت کبی .

٢ دیونده اولور . ثمن مبیعی وبدل اجاره‌یی وبدل مغصوبی وبدل متلفی وبدل مقروضی قبضه و اخذه وکالت کبی . ایعدی بروجه بالا وکیل بالقبض اولان کیمسه دینی قبض ایده‌رك موکلنه اعطا ایلدیکنی یاخود یدنده تلف اولدیغنی ادعا ایتدکده باقیلیر . موکلی بو ادعا زماننده برحیات ایسه ضمانی نفسندن دفع حقنده وکیلك بو سوزی قبول ایدیلوب مدیون دخی بری اولور . ولوکه مدیون ، وکیلك اهنه شهادتی غیرجائز کساندن بوله . «١٧٠٠» ماده‌یه باق . لکن فی حق براءة المدیون لا فی حق الرجوع علی الموکل علی تقدیر الاستحقاق حتی لو استحق انسان ما اقر الوکیل بقبضه وضمن المستحق الوکیل فانه لا یرجع الوکیل علی موکله تکمله‌ٔ ردمحتار .

اما موکلی وفات ایتمش ایسه یالکز براءت نفسی حقنده ینه قبول ایدیلیر . زیرا هر امین که اماتی مستحقنه ایصال ایلدیکنی ادعا ایده قولی قبول اولنور . «١٤٦٣» ماده‌یه باق . مستودع و وکیل وناظر کبی . فقط بونك قولی موکلی بولنان دائنه سرایت ایده‌رك بونکله دائنك دخی آلاجغنی آلمش اولدیغنه حکم اولنه‌ماز . مکرکه وکیلك حیات موکلنده قبض دینی موکلك ورثه‌سنك تصدیقی یاخود بینه ایله ثابت اوله .

حیات موکل ایله ممات آره‌سنده واقع اختلاف احکام ایکی قاعدهٔ آتیه‌دن نشأت ایتمشدر :

قاعدهٔ اولی، هر کیم برامری حکایه واخبار ایتسه‌که وقت اخبارنده اوامرك انشاسنه واستینافنه یعنی تکرار ایجادینه مقتدر اولمیه بو حکایه‌سی اکر غیره ضمانك ایجابنی متضمن ایسه تصدیق اولنه‌ماز . واکر نفسندن ضمانك دفعنی متضمن ایسه تصدیق اولنور .

قاعدهٔ ثانیه، هر کیم برامری حکایه ایتسه‌که حال حکایه‌سنده استینافنه مقتدر بولنه غیر اوزرینه ایجاب ضمان بولنسه دخی سوزی قبول ایدیلیر .

ایمدی قبض دینه وکیل اولان کیمسه، موکلی برحیات ووکالت عهده‌سنده باقی بولندیغی زمان دینی مدیوندن آلدم وموکله ویردم دیدکده حال حکایه‌سنده یاپمغه مقتدر اولدیغی بر ایشی حکایه واخبار ایلمشدر . شو جهتله‌که وکالت باقی بولندیغندن حال حکایه‌سنده دخی قبض وموکلنه دفع وتسلیم ایده بیلیر . ایشته بو حکایه‌ده غیره یعنی موکلنه ایجاب ضمان وارایکن «١٥٨٠» ماده شرحنه باق . سوزی قبول ایدلمکله برابر بو سوزی غیره یعنی موکله دخی سرایت ایتدیرلدی . اما موکلی فوت اولمش ایسه «١٥٢٧» ماده‌یه مبنی وکیلك وکالتی قالمیه‌جغی جهتله بوندن صوکره وکیل دینی قبض ایتدم موکله ویردم دیدکده حال حکایه‌سنده یاپمغه مقتدر اولمدیغی شیئی اخبار ایلدیکی جهتله بو اخبارك حکمی ایکی یه تقسیم ایدلدی .

برنجیسی، وکیلك برائت نفسیدر . بو خصوصده وکیل

تصدیق اولنور . زیرا وکیل «١٤٦٣» ماده‌یه مبنی امین اولوب موکلك وفاتیله وکالتی باطل اولمش ایسه‌ده اماتتی باطل اولمامشدر . بناءً علیه وکیل مرقوم اوزرینه مقبوضنك ضمانی لازم کلمز . ومدیون دخی بو وکیله مراجعت ایده‌مز . زیرا داین وکیلی واسطه‌سیله آلاجغنی آلمش ایکن ورثه‌سی استیفائی بالانکار مدیوندن تکرار آلمق صورتیله ظلم ایتمش و مظلوم بولنان مدیونك غیره یعنی وکیله ظلم ایتمکه غیر مقتدر بولنمشدر . «٩٢١» ماده‌یه باقی .

ایکنجیسی ، غیره ایجاب ضمان‌در . یعنی وکیل بقبض الدین بعد موت الموکل «دینی مدیوندن بالاخذ موکلم داینه تسلیم ایتدم» دیه واقع اولان حکایه‌سنده موکلی بولنان متوفی اوزرینه الزام ضمان واردر . شو جهتله که دیون امثالیله قضا اولنورده مدیون ایچون ذمت داینده داینك مدیونده‌کی مطلوبنك مثلی ثابت اوله‌رق بو ایکی آلاجق یکدیکریله تقاص اولور . بناءً علیه وکیلك بو سوزی بعد موت الموکل موکلی علیهنه قبول ایدلمیوب مدیونك ورثه‌سی داینه دفع وتسلیمی اثبات ایتملری لازم کلیر واقعات المفتین وطحطاوی و انقروی و بهجه و بحر و ردمحتار وخیریه فی اول الوکالة بزیادة وایضاح .

قبض دینه وکالته دائر بعض مسائل بو ماده‌نك مثالی شرحنده ذکر اولنه‌جقدر .

بو ماده موکل بهك ضابطه‌سی اولوب یوقسه تعریفی دکلدر . بناءً علیه بر کیمسه‌نك بالذات یاپه‌میه‌جغی امورده «بونلر ١٤٤٩

ماده شرحنده مرور ایتدی » باشقه‌سنی توکیل ایده بیلمسیله بوضابطه منتقض اولماز. زیرا قواعدك ابطالی طردك یعنی تلازم فی الثبوتك [١] ابطالیله اولوب یوقسه عکسك یعنی تلازم فی الانتفانك [٢] ابطالیله دکلدر ردمحتار .

مثلا هر انسان ناطقدر قاعده‌سنك ابطالی ناطق بولنمیان بعض انسانی کوسترمکله اولوب یوقسه انساندن اولمدیغی حالده ناطق اولان دیکر بعض حیوانانی کوسترمکله ابطال حاصل اولماز.

یرد علی قولهم یوکل بکل مایباشره بنفسه ممن یملکه انه غیرمطرد ولامنعکس مع ان الذمی یملك بیع الخمر ولایملك توکیل المسلم فیه والمسلم لایملك بیع الخمر ویوکل الذمی فیه ویجاب بان الذمی وان ملك التصرف لایملك توکیل المسلم لانه منهی عنه والمسلم لایملك التصرف فی الخمر لعارض النهی واما اصل التصرف وهو البیع فلاجائز ولذلك صح توکیل الذمی ببیعه تکمله ردمحتار. ویرد ان الاب والجد یملکان شراء مال ولده الصغیر ولایملکان التوکیل به تکمله ردمحتار.

بوضابطه‌نك مستثناسی

مع ذلك بوضابطه‌دن اوج مسئله مستثنادر:

مسئلهٔ اولی، مباحاتدر. یعنی مباحاتده وکالت صحیح دکلدر.

---

[١] الطرد مایوجب الحکم لوجود العلة وهو التلازم فی الثبوت .
[٢] العکس هو التلازم فی الانتفاء بمعنی کلما لم یصدق الحد لم یصدق المحدود وقیل العکس عدم الحکم لعدم العلة تعریفات سید .

شویله‌که برکیمسه احتطابه یعنی جبال مباحه‌ده اودون طوپلامغه واحتشاشه یعنی مباح اوتلری دوشیرمکه ویردن جواهر ومعادنی چیقارمغه دیکر کمسنه‌یی توکیل ایتسه صحیح دکلدر. حتی وکیلك تحصیل ایتدیکی شی کندی مالی عد اولنوب موکلی آندن برشی آلاماز. «۱۳۳۳» ماده شرحنه باقی هندیه و تکمله ردمحتار.

ایشته برکیمسه‌نك بالذات احتطابه حقی وارایکن احتطابه برینی توکیلی ایتمسی جائز اولمدی.

مسئلهٔ ثانیه، استقراضدر. یعنی استقراضه وکالت باطلدر. لان البدل فیه لایجب دینا فی ذمة المستقرض بالعقد بل بالقبض والامر بالقبض لایصح لانه ملك الغیر بخلاف البیع فان حکمه یثبت بالعقد فیقوم غیر مقامه فیه تکمله ردمحتار.

ایمدی برکیمسه استقراضه وکیل اولوبده حین استقراضده قرضی نفسنه مضاف قیلار ایسه بوعقد وکیلك اوزرینه نافذ وقرض وکیله عائد اولوب بونی موکل وکیلدن جبراً آلاماز بحر. مثلا برکیمسه «فلان شخصه کیتده بنم ایچون اون آلتون اودنج آلیویر» دیه برکمسنه‌یی توکیل ایتمکله اوکمسنه شخص مرقومه واروب «بکااون آلتون قرض ویر» دیه قرضی نفسنه بالاضافه استقراض ایتسه بومبلغ اوکمسنه‌نك ملکی اولور. ویدنده هلاك اولسه خسار کندینه عائد اولوب موکلنه رجوع ایده‌مز. ومبلغ مزبوری موکلنه تسلیمدن امتناع ایده بیلیر طحطاوی و هندیه.

لكن استقراضه رسالت صحيحدر. یعنی بر کیمسه استقراضه وكيل اولوبده اول وكيل حين استقراضده عقدی موكلنه مضاف قيلارايسه صحيح وقرض موكلك اولور بحر. شويله كه بر كيمسه ديكر كمسنه یه بيك غروش قيمتلى بر كتاب ويروب «بو كتابى فلان شخصه كوتورده آندن بنم ايچون بيك غروش قرض آل وبو كتابى مبلغ مذكوره قارشى رهن ويره ديه استقراضه و رهنه او كمسنه يى توكيل يعنى رسول تعيين ايتدكدن صوكره او كمسنه شخص مرقومه واروب «فلان كيمسه سندن بيك غروش اودنج ايستهيور وبو كتابى سكا رهن ايديور» ديسهده اوده اقراض ايتسه مبلغ مذكور اول كيمسهنك ملكى وكتاب آنك طرفندن مرهون اولور. ورهنى تخليص ايتمك اول كيمسهنك وظيفهسيدر. يوقسه رسولك يعنى او كمسنهنك وظيفهسى دكلدر . فقط بالاده ذكر اولنديغى اوزره او كمسنه قرضى وكذا رهنى نفسنه بالاضافه يعنى مثلا او شخصه واروبده بيك غروش بكا اودنج وير ومقابلنده بو كتابى رهن آل ديسه واو شخص دخى بو وجهله قبول ايتسه بيك غروش او كمسنهنك ملكى اولوب اول كيمسه آنى او كمسنهدن اخذ ايدهمز . واو كمسنه كتابى ضامن اولور. شويله كه او كتاب يد مرتهنده هلاك اولديغنده اول كيمسه مخيردر: ديلرسه او كتابك قيمت حقيقيهسنى او كمسنهيه وديلرسه او شخصه تضمين ايتديرر. او كمسنهيه تضمين ايتديررايسه رهن جائز ودين ساقط اولور . واو شخصه تضمين ايتديرر ايسه اوده

آلاجغی وکتابك قیمتنی اوکمسنه‌دن آلیر . «٦٥٨» ماده‌یه باق هندیه .

استقراضه رسـول اولان کیمسه پاره‌یی مقرضدن آلدیغنی بیـان و مقرض دخی تصـدیق ایدوب فقط موکل یعنی مرسـل ، رسولنك قبضنی انکار ایتسـه سوز مرسلك اولور انقروی . مجرد رسولك قبض ایتدم دیمسـیله مرسـل اوزرینه ضمان لازم کلمز .

مسئلهٔ ثالثه، یمیندر . یعنی برکیمسه کندیسنه توجه ایدن یمینی ایفا ایده‌بیلیر؛ فقط بو یمینی اجرا ایچون باشقه‌سـنی توکیل ایده‌مز. یعنی مثلا برکیمسه دیکرکمسنه‌یه بنم طرفمدن یمین ایتمك اوزره سنی وکیل ایتدم دیسـه جائز اولماز . «١٧٤٥» ماده‌یه باق . بو مسـئله‌ده کوریلیورکه برکیمسه بالذات یمینی ادا ایده‌بیلدیکی حالده باشقه‌سنی بونی ادایه توکیل ایده‌مز بحر.

(مثلا برکیمسه بیع وشرا) وسلم وفراغ وتفرغ وتأجیل ثمن (وایجار و استیجار و رهن و ارتهان وایداع و استیداع وهبه و اتهاب وصلح و ابرا و اقرار و دعوی و طلب شـفعه و ایفا) ی دیون (واستیفای دیون وقبض ماله) ومزارعه‌یه ومساقاته و رد بالعیبه و اعاره‌یه و اسـتعاره‌یه و هبه‌دن رجوعه واعطای صدقه‌یه وقبول صدقه‌یه و اقراضـه وقبض قرضـه و برکیمسـه کندی طرفندن فلان شخصی شویله بر خصوصـه وکیل ایتمـك اوزره دیکر کمسـنه‌یی توکیله و نکاحه وطلاقه

و تقسیمه ﴿ دیکر بر کیمسه‌یی توکیل ایتسه جائز اولور . ﴾ حق وکیل اولان کیمسه موکل بهی ایفا ایتدکدن صوکره موکل توکیلنه نادم اولسه فائده ویرمیوب وکیلك تصرفی موکلی علیهنه نافذ اولور . شویله که مثلا برکیمسه مرافعه وخصومته دیکرینی توکیل ایتمکله وکیل لدی المرافعه علیهنه حکم لاحق اولدقدن صوکره توکیلنه نادم اولارق بومرافعه‌یه راضی دکلم بنم ایله تکرار مرافعه اولسون دیه‌مز بهجه . نته‌کیم برکیمسه برخصوصه متعلق دعواسندن برکسنه‌یی ابرایه بر شخصی توکیل ایتمکله وکیل دخی موکلنه بالاضافه خصوص مزبوردن اوکسنه‌یی بعدالابرا اول کیمسه توکیلنه نادم اولوب خصوص مزبوری او کمسنه‌دن دعوی ایده‌مز هامش بهجه . کذلك وکیل بالبیع بحسب الوکاله مالی صاتدقدن صوکره موکل نادم اولسه بیعی فسخ ایده‌مز بهجه . نته‌کیم وکیل بالاقراض ، اقراضنه مأمور اولدیغی مبلغی اقراض و مستقرضه بعد التسلیم مستقرض فرار ایتسه موکل مبلغ مقروضی وکیله تضمین ایتدیره‌مز تنقیح .

﴿نقط﴾ فصل ثالثده دخی بیان اولنه‌جغی وجهله ﴿موکل بهك معلوم﴾ اولوب جهالت فاحشه ایله غیر مجهول ﴿اولمسی﴾ وکالتك صحتنده یعنی عدم بطلاننده ﴿ لازمدر . ﴾ بناءً علیه موکل به جهالت فاحشه ایله مجهول اولورسه وکالت جائز اولماز . او ردعلیه التوکیل بالعام واجیب بانه معلوم فی الجملة ولو لم یکن

معلوما كن كثرت معاملانه بطل التوكيل تكملهٔ ردمحتار . حتى بركيمسه ديكر كمسنه‌يه اون آلتون ويروبده بونكله نم ايچون برشى آل ديسه بووكالت جائز دكلـدر . زيرا موكل‌به اولان آلنه‌جق مال مجهولدر ولواجيه . بو صورتده وكيل موما اليه عقدى نفسنه بالاضافه برآت آلسـه آت وكيلك مالى اولارق قالير . «١٤٥٣» ماده شرحنه باق .

اما وكالتده موكل بهك جهالت يسيره ايله مجهوليتى مضر دكلدر . شويله‌كه بركيمسـه ديكرينه بو ، يا شو ، آتمى صات ديسه‌ده اوده بونلردن برينى صاتسـه جائز اولور . نته‌كيم هم زيده همده عمروه اون آلتون بورجى بولنان بركيمسـه ديكر كمسنه‌يه اون آلتون ويروبده بونى زيده يا عمروه ويرديسـه‌ده اوده ايكيسندن برينه ويرسه جائز اولور تكملهٔ ردمحتار .

توكيل جائز اولان امور بالاده متنـا و شرحا اوتوز يدى اولمق اوزره تعداد ايدلديسه‌ده بوكا منحصر اولمديغى دركاردر . شمدى بونلرك ايضاحنه ابتدار اولنور :

بيع — ١٤٩٤ ماده ايله مواد تاليه‌سنده ايضاح اولنيور .

شرا — ١٤٦٨ ماده ايله مواد تابعه‌سنده تفصيل ايديليور .

سلم — اسلام ايچون توكيل صحيح اولور . مثلا بركيمسه‌ديكر كمسـنه‌يه يكرمى آلتون ويروبده بو يكرمى آلتونى يوز كيله بغـداى ايچون سلم ويرديسـه‌ده اوده ويرسه جائز اولور . اما قبول عقد سلم ايچون وكالت جائز دكلدر تكملهٔ ردمحتار .

فراغ و تفرغ — کرك اراضئ اميريه وکرك بالاجارتين تصرف اولنان مستغلات موقوفه‌نك آخره فراغنه وکالت جائز اولور .

فراغ اراضی : وکيل بالفراغك اذن صاحب ارضله واقع اولان فراغی معتبر اولوب بعدالفراغ موکل نادم اولسه فراغی نقض ايده‌مز .

وکيل بالفراغ ، اراضی‌يی بر کيمسه‌يه فراغ ايتديکی کبی موکل دخی ديکر بر کمسنه‌يه فراغ ايتدکده هانکی فراغ مقدم ايسه اعتبار آکادر . ايمدی موکل فراغ ايتدکدن صوکره وکيلی فراغ أيلسه وکيلك فراغی معتبر اولماز. نته‌کيم اولا وکيل و بعده موکل فراغ أيلسه‌لر موکلك فراغی معتبر اولماز . هانکی فراغ مقدم اولديغی معلوم اولمسه موکلك فراغی مقدم اعتبار اولنور .

على الاطلاق فراغه وکيل اولان کيمسه موکلنك اراضيسنی آزه چوغه يعنی مناسب کورديکی بها ايله فراغ ايده‌بيلير . «١٤٩٤» ماده‌يه باق. موکلی « بو فراغی قبول ايتم » ديه‌مز . آنجق موکل « شوقدره فراغ ايت » ديمش ايسه وکيلی آندن نقصاننه فراغ ايده‌مز . ايدر ايسه موکلنك اجازتنه موقوف اولور. «١٤٩٥» ماده‌يه باق. نته‌کيم مجاناً دخی فراغ ايده‌مز . ايدر ايسه موکلی طوتميوب طاپوی مثل ايله آخره ويره‌بيلير. وکيل بالفراغ ايکی شخص ايکن يالکز بريسی فراغ ايتسه

معتبر اولماز. «١٤٦٥» مادەیە باق .

وکیل بالفراغ ، موکلنك اراضیسنی کندی شخصنه واهنده شهادتلری جائز اولمیانلره «١٧٠٠ مادەیە باق» فراغ ایدەمز . مکرکه دکرندن زیادەیە فراغ ایده یاخـود موکل « دیلدیککی کیمسـەیه فراغ ایت » دیمش اوله . او حالده اهنده شهـادتی جائز اولمیانلره فراغ ایدەبیلیر. اما کندی شخصنه ینـه فراغ ایدەمز. زیرا عقدك ایکی طرفنه شخص واحد تولی أیلیەمز .

علی الاطلاق فراغه وکیل اولان کیمسه موکلنك اراضیسنی پشـین آقچه ایله یاخود بین النـاس معروف اولان مدت ایله ویرەسی‌یه فراغ ایدەبیلیر. اما عرف وعادته مخالف مدت طویله مثلا یکرمی سـنه مدت ایله ویرەسی‌یه فراغ ایدەمیەجکی کبی صراحة یادلالة پشین پاره ایله فراغه وکیل اولسه وکیل، آنی ویرەسی‌یه فراغ أیلیەمز .

وکیل بالفراغ ، بدل فراغی مفروغ لهـدن آلمدیغی حالده کندی مالندن موکله ادا ایتمك اوزره جبر اولنەماز. « ١٤٩٤ و ١٤٩٥ و ١٤٩٦ و ١٤٩٧ و ١٤٩٨ و ١٥٠٢ » مادەلره باق .

وکیل بالفراغ ، بعدالعزل فراغ ایتسه نافذ اولماز. آنجق عزل اولندیغنه وکیلك علمی لاحق اولمسی شرطدر. بوصورتده عزله وکیلك علمی لاحق اولدقدن صوکره فراغ ایتسه معتبر اولماز. اما قبل لحوق العلم فراغ ایتسه معتبر اولور .

وکیل الفراغ ، بعد موت الموکل فراغ ایتسه معتبر اولماز. موکلك وفاتنه کرك علمی لاحق اولسون کرك اولمسون .

تفرغ اراضی : موکل طرفندن بدل تعیین اولنمقسزین تفرغ اراضی‌یه وکیل اولان کیمسه بدل مثلیله وغبن یسیر ایله تفرغ ایده‌بیلیر. اما غبن فاحش ایله تفرغ ایتسه موکلی حقنده نافذ اولماز. «١٤٨٢» ماده‌یه باق . معین بر ارضك تفرغ یا تفوضنه وکیل اولان کیمسه ، اول ارضی کندیسی ایچون تفرغ ایده‌مز. ایدر ایسه کندیسنك اولماز؛ موکلنك اولور . یعنی موکل رأی صاحب ارضله اول ارضی وکیلك عهده‌سنده نزع ایتدیروب کندی نامنه طاپو سندینی اخذ ایده‌بیلیر. شوقدرکه وکیل مرقوم اول ارضی ، موکلك تعیین ایلدیکی بهادن زیاده بها ایله تفرغ ایدرسه وکیلك عهده‌سنده قالاجغی کبی موکل تعیین بدل ایلمدیکی صورتده غبن فاحش ایله تفرغ ایدرسه ینه وکیلك عهده‌سنده قالیر. «١٤٨٥» ماده‌یه باق شرح جدید لقانون الاراضی .

فراغ المستغلات : وکیل بالفراغك رأی متولی ایله واقع اولان فراغی معتبر اولوب بعدالفراغ موکل نادم اولارق فراغی نقض ایده‌مز .

علی الاطلاق فراغه وکیل اولان کیمسه موکلنك مستغلنی آزه چوغه حاصلی مناسب کوردیکی بدل ایله فراغ ایده‌بیلیر. موکل قبول ایتم دیه‌مز . آنجق موکل شو قدره فراغ ایت

دیمش ایسه وکیلی آندن نقصاننه فراغ ایده‌مز . ایدر ایسه موکلك اجارتنه موقوف اولور. «١٤٩٥» ماده‌یه باق. اما آندن زیاده‌یه فراغ ایده‌بیلیر .

وکیل الفراغ ، فراغنه وکیل اولدیغی مستغلی نفسی ایچون تفرغ ایده‌مز. نته‌کیم اول مستغلی اولاد و ابوین و زوجه کبی کندی لهنه شهادتی جائز اولمیان کمسنه‌لره فراغ ایده‌مز. فقط موکل آنلردن برینه فراغ ایتمك اوزره وکیل ایدر یاخود هرکیمه دیلرسه‌ك فراغ ایت دیه وکالتی تعمیم ایدرسه او صورتده فراغ ایده‌بیلیر .

وکیل الفراغ ، بعدالعزل فراغ ایتسه صحیح ومعتبر اولماز . فقط خبر عزله وکیلك علمی لاحق اولمسی شرطدر. بناءعلیه بعدالعزل وقبل العلم بالعزل فراغ ایتسه فراغی صحیح ومعتبر اولور.

وکیل الفراغ ، بعد موت الموکل فراغ ایتسه معتبر اولماز. وفات موکله وکیلك علمی کرك لاحق اولسون. کرك اولمسون.

تفرغ المستغلات : موکل طرفندن بدل تعیین ایدلمکسزین اجارتینلی بر وقف عقارك تفرغنه وکیل اولان کیمسه اول عقاری بدل مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله زائد بر بدل مقابله‌سنده موکل ایچون تفرغ ایلسه او فراغ موکل حقنده نافذ اولماز . «١٤٨٢» ماده‌یه باق .

برکیمسه اجارتینلی معین بر وقف عقاری شوقدر غروش بدل مقابله‌سنده تفرغه دیکرینی توکیل ایتدکدن صوکره وکیل

اول عقاری اول قدر فروش بدل مقابله‌سنده نفسی ایچون با اذن متولی تفرغ و نامنه سند استحصال أیلسه موکل با رأی متولی اول عقاری وکیل عهده‌سندن نزع و سندینی ابطال ایتدیروب کندی نامنه سنداستحصال ایده‌بیلیر احکام الاوقاف.

تأجیل ثمن — ثمنك مطلقا تأجیلنه توکیل صحیحدر. بناء علیه بو وجهله وکیل اولان کیمسه مذکور ثمنی بر آی یاخود بر یا ایکی سنه تأجیل ایتسه امام اعظمه کوره صحیح و اما امامینه کوره بو اطلاق متعارفه مصروف اولور بحر. «٤٣» ماده‌یه باق.

ایجار — علی الاطلاق ایجاره وکیل اولان کیمسه آزه چوغه، مناسب کوردیکی بها وعوض ایله ایجار ایده‌بیلیر. «١٤٩٤» ماده‌یه باق. اما موکل قید مفید ایله تقیید ایتمش ایسه وکیل آکا جنسا ویا شرا مخالفت ایده‌مز. شویله‌که مثلا کومش پاره ایله ایجاره وکیل‌اولان کیمسه آلتون پاره ایله ایجار ایتسه جنسا مخالفت اولارق صحیح اولمدیغی کبی اون آلتونه ایجاره وکیل اولان کیمسه سکز آلتونه ایجار ایتسه شرا مخالفت اولارق نافذ اولماز. فقط وکیل مرقوم، موکلنه خیرا مخالفت ایده‌بیلیر. یعنی مثلا وکیل بالاجاره موکلك تسمیه أیلدیکی ثمندن زیاده یعنی مثال اخیرده اون ایکی آلتون ایله ایجار ایتسه صحیح اولور هندیه بزیادة «١٤٥٩» ماده‌یه وشرحنه باق.

وکیل بالاجاره کندی لهنه شهادتلری جائز اولمیانلره

«١٧٠٠» ماده‌یه باق» موکلنك مالنی ایجار ایده‌مز. بیع وشراده اولدیغی کبی. «١٤٩٧» ماده ایله شرحنه باق.

مال مشترکدن حصهٔ شایعه‌نك ایجارینه وکیل اولان کیمسه موکلنك حصه‌سنی دیکر حصه‌دارانك جمله‌سنه ایجار ایتسه صحیح اولور. «٤٢٩» ماده ایله شرحنه باق.

وکیل بالاجاره، مستأجری بدل‌ایجاردن ابرا یا بدل‌ایجاری مستأجره هبه ایتدکده نظر اولنور. اجرت اکر عین ایسه صحیح دکلدر. زیرا عیندن ابرا جائز اولماز. واکر دین ایسه اجرت مذکوره کرك «٤٦٨ و ٤٦٩» ماده‌لر حکمنجه مستأجره لازم اولدقدن صوکره وکرك هنوز لازم اولمدن ابرا ایتسون ابراسی صحیح اولور. فقط وکیل او اجرتك مثلنی موکلنه ضامن اولور هندیه وبحر.

وکیل بالاجاره، عقدی نفسنه مضاف قیلسه اثبات اجاره ایچون مستأجر ایله مخاصمه ومستأجردن اجرتی قبض ومستأجر، اجرتی وکیله اعطادن امتناع ایتسه وکیل بالاجاره مأجوری حبس ایده‌بیلیر. طحطاوی وبحر. «٤٦٨ و ١٤٦١» ماده‌لره باق.

موکل ایله مستأجر عقد اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلیرلر. فقط بو صورتده مستأجر، ویردیکی بدل اجاره‌یی وکیل بالاجاره‌دن طلب ایده‌مز. زیرا بوفسخ وکیل بالاجاره حقنده معتبر دکلدر هندیه. نته‌کیم مستأجر منفعتی استیفا ایتمدن وکیل بالاجاره ایله مستأجر عقد اجاره‌یی فسخ ایلدکلرنده بدل ایجار اکر موکله

هنوز تسليم اولنمامش ايسه فسخ مذكور صحيح ومستأجر بدل ايجاردن برى اولور. بدل مذكور كرك عين وكرك دين اولسون. اكر تسليم اولنمش ايسه فسخ صحيح دكلدر. «١٥٠٥» ماده‌يه دخى باق هنديه وبحر.

وكيل بالاجاره، برمالى آخره ايجار وتسليم ايتدكدن صوكره مستأجر مأجورده عيب قديم بولنديغى بيانيله رد ايدوب وكيل دخى بغير قضاء قبول ايتسه صحيح وموكل حقنده نافذ اولور. بو قبول، حق موكلده اجارهٔ جديده عد اولنمدى. زيرا معقود عليه منافع ايسه مقبوض اولمديغندن وكيل بالبيعه قبل القبض ردك نظيرى اولدانى كبى معقودعليه عين ايسه عينى منافع مقامنه اقامه بالضروره ثابت اولان بر حكم اولمغله حكم مذكور موضعنى تجاوز ايده‌مز يعنى بو مسئله‌ده دخى عينى، منافع مقامنه اقامه ايده‌ميز. «٢٢ و ٤٣٤» ماده‌لره وشرحنه باق بحر.

استيجار — على الاطلاق استيجاره وكيل اولان كيمسه آلتون و كومش پاره ايله و معين اولميان يعنى دين و ذمتده ثابت بولنان مكيلات وموزونات ايله استيجار ايده‌بيلير. اما مثلا عرصه يا معين مكيلات يا موزونات ايله استيجار ايده‌مز. «١٤٨٣» ماده‌يه باق.

وكيل بالاستيجارك موكلنك قيدوشرط مفيدينه اتباع ايتمسى لازم كلير. شرطه مخالفت ايدرسه موكل حقنده نافذ اولميوب

مأجور وكيل اوزرينه قالير اما خيره مخالفت ايده‌بيلير .
بو جهتله وكيل بالاستيجار، موكلنك تسميه ايتديكى ثمن يا اقلى ايله
استيجار ايتدكده صحيح اولور . « ١٤٧٩ » ماده‌يه باق .
اما مثلا موكل «أدرنه‌يه قدر بينمك اوزره اون عدد سيم مجيديه
مقابلنده بر آت استيجار ايت» ديمش ايكن وكيل، اون بش عدد
سيم مجيديه مقابلنده استيجار ايدوبده موكل بوندن خبردار اولمدن
آته بينه‌رك أدرنه‌يه وارسه اجرت كاملاً وكيل اوزرينه لازم
كلير . موكل اوزرينه برشى لازم كلمز هنديه بزيادة .
نته‌كيم معين برخانه‌نك ايكى يوز غروشه استيجارينه وكيل
اولان كيمسه آنى اوچ يوز غروشه استيجار ايتمش ايكن موكلنه
ايكى يوز غروشه استيجار ايتدم ديه‌رك تسليم ايتسه اجرت
موكل اوزرينه لازم كلميوب وكيل اوزرينه لازم كلير هنديه.
كذا موكل برسنه‌لكى استيجاره توكيل ايلديكى حالده وكيل
ايكى سنه‌لكنى استيجار ايتسه ايلك بر سنه‌لكى موكل وايكنجى
سنه‌لكى وكيل حقنده نافذ اولور هنديه .
وكيل بالاستيجار، اجرتى هنوز آجره اعطا و آجر اجرتى
هنوز طلب ايتمامش اولسه‌بيله موكلندن اجرتى طلب ايده‌بيلير.
«١٤٩١» ماده‌يه باق، و آجر اجرتى وكيل بالاستيجاردن ايستر.
«١٤٦١» ماده‌يه باق هنديه وتنقيح.
وكيل ، بدل ايجار معجل اولمق اوزره استيجار ومأجورى
قبض ايتديكى تقديرده - وكيل اجرتى موجره كرك كندى

مالندن ویرمش اولسون وکرك هنوز ویرمش اولمسون - استیفای اجرت ایچون مأجوری موکلندن حبس ایده‌بیلیر . مأجور بویله ید وکیلده محبوس ایکن مدت اجاره منقضی اولسه بدل ایجار وکیلی اوزرینه لازم کلیر. وکیل مذکور اجرت ایله موکلنه رجوع ایده‌من . لکن مأجورك یدوکیلده قالمسی استیفای ثمن وبدل اجاره ایچون موکلك حبس ایلمسندن ناشی اولمیوب بلکه موکلك قبضه طالب اولمامسندن طولانی اولور ایسه مأجورك اجرتی «١٤٦١» ماده‌یه مبنی هرنه قدر وکیل اوزرینه لازم کلیر ایسه‌ده اوده موکلنه رجوع ایدر. نته‌کیم مأجور ، موکلك قبضه طالب اولمامسی جهتیله یدوکیلده آلتی آی قالوبده بعده قبضه طالب اولدیغنده وکیل استیفای بدل ایچون بالحبس آره‌ده مدت اجاره بولنان بر سنه تمام اولسه مأجورك تمام اجرتی وکیل اوزرینه لازم کلیر. وکیل دخی نصف اجرت یعنی موکلك قبضه طالب اولمامسندن ناشی یدنده قالان مدتك اجرتی ایله موکلنه رجوع ایده‌بیلیر هندیه . شوقدرکه مدت اجاره زمان معین بولنسه یعنی مثلا بیك اوچ یوز یکرمی سکز سنه‌سی محرمندن او سنه‌نك ذی الحجه‌سی غایه‌سنه قدر مدت ایچون برخانه استیجارینه وکیل اولسه‌ده اجرتی معجلا یاخود مطلقا یعنی تعجیل وتأجیل شرطی ذکر ایدلمکسزین استیجار ایتسه همان اوخانه‌یی موکلنه تسلیم ایتمکه مجبوردر. اجرتی آلمق ایچون مأجوری یدنده حبس ایده‌من . ایدوبده مدت اجاره

منقضی اولسه اجرت وکیلی اوزرینه لازم کلیر . وکیل اجرت مذکوره ایله موکلنه رجوع ایده‌مز .

اجارهٔ فاسده‌ده وکیل بالاستیجاره ضمان لازم کلیوب اجر مثلی مستأجر اوزرینه لازم کلیر .

آجر ، بدل ایجاری وکیلدن تأجیل یا وکیلی آندن ابرا ایتسه تأجیل وابرا وکیل حقنده صحیح اولوب وکیل اواجرت ایله موکلنه رجوع ایده‌بیلیر هندیه .

وکیل بالاستیجار ، مأجوری هنوز آجردن قبض ایتمدن عقد اجاره‌یی آجر ایله فسخ ایده‌بیلیر . اما قبض ایتدکدن صوکره ـ موکلنه کرك تسلیم ایتمش اولسون کرك وکیلك یدنده بولنسون ـ موکلنك امری اولمقسزین فسخ اجاره ایده‌مز تنقیح وهندیه «١٥٢٦» ماده‌یه باق .

وکیل بالاستیجار ، بدل اجاره ایله مطالب اولوره «١٤٦١» ماده‌یه باق . شویله‌که مثلا بر کیمسه کندیسنه خدمت ایتمك اوزره فلان شخصی استیجاره برینی بالتوکیل اوده عقدی موکلنه بلا اضافه مدت معینه ایله او شخصی استیجار و اجیر دخی مدت مذکوره‌ده اول کیمسه‌یه خدمت ایتسه اجیر اجرتی وکیلدن طلب ووکیل دخی ویردیکی اجرت ایله موکلنه مراجعت ایدر بهجه .

وکیل بالاستیجار ، استیجار أیلدیکی خانه‌یی آجردن قبض ایتمدن ویا قبض ایدوب فقط هنوز موکلنه تسلیم ایلمدن مأجور

اولان خانه‌نك بعض برلری منهدم وسكنایه مخل احوال حادث اولسه موكل قبولدن بالامتناع وكیله ترك ایده‌بیلیر هندیه.

رهن — مبلغ معین مقابلنده رهنه وكیل اولان كیمسه آندن زیانه یا نقصانه رهن ایده‌مز . شویله‌كه بر كیمسه دیكر كمسنه‌یی كندیسی ایچون فلاندن بیك غروش اودنج آلارق آكا مقابل شو مالی رهن ایتمكه مأمور ایتدیكی حالده وكیل مقرض مرقومه واروب موكلم فلان كیمسه سندن بیك‌بش‌یوز یا سكز یوز غروش اودنج طلب و بو مالی آكا مقابل سكا رهن ایدیور دیه‌رك قرض و رهنی آمرینه بالاضافه استقراض وترهین‌ایتسه مبلغ مستقرض وكیلك اولور. موكل آنی‌وكیلدن اخذ ایده‌مز . و موكل رهنی موجودایسه استرداد ایدر، تلف اولمش ایسه مخیردر: دیلرسه رهنك بالغاً مابلغ قیمتنی وكیله ودیلرسه مرتهنه تضمین ایتدیرر . وكیله تضمین ایتدیرر ایسه رهن صحته‌منقلب اولور. ضامن اولدیغی شیله مرتهنه مراجعت ایده‌مز. ومرتهنه تضمین ایتدیررایسه اوده ضامن اولدیغی شی ودین ایله وكیله ایدر هندیه.

وكیل بالرهن، مرهونی مرتهندن قبض ایده‌مز. «١٥٢٦» ماده‌یه باق .

وكیل بالرهن، رهن ایتمكه غیریسنی توكیل و مرتهنی بیع رهنه تسلیط ایده‌مز. فقط موكل «دیلدیككی یاپ» دیمش ایسه وكیل دخی او مالی رهنه دیكرینی توكیل و بعدالترهین آنی

بیعه مرتهنی تسلیط ایده‌بیلیر هندیه .

وکیل بالرهن ، موکلك اذنی اولمقسزین رهن ایله انتفاع ایچون مرتهنه اذن ویروبده اوده مثلا رهن حیوان اولمغله آکا بینه‌رك بالاستعمال تلف اولسه ضامن اولور هندیه .

رهنك یر کراسی و بکجی اجرتی کبی محافظه‌سی ایچون اولان مصارف مرتهنه عائد ایسه‌ده حیوان ایسه علفی، چوبان اجرتی وعقارایسه تعمیری، سقی وتلقیحی کبی بقاسی واصلاح منافعی ایچون اولان مصارف موکله عائد اولور. «۷۲۳و۷۲٤» ماده‌لره باق هندیه .

وکیل بالرهن، موکلندن «عقد قرض ورهنی سکا بالاضافه امرك وجهله بیك غروشی فلاندن استقراض وقبض ایده‌رك مالی آکا مقابل رهن ایتدکدن صوکره قرض یدمده بلاتعد ولا تقصیر تلف اولدی» دیه مرتهنك تصدیقنه مقارن اولارق ادعا ایتدیکی حالده موکل «مبلغ مذکوری بنم ایچون قبض ورهن ایتمدك دیسه» سوز مع الیمین موکلکدر هندیه «۷٦۰» ماده‌یه باق.

وکیل بالرهن، مالی رهن ایتدیکی حالده وکیل مرقوم ایله مرتهن عقد بیع وشرا اوزرینه سندی تنظیم وفقط بیع وشرا سندی مواضعه اولدیغنی بیان ایدوب حقیقت رهن بولندیغنی مقر ومعترف اولسه‌لر عقد مذکور رهن اولارق قالیر هندیه.

ارتهان — برکیمسه دیکر کمسنه‌یه «بو مالی صات و ثمنی مقابلنده رهن آل» دیسه صحیح اولور. وبووجهله علی الاطلاق

بیعه و ثمنی مقابلنده اخذ رهنه وکیل، قیمتی دینه مساوی رهن اخذ ایده‌بیله‌جکی کبی قیمتی غبن فاحش ایله اقل رهنی دخی اخذ ایده‌بیلیر. اما موکل رهن نقـه ایله صات دیدکده وکیل صاتدیغی مالك ثمنی مقابلنده قیمتی غبن یسیر ایله دون بر مالی رهن آلسه صحیح ایسه‌ده غبن فاحش ایله دون بر رهن آلسه صحیح اولماز هندیه. وکیل بالارتهان یعنی شو مالی آخره صات و ثمنی مقابلنده رهن آل دیه مأمور ایدیلن کیمسه رهنی بعد القبض صاحبنه رد واعاده ایتسـه صحیح اولور. فقط موکلنه ضامن اولوب بیع حالی اوزره قالیر. نتـه‌کیم وکیل مرقوم رهنی ید عدله وضع ایتسه صحیح اولوب موکل آنی ید عدلدن اخذ ایده‌مز هندیه.

ایداع — ایداعه وکیل، ایداعنه مأمور اولدیغی مالی ایداع ایتدکدن صوکره ودیعه‌یی ید مستودعدن قبضه صلاحیتی یوقدر «۱۵۲۶» ماده‌یه باق هندیه. حتی مستودع، آنی وکیل بالایداعه ویرمکله آنك یدنده تلف اولسه مودع مخیردر: ایسـتر وکیله، ایستر مستودعه تضمین ایتدیرر هندیه.

هبه — هبه‌یه وکیل اولان کیمسه مالی برینه هبه وتسلیم ایتدکدن صوکره هبه‌دن رجوع ایده‌مز. «۱۵۲۶» ماده‌یه باق هندیه.

واهب مال موهوبی موهوب‌له‌ه تسلیم ایتمك اوزره برینی توکیل ایتدکده وکالت مذکوره صحیح اولور. تسلیمه وکیل

متعدد اولسه دخی یالکز بریسی تسلیم ایده‌بیلیر. شویله‌که واهب مال‌موهوبی موهوب‌لهه تسلیمه ایکی کشی‌یی وکیل ایتمش‌ایکن یالکز بریسی آنی تسلیم ایتسه صحیح اولور هندیه . تسلیم الموهوبه وکیل اولان کیمسه بونك ایچون باشقه‌سنی توکیل ایتسه جائز اولور هندیه .

عوض مقبوض مقابلنده هبه‌یه وکیل اولان کیمسه قیمتی مال موهوبدن دون بر عوض مقبوض مقابلنده هبه ایتدکده امام اعظمه کوره جائز اولور هندیه .

برکیمسه شو مالی برینه هبه ایتمك اوزره ایکی کمسنه‌یی توکیل و موهوب لهی دخی تعیین ایتسه یالکز بر وکیل هبه و تسلیم ایده‌بیلیر . اما موهوب‌لهی تعیین ایتمدیکی صورتده طرفینه کوره یالکز بریسی هبه ایده‌میوب فقط امام ابی یوسفه کوره ینه هبه ایده‌بیلیر بحر .

اتهاب — وکیل‌الاتهابك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازمدر. یعنی مثلا موکلم فلان مالکزی کندیسنه هبه ایتمکزی ایسته‌یور دیه هبه ایتملیدر. یوقسه شومالکی بکا هبه ایت دیوبده اوده هبه وتسلیم ایتسه هرنه قدر وکیل بالاتهاب موکل ایچون نیت أیلسه بیله ینه مال موهوب وکیلك ملکی اولور هندیه بزیادة .

موهوب‌له، کندیسنه هبه اولنان مالك قبض و تسلمنه برینی توکیل ایتسه جائز اولور. فقط وکیل بالقبض ایکی کیمسه

ایکن یالکز بریسی قبض ایتسه جائز دکلدر « ١٤٦٥ » ماده‌یه باق هندیه .

وکیل بقبض الهبه دیکرینی توکیل ایده‌مز. «١٤٦٦» ماده‌یه باق. مکرکه موکل آنی دیلدیکنی یاپمغه مأذون ایتمش بوله . او حالده آخرینی وکیل ایده‌بیلیر هندیه .

واهب هبه‌سندن رجوعی مراد ایتدکده مال موهوب مو-هوب‌لهك وکیلی یدنده بوللسه بیله واهب بو وکیلی ایله مخاصمه وبونك مواجهه‌سنده هبه‌سندن رجوعی ادعا ایده‌مز هندیه. زیرا اتهابه وکالت رسالت اولوب حقوق عقد ایسه رسوله راجع اولماز .

صلح — وکیل بالصلح ، بدل صلحك جلسنه ولوکه غیره اولسون مخالفت ایده‌میه‌جکی کبی قدر یا صفتده دخی شره مخالفت ایده‌مز . ایدر ایسه صلح واقع وکیل مرقوم اوزرینه نافذ اولور. موکلی اوزرینه دکل .

بو جهتله بیك غروش کومش پاره ایله صلح وبدل صلحه کفیل اولمغه مأمور اولان کیمسه ایکی بیك غروش کومش یاخود بیك غروش آلتون پاره ایله صلح اولوبده بدل صلحی کندی مالندن ویرسه صلح مذکور کندی اوزرینه نافذ اولور. موکلنه رجوع ایده‌مز. «١٤٥٦» ماده شرحنه باق. ینه بو جهتله وکیل مرقوم عروض یا مکیلی یا موزون اوزرینه صلح اولارق بدل صلحی کندی مالندن ویرسه صلح کندی

اوزرینه نافذ اولوب موکلنه رجوع ایده‌من هندیه .

ینه بوجهتله اون کیله بغدای اوزرینه صلحه وکیلی اولان کیمسه اون کیله آربه یاخود شوقدر مبلغ اوزرینه صالح اولسه صالح ، وکیلی اوزرینه نافذ اولور؛ موکل حقنده اولماز .

ینه بو جهتله اون کیله اعلا بغدایه مدعی علیه و مدیون طرفندن صلحه وکیلی اولان کیمسه دها اعلا بغدایه صلح اولارق بدل صلحی ضامن اولسه وکیل اوزرینه جائز اولور. یوقسه موکل اوزرینه جائز اولماز هندیه . اما وکیل بالصلح موکلنك امرینه قدر یا صفتده خیره مخالفت ایده‌بیلیر. شویله‌که مدعی علیه طرفندن بیك غروشه صلحه وکیلی ، آندن اقلی ایله صالح اولسه موکلی حقنده نافذ اولور هندیه. داین طرفندن بر آدم ومدیون جانبندن دخی دیکر بر شخص وکیلی اولارق ایکی وکیلی صلح اولسه جائز اولور هندیه .

وکیلی بالصلح ، برای صلح باشقه‌سنی توکیل ایده‌من . « ١٤٦٦ » ماده‌یه باق. ایدوبده وکیلی ثانی صالح اولسه بدل صلح آمرك مالی ایسه آمر آکا مراجعت ایدر . وکیلی ثانی، بدل صلحی کندی مالندن ویرسه صلح مذکور وکیل اول اوزرینه نافذ ووکیلی ثانی متبرع اولور ؟ و موکل اوله بر شی لازم کلز هندیه .

برکیمسه ایکی کشی‌یی معا صلحه توکیل ایدنجه یالکز بریسی کندی مالی اوزرینه صالح اولسه صلح واقع کندی

اوزرینه نافذ واعطای بدل صلحده متبرع اولور. هندیه صلحه وکالت، خصومته وکالتی مستلزم اولماز. یعنی صلحه وکیل اولان کیمسه خصومته دخی وکیل اولمش عد ایدلمز هندیه .

بر کیمسه کندیسندن عین یادین ادعا ایدن کمسنه ایله صلحه ورأییله عمله برینی وکیل ایدوبده اوده بیك غروشه صلح اولسه جائز و بدل صلح ، موکله لازم اولور . یوقسه وکیله دکل هندیه. مدعی علیه طرفندن صلحه وکیل اولان کیمسه بدل صلحه کفیل اولسه یاخود صلحی کندی مالنه مضاف قیلسه‌ده اول وجهله بدل مذکور کندی اوزرینه لازم کلمکله ادا ایتسه موکلنه رجوع ایدر . ولوکه کفالت ، بلا امرالموکل واقع اوله «١٥٤٣» ماده‌یه دخی باق هندیه. مدیون طرفندن صلحه وکیل اولان کیمسه موکل جانبندن بدل صلح تعیین اولنمدیغی تقدیرده موکلنك قیمیاتدن اولان بر عینی اوزرینه صلح اولسه صحیح وموکل مدیون مخیر اولور : دیلرسه اول عینی عینا ویرر ؛ و دیلرسه آنك قیمتنی اعطا ایدر . موکلنك مثلیاتدن بر عینی اوزرینه صلح اولسه ینه صحیح وموکل مخیر اولور : دیلرسه عینا او مثلی ویرر. دیلرسه آنك مثلنی اعطا ایدر هندیه .

مدعی‌علیه طرفندن صلحه و بدل صلحه کفالته مأمور اولان کیمسه بدل مؤجل اوزرینه صلح وکفیل اولسه موکلی حقنده دخی مؤجل و بالعکس بدل معجل اوزرینه

صلح اولسه موكلى حقنـده دخى معجل اولور . بو تقديرده وكيل مدعى عليه هنوز بدلى ويرمه‌مش اولسه‌بيله بدل مذكورى موكلندن طلب ايده‌بيلير هنديه .

طرف داينه‌دن صلحـه وكيل اولان كيمسـه بدل صلحى قبض ايده‌بيلير هنديه .

بر كيمسه صاتون آلديغى مالده عيب بولمغله بايع ايله عيبدن صلحه برينى وكيل ايدوب وكيل مرقوم موكلنك عيبه راضى اولديغنى اقرار ايتسه اقرارى موكلى عليهنه نافذ اولماز هنديه. زيرا اقرار حجت قاصره‌در؛ غير عليهنه صحيح اولماز .

ابرا — شرح ماده صره‌سـنده ذكر اولنديغى وجهـله بر كيمسـه بر خصوصه متعلق دعواسـندن بر كمسنه‌يى ابرايه برشخصى توكيل ايتمكله اوده موكلنه اضافتله خصوص مذكوردن او كمسنه‌يى ابرا ايتسـه صحيح اولور . صوكره اول كيمسـه توكيلنه نادم اولوب خصوص مزبورى او كمسنه‌دن ادعا ايلسه مسموع اولماز هامش بهجه. داين بر كيمسـه‌ده‌كى آلاجغندن كنديسنى ابرايه ينه اول كيمسه‌يى توكيل ايتسه صحيح اولور . بو وكالت مجلسـه مقصور اولمـاز . بناءً عليه مجلس وكالتك خارجنـده دخى مديون ، داينى طرفندن بالوكاله نفسـنى ابرا ايده‌بيلير ردمحتار وانقروى «١٤٤٩» مادة شرحنه باق.

اقرار — اقراره توكيل دخى صحيح اولور . فقط مجرد توكيل ايله اقرار حاصل اولماز. يعنى بر كيمسه، طرفندن ديكر

کمسنه ایچون شویله برشی اقراره برینی توکیل ایتمسیله وکیل هنوز اقرار ایتمدن اوّل اقرار ایدلمش اولماز. اقراره توکیلك معناسی برکیمسه دیکر کمسنه‌یی خصومته بالتوکیل «محاکمه اول بکا مؤنت یا عارك لحوقنی کوردیکنده مدعاهی اقرار ایت» دیه او کمسنه‌یه امر ایتمسیدر ردمحتار وتکملته.

دعوی — بونك تفصیلاتی «۱۵۱٦» ماده ایله باشلایان فصلده ذکر وبیان اولنیور.

طلب‌شفعه — بوکا دائر بعض ایضاحات «۱۰۳۰» ماده‌ده درمیان اولنمشیدی.

ایفای دیون — ایفای دیونه وکیل اولان کیمسه بالذات ایفای‌دیون ایده‌بیله‌جکی کبی امین‌واسطه‌سیله‌دخی ایفا ایده‌بیلیر. اما امینی اولمیان ایله ایفا ایده‌من. شویله‌که مثلا برکیمسه شو اقچه‌یی مدیونم فلان کمسنه‌یه ویر دیه برشخصه اعطا و وکیلی دخی مبلغ مزبوری امینی اولمیان بر ذات ایله ارسال ایدوب ده بعد المفارقه مذکور آقچه او ذاتك یدنده تلف اولسه وکیله ضمان لازم اولور. فقط او ذات وکیلك امینی اولور ایسه تضمین ایتدیره‌من. «۹۱۰» ماده‌یه باقی. نته‌کیم اوذات وکیلدن قبل‌المفارقه او مبلغ یدنده تلف اولسه وکیله ینه ضمان لازم کلمز. «۷۸۰ و ۱٤٦۳» ماده‌لره باقی انقروی و هامش بهجه.

موکل، مدیوننه ویرمك اوزره ایفای دین ایچون تعیین

أيلايجى وكيلنه بش آلتون ويروبده وكيلى او بش آلتونى نزدنده بالتوقيف مديونه كندى مالندن باشقه بش آلتون ويرسه جائز اولور ولواجبه. يعنى صوكره يدنده وديعه بولنان مذكور بش آلتونى كنديسى ايچون آليقور. فقط وكيلى مرقوم مذكور بش آلتونى كندى حوايجنه صرفله بعدالاستهلاك موكلنك دينى كندى مالندن اودهسه وكيل مرقوم مذكور بش آلتونى ضامن وايفاى دينده متبرع وموكلدن مذكور دين ساقط اولور تعليقات على البحر وتكملهٔ ردمحتار «١٥٠٦» ماده شرحندهكى قاعدهيه باق.

بركيمسه دائنم فلانه ويرديه بركمسنهيه اون آلتون ويروبده اوده دائنه ويردم ديه ادعا و اول كيمسه ايله داين تكذيب ايتدكارندهضماندن برائتى حقنده سوزمأمورك يعنىاو كمسنهنكدره «١٧٧٤» مادهيه باق. و قبض ايتمديكى حقنده سوز داينك اولوب داين آلاجغنى اول كيمسهدن آلير. بو مسئله حقنده تفصيلات لازمه بو مثالك قبيلنده شرحا مرور ايتدى.

ولو وكل المديون وكيل الطالب بالقبض لم يصح لاستحالة كونه قاضيا ومقتضيا. يعنى لووكله بقبض دينه على فلان فاخبربه المديون فوكله ببيع سلعته وايفاى ثمنه الى رب الدين فباعها واخذ الثمن وهلك يهلك من مال المديون فالواحد لايصلح ان يكون وكيلا للمطلوب و الطالب فى القضاء و الاقتضاء تكملهٔ ردمحتار.

استفای دیون — وکیل بالقبضك موکلنك مدیونـه موکلنك آلاجغنك جلسندن اولمق اوزره دینی ثابت اولسـه تقاص واقع اولور . بو تقـدیرده وکیل موکلنه مدیون قالیر . وکیل بالقبض مدیونی ابرا یا دینی مدیونه هبه یا دین مقابلنده مدیوندن رهن اخذ یا شخص آخر اوزرینـه حواله‌یی قبول ایده‌من . فقط کفیل آلابیـلیر . لکن اصیلك برائتنی شرط ایده‌رك کفیل آلاماز «٦٤٨» ماده‌یه باق انقروی وطحطاوی وصرة الفتاوی وبحر . اما وکیل بالبیع ثمن مبیعدن مدیونی ابرا یا آنی مدیونه هبه ورهنی وکفیلی اخذ ایده‌بیلیر بحر وردمحتار فی الشرکة .

ایمدی قبض دینـه وکیل ، مدیوندن رهن آلوبده یدنده تلف اولسه موکلنك آلاجغندن برشی ساقط اولمازده موکل تمام آلاجغنی مدیوندن آلیر . ووکیله دخی ضمان لازم کلمز بحر .

فقط دینه وکالت علی الاطلاق صحیح اولور . مدیون کرك حاضر یا غائب یا خسته اولسون کرك اولمسون . وکیل بالقبض مدیونك فوتیله منعزل اولمازایسه‌ده موکلك وفاتیله منعزل اولور واقعات المفتین «١٥٢٧» ماده‌یه باق .

برکیمسه کندیسنك هرحقنی قبضه دیکر کمسـنه‌یی توکیل ایتدکدن صوکره دیکر برشخصی دخی کندیسنك هر برشیئنی قبضـه توکیل ایدوب بوندن صوکره وکیل اول ، موکلنـك برآلاجغنی قبض ایتسه وکیل ثانی وکیل اولدن مذکور مقبوضنی

قبض ایده بیلیر بحر .

اما بر کیمسه هر حقنی قبضه دیکر کمسنه یی توکیل ایتدکدن صوکره دیکر بر شخصی دخی هر آلاجغنی قبضه وکیل ایتسه وکیل ثانی ، وکیل اولك یدنده کی مذکور مقبوضی ، وکالت مذکوره سنه بناء قبض ایده من . زیرا وکیل اولك مقبوضی اولان دین ، بعدالقبض عین اولوب وکیل ثانینك وکالتی ایسه قبض دینه‌دره یوقسه قبض عینه دکلدر .

وکیل بقبض الدین یدنده کی مقبوض هلاك اولدیغنی ادعا ایتسه تصدیق اولنور بحر . «۱۷۷٤» ماده‌یه باق .

مستثنیات — آتی البیان اوچ مسئله‌ده وکالت بقبض الدین جائز دکلدر ؛ شویله که :

اولا ؛ داین ، مکفول عنه ذمتنده کی آلاجغنی قبضه آنك کفیلنی توکیل ایتسه صحیح اولماز . لئلا یصیر عاملا لنفسه ای لان الوکیل هو الذی یعمل لغیره ولو صححنا هذه الوکالة صار عاملا لنفسه ساعیا فی برائة ذمته فالندم الرکن فبطل فا ذاقبضه من المدین وهلك فی یده لم یهلك علی الطالب تکملة رد محتار . فقط بو وکیل حسب الوکاله قبض ایدوبده مقبوض یدنده تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

ثانیا ؛ داین مدیونی آنك ذمتنده کی آلاجغنی قبضه توکیل ایتسه صحیح اولماز . لاستحالة کونه قاضیا ومقتضیا تکمله .

ثالثا ؛ محال له محال علیهده کی آلاجغنی قبضه محیلی توکیل

ایقسه صحیح اولماز . زیرا وکیل ، غیریسی ایچون عمل ایدن کیمسه ایکن بو وکالتی صحیح عد ایده‌جك اولسه‌ق وکیل ، ذمتی ابرا خصوصنده نفسی ایچون عامل اولمسی لازم کله‌رك رکن منعدم اولور . بوجهتله وکیل بقبض الدین مدیون ذمتنده‌کی موکلنك آلاجغنه کفیل اولسه کفالت صحیح و وکالت باطل اولور . لان الکفالة اقوی للزومها فتصاح ناسخة بخلاف العکس وکذا کل ما صحة کفالة الوکیل بالقبض بطلت وکالته تقدمت کفالته او تأخرت مجمع الانهر و رد محتار وانقروی و تکمله «١٤٤٩» ماده شرحنه باق .

وکیل بقبض الدین ایله بیعه وقبض ثمنه وکیل آره‌سنده‌کی فرقلر

قبض ثمنه وکیل ، بیعه وثمن مبیعی قبضه وکیله برقاچ مسئله‌ده مخالفدر ، شویله‌که :

اولا ، وکیل بقبض الثمن مشتری‌یه کفیل اولسه کفالت صحیح اما وکیل بالبیع مشتری‌یه کفیل اولسه کفالت غیر صحیحدر .

ثانیا ، وکیل بقبض الدینك مذکور دین ایله مدیون علیهنه شهادتی جائز اما وکیل بالبیعك ثمن مبیع ایله مشتری علیهنه شهادتی غیر جائزدر .

ثالثا ، وکیل ، بیع و ثمنی قبض ایتدکدن صوکره مبیع عیب ایله رد اولندقده مشتری ثمن مبیعی وکیلدن طلب ایده‌بیلیر . ولوکه وکیل ثمن مذکوری موکلنه ویرمش بولنسه . اما وکیل

بقبض الثمن بعدالقبض ثمن ایله مطالبه اولنه‌ماز . شویله‌که بر کیمسه کندی مالنی شخص آخره بیع ایتدکدن صوکره مشتری ذمتنده‌کی ثمن مبیعدن اولان آلاجغنی قبضه دیکر بر کمسنه‌یی توکیل ایتمکله اوده قبض ایدوب بعده مبیع خیار عیب ایله بایعه رد اولنسه مشتری ثمن مبیعی موکلدن ایستر . یوقسه وکیل قابضدن دکل .

رابعا ، وکیل بالقبضك ابراسی یا حطی یا تأجیلی یا اخذ رهنی یا قبول حواله‌سی صحیح دکلدر . اما وکیل بالبیعك بو تصرفاتی صحیحدر بحر .

وکالت بالقبض بینه ایله ثبوت بولمدیغی حالده
وکیله تسلیم دین

وکیل بقبض الدین ، مدیونه بن فلان کمسنه‌نك سنده‌کی آلاجغنی قبضه وکیلم دیدیکی حالده مدیون وکالت مذکوره‌یی تصدیق ایتسه «ویصح اثبات التوکیل بالبینة مع اقرار المدیون به» دینی وکیل مرقومه تسلیم ایتمسی لازم کلیر . چونکه دیون امثالیله قضا اولنه‌جنی و مدیونك وکیله ویره‌جکی پاره کندی خالص حقی ایدوکی جهتله مدیونك بو تصدیقی کندی علیهنه بر اقراردر تکملهٔ ردمحتار .

بوجهتله مدیون، بورجنی وکیل مرقومه ویردکدن صوکره غائب بولنان داین حاضر اولنجه‌یه دکین اول مبلغی وکیل مرقومدن استرداد ایده‌مز ؛ و وکیل مرقومك غائب اولان

داین طرفندن وکالتی بولنمدیغنی یاخود عدم وکالتی وکیلك اقرار أیلدیکنی ادعا و اثبات ایدمسه بیله بو ادعا اثباتی قبول ایدیله‌میه‌جکی کبی یمین دخی تکلیف ایده‌من . لسعیه فی نقض ما اوجبه للغائب نعم لو برهن ان الطالب جحد الوکالة واخذ منی المال تقبل .

آنجق بوندن صوکره غائب بولنان داین کلوبده وکیلك وکالتنی تصدیق ایدرسه ویا تکذیب ایده‌رك فقط مدیون آنك وکیلی اولدیغنی اثبات أیلرسه فبها . اکر نه تصدیق ونه‌ده اثبات ایدلمز ایسه داین آنی توکیل ایتمدیکنه یمین ایتدکده مدیون، بورجنی داینه تکرار ویرمسیله امر اولنور . زیرا داین وکالتی انکار ایتمکله استیفاسی ثابت اولمامشدر . داینك قابضی توکیل ایتمدیکنه دائر اولان سوزی مع الیمین قبول اولنور . وان دفع عن سکوت لیس له التحلیف الا اذا عاد الی التصدیق وان دفع عن تکذیب لیس له ان یحلفه وان عاد الی التصدیق لکنه یرجع علی الوکیل تکمله‌ٔ ردمحتار .

مدیون ویردیکنی وکیلدن استرداد ایدر . اکر ویردیکی ید وکیلده موجود یا وکیل آنی استهلاك أیلمش ایسه . زیرا مدیونك وکیل مرقومه ویرمسنده‌کی غرضی، برائت ذمتی ایکن بوغرض حاصل اولمامغله قبضی نقض و یدنده موجود اولانی استرداد ایده بیلیر . اما وکیل مرقوم یدنده‌کی مقبوضی تلف اولمش ایسه مدیونه تضمین ایتدیره‌من . زیرا مدیونك اوجه

وكالتنی تصدیق ایتمسیله قبضنده محق اولدیغنی اعتراف أیلمش اولمغله وکیل مرقوم امین اولاجغندن ضمین اولاماز . وبرده داینك ثانیا اخذ ایتمسیله ظالم ومدیون مظلوم اولوب مظلوم ایسه غیره ظلم ایدهمز. ویصدق فی الهلاك بیمینه کما یصدق لوادعی دفعه لموکله لانه امین یدعی ایصال الامانة الی مستحقها. فان ادعی الوکیل هلاکه اودفعه الی الموکل حلفه علی ذلك وان مات الموکل ورثه غریمه اووهبه وهو قائم فی ید الوکیل اخذه منه فی الوجوه کلها ولوهالکا ضمنه الا اذا صدقه علی الوکالة تکمله ٔ ردمحتار .

فقط وکیل مرقوم یدنده تلف اولسه دخی آتی البیان مسائلده مدیونه ضامن اولور :

١ مسئله، وکیل بقبض الدین مدیونه « داین کاوبده وکالتی بالانکار تکرار سندن آلیر ایسه انك تکرار سندن اخذ ایدهجکی مبلغه ضامنم » دیسه وکیل مرقوم داینك ثانیا اخذ ایتدیکی مقدارینی ضامن اولور. بان یقول انت وکیله لکن لا آمن ان تجحد الوکالة ویأخذ منی ثانیا فیضمن ذلك المأخوذ فیصح لاضافته لسبب الوجوب . ولوصالحه علی بعض الدین عند ضمان الوکیل ونحوه یرجع علی الوکیل بقدر المصالح علیه تکمله ٔ ردمحتار.

یوقسه وکیلك اولجه اخذ ایتدیکنی ضامن اولماز . زیرا مأخوذ مذکور آنلرك زعمنجه امانت اولوب ضمان امانات ایسه باطلدر . « ٦٣١ » مادهیه وشرحنه باق درمنتقی ومجمع الانهر ودرمختار وتکمله .

۲ مسئله، وکیل بقبض الدینك داین طرفندن وکیل اولدیغی حقنده کی ادعاسنده مدیون تصدیق ایتمیه‌رك ویرسه وکیل مرقوم آنی ضامن اولور. مدیون، کرك وکالتی تکذیب وکرك سکوت ایتسون . زیرا بورجنی مدیونك بو وکیله اعطا ایتمسی داینك مجیز اولور امیدینه مبنی ایکن بو امیدی منقطع اولنجه حق رجوع ثابت اولور مجمع الانهر .

۳ مسئله، وکیل بقبض الدین «دینی قبض ایتدم سنی دیندن ابرا ایتمکلکم اوزره» دیه قبض ایدرسه مدیون وکیله رجوع ایدر. زیرا وکیلك بوسوزی برائت استیفا و دینك جمله‌سنی قبض أیلدیکنی اعتراف اولمغله داین مدیوندن تکرار آلدقده مدیون دخی وکیلك اسقاط مقابلنده اخذ ایتدیکنی اعاده أیلمسی لازم کلیر . شو جهتله که بو، بیع منزلنده اولارق وکیل داینك سلامتنی التزام ایلمشدر تکمله ردمحتار و درمنتقی.

مستودع، ودیعه‌یی مودعك رسولنه ویرمسی خصوصنده دخی بوکا ممائل احکام جاری ایدوکی «۷۹٤» ماده شرحنده ذکر اولندی .

مدیون ، بوکیمسه‌نك قبض دینه وکیلی اولدیغنی انکار و دینی اقرار ایتدکده داین قبض دینه بوکیمسه‌یی توکیل ایتدیکنی بیلمدیکنه یمین ویرر. یمین ایدرسه دینی ویرمکه مجبور دکلدر. نکول ایدرسه دینی وکیله ویرمکه مجبوردر. فقط امام اعظمدن روایت ایدلمشدرکه مدیون بو وجهله تحلیف ایدیله‌مز . زیرا

حق تحلیف اولمق ایچون وکیلم دیه‌نك خصم اولدیغی ثابت اولمق لازم ایکن عدم حجته مبنی بو جهت هنوز ثابت اولمامشدر تکمله‌ٔ ردمحتار .

وکیل بقبض الدین مواجهه‌سنده مدیونك
دفع دعوی ایتمسی

مدیون ، وکیل بقبض الدین مواجهه‌سنده بورجنی داینه ویرمش ویا داین آنی ابرا ایلمش اولدیغنی ادعا ایتدکده بینه‌سی بولنمسه دینی وکیله ایفایه مجبوردر. زیرا وکالت و دین ثابت ایکن استیفا مجرد دعوی ایله ثابت اولمامشدر. بناءً علیه مجرد دعوی ایله حق تأخیر ایدلمز. مدیونك بووجهله بینه‌سی بولنمامغله موکلك استیفای دین ایلدیکنی بیلمدیکنه دائر وکیله یمین تکلیف ایدلمز . زیرا وکیل نائب اولوب نائبه ایسه یمین توجه ایتمز. مدیون بووجهله دینی وکیله اعطا ایتدکدن صوکره داینه بالمراجعه مطلوبنی آلمدیغنه یمین ویرر . یمین ایدنجه حکم علی حاله قالیر . نکول ایدرسه ابطال اولنه‌رق مقبوض استرداد اولنور. فقط مقبوض ید وکیلده ضایع اولدقدن صوکره مدیون ایفایی اثبات ایدرسه مدیون وکیلدن بر شی طلب ایده‌میوب موکله مراجعت ایتمسی لازم کلیر. لان ید الوکیل کیدا لموکل درمختار ومجمع الانهر .

اما مدیونك، دفعنه یعنی مثلا ایفا یا ابرایه شاهدی بولندقده استماع اولنورایسه‌ده بونکله ایفا یا ابرا ایله حکم اولنه‌میوب

بلکه قبض دین خصوصی موکلك حضورینه قدر موقوف قالیر .
«١٥٢٠» ماده وشرحنه باق .

وکیل بقبض الدین ، موکل قبولدن امتناع ایده میه‌جك صورتده قبضه صلاحیتی واردرکه بوده جنس حتی عین صفتده یادها اجود اولارق قبضدن عبارتدر . اما طرف مدیوندن موکله تکلیف اولندیغی تقدیرده موکلك قبول ایتمه‌مکه حقی بولندیغی شیئی قبضه وکیلك صلاحیتی یوقدر. دینی جنس آخرایله مبادله و دین مقابلنده مال اشترا ایتمك کبی. مالی اشترا ایدرسه اومال وکیلك اولور. وموکل آلاجغنی تماما مدیوندن ایستر علی افندی .

وکیلی بقبض الدین کلیسنیده بعضیسنیده قبض ایده بیلوب فقط موکل قبض بعضدن نهی ایتسه یالکز بعضیسنی قبض ایده‌من بحر و طحطاوی .

وکیلی بقبض الدین ، دینی هنوز قبض ایتمه‌مش ایکن مجرد وکالتی قبول ایتمکله موکل او دینی وکیلدن مطالبه ایده‌من علی افندی .

وکیلی بقبض الدین، معاً توکیل ایدلمش ایکی کیمسه اولنجه یالکز بریسی دینی قبض ایده‌من. ایدرایسه مدیون دیندن بری اولماز . «١٤٦٥» ماده‌یه باق انقروی .

وکیل بقبض الدین حواله‌یی قبول ایده‌من .

بوجهتله برکیمسه دیکرکمسنه ذمتنده‌کی بیك غروش حقنی قبضه برشخصی توکیل و وکیل دخی آلتی یوزغروشی بالقبض

درت یوز غروش ایله اوکسنه وکیلی برینك اوزرینه حواله و وکیل دخی موکلنك اذنی اولمقسزین حواله‌یی قبول ایتسه بوقبول فضولی اولور. موکل حواله‌یی مجیز اولماز ایسه درت یوز غروشی اوکسنه‌دن استیفا ایدر فیضیه بزیادة .

وکیل بقبض الدین، مدیونك وفاتیله منعزل اولماز؛ بناءً علیه ترکه‌سندن استیفای دین ایده بیلیر .

فقط موکلك وفاتیله منعزل اولور . ولوکه وفات موکلی وکیلی بیلمسین. «۱۵۲۷» ماده‌یه باق. شوحالده وکیل بقبض الدین بعد وفات الموکل « موکلك حیاتنده دینی قبض ایده‌رك آکا ویرمشیدم» دیسه بلا بینه تصدیق اولنماز. زیرا وکیل، وقت اخبارده انشاسنه مقتدر اولمادیغی امری خبر ویردیکی جهتله اقرارنده متهم اولور واقعات المفتین وطحطاوی وانقروی و بهجه.

بر آدم، هم طرف داینندن قبض دینه همده جانب مدیوندن دینی ادایه وکیل اولاماز انقروی . وکل المدیون وکیل الطالب بالقبض لم یصح لاستحالة کونه قاضیا ومقتضیا درمختار .

وکله بقبض دینه علی فلان فاخبر به المدیون فوکله ببیع سلعته وایفاء ثمنه الی رب الدین فباعها واخذ الثمن وهلك سهلك من مال المدیون لاستحالة ان یکون قاضیا ومقتضیا فالواحد لایصلح ان یکون وکیلا للمطلوب والطالب فی القضاء والاقتضاء تکمله .

ولو امر رجلا مديونه بالتصدق بما عليه صح امره تنوير و درمختار .

بر كيمسه ، ديكر شخص ذمتنده كى آلاجغنى قبضه رسول اولمق اوزره بر كمسنه‌يى كوندردكدن صوكره مديون ، « بورجمى رسوله ويردم » و رسول‌ده « آلدم مرسله ويردم » ديه ادعا و مرسلى دخى اوكمسنه‌نك طرفندن رسول ايدوكنى و رسولك قبضنى اقرار وفقط مطلوبنك كنديسنه وصولنى انكار ايتدكده سوز مع اليمين رسولك اولوب مديون دخى دينندن برى اولور صرة الفتاوى .

داين ، بر كمسنه‌ده كى آلاجغنى قبضه برشخصى وكيل ايتدكدن صوكره وكيل هنوز قبض ايتمدن اوكمسنه داينى برذاته حواله ايتسه اوشخص آرتق اوكمسنه‌دن طلب ايده‌مز . « ٦٩٠ » ماده‌يه باق . محال عليهدن دخى ايسته‌يه‌مز . فقط محال عليه قبل اداء الدين مفلس اولوب‌ده دين ينه محيله يعنى اوكمسنه‌يه عودت ايتسه وكيل ، اوكمسنه‌دن دين مذكورى ينه قبض ايده‌بيلير انقروى . « ١٥٢٦ » ماده شرحنه باق .

بر مديونك ذمتنده كى آلاجغك قبضنه وكيل اولان كمسنه اول دينك كفيلى بولنان شخص آخردن مذكور دينى قبض ايده‌مز . كفيلك كفالتى كرك قبل الوكاله وكرك بعد الوكاله اولسون بحر .

قبض فضولى — داين طرفندن بلاوكالة اولان قبض داينك

زتنه موقوف اولور. فقط حين اجازتده مبلغ مقبوضك قائم
وجود اولمسى شرطدر.
مثلا بر كيمسه ديكرينه «سنك فلان شخصده اولان
ك غروش بورجكى بكا وير هر نه قدر بن قبضه وكيلى دكل
ـمده او شخص مجيز اولور» ديمسيله او دخى ويروبده
ن اول كيمسه‌نك قبضنه اجازت ويرسه نظر اولنور: مبلغ
خوذ وقت اجازتده قائم ايسه اجازت صحيح و قبض معتبر
لور. مستهلك ايسه اجازت صحيح اولميوب داين آلاجغى
يوندن ايستر بهجه، «١٤٥٣» ماده‌يه باق.
قبض مال — بر كيمسه، فلان خانه‌سنى واضع اليدن
ضه ديكرينى بعدالتوكيل ايكنجى بر شخصى دخى بوكا
كيلى تعيين ايدوب بعده وكيل أول، آنى واضع اليدن قبض
لسه ثانينك توكيلى وكيلى اولك قبضندن مؤخر ايسه وكيلى
ى آنى وكيلى أولدن قبض ايده‌بيلير؛ مقدم ايسه قبض ايده‌مز.
نها صارت مقبوضة لصاحبها بحر. ولووكله بقبض غلة ارضه
ثمرتها كان له ان يقبض ذلك كل سنة ولووكله بقبض شاة فولدت
ن للوكيل ان يقبض الولد مع الام ولوكانت ولدت قبلى ان يوكله
بضها لم يكن له ان يقبض الولد وكذلك ثمرة البتان بمنزلة الولد
كمله عن الكافى.
بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده‌كى برعينى مثلا خانه‌سنى
ضه بر شخصى وكيلى ايتسه صحيح اولور. مجله‌نك «٣٣٣»

ماده‌سنده‌کی وکالت دخی بو قبیلدندر . نته‌کیم قبض ودیعه‌یه وقبض عاریته دخی وکالت صحیح اولور واقعات المفتین .

وکیل بقبض الامانه ، فلان کمسنه‌نك سنده‌کی فلان امانتی قبضه اوکمسنه بنی وکیل ایتدی دیوبده مستودع دخی تصدیق ایتسه امانتك وکیل مرقومه دفع و تسلیم ایله مستودع امر اولنه‌ماز. نته‌کیم بر کیمسه، ودیعه‌یی صاحبندن صاتون آلدیغنی ادعا و مستودع دخی تصدیق ایتسه مستودع ، آنی مدعی‌یه تسلیم ایله امر اولنه‌ماز . زیرا بو ، مال غیری اقراردر . بو صورتده بو مال ، منع مذکوردن صوکره ید مستودعده تلف اولسه ضامن اولماز . بو مسئله‌نك تفصیلاتی « ۷۹٤ » ماده شرحنده کچمشدی .

فقط بر کیمسه مستودعدن «مودع فوت وودیعه حصرا، ارثا یا وصیة بکا قالدی» دیه ادعا ایدوبده مستودع دخی ارث یا وصیتی تصدیق ایتسه مستودع ودیعه‌یی اول کیمسه‌یه ویرمسیله أمر اولنور. زیرا مدعی ومستودع بومال وارث یاموصی‌لهك ملکی اولدیغنه اتفاق ایتمشلردر . شوقدرکه متوفانك ترکه‌سی مستغرق دیون ایسه مستودع بلا أمر القاضی آنی وارثه ویردکده ضامن اولور مجمع الانهر وتکمله وردمحتار .

مزارعه — معین بر تارلایی علی‌الاطلاق مزارعة اعطایه وکیل اولان کیمسه آنی آرپه، بغدای، سیسام ، داری وسائر حبوباتدن هر درلوسی زراعت اولنمق اوزره مزارعه‌یه ویره‌بیلیر. اما آغاج دیکمك اوزره ویره‌من هندیه .

بر تارلایی علی الاطلاق مزارعـه‌یه ویرمکه وکیل اولان کیمسـه آنی او بلده‌جه معروف اولان بدل مثل و غبن یسیر ایله مزارعه‌یه ویره‌بیلیر . تخم اکر موکلندن ایسـه خارجی یعنی موکلك حاصلاتدن حصه‌سنی قبض ایتمك موکلك حقیدر . فقط تخم عاملدن ایسه خارجی قبض ایتمك وکیلك حقی اولور . «١٤٦١» ماده‌یه باق .

اما غبن فاحش ایله مزارعه‌یه ویره‌مز . ویرر ایسـه تخم تارلا صاحبنك اولدیغی حالده موکلنك تارلاسنی وتخمنی غاصب اولور . بناءعلیه خارج مشروط اولدیغی اوزره وکیل ایله مزارع بیننده تقسیم اولنور و تارلا صاحبی بوندن حصه آلاماز . بلکه مزارع ایله وکیلندن هانکیسندن ایسـتر ایسـه تخمنك مثلنی و نقصان ارضی اکا تضمین ایتدیرر هندیه .

وکیل بالمزارعه ، موکلنك حصهٔ حاصلاتندن مزارعی ابرا یا اول حصه‌یی مزارعه هبه ایده‌مز . ایدر ایسه ابرا یا هبه‌سی صحیح اولماز هندیه .

وقت مزارعه‌یی بیان ایتمدن برکیمسه تارلاسنی مزارعه‌یه ویرمکه دیکرینی وکیل ایتسه برنجی سنه‌ده بردفعه‌لك مزارعه‌یه ویره‌بیلیر . اما ایکنجی سنه‌ده یا ایکی دفعه‌لك مزارعه‌یه ویرسه جائز اولماز .

تخم موکلدن اولمق اوزره بر تارلایی مزارعة آلمغه وکیل اولان کیمسـه بدل مثلی یا غبن یسـیر ایله مزارعة آلابیلیر . وتارلا صاحبی حصه‌سنی وکیلدن مطالبه ایدر . یوقسه موکلدن

مطالبه ایده‌مز . اما غبن فاحش ایله آلیر ایسه جائز اولماز . مکرکه موکل مجیز اوله. «١٤٥٣» ماده‌یه باق هندیه .

حاصلاتك ثلثانی مزارعه و ثلثی صاحب ارضه عائد اولمق اوزره فلان تارلایی مزارعة آلمغه وکیل اولان کیمسه خارجك ثلثی موکلك، ثلثانی وکیلك اولمق اوزره مزارعة آلسه موکل حقنده نافذ اولماز هندیه .

رد بالعیب — مبیعك عیب قدیم ایله ردینه وکیل اولان کیمسه مواجهه‌سنده بایع ، موکلك عیبه راضی اولدیغنی ادعا واثبات ایدرسه فبها. ایده‌مز ایسه مشتری، عیبه راضی اولمادیغنه یمین ایدر . مشتری بروجه مشروح یمین ایتمدن اول ، بایع ، ثمن مبیعك وکیله اعاده‌سیله أمر اولنماز ملتقی ومجمع الانهر .

اعاره — وکیل بالاعاره ، بعد الاعارة و التسلیم، معاری مستعیردن قبض ایده‌مز هندیه. «١٥٢٦» ماده‌یه باق.

قسمت — قسمته وکالت دخی جائز اولور . و وکیل بالقسمه غبن فاحش ایله قسمته مالك ومقتدر اولماز بحر .

توکیل — توکیله وکالت دخی جائز در . بو صورتده بر کیمسه دیکر کمسنه‌یی شویله برمالی اشترایه توکیله زیدی مأمور ایدوبده زید دخی او کمسنه‌یی توکیل ایده‌رك اوده او مالی صاتون آلسه وکیل مأموره ومأمور دخی آمرینه ثمن مشتری ایله رجوع ایدر . یوقسه وکیل مشتری ، آمر اوله رجوع ایده‌مز تکملهٔ ردمحتار قبیل باب الوکالة بالخصومة والقبض .

شروط وكالت (صحيفه ٤٥)

١ موكل
١٣٥٧ ماده

ه وكالك أصل تصرفه نظراً [عندالامام بر مسلمك بيع خمره غير مسامی توكيل ايده‌بيلمه‌سی مسئله‌سی كبی ١٤٤٩ ه ماده‌سی شرحی] موكل‌به اولان ايشی يابمغه مقتدر اولمسی جواز وكالتده شرطدر . بناءً عليه صبیٔ غير مميزك توكيلی صحيح اولماز . صبیٔ مميزك ضرر محض اولان (هبه كبی) خصوصاتده توكيلی باطل ، نفع محض اولان (اتهاب كبی) خصوصاتده توكيلی جائز ، نفع ايله ضرر بيننده متدائر بولنان (بيع كبی) خصوصاتده توكيلی — وليسنك اجازتنه — موقوف اولور .

٢ وكيل
١٤٥٨ ماده

شرطلردر

وكيلك عاقل و مميز اولمسی ؛ صبیٔ غير مميز ايله مجنونك وكالتلری باطلدر .

ه توكيل ايدلدكنه علمنك لحوقی : قبل‌لحوق العلم برمال صاتسه عقد واقع فضولی وبناءً عليه موقوف اولور .

ه معلوم اولمسی : جهالت فاحشه‌دن احتراز ايچوندر . جهالت يسيره — بر شخصك ايكی معين كيمسه‌يه شو آتی صاتمغه بريكزی توكيل ايتدم ديمسی كبی — مانع دكلدر .

وكيلك بلوغی شرط دكلدر : وكيل اولان كيمسه صبیٔ مميز مأذون ايسه حقوق عقد كنديسنه (بر مسئله مستثنادر) ، صبیٔ مميز غير مأذون ايسه موكلنه عائد اولور .

٣٣ موكل به } موكل بهك معلوميتى شرطدر

١٤٥٩ ماده } قاعده } بر كيمسه بالذات ياپابيله جكى خصومات و معاملاته دائر هر شيئك ايفا و استيفاسنده باشقه سنى توكيل ايده بيلير [١]

خصومات = عقود — بيع وشرا — وعقودك غيرى — خصومته توكيل — يه شاملدر .

معاملات } حدود و قصاص خارجدر . ولى قتيلك عل قصاصده بالذات وجودى — ترحماً عفو ايتمسى اميدينه مبنى — لازمدر .

ايفا } يا أعيانده اولور — مبيعك مشترى يه تسليمنده وكالت كبى

يا ديونده اولور (صور ثلاثه) }

١ موكلك وكيله « مالكدن دينمى وير » ديمسى كبى

٢ موكلك وكيله مثلا اون آلتون ويروبده « فلانه اولان اون آلتون دينمى تأديه ايت » ديمسى كبى . بو صورتده تعين شخصده اختلاف اولنسه سوز وكيلكدر . زيرا « ١٤٦٣ ماده » أميندر .

٣ موكلك وكيله « ذمتكده ويا يدكده كى مضمون مالدن اداى دين ايت » ديمسى كبى . بو صورتده وكيل ادانى اثباته مجبوردر . زيرا ذمتنك مشغوليتنى اقرار ايتدكدن صوكره براتنى ادعا ايديور (١ ماده شرحى)

استيفا | يا أعيانده اولور — مبيعى قبضه وكالت كبى .

يا ديونده اولور | ثمن مبيعى قبضه وكالت كبى فقط بوندن اوچ مسئله مستثنادر :

١ — داين مكفول عنه ذمتنده‌كى مطلوبنى قبضه آنك كفيلنى توكيل ايده‌مز .

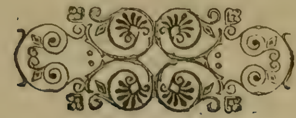
٢ — داين مديوننى آنك ذمتنده‌كى مطلوبنى قبضه توكيل ايده‌مز .

٣ — محال له محال عليه‌ده‌كى مطلوبنى قبضه محيلى توكيل ايده‌مز .

مستثنا [١] | مباحاتده وكالت صحيح دكلدر حال بوكه موكل بالذات يابيلير

استقراضه وكالت باطلدر . فقط رسالت صحيحدر

يمينه وكالت باطلدر .

باب ثالث

﴿ وكالتك احكامى بياننده اولوب آلتى فصلى مشتملدر ﴾

احكام وكالت متعدد در ؛ شويله كه :

اولا ، توكيلك شامل اولديغى شيده وكيلى ايچون ولا[يت]
تصرفك ثبوتيدر . يعنى مثلا وكيلى بالبيع مالى بيع ايده‌بيلد[يكدن]
صوكره موكلك ندامتى فائده ويرمز . بو حكم ، بوراده صرا[حةً]
ذكر ايدلميور ايسه‌ده مواد آتيه‌دن مستفاد اولاجغى كبى «٦٥
ماده وجهله وكيلك بيعى و«١٤٦٥» ماده وجهله وكيلك ايجار[ى]
بو حكمه متفرع مسائلدندر .

ثانيا ، وكيلك بلااذن واو تعميم ، ديكرينى توكيل ايده‌مه‌مسيد[ر]
بو حكم «١٤٦٦» ماده‌ده ذكر اولنيور .

ثالثا ، يدندەكى مالده وكيلك امين بولنمسيدر . بو ح[كم]
«١٤٦٣» ماده‌ده ذكر اولنيور .

رابعا ، موكل بهى ايشلمكه وكيلك اجبار اولنه‌مامسيدر
شويله كه وكيل بالبيع يا بقبض الدين بيعه وقبضه اجبار اولنه‌ما[ديغى]
نته‌كيم وكيل بالخصومه مخاصمه ومحاكمه‌دن امتناع ايتسه ج[بر]
اولنه‌ماز درمختار .

بو حكم رابعدن بش مسئله مستثنا در :

١ مسئله ؛ وكيل بردالعين موكلك غيبوبتندن صوك[ره]
ردعينه جبر اولنور . مثلا وكيل بردالوديعه آمر وموكل غا[ئب]

اولنجه رد ودیعه‌یه اجبار اولنور. شویله‌که بر کیمسه «نزدمده ودیعه بولنان بو مالی مودع اولان فلان کمسـنه‌یه رد و اعاده ایت» دیه بر شـخصه امر ایدوبده او دخی قبول أیلدکدن صوکره آمر غائب اولسـه شخص مرقوم رد ودیعه‌یه اجبار اولنور بحر.

٢ مسئله ؛ بیع رهنه وکیل اجبـار اولنور . «٧٦١» ماده‌یه باق .

٣ مسئله ؛ مدعینك طلبیله مدعی علیه طرفندن خصومته وکیل اولان کیمسـه‌یی موکل بولنـان مدعی علیه بلا رضاء المدعی عزل ایده‌مز. وکیل‌دخی مخاصمه‌یه مجبوردر. «١٥٢١» ماده‌یه باق.

٤ مسئله ؛ وکیل بالاجره ایفـای وکالته جبر اولنور . «١٥٠٤ و١٥١٣» ماده‌لره باق .

٥ مسئله ؛ مأمور آمره مدیون اولنجه آمرك دینی ادایه جبر اولنور. «١٥١٣» ماده‌یه باق درمختار وتکمله وبحر وبهجه و فیضیه و ردمحتار و صرة الفتاوی .

خامسا ، وکالت شروط فاسـده ایله باطل و آنده خیـار شرط صحیح اولماز .

سادسا ، وکالتك تعلیق و اضافه‌سی صحیحدر . «١٤٥٦» ماده‌یه باق تکمله‌ٔ ردمحتار .

﴿ فصل اول ﴾

﴿ وكالتك احكام عموميه‌سی بياننده‌در . ﴾

ماده ١٤٦٠

(هبه) يعنى اتهاب وقبول صدقه (واعاره) يعنى استعاره (و رهن) يعنى ارتهـان و ابرا (و ايداع) يعنى استيداع (و اقراض) يعنى استقراض (و شركت و مضاربه‌ده و عن انكار صلحده) «ومثله السكوت. واذا كان الصلح عن انكار نهوفداء يمين فى حق المدعى عليه فالوكيل سفير محض فلا ترجع اليه الحقوق» و طلاق و نكاحده «و قبض المهر اليها لا للوكيل تكمله» كنديسى ايچون ملك ثابت اولاجق كمسنه يعنى مملك له جانبندن تعيين ايديلان وكيلك (عقدى موكلنه مضاف قيلمسى لازمدر .) يوقسه مادهٔ آتيه‌ده‌كى معاملانده اولديغى كبى هم موكلنه همده نفسنه مضاف قيلمقده مخير دكلدر. بووجهله عقد موكله مضاف قيلندقده حقوق عقد موكله عائد و وكيل سفير محض اولور بحر. نته‌كيم مادهٔ آتيه‌ده «بو صورتده وكيل سفير محض اولور» ذنيلمسندن بو مسئله آكلاشيلير ردمحتار الظرما حقوق الهبة و الصدقة المتعلقة بالموكل لعلها الرجوع فى الهبة اما فى الصدقة فلا رجوع تكمله‌ٔ ردمحتار بزيادة وتغيير .

شرحا اشارت اولنديغى وجهله بوماده‌ده‌كى وكيلدن مقصود «من يثبت له الملك» جهتندن وكيل اولوب يوقسه مملك طرفندن

وکیلی دکلدر. تعبیر دیکرله بومادەده مذکور بولنان معاملاتده مملك لیهك وکیلی عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازم اولوب اما مملکك وکیلنك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازم دکلدر. شویله که:

هبه — بونده مملك «واهب» طرفندن وکالت جائز اولدیغی کبی مملك له «موهوب له» جانبندن دخی وکالت جائز در؛ مملکك «واهبك» وکیلی عقدی کرك نفسنه وکرك موکلنه مضاف قیلابیلیر.

مثلا بر کیمسه زیده بر مال ویروبده «بونی عمروه هبه ایت» دیسه زید عمروه خطابا «بو مالی سکا هبه ایتدم» دیه هبه ایدەبیلیر؛ «فلان کیمسەنك ملکی اولوب آنك طرفندن سکا هبه ایتدم» دیمك امر لازم دکلدر. اما مملك له طرفندن وکیلی، عقد هبەیی موکلنه مضاف قیلمسی لازمدر. نفسنه بالاضافه عقد هبه ایدرسه مال موهوب وکیلك مالی اولور؛ موکلك دکل.

مثلا وکیل الاتهاب، «بو مالی موکلم فلان سندن بالهبه ایستەیور» دیوب واهب دخی موکله هبه ووکیله تسلیم ایتدکده مال موهوب موکلك اولور. اما وکیل بالاتهاب «بو مالی بکا هبه ایت» دیمکله واهب دخی آکا هبه و تسلیم و اوده قبض ایتسه بو مال وکیلك اولور.

صدقه — من یثبت له الملك یعنی متصدق له طرفندن وکیل اولان کیمسه «بو مالی موکلم فلان نامنه صدقة سندن آلدم»

دیوب متصدق دخی اولوجهله تصدق و تسلیم ایتسه صحیح و ملك متصدق‌له بولنان موکل ایچون ثابت اولور . اما وکیلی مرقوم بکا صدقة ویر دیوبده مخاطب دخی ویرسه بو مال وکیلك ملکی اولور موکلك اولماز .

فقط هبه‌ده دخی ذکر اولندیغی اوزره مملك طرفندن اعطای صدقه‌یه وکیل اولان کیمسه بو مالی سکا صدقه ویردم دیه عقدی نفسنه مضاف قیلابیلوب موکلنه مضا قیلمسی مجبوری دکلدر .

اعاره — مملك دمیره طرفندن وکالت جائز اولدیغی کبی من یثبت‌له الملك یعنی مملك له و مستعیر جانبندن دخی وکالت جائز اولوب مملکك وکیلی عقدی نفسنه‌ده موکلنه‌ده مضاف قیلابیلیر .

مثلا برکیمسه زیده برمال ویروبده بومالی بطریق العاریه عمروه ویردیکی صورتده زید ، بو مالی سکا عاریت ویردم دیه اعاره ایده‌بیلوب یوقسه اول کیمسه طرفندن بطریق‌الرساله ویردیکنی سویلمسی لازم کلمز .

اما مملك لهك وکیلنك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازم در، نفسنه مضاف قیلار ایسه عاریت وکیل اوزرینه ثابت اولور .

مثلا مستعیرك وکیلی مال صاحبنه بالمراجعه د بو مالی بکا عاریت ویره دیوبده اوده ویرسه اول مال وکیله عاریت‌ایدلمش

اولور بناءعلیه موکل آنی وکیلدن طلب ایده‌مز .

ایضاحات سالفه‌دن آکلاشیلیر که مجله « اعاره » مقامنده « استعاره » لفظنی استعمال ایتملیدی .

قرض — مملك «مقرض» طرفندن وکالت جائز اولدیغی کبی مملك‌له « مستقرض » جانبندن دخی وکالت جائز اولور . مستقرض طرفندن وکالت رسالت معناسنده‌در . فقط مملك و مقرضك وکیلی عقدی نفسنه مضاف قیلسه جائز اولوب اما مستقرضك وکیلنك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازم کلیر . نفسنه بالاضافه استقراض ایسه مقروض وکیلك ملکی و عقد قرض وکیلك اوزرینه نافذ اولور .

مثلا استقراضه وکیلی « رسول » اولان کیمسه مقرضه واروب شوقدر غروشی بکا اودنج ویر دیوبده مقرض دخی ویرسه مبلغ مستقرض وکیلك مالی اولوب موکل آکا مداخله ایده‌مز هندیه وبحر وتکملهٔ ردمحتار بزیادة وایضاح .

وقس علیهم البواقی .

وکیلی عقدی (موکلنه مضاف قیلماز ایسه) عقد مذکور موکلی ایچون (صحیح اولماز.) بونك سر و حکمتی شودرکه تصرفاتك بعضیسی اسقاطات قبیلندن اولور . بالاده مذکور ابراء، نکاح، صلح عن‌انکار وصلح عن‌دم عمد کبی. وبعضیسی اسقاطات قبیلندن اولماز. مادهٔ آتیه‌ده بیان ایدیله‌ن بیع واجاره وغیریلری کبی. ایمدی اسقاطات قبیلندن اولان تصرفانده وکیلی

او تصرفك حكمندن اجنبي و بونلرده حكمك سببدن فصل ايدلمسي غير ممكن اولوب بلكه بونلرده حكمك سببه مقارن اولمسي لازمدر . بناءً عليه سببك بر شخصدن يعني وكيلدن اصالةً صدوري و حكمك ديكر شخص يعني موكل ايچون ثبوت و وقوعي متصور اولماز . چونكه بو تقديرده حكمك سببدن انفصالي لازم كلير. كذلك وكيل بومسائلده عقدي موكله مضاف قيلمسي لازمدر؛ تاكه حكم سببه مقارن اولسون درو. اما بيع كبي اسقاطات قبيلندن اولميان تصرفاتده حكمك سببدن فصلي جائزدر. بيع بالخيارده اولديغي كبي . بناءً عليه بونلرده سببك بر شخصدن صدوري وحكمك ديكر شخصه ثبوتي جائزدر .

مثلا نكاح، اسقاطات قبيلندندر. زيرا بضعده اصلي اولان حرمت اولوب نكاح ايسه حرمتي اسقاط أيلمشدر . ساقط متلاشي اولمغله سببك بر شخصدن اصالةً صدوري وحكمك ديكر شخص ايچون وقوعي متصور اولمديغنه مبني بوكا وكيل اولان كيمسه ـ حكم، سببه مقارن اولمق ايچون ـ سفير قيلنمشدر. بو صورتده زوج طرفندن وكيل ، عقد نكاحي نفسنه مضاف قيلار ايسه نكاح كنديسي ايچون واقع وزوجۀ منكوحه وكيلك زوجه‌سي اولور. قادين وكيلي ايچون اكر نكاحه محل ايسه .

اما وكيل الزوجه تزويج ايتدم ديدكده يعني مثلا زوج ، موكلمي تزوج ايتدم ديوبده وكيل الزوجه دخي بنده تزويج

ايشدم ديسه صحيح اولور حتى لوكان وكيلا بالنكاح من جانبها واخرج الكلام مخرج الوكالة لايصير مخالفا لاضافته الى المرأة معنى لان صحة النكاح بملك البضع وهو لها فكانه قال ملكتك بضع موكلتي تكملهٔ ردمحتار .

صلح عن انكار دخي اسقاط محضدر. آنده اصلا معاوضه يوقدر . « ١٥٥٠ » ماده‌دن مستفاد اولديغي اوزره بو صلح مدعى عليهك يميندن ومنازعه‌دن اسقاطني متضمن بولنمشدر.

دم عمددن صلح دخي اسقاط محض و وكيل اجنبي وسفير اولمغله بونده دخي عقدك موكله مضاف قيلنمسي لازمدر.

بو اقيده دخي حال بويله‌در ابن عابدين علي البحر بزيادة مجله‌نك «صحيح اولماز» عباره‌سني موكلى ايچون صحيح اولماز ديه شرح ايدلدى. زيرا عقود مذكوره‌نك بعضيلرى وكيل اوزرينه نافذ وصحيح اولور . هبه و صدقه و استقراض ونكاح كبى . نته‌كيم فقرهٔ اولى شرحنده ذكر اولندى . وعقود مذكوره‌نك بعضيلرى اصلا يعنى وكيل ايچونده موكل ايچونده صحيح اولماز. ابرا كبى. شويله‌كه مثلا بركيمسه ديكر كمسنه ايله اولان دعاوى و خصوصاتدن آنى ابرايه بريني توكيل ايدوب‌ده وكيل ابرايى موكلنه مضاف قيلميوب بلكه نفسنه بالاضافه ابرا ايلسه ابراء مذكور اصلا صحيح اولماز هامش بهجه واشباه .

﴿ ١٤٦١ ماده ﴾

﴿بيع وشرا واجاره﴾ ايجار ايله استيجاردن اعمدر ﴿وعن

اقرار صلحنده وكيلك عقدی موكلنه مضاف قيلمسی شرط دكلدر.) لذلك شرايه وكالتك غيريسنده بالاتفاق و شرايه وكالتده علی قول وكيل مخير اولوب ديلرسه نفسنه وايسترايسه موكلنه مضاف قيلار.

شرايه وكالتده اختلافك ايضاحنه ابتدار اولنور؛ شويله كه: موكل، وكيلك حين عقدندهكی مجلسده اكر حاضر اولورسه بعض فقهايه كوره حقوق عقد موكله عائد اولور. ديكر بعض فقهايه كوره وكيلك حين عقدندهكی مجلسده موكل كرك حاضر اولسون كرك اولمسون بر فرق اولمايوب ايكی صورتده دخی حقوق عقد وكيله عائد اولور تنوير وبحر وتعليقات ابن عابدين علی البحر. ايمدی مجله حقوق عقدك وكيله عائد اولديغنی علی الاطلاق ذكر ايلمسندن قول ثانيی اختيار ايتديكی آكلاشيلير.

بناءً عليه (موكلنه مضاف قيلميوبده نفسنه اضافتله اكتفا ايتمسی دخی صحيح اولور. و ايكی صورتده دخی) يعنی وكيل بو درت شيده عقدی كرك موكلنه كرك نفسنه مضاف قيلسون (ملكيت آنجق موكلنه ثابت اولور.) فقط بر قوله كوره ابتداء يعنی طوغريدن طوغری‌يه تعبير ديكرله اولا وكيله بعدالثبوت آندن موكله انتقال طريقيله اولميه‌رق ثابت اولور. ديكر قوله كوره دخی ابتداء وكيل ايچون ثابت اولوب وكيلدن موكله انتقال ايدر. ايكی قوله كوره دخی وكيل كندی قريبنی صاتون

آلسه آزاد اولماز. آزاد اولماسی قول اوله کوره ظاهر اولوب قول ثانی‌یه کوره شوندن طولابیدرکه عتقی موجب اولان حال ملك مستقردر بحر. شو حالده ثمرۀ اختلاف نه کبی یرلرده ظاهر اولور؟ وکیل بالوکاله صاتون آلدیغی مالی ملکنه کچمدیکنه یمین ایتسه یمیننده قول اوله کوره صادق وقول ثانی‌یه کوره کاذب اولورمی؟

(فقط عقد اکر موکله مضاف قیلنماز) ووکیل محجور دکل ایسه (حقوق عقد) اصالة (عاقده یعنی وکیله عائد) و وکیل اصل عقدده نائب ایسه‌ده حقوقنده اصیلدر و موکل حقوق مذکوره‌دن اجنبی (اولور.) حین توکیلده حقوق مذکوره‌نك وکیله عائدیتی شرطی کرك ذکر ایدلسون، کرك ایدلمسون؛ وکیل کرك غائب وکرك حاضر اولسون تنویر وقال القاضی الامام ابوالمعالی ان العهدة علی الموکل لانه اذا کان حاضرا کان کالمباشر بنفسه فعلیه العهدة تکملة ردمحتار.

حتی حقوق مذکوره‌نك وکیله عائد اولماسی شرطیله توکیل ایدلدکده وکالت صحیح و شرط حکمسز اولور بحر و تعلیقات ابن عابدین علیه الوکیل اصل فی العقد بدلیل استغنائه عن اضافته الی الموکل ولو کان سفیر لما استغنی وانما جعل نائبا فی الحکم للضرورة کیلا یبطل مقصود الموکل ولا ضرورة فی حق الحقوق و لان العاقد الآخر اعتمد رجوع الحق الیه

فلولم یرجع لتضرر علی تقدیر کون الموکل مفلسا اومن لایقدر علی مطالبته تکملة ردمحتار.

وکیلك حقوق عقدده اصیل اولمسی اوزرینه آتی الذکر ایکی مسئله تفرع ایدر ؛ شویله که :

۱ مسئله ، قاضی، مالنك بیعنه بر کمسنه‌یی توکیل ایدوبده وکیل دخی عقدی نفسنه بالاضافه بعدالبیع مشتری عیب قدیمدن طولایی آنی وکیله رد ایتمك طلبیله محاکمه اولاجق اولسه قاضی مومی الیه بو دعوایی بالاستماع وکیلك لهنه حکم ایده‌بیلیر بحر . حالبوکه وکیل ، اصیل اولمیوبده اصیل موکل یعنی قاضی اولاجق اولسه ایدی قاضینك حکم مذکوری صحیح اولماز ایدی .

۲ مسئله ، وکیل بالشراء نسیئة اشترا ایتدکدن صوکره فوت اولسه ثمن مبیع وکیل حقنده پشینه تحول ایدوب اما موکل حقنده اجلی باقی قالیر تکملة ردمحتار.

وکیل فوت اولدقده حقوق عقد بعض فقهایه کوره وکیلك وصیسنه انتقال ایدر. موکله دکل. وکیلك وصیسی یوق ایسه حاکمه رفع کیفیت اولنوب حاکم آکا بروصی تعیین ایدر وبوده حقوق عقدی ایفا أیلرکه معقول اولان دخی بودر . بعض علمایه کوره بعدموت الوکیل موکله انتقال أیلر تکمله وطحطاوی وردمحتار وبهجه وبحر.

شرحا وکیل مجبور دکل ایسه دنیلدی. زیرا « ۱٤۵۸ »

ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره وکیل مجبور اولدقده حقوق عقد آکا عائد اولمیوب موکله عائددر درر . شویله‌که وکیل البیع صبی ممیز غیر مأذون اولوبده مشتری مبیعده عیب قدیم بولدیغی صورتده آنی موکله ردایدر. یوقسه وکیل مرقومه ردایده‌من بحر.

وکیل الوکیلده دخی حکم بویله اولوب حقوق عقد وکیل ثانی‌یه عائد اولور. مثلا وکیل من غیر اذن او تعمیم بر کمسنه‌یی توکیل ایدوب ده وکیل ثانی ، وکیل اولك حضـورنده مثلا او مالی صـاتسه جائز و حقوق عقـد وکیل ثانی‌یه عائد اولور بحر .

وکیله عائد اولان حقوق، ایکی قسمدر :

قسم اول ، وکیلك لهنده اولان حقوقدر ؛ قبض مبیع ، مطالبهٔ ثمن مبیع، مخاصمه فی العیب، رجوع بثمن المستحق کبی. بو حقوقك ایفاسی وکیلك اوزرینه واجب دکلدر. زیرا وکیل متبرعدر. فقط بو حقوق ایچون وکیل موکلنی توکیل ایتملیدر. « ١٥٠٤ » ماده‌یه باق . امثلهٔ آتیه‌نك بعضیسنده مجله وکیلك بوحقوقه مباشرته مجبور اولمادیغنی اشعار ایدن الفاظ قوللانمسی بوکا مبنیدر .

قسم ثانی، وکیلك علیهنده ثابت اولان حقوقدر؛ تسلیم مبیع، تسلیم ثمن کبی . وکیل بو حقوقك ایفاسـنه مجبوردر . نته‌کیم آتی الذکر مثالك برنجی فقره‌سی بو قسم ثانی‌یه وایکنجی فقره‌سی قسم اوله عائد حقوقدن بولنمشدر تکملهٔ ردمحتار.

(و) عقد (اگر موكله مضاف قيلنيرايسه حقوق عقد دخی موكله عائد اولور . وبو صورتده وكيل رسول كبی اولور.) يعنی رسالتده «١٤٦٢» ماده موجبنجه حقوق عقد مرسله عائد اولديغی كبی وكيل عقدی موكلنه مضاف قيلدقده حقوق عقدينه موكله عائد اولور . موكله اضافهٔ عقدك صورتلری «١٤٥٣» ماده شرحنده ذكر اولنمشيدی .

بيع واجاره وعن اقرار صلحده وكيلك عقدی نفسنه يا موكلنه مضاف قيلمقده مخير ايسه‌ده آنجق شرايه وكالتده اختلاف اولنمشدر . شويله‌كه شرايه وكيل اولان كيمسه عقدی نفسنه مضاف قيلمسی لازم اولوب موكلنه بالاضافه اشترا ايتسه تنويرك بيانانه كوره نافذ اولماز؛ چونكه موكل ، حقوق عقدك وكيله راجع اولور صورتده عقد شرايه وكيل ايدرك حقوق عقدك كنديسنه رجوعنه راضی اولمامشدر . بوصورتده وكيل، بو شراده فضولی اولوب عقد واقع ، موكلك اجازتنه موقوف اولور . لان البايع اوجب البيع للموكل و الوكيل قبل ذلك الايجاب فصار كانه قال قبلت لفلان الموكل واذا كان قبولا لغيره تعذر تنفيذه عليه فيتوقف بحر .

وزيلعينك بيانانه كوره نافذ اولور . چونكه وكالت بالشرا مطلق ويرينسه اضافتله غير مقيد اولديغی جهتله وكيل بالشراء آنی نفسنه مضاف قيلابيله‌جكی كبی موكلنه دخی مضاف قيلابيلير؛

مجله مسئله‌یی مطلقـا ذکریله زیلعینك بیـانی قبول ایتـدیکی آکلاشیلیور ابوالسعود.

حقوق عقد ، بیع و شراده تسـلیم مبیع ، قبض ثمن ، عندالاستحقاق ثمن ایله رجوع، عیب ایله خصومت، واجاره‌ده بعدالاجاره و قبل مضی المـدة فسخ اجاره ، قبض اجرت ، واستیجارده اعطای اجرت کبی شیلردر. نته‌کیم ایضاحات آتیه‌دن مستفاد اولور .

وکالت بالبیعده‌کی حقوق عقد

اولا — (مثلا وکیل بالبیع عقدی موکلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه اضـافت ایله اکتفا ایده‌رك) مثلا شو مالی سـکا صاتدم دیه‌رك (موکلنك برمالنی صاتدقده مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمکه مجبوراولور.) ومشتری، مبیعك کندیسنه تسلیم ایدلمسنی وکیلدن مطالبه ایدر . موکلدن دکل . ایشته تسلیم مبیع حقوق عقددن ووکیله عائد اولدیغی کورلدی .

تسلیم مبیع، مطلقا ذکرندن منفهم اولورکه وکیل ثمن مبیعی قبض ایتمدن دخی مبیعی تسلیم ایده‌بیلیر. ولوکه قبل قبض الثمن تسلیم مبیعدن موکل ، وکیلنی نهی ایتمش بولنه . بو نهی، کرك قبل‌البیع اولسون وکرك بعدالبیع اولسون عندالطرفین حکمی یوقـدر . زیرا موکلك بو نهی وکیلی کندیسـنه عائد اولان برحقدن نهی اولوب بو نهیه ایسـه موکلك صلاحیتی بولنمـاز بحر بزیادة وان سلم الوکیل المبیع قبل قبض الثمن ثم توی الثمن

علی المشتری لاضمان علی الوکیل عند ابی حنیفة ومحمد خانیه.
علامهٔ ابی السعود مجله‌نك « ۲۷۸ » ماده‌سنه تمسکله قبل قبض الثمن تسلیم مبیعدن نهیك بطلانی ضعیفدر دیمشدر تکملهٔ ردمحتار. بوکا مناسب بر حکم دخی « ۱٤٥٦ » ماده شرحنده‌کی ضابطهٔ اولایه متفرع «۱۲٥» مسئله‌ده کچمشدی .

فقط وکیل بالبیعك صاتدیغی مال ذاتاً هنوز ید موکلده اولنجه بیع نسئة دکل ایسه موکل قبل قبض الثمن تسلیم مبیعدن امتناع ایده‌بیلیر. اما بیع نسئة اولنجه موکل تسلیم مبیعه جبر اولنور تکملهٔ ردمحتار .

وکیل بالبیع ، کندیسنه تسلیم ایدیلان مالی نسئة اولمیه‌رق صاتدقدن صوکره موکل او مالی وکیل مرقومدن اخذ ایله قبل قبض الثمن تسلیم ایتمامك ایستمکله وکیل ، بلا اذن موکلك خانه‌سندن بالاخذ یدنده تلف اولسه باقیلیر . اخذ مذکور بعدالبیع ایسه وکیله ضمان لازم کلمز . اخذ مذکور قبل البیع وموکلك قبضدن نهیندن صوکره ایسه وکیله ضمان لازم کلیر . ومبیع تلف اولمیوب وکیل صاتمش اولسه جائز اولور بحر .

ثانیاً — (وثمنی مشتریدن طلب وقبض ایده‌بیلیر.) وثمن مبیعی وکیله ویرمسیله مشتری اجبار اولنور. حتی وکیل بالبیعك ثمن مبیعه مقابل آلدیغی سند موکلی نامنه محرر اولسه یعنی مشتری ثمن مبیعدن طولایی موکله شوقدر غروش بورجی بولندیغنی مبین

سند ویرسه دخی ینه حق قبض وکیلك اولور ؛ موکلك دکل . لانه بالکتابة لم یخرج عن کونه وکیلا . مکرکه موکل، ثمن مذکوری مشتریدن قبض ایتدیکنی اقرار ایده . اوحالده وکیل ثمنی تکرار آلاماز. زیرا حق واحد ایکی دفعه استیفا اولنه‌ماز .

ثالثاً — ثمن مبیعی موکله دفع وتسلمه مشتری اجبار اولنه‌ماز. ومشتری ثمن مبیعی موکله ویرمکدن امتناع ایده بیلیر . زیرا حقوق عقد اصالة وکیله عائد و موکل آندن اجنبیدر بحر وطحطاوی وتکملهٔ ردمحتار. حتی وکیل بالبیع، موکلنك مالنی بعد البیع غائب اولسه موکل مشتریدن ثمن مبیعی طلب ایده‌مز ردمحتار . فقط مشتری ثمن مبیعی رضاسیله موکله ویرسه جائز واستحساناً دیندن بری اولور. «۱۵۰۳» ماده‌یه باقی. لان الثمن المقبوض حق الموکل وقد وصل الیه ولا فائدة فی الاخذ منه ثم الدفع الیه تکملهٔ ردمحتار.

رابعاً — دفع وتسلیم ثمن ادعاسی وکیل بالبیع مواجهه‌سنده اقامه اولنور. شویله که مشتری ثمن مبیعی وکیل بالبیعه ویردیکنی ادعا و وکیل انکار ایتدکده وکیله قبض ایتمدیکنه یمین توجه ایدر. یمیندن نکول ایدرسه قبضی ثابت ووکیل محکوم اولور. زیرا وکیل مرقوم بو نکولنده یاباذل یامقر بولنوب علی کلا التقدیرین ثمنی موکلنه ضامن اولور ابن عابدین علی البحر .

خامساً — وكيل بالبيع ذمتنده ثابت دين مقابلنده صاتديغى مالك ثمنى المدن مذكور ثمندن مشترى يى ابرا يابر مقدارينى حط ياهبه يا باشقه سى يعنى املاء ومماثلى و دون اوزرينه حواله قبول وثمن مبيع مقابلنده حقندن دون بر شيء اخذ ايلسه عند الطرفين صحيح و وكيل ، موكلنه ضامن اولور رد محتار و انقروى و بحر . لأن حقوق العقد راجعة الى العاقد وهذه التصرفات من حقوقه فيملكها ودفع الضرر عن الموكل حاصل بتضمين لوكيل كل الثمن لموكل فى الحال مجمع الانهر . خلافاً لابى يوسف تكمله رد محتار .

شوقدركه موكل ووكيل مشترى يى معا ابرا ايتسه لر برائت موكلك ابراسيله حاصل اولور وكيلنه رجوع ايده مز بحر .

اما وكيل ، ثمنى مشتريدن قبض ايتدكدن صوكره آندن ابرا يا حط ياهبه ايده ميه جكى كبى ثمن مبيع دين اولميوبده عين اولديغى تقديرده وكيلك اوثمنى مشترى يه هبه ايتمسى صحيح دكلدر . ٨٥٧ مادده يه باق هنديه و انقروى .

سادساً — وكيل البيع ، قبل قبض الثمن ، ثمن مبيعى تأجيل ويبعى اقاله أيليه بيلير . ١٥٠٥ مادده يه باق . اما بعد قبض الثمن لايملك الحط والابراء والاقالة تكمله رد محتار .

سابعاً — وكيل البيع ، ثمن مبيعه كفيل اولسه صحيح اولماز . ٦٣٠ ماده شرحنه باق .

ثامناً — مشترى ثمن مبيعدن برى اولمق شرطيله ثمن مذكور

ايله موكلى وكيل البيع اوزرينه حواله ايدسه صحيح اولماز . فان ادى بحكم الضمان رجع لبطلانه و بدونه لا لتبرعه تكمله‌ٔ ردمحتار .

تاسعاً — وكيل، موكلى ثمن مبيعى آلمق اوزره مشترى اوزرينه حواله ايدسه صحيح وبوحواله وكالت بقبض الثمن اولور. حقيقة حواله دكلدر . لانه لاشئ للموكل على وكيله . «٦٧٣» ماده شرحنه باق .

عاشراً — وكيل البيع، ثمن مبيعى مشتريدن قبضه موكلى توكيل ايتسه صحيح اولور . صوكره عزل ايده بيلير . مكركه وكيلك قبض ثمندن امتناعى و موكلك دعواسى اوزرينه حاكم موكلى قبض ثمنه توكيله وكيلى محكوم ايلمسيله وكيلى موكلى توكيل ايتمش بولنه . اوحالده عزل ايده‌ماز . «١٥٠٤» ماده شرحنه باق تكمله‌ٔ ردمحتار .

احد عشر — موكل ثمن مبيعى قبضه وكيلك حقى اولمامق شرطيله برى بيع مالنه توكيل ايتسه وكالت صحيح وبوشرط ونهى باطلدر .

اثنى عشر — وكيل البيع مالى صاتدقدن صوكره موكلى فوت يا مجنون اولسه وكيلى مرقوم ينه ثمن مبيعى قبض ايده‌بيلير .

ثلثة عشر — وكيلى بالبيع مشترى به ثمن مبيع جنسندن مديون اولدقده ثمن مبيع ايله تقاص واقع و وكيل، موكلنه ضامن

اولور. لانه قضى دينه بمال الموكل وهذا عندهما قال ابويوسف لاتقع المقاصة بدين الوكيل وهو مبنى على جواز ابراء الوكيل بالبيع من الثمن فعندهما يجوز ابراؤه فتقع المقاصة وعنده لايجوز فلا تقع ووجه البناء ان المقاصة ابراء بعوض فيعتبر بالابراء بغير عوض.

اما مشترىيه يالكز موكل مديون اولسه آنك دينيله تقاص واقع اولاجغى كبى هم موكل همده وكيل مديون اولسه موكلك دينيله تقاص واقع اولور. وان هلك المبيع فى يده قبل تسليمه بطلت المقاصة ولاضمان للموكل على الوكيل لانه بالهلاك انفسخ البيع من اصله.

اربعة عشر — وكيل بالبيع، صاتمغه مأمور اولديغى مالى كندى دائننه دينى مقابله‌سنده صاتسه صحيح و ديندن برى اولوب موكلنه ضامن اولور تكمله‌ٔ ردمحتار.

خمسة عشر — (ومال مشترايه) يعنى وكيل البيعك بركمسنه‌يه بيع ايتديكى ماله بر (مستحق چيقوبده) مال مذكوراوكمسنه‌دن (بعد) الدعوى والحلف و (الحكم ضبط اولنسه مشترى وكيل بالبيعه رجوع ايدر. يعنى ويرديكى ثمنى آندن ايستر.) ثمن مذكور وكيل مرقوم يدنده كرك هنوز باقى وكرك موكله تسليم ايدلمش اولسون. وكيل ثمنى مبيعى موكلنه تسليم ايتمش اولديغى تقديرده او ثمن ايله موكلنه رجوع ايدر بحر.

نته‌كيم بركيمسه ديكر كمسنه‌نك مالنى بالوكاله برشخصه بيك غروشه بيع وتسليم واوشخص دخى مذكور مالى طقوز يوز

فروشـه وکیله بیع وتسـلیم ایتدکدن صوکره مذکور مال وکیلك یدندن بالاسـتحقاق ضبط اولنسـه وکیل طقوز یوز غروشـله او شخصه وشخص مرقومده بیك غروشـله وکیله ووکیل دخی بیك غروشـله موکلنه رجوع ایدر . مراجعتك بوترتیب اوزره اولمسنك فائده‌سی اختلاف ثمنده ظاهر اولور. ذکر اولنان مثالده اولدیغی کبی بحر و ردمحتار.

ستة عشر، عیب قدیم ایله رد دخی حقوق عقـددندر .

بوجهتله وکیل البیع ، موکلنك مالنی بعد البیع مشتری مذکور مالك عیب قدیمنه مطلع اولسـه وکیـل بالبیعه رد ایده بیلیر . یوقسه موکله رد ایده‌مز. ووکیله رد ایتدکده مشتری ثمنی اکر وکیله ویرمش‌ایسه وکیلدن آلیر. وکیل ثمن مبیعی موکلنه کرك ویرمش‌اولسون کرك هنوزیدنده حفظ‌ایتمکده‌بولنسون. مشتری ثمنی اکر موکله ویرمش ایسـه « رضاسیله دیمکدر » موکلدن استرداد ایدر.

ینه بوجهتله مشتری عیب قدیمی ادعا و وکیل عیبی انکار ایتدیکی‌حالده موکل عیب قدیمی اقرار ایتسه بواقراردن برشی لازم کلمز . زیرا خصومت بالعیب حقوق عقددن اولوب موکل ایسه بونده اجنبیدر بحر وردمحتار وطحطاوی .

بالعکس موکل عیب قدیمی انکار ایتـدیکی حالده وکیل بالبیع اقرار ایتسـه خیار عیب ایله رد اولنور . و وکیلك بو اقراری کندی حقنـده هر حالده صحیـح اولور . فقط موکل

حقنده بعض احوالده صحيح و بعض احوالده غير صحيحدر .
شويله كه مشترى او مبيعى وكيلدن صاتون آلدقدن صوكره كى
مدتده او عيبك مشترى يدنده ايكن حدوثى ممكن دكل
ايسه وكيل عيبى كرك اقرار وكرك انكار ايتسون حاكم بلا
اثبات او مالى وكيله رد ايله حكم ايدر . بو صورتده وكيل
دخى على رواية موكلنه رد ايلر . الوكيل فى هذه المسئلة لايحتاج
الى خصومة مع الموكل تكمله ملخصا . زيرا بو حالده مبيع يد
موكلده ايكن آنده عيبك وجودى عندالقاضى متيقن بولنمش
اولمغله حكم حاكم وكيلك اقرارينه ياخود بينه يه ياخود نكوله
مستند دكلدر بحر قال فى المواهب لورد عليه بما لا يحدث مثله
باقرار يلزم الوكيل ولزوم الموكل رواية وتكملة ردمحتار . واكر
او مدتده عيبك حدوثى ممكن ايسه وكيل قدم عيبى انكار ايتمكله
مشترى عيبك قديم اولديغنه اقامة بينه ايدر ولان الثابت بالبينة
ثابت فى حق الكافة لان البينة حجة مطلقة متعدية فيلزم الموكل
كالزم الوكيل . وياخود لدى الاستحلاف وكيل نكول ايلر ايسه
حاكم او مالى وكيله رد ايله حكم ايدر . بو حالده وكيل دخى
موكلنه رد ايلر . زيرا بينه حجت مطلقه اولديغى كبى مبيعه عدم
ممارستى جهتيله عيب ، وكيلك علمندن بعيد بولنديغنه مبنى
وكيل ، نكولده مضطردر . اما النكول فهو بذل او اقرار وكل
منهما حقه ان لا ينفذ على الموكل لكنه لما كان النكول مضطرا
اليه ببعد العيب عن علمه باعتبار عدم ممارسته المبيع لزم الآمر

دفعا للضرر عن الوكيل تكمله ردمحتار.

اما وكيل بو مثللو عيبى اقرار ايدرسه حاكم وكيله رد ايله حكم ايدر. بوصورتده وكيل موكلنه ود ايده‌ميوب اومال وكيله قالير. زيرا اقرار مذكور حق وكيلده صحيح ايسه‌ده حق موكلده صحيح دكلدر. شو جهتله كه مبيع مشتری‌یه تسليم ايدلدكده وكيلك وكالتی منتهی اولمش و آنلك اقراری حق موكلده غيرملزم بولنمشدر بحر. لان الاقرار حجة قاصرة وهو غيرمضطر اليه لامكانه السكوت والنكول تكمله ردمحتار.

فقط بوندن صوكره وكيل، اومالده عيب قديم بولنديغی بيانيله موكلدن دعوی ايده بيلير. وكيل اثبات ايدر يا تكليف اولنان يميندن موكل نكول أيلر ايسه وكيل دخی موكلنه رد ايدر. ووكيل اثبات ايده‌مديكی كبی موكل دخی يمين ايدر ايسه مذكورمال وكيله عائد اولور بحر. فان قيل كيف يرده ويخاصم الموكل مع ان الرد بالاقرار فسخ فی حق المتعاقدين بيع جديد فی حق الموكل قلنا الرد ماحصل باقراره بل بقضاء القاضی بكره منه فجعل فسخا لكن استند لدليل قاصر فمنعنا الفسخ عندالبرهان ولزم الوكيل عند عدمه عملا بقصور المستند وهو الاقرار تكمله ردمحتار.

مع ذلك بويله برمدتده حدوثی متصور اولان عيبی وكيل اقرار ايدوبده فقط هنوزحكم حاكم لاحق اولمدن مبيعی مشتريدن حسن رضاسيله قبول واخذ ايدرايسه آرتق وكيل اومالك معيب

اولدیغنی موکلدن ادعا ایده‌میوب یدنده قالیر ردمحتار. زیرا رد بالرضی حق ثالثده بیع جدید اولوب موکل ایسه ثالث بولنمشدر. اما رد بالقضاء فسخدر. چونکه حاکمك ولایت عامه‌سی واردر. شوقدرکه اقرار حجت قاصره اولمغله رد بالقضاء فسخ اولمق حیثیتله وکیلك حق مخاصمه‌سی واردر؛ واقرار حجت قاصره اولمق حیثیتله موکله بلاحجة لازم گلمز بحر مع تعلیقات علیه وتکمله' ردمحتار. ینه بو جهتله وکیل البیع وفات ایتدکدن صوکره مشتری مبیعده عیب قدیم بولسه وکیلك وصیسنه یاخود وارثنه رد ایدر. والا موکله رد ایلر بحر.

رد بالعیبه دائر بعض مسائل «١٥٠٥» ماده شرحنده گله‌جکدر.

وکالت بالشراده‌کی حقوق عقد

اولا — (ووکیل بالشرا عقدی بووجهله موکلنه مضاف قیلمقسزین) مثلا بو مالی سندن شوقدر غروشه آلدم دیه‌رك (اشترا أیلدیکی مالی قبض ایدر. و) بایع مبیعی وکیل بالشرایه تسلیم ایتمکه مجبوردر. اما موکله تسلیمه جبر ایدیله‌مز.

ثانیا — (مال مشترانك ثمنی موکلندن آلمسه بیله کندی مالندن بایعه ویرمك اوزره) وکیله (جبر اولنور.) بحر. صوکره ثمن مذکور ایله موکلنه مراجعت ایدر. «١٤٩١» ماده‌یه باق. موکل، ثمنی وکیله ویرمش ایکن وکیل بایعنه ویر- میوبده استهلاك ایتسه بایع ثمن مبیعی استیفا ایدنجه‌یه قدر مبیعی

يدنده حبس ايده بيلير. ولو دفع الموكل بالشراء الثمن الى الوكيل فاستهلكه وهو معسر كان للبايع حبس المبيع ولا مطالبة له على الموكل فان لم ينقد الموكل الثمن الى البايع باع القاضى المبيع بالثمن اذا رضيا والا فلا تكملة ردمحتار بتغيير.

ثالثاً — بايع، وكيل بالشرانك موكلندن ثمن مبيعى مطالبه ايده مز بحر.

رابعاً — مال مشترا هنوز وكيل بالشرا يدنده ايكن بر مستحق آندن دعوى (و) اثبات مدعا ايده رك بعد الحلف يدندن ضبط اولنسه وكيل بالشرا بايعنه رجوع ايله ويرديكى ثمنى آندن آلير. يوقسه موكلنه رجوع ايله ويرديكى ثمنى موكلندن طلب ايده مز ردمحتار وتكملة.

خامساً — (مال مشتراده عيب قديم ظهور ايتسه رد ايچون) شرايه (وكيلك حقى اولور) بونك تفصيلاتى «١٤٨٩» ماده ده كلير. ايمدى وكيل بالشرانك براى عيب بايع ايله مخاصمه يه حقى وار ايسه ده بايعنى عيبدن عندالطرفين ابرا ايده من. واختلفوا فى قول ابى يوسف بحر.

سادساً — وكيل بالشرا عيبه راضى اولا بيلير. بوندن صوكره موكل ديلرسه مبيعى قبول وديلرسه وكيله الزام ايدر. وكيله الزام ايتمدن اول، مال مشترا يدوكيلده تلف اولدقده موكل اوزرينه تلف اولور تكملة (١).

(١) ابرا جائز دكل ايكن عيبه رضا جائز اوليور. فرق نه در؟

سابعا — شفیع، مال مشترا هنوز یدنده بولنان وکیل مشتری ایله مخاصمه ایدر ملتقی .

ثامنا — وکیل بالشرا وفات ایتدکدن صوکره موکل مشترادہ عیب قدیم بولسه وکیلک وصیسی یاخود وارثی رد ایدر . بونلر یوقسه موکل رد ایدر بحر وتکملهٔ ردمحتار .

اجاره‌ده‌کی حقوق عقد

اولا — وکیل بالاجاره، بو وجهله عقدی موکلنه مضاف قیلمقسزین ایجار ایتدکده اثبات اجاره وقبض اجرتده مستأجره خصم اولور .

ثانیا — وکیل بالاجاره دین اولان اجرتدن مستأجری ابرا ایده‌بیلیر . بعده موکلنه ضامن اولور . کرک قبل وجوب الثمن وکرک بعد وجوب الثمن ابرا ایقسون .

ثالثا — وکیل بالاجاره قبض بدل ایچون دیکرینی توکیل ایده‌بیلیر . ولو که بو وکیل، وکیل بالاجاره‌نک عیالنده بولنماسون . مستأجر دخی بدل اجاره‌یی بو وکیل بالقبضه ویرسه بری اولور . فقط مقبوض وکیلی بالقبض یدنده تلف اولسه وکیل مرقوم یعنی وکیلی بالقبض وکیل بالاجاره‌نک امینی دکل ایسه وکیل بالاجاره موکلنه ضامن اولور هندیه «۱٤٦٦» ماده شرحنده‌کی مسائلی استثنائیه‌نک ایکنجیسنه باق .

رابعا — وکیل بالاجاره، بعد الاجاره وقبل مضی المدة

اجاره‌یی فسخ ایتسه صحیح اولور . اما بعد مضی المدة و بعد قبض الاجرة فسخ ایتسه صحیح اولماز. اجرت کرك عین وکرك دین اولسون .

خامساً — وکیل بالاستیجار، عقدی نفسنه بالاضافه استیجار ایتسه بدل ایجاری کندیسی ویرمکه مجبوردر. نته‌کیم «۱٤٥۹» ماده شرحنده تفصیل اولنمشیدی . (اما) بیع و شرا و اجاره و عن اقرار صلحده (وکیل، اکر عقدی موکلنه مضاف قیلمش ایسه مثلا فلانك طرفندن بالوکاله صاندم یاخود فلان ایچون) بالوکاله (آلدم) اما فلان ایچون بکا صات دیمسیله عقدی موکلنه مضاف قیلمش اولمایه‌جنی «۱٤٥۳» ماده شرحنده ایضاح ایدلمش ایدی طحطاوی. (دیه‌رك عقد بیع ایلمش اولسه اول حالده آنفا بیان اولنان حقوق عقد هپ موکلنه عائد اولور وبو صورتده وکیل رسول حکمنده قالیر .) زیرا بو وکالت ، رسالت اولوب مادهٔ آتیه حکمنجه رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور. رسوله اصلا تعلق ایتمز .

مثلا وکیل البیع ، عقدی نفسنه مضاف قیلمیوبده موکلنه بالاضافه بر مالی صاندقده موکل مبیعی مشتری‌یه تسلیمه مجبور اولور. و موکل ثمنی مشتریدن طلب وقبض ایده‌بیلیر . یوقسه بونلر وکیله عائد اولماز. دیکرلری دخی بوکا مقیسدر.

ماده ۱٤٦۲

(رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور.) رسول اکر

عقدی مرسلنه مضاف قیلار ایسه (رسوله اصلا تعلق ایتمز.) وکیلك عقدی موکله مضاف قیلمسی صورتنده‌کی وکالت دخی رسالت قبیلندن اولارق حقوق عقد موکله راجع اولاجغی مادهٔ آنفه شرحنده ایضاح اولنمش ایدی .

خلاصه ؛ رسالت ایکی صورتله اولور :

برنجیسی ؛ موکلك حین تفویضنده وکیله رسالت صورتیله تفویض أیلمش اولمغله وکیلك دخی رسالهٔ ایفای معامله‌یه مجبوریتیدر که «١٤٦٠» ماده‌ده ذکر اولندی .

ایکنجیسی ؛ ابتداء تفویضنده وکالت صورتیله و وکالت لفظیله تفویض ایدیلوب فقط وکیلك او وکالتی رسالت صورتیله استعمال ایتمسندن ناشی وکالت مذکوره‌نك رسالت ضمننده تحقق ایتمسیدر. ایکی صورتده دخی حقوق عقد موکله عائد ووکیلی سفیر محض اولور .

مثلا مال موهوب ید موهوب‌لهده تلف اولدقدن صوکره بر مستحق ظهور ایتسه مستحق وکیل الاتهابدن بر شی مطالبه ایده‌مز. بلکه موکلدن مطالبه ایتمسی لازم کلیر ردمحتار. نته‌کیم مال موهوب وکیل الاتهاب یدنده بولنسه بیله واهب بو وکیل علیهنه هبه‌دن رجوع دعواسنی ایده‌مز هندیه .

شرحا « رسول اکر عقدی مرسلنه مضاف قیلار ایسه » دنیلدی . زیرا رسول عقدی نفسنه مضاف قیلار ایسه بعض عقدلر کندی اوزرینه نافذ وحقوق عقددن طولایی

مسؤلیت دخی کندیسنه راجع و بعض عقود غیر نافذ اولور ، بوکا استقراض وشرایه وبیعه رسولدن اوچ مثال ذکر ایدەلم :

استقراضه رسول: بورسول عقد استقراضی نفسنه مضاف قیلدقده مقروض اول رسولك مالی اولاجغی کبی اودەمك دخی رسوله لازم کلیر. «١٤٦٠» ماده شرحنه باق .

شرایه رسول: بورسول عقدی مرسلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه بالاضافه اشترا ایتسه مال مشترا کندیسنه عائد وقبض مبیع و تأدیهٔ ثمن کبی حقوق عقد دخی او رسوله راجع اولور جامع الفصولین و حامدیه. «١٤٥٣» ماده شرحنه باق. یعنی ابتداء رسالت صورتیله شرایه مأمور اولان کیمسەنك عقدی مرسلنه مضاف قیلمسی لازم اولوب نفسنه مضاف قیلسه « بان اخرج الکلام مخرج الوکالة » مثلا مال مشتری کندیسنه قالوب مرسلك اولماز .

بیعه رسول : بو رسول « بو مالی سکا صاندم » دیه عقد بیع ایتسه جائز اولماز . زیرا وکالت ، رسالتك فوقنده اولمغله رسالت وکالتی تضمن ایتمز. بلکه رسول « مرسلم فلان بومالی شوقدر غروشه سکا صاتدم دیور » دیه عقد بیع ایتملیدر بحر. بناءعلیه بو بیع فضولی اولوب مال صاحبی دیلرسه مجیز اولور دیلرسه فسخ ایدر .

وکالت یا رسالتده اختلاف

لکن وکالت یا رسالت اولدیغنده اختلاف اولنسه سوز

رسالتی ادعا ایده‌نکدر . شویله‌که مثلا بایع برکسنه‌دن « سن فلان طرفندن عقد شرابه وکیل اولارق بندن فلان مالی صاتون آلدك ثمن مبیعی ویر » و او کمسنه « وکیل دکل رسول ایدم » دیه اختلاف ایتدکارنده سوز اوکمسنه‌نکدر . بناء علیه بایع اوکمسنه‌نك وکیل اولدیغنی اثبات ایتمسی لازم کلیر هندیه. لان المشتری ینکر اضافة العقد والبایع یدعی علیه ذلك تکمله عن النهایه. لکن رسول ، عقدی نفسنه مضاف قیلارق انشای عقد أیلدکدن صوکره «رسول ایدم وکیل دکل ایدم» یولنده‌کی ادعاسی قبول اولنماز تنقیح . بناءً علیه بو صورتده ثمن مبیع کندیسنه لازم کلیر خانیه. «١٤٥٤» ماده شرحنه باقی .

ماده ١٤٦٣

ضابطه : وکیل، مستودع کبی یدنده اولان مالده امیندر . بناءعلیه مستودعه ضمان لازم کلان خصوصانده وکیله ضمان لازم کلیر؛ ومستودعك ضماندن بری اولدیغی خصوصاتده وکیل دخی بری اولور بحر و هندیه . والقول قوله فی دفع الضمان عن نفسه .

ایه‌دی (بیع وشرا وایفا)ی دینه (واستیفای دینه وقبض) و دفع (عینه وکیل اولان کیمسه‌نك جهت وکالتدن طولایی مقبوضی اولان مال) هم حال وکالتده همده بعدالعزل (کندی یدنده ودیعه حکمنده‌در .) بوجهتله موجود ایسه عینا موکلنه تسلیم ایتمسی لازم کلیر. «٢٤٣» ماده شرحیله «٧٩٤»

مادەيه باق. يوقسه مثلا قبض دينه وكيل اولان كمسنه مقبوضنى كنديسنلك مديونده‌كى آلاجغنه محسوبا توقيف ايده‌مز. شويله‌كه بركيمسه مديونى ذمتنده‌كى شو قدر غروش آلاجغنى قبضه بركمسنه‌يى توكيل ايتمكله اوده بالوكالة قبض ايتدكدن صوكره «بنم دخى مديون مرقوم ذمتنده شوقدر غروش آلاجغم وار آكا مقابل طوتارم» ديه اول كيمسه‌يه ويرمكدن امتناع ايده‌مز فيضيه .

ينه بو جهتله وكيلك مقبوضى اولان مال كندى يا امينى يدنده (بلا تعد ولا تقصير تلف) يا قيمتنه نقصان طارى (اولسه ضمان لازم كلمز) «٧٧٧» مادەيه باق . اما تعدى يا تقصير ايله تلف اولورسه ضامن اولور . حتى موكل او مالى طلب أيلمش ايكن وكيلى اعطادن بعد الامتناع يدنده تلف اولسه ضامن اولور . «٧٩٤» مادەيه باق على افندى . تفريع الامثله والمسائل .

شمدى بونلرى تفصيل ايده‌لم :

وكيل بالبيع يدنده‌كى مال — بو مال ، يا صاتلمق اوزره ويريلان شى ، ياخود ثمن مبيع اولور؛ ايكيسى دخى امانتدر. شويله‌كه بركيمسه مثلا برآتى صاتمغه ديكر كمسنه‌يى توكيل و آتى آكا تسليم ايتدكده مذكور آت يدنده امانت اولديغى كبى وكيل مرقوم اول آتى آخره بيع وپاره‌سنى قبض ايتسه مبلغ مذكور دخى يدنده امانت اولور . بونلر بلا تعد

ولاتقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز. اما وکیلی بالبیع، موکلنك اذنی اولمیه‌رق برای بیع کندیسنه ویریلان مالی اجنبی‌یه ایداع یا بعدالبیع ثمنی اجنبی یدیله موکلنه ارسال ایدوبده اول اجنبی یدنده بونلر تلف اولسه وکیل ضامن اولور. «٧٩٠» ماده‌یه باق. مکرکه وکیل بالبیعك بالذات صاتمیوب بیعه عرض ایتمك اوزره مالی دلاله ویرمسی یا ثمن مبیعی وکیلك امین بیلدیکی کمسنه یدیله موکللرینه کوندرمسی عرف وعادت اولوبده برمعتاد مالی دلاله ویرسه یا ثمنی امین بیلدیکی کمسنه یدیله کوندروبده آنك یدنده مال ضایع اولمق یاخود امین مرقوم ثمن مبیعی آلوب فرار ایتمك کبی بر وجهله تلف اولسه وکیله ضمان لازم کلمز. لانه بمقتضی العادة یکون ماذونا بذلك. «٤٣٠» ماده‌یه باق تعلیقات ابن عابدین علی‌البحر. نته‌کیم وکیل، بروجه عادت امینی ایله ثمن مبیعی کوندردیکنی ادعا ایتدیکی حالده موکل بعض دفعاتی انکار ایتسه سوز مع‌الیمین وکیلکدر. ولوکه وکیلی طول مدتدن طولایی دفعات مذکوره‌نك تفاصیلنی بیلمسین تکملهٔ ردمحتار.

کذا وکیلی بالبیع، موکلنك مالنی دکاننه قویوب بر ایش ضمننده دکانندن چیقارق قومشوسی بولنان دکانجی‌یه «بزم دکانی کوزت» دیه تنبیه ایدوب او مال دکاندن ضایع اولسه بو قومشو وکیلك امینی ایسه وکیله ضمان لازم کلمز. «٧٨٠» ماده‌نك

فقرۀ ثانیه‌سنه باق . اما امینی دکل ایسه وکیله ضمان لازم کلیر صرة‌الفتاوی .

وکذا وکیل بالبیع ، مالی بیلمدیکی برکمسنه‌یه بیع وتسلیم ایتمکله ثمن استیفا اولنه‌میوب مشتری مجهول ذمتنده قالسه وکیل ضامن اولور. زیرا وکیل مالی بیلمدیکی کمسنه‌یه تسلیم ایده‌من بحر وردمحتار. نته‌کیم برکیمسه‌نك صاتمق اوزره دلاله ویردیکی مال ایچون دلال ، ضایع .اولدی اما نصل ضایع اولدیغنی بیلمم دیسه دلال ضامن اولور انقروی .

اما برکیمسه تعمیر ایتدیرمك اوزره دیکر کمسنه‌یه مثلا برساعت ویروبده اوده بر ساعتجی‌یه اعطا ایتدیکی حالده کیمه ویردیکنی اونوتسه اوکمسنه‌یه ضمان لازم کلمز درمختار . زیرا نسیان تعدی دکلدر .

کذلك وکیل بالبیع ثمن مبیعی قبض ایله مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلیر تنقیح . « ۸۰۱ » ماده‌یه باق . ولایقبل قول ورثة انه دفعه فی حیاته بلا برهان لانه بموته مجهلا تقرر فی ترکته الضمان فلابد للخروج عن عهدته من البیان خیریه.

وکیل بالشرا یدنده‌کی مال — بومال دخی یا ثمن یا مشترا اولور، ایکیسی دخی امانتدر . شویله‌که برکیمسه کندیسی ایچون برآت آلمق اوزره دیکر کمسنه‌یه اون آلتون ویردکده بومبلغ یدوکیلده امانت و بلاتعد ولاتقصیر تلف ایله ضمان غیر لازم اولور . فقط او مبلغك تلفیله وکالت دخی باطل اولور .

زیرا «٢٤٣» ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره وکالتده نقود تعیین ایله تعین ایدر. نقود وکیله کرك تسلیم ایدلمش اولسون کرك اولسون.

تعیین ایله قبل التسلیم تعینه مثال: موکل، وکیلنه «بو اون آلتون ایله بنم ایچون شویله بر آت آل» دیوب فقط مذکور اون آلتونی وکیله قبل الاعطا موکل یدنده ایکن سرقت اولندقدن صوکره وکیل اون آلتونه بر آت آلسه بو آت وکیلك مالی اولارق قالیر. یوقسه موکلك اولمش اولماز.

تعیین ایله بعدالتسلیم تعینه مثال: موکل، وکیلنه «بواون آلتون ایله بنم ایچون بر آت آل» دیه اول مبلغی وکیلنه بعد التسلیم یدوکیلده سرقت اولندقدن صوکره آرتق وکیل اول آتی آلاماز. آلیر ایسه آت کندیسنك اولور. فقط او مبلغ بعدالشراء یدوکیلده هلاك اولسه شرا موکل ایچون واقع ووکیل موکلنه ثمن مبیع ایله رجوعه مقتدر اولور. «١٤٩١» مادهیه باق. بو صورتده هلاك قبل الشراء یا بعد الشراء واقع اولدیغنده اختلاف اولنسه سوز مع الیمین آمر وموکلك اولور بحر مع تعلیقات ابن عابدین علیه.

وان اشتری ثم نقده الموکل فهلك الثمن قبل دفعه الی البایع عندالوکیل یهلك من مال الوکیل تکملهٔ ردمحتار.

وکیل بالشرانك آلدیغی مال یدنده امانتدر. «١٤٩٢» مادهیه باق. شویله که بر کیمسه کندیسی ایچون فلان مملکتدن

شوقدر كيله بغدای بالاشترا كتيرمكه ديكر كمسنه يی توكيل ايتمكله اوده كندی پاره‌سی و ثمن مثلی ايله بغدای اشترا وقبض ايدوب كتيرير ايكن يولده تلف اولسه زيان موكله عائد اولور . وكيل بغدای ايچون ويرديكی پاره‌يی موكلدن آلير. موكل مجرد بغدای بكا واصل اولمدی ديه پاره‌سنی ويرمكدن امتناع ايده‌من .

وكيل بالشرا ، برمالی بعدالاشترا بلا اذن الموكل اجنبی بر كمسنه يديله موكلنه كوندروبده او كمسنه يدنده مذكور مال تلف اولسه وكيل ضامن اولور . «٧٩٠» ماده‌يه باقی . مكركه وكيللرك مال مشترايی امين بيلديكی كمسنه‌لر ايله موكلنه كوندرملری عرف وعادت اوله . او حالده وكيله ضمان لازم كلمز . تته‌كيم وكالت بالبيعده آنفا تفصيل اولندی .

كذلك بركيمسه‌نك شويله برآت آليويرمك ايچون ديكر كمسنه‌يه ويرديكی پاره‌يی اوكمسنه خانه‌سنده ترك ايده‌رك آت آلمق اوزره بازاره عزيمتله آتی بالاشترا خانه‌سنه كتيرديكنده مبلغ مذكور سرقت ايديلوب آت دخی يدنده بلاتعد ولاتقصير تلف اولسه ايكيسنكده خساری موكله عائد اولور.

فقط آتك موكل ايچون آلنديغی ثابت اولميدر. بوصورتده بايع آتك پاره‌سنی وكيلدن طلب ايتدكده اوده موكلندن ايستر. اما اوآتی موكل ايچون آلديغی ثابت اولمينجه مجرد وكيلك بويله ادعاسيله ثمن مذكور ايله موكلنه حق مراجعتی اولميوب حيوانك

تلفندن متولد ضرر كنديسنه راجع اولور هنديه . «١٤٨٦» مادهنك فقرهٔ اخيرهسنه باق .

وكيلي بالشرا ايله موكل آرهسنده
مقدار ثمنده اختلاف

موكل، اون آلتونه بر آت آلمغه بريني بالتوكيلي مذكور اون آلتوني وكيل مرقومه اعطا ايتدكدنصوكره وكيلي «اون آلتونه آلدم» وموكل «بش آلتونه آلدك» ديه اختلاف ايتسهلر آتك دكرى اون آلتون اولنجه سوز وكيلكدر . زيرا وكيلي امين وعهدهٔ امانتدن خروجنى ادعا ايتمكدهاولديغى حالده آمر بش آلتونك تضمينلنى دعوى و وكيلي انكار أيلمكده در . اما آتك دكرى بش آلتون اولنجه سوز آمركدر . چونكه آمرك امرى اون آلتون دكرنده آت آلمق ايكن وكيل بش آلتون دكرنده بر آت صاتون آلمشدر. بناءً عليه مذكور آت وكيلك مالى اولارق قالوب آمر جمله پارهسنى تضمين ايتديرر. «١٤٧٩» ماده شرحنه باق.

اكر مذكور اون آلتونى وكيلي مرقومه اعطا ايتمهمش ايسه سوز موكلكدر. اكر آتك قيمتى بش آلتون ايسه . اما آتك قيمتى اون آلتون ايسه وكيل ايله موكل تحالف ايدهرك ايكيسيده يمين ايتدكلرنده بينلرنده جارى بولنان عقد حكمى فسخ و آت مأموره ترك اولنور . زيرا موكل ايله وكيلي بايع ايله مشترى منزلنه تنزيل اولنوركه بونلر بو وجهله مقدار ثمنده اختلاف ايتدكلرنده تحالف جارى اولور. «١٧٧٨» مادهيه باق بحر .

ايفای دينه وكيل يدنده كی مال — بر كيمسـه فلان دائنمه وير ديه‌رك ديكر كمسنه‌يه اون التون ويرسه مبلغ مذكور او كمسنه يدنده امانت اولور .

بو جهتله مريض، فلان داينه ويرملك ياخود كنديسی ايچون شويله برمال آلنمق اوزره بر كيمسه‌يه پاره ويروب اودخی داينكه ويردم ياخود اويله برمال آلدم ديدكده مريض تكذيب ايتسه‌بيله نفسندن ضمانی دفعده وكيلك سوزی قبول اولنور . «١٧٧٤» ماده‌يه باق واقعات المفتين. والقول قوله فی دفع الضمان عن نفسه فلو دفع له مالا وقال اقضه فلانا عن دينی فقـال قضيته وكذبه صاحب الدين فالقول للوكيل فی برائته وللدائن فی عدم قبضه فلا يسقط دينه ويجب اليمين علی احـدهما فيحلف من كذبه الموكل دون من صدقه تكمله‌ٔ ردمحتار .

بو مسئله‌ده « نفسندن ضمانی دفعده » كی قيدينك فائده‌سی «١٤٥٩» ماده شرحنده كچدی بحر .

استيفای دينه وكيلك يدنده كی مال — بومال دخی يد وكيلده امانت اولور. شويله كه مثلا بر كيمسه‌نك آخر دياره‌ده كی آلاجغنی قبضه و موكلنه ايصـاله وكيل اولان كمسـنه مقبوضنی موكلنه كتيريركن يولده قطـاع طريق باصوب مبلغ مذكوری اخـذ وغارت ايده‌رك وكيل آنلری دفعه قادر اولمسـه ضمان لازم كلمز فيضيه .

دفع عینه وکیلك یدنده‌کی مال — برکیمسه آخر شخصه ویرملك اوزره دیکر کمسنه‌یه مال ویروبده اوکمسنه ایله اول کیمسه اول آخرك تعیننده اختلاف ایتسه‌لر سوز اوکمسنه‌نك یعنی وکیلکدر. زیرا اصلی اذنده اتفاق ایتمش اولدقلرندن وکیلی امین بولنمشدر.

مثلا آمر «اومالی زیده ویرملك اوزره امر ایتمشیدم» ومأمور یعنی وکیلی «عمروه ویرمکلکم اوزره امر ایتمشیدك آکا ویردم» دیه اختلاف ایتسه‌لر سوز وکیلکدر بحر.

صاحب تکمله مقدیسدن نقلاً سوز موکلك اولدیغنی ادعا ایتمش ایسه‌ده بونلر معتبر کتابدن برنقله استناد ایده‌مه‌مش اولمسنه کوره بوادعا شایان قبول اولمسه کرکدر.

قبض عینه وکیلك یدنده‌کی مال — برکیمسه، برشخصك یدنده‌کی ودیعه‌سنی قبضه دیکر برکمسنه‌یی وکیل ایدوبده وکیل مرقوم دخی آنی بعد القبض یدنده ایکن بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز.

متن ماده ده‌کی قیوداتك ایضاحی

١ جهت وکالتدن طولایی ؛ اما وکیلك مقبوضی جهت وکالتدن طولایی اولمیوبده غصب و دین کبی جهت مضمونندن طولایی اولور ایسه وکیل مرقوم مقبوضی اولان مالده ودیع حکمنده یعنی امین اولماز.

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌دن برآتی بالغصب یدنده ایکن

اوکمسـنه اول کیمسه‌یه مذکور آقچه‌یی فلان شخصه ویر دیه امر ایدوب اوده آنی او شخصه ویردم دیدیکی حالده شخص مذکور آلمدم دیسه سوز مع الیمین او شخصك اولور. یوقسه اول کیمسه مجرد اوکمسنه‌نك وکیلی اولمغله ویردم دیدیکنده تصدیق اولنه‌ماز مکرکه ویردیکی بینه یاخود موکلك تصدیقی ایله ثابت اوله. موکل اول آدمه ویردیکنی انکار ایتدکده وکیل، اول آدمه ویردیکنی بیلمدیکنه دائر موکله یمین تکلیف ایده بیلیر. یمیندن نکول ایتدکده وکیلدن ضمان ساقط اولور.

نته‌کیم برکیمسه مدیونندن « سندن آلاجغم اولان شوقدر غروشی فلان شخصه ویر » دیه امر ایتمکله اوده « آکا ویردم » دیدیکی حالده او شخص « آلمدم » دیسه حکم منوال مشروح اوزره‌در. بوکا دائر تفصیلات « ١٤٥٩ » ماده شرحنده کچدی تکمله‌ٔ رد محتار.

ودیعهٔ مقبوضه‌ده دخی حکم بوکا مماثلدر. شویله‌که مستودع، مودعه « بنده‌کی اون آلتون ودیعه‌کی امرکله فلان آدمه ویردم » دیدیکی حالده مودع امری انکار ایتسه سوز امر ایتمدیکنه یمینیله مودعکدر بحر.

٢ مقبوضی؛ اما وکیلك مقبوضی دکل ایسه ودیعه حکمنده اولماز. شویله‌که مثلا برکیمسه دیکرکمسنه‌یه فلان شخصه اولان اون آلتون بورجمی اکا ادا ایت دیمکله اوکمسنه ادا ایتدم دیدیکی حالده طالب ایله موکل آنی تکذیب ایتسه‌لر اوکمسنه

ادایی اثبات ایدرسه فبها . والا سوز مع الیمین اول کیمسه ایله او شخصکدر . وموکل عدم علمه تحلیف اولنور . فقط موکل « اول کیمسه » وکیلی « او کمسنه یی » شخص مرقومه ادا ایتدیکنه دائر اولان سوزنده تصدیق ایدوب فقط طالب « اوشخص » تکذیب ایتدکده اشبه اولان وکیل موکلنه رجوع یعنی داینه ویردیکنی موکلندن طلب ایدر . « ١٥٠٦ » ماده یه باق . وفی الجامع لارجوع للوکیل علی موکله ولو صدقه والاول اشبه . لکن بوتصدیق ایله طالب و داینك استیفاسی ثابت اولمیه جغندن طالب آلاجغنی مدیون وکیلدن ایستر بحر . « ١٤٥٩ » ماده شرحنه باق .

(جهت رسالتدن طولایی رسولك یدنده کی مال دخی کذلك) یعنی جهت وکالتدن طولایی وکیلك مقبوضی اولان مال کبی (ودیعه حکمنده در .) بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

مثلا « ١٤٥٤ » ماده ایله شرحنده ذکر اولندیغی اوزره برکیمسه یه صرافك اقراض ایده جکی آقچه یی آلوب کتورمك اوزره اول کیمسه خدمتکارینی مرقوم صرافه کوندروب صراف ویردم وخدمتکار دخی آلدم و أفندیمه ویردم دیسه خدمتکار برائت نفسی حقنده تصدیق اولنور . زیرا امین اولوب برائت نفسی حقنده کی قولی قبول ایدیلیر . اما مستقرض خدمتکارینك صرافدن قبضنی انکار ایتسه مستقرض یعنی أفندی اوزرینه

مجرد بوخدمتكارك قبض ایتدم سوزیله هیچ برشی لازم كلمز تعليقات ابن عابدین على البحر بزيادة وايضاح .

١٤٦٤ ماده

﴿ مديون بورجنی ﴾ ید رسول ایله ﴿ داینه کوندروبده قبل الوصول ﴾ الى الداين اوبورج ﴿رسول یدنده تلف اولدیغی صورتده اکر مدیونك رسولی ایسه ﴾ بونك قبضی داینك قبضی مقامنه قائم اولمادیغی جهتله ﴿ مدیونك مالندن تلف ﴾ و خساری مدیونه عائد ﴿ اولور . ﴾ مدیونك بورجنی داینه اودهمسی لازم كلیر . رسولك يدنده‌كی تلف بلا تعد ولاتقصير واقع اولنجه آكاده برشی لازم كلمز . مادهٔ آنفه‌نك فقرهٔ اخیره‌سنه باق . اما تعدی یا تقصیری ایله تلف اولور ایسه مدیون، رسوله تضمين ایتدیرر. «٧٨٧» ماده‌یه باق .

فقط مدیونك رسولی بورجی داینه کتوره‌رك یدنده اویله بر پاره بولندیغنی خبر ویردیکنده داین ، رسول مرقومه « یدکده‌کی پاره ایله بنم ایچون شویله برشی آلیویر » دیدکدن صوکره او پاره رسول مرقوم یدنده تلف اولسه داینك مالندن تلف اولور. «١٤٥٣» ماده‌یه باق انقروی. زیرا شرا ایله امری آنك قبضی منزلنده‌در تكمله .

﴿ و اکر داینك رسولی ایسه ﴾ بو رسولك قبضی داینك قبضی مقامنده قائم اولاجغی جهتله ﴿ داینك مالندن تلف اولوب ﴾ بناءعلیه ﴿ مدیون بورجندن بری اولور. ﴾ ورسولك

يدنده‌كی تلف بلا تعدی ولا تقصیر ایسه آكا دخی ضمان لازم كلمز . اما تلف آنك تعدی یا تقصیری ایله ایسه رسول داینه ضامن اولور. مادهٔ آنفه‌یه وشرحنه باق بهجه .

نته‌كیم داین «سنده‌كی آلاجغمی فلان كیمسه‌یه دفع وتسلیم ایت» دیه مدیوننه امر أیلسه اول كیمسه داینك رسولی اولور. آنك یدنده تلف اولنجه خساری داینه عائددر . اما داین ، «سنده‌كی آلاجغمی فلان كیمسه ایله كوندر یا ارسال ایت» دیدكده اول كیمسه داینك رسولی اولماز صرة الفتاوی فی الوكالة تكملهٔ رد محتار . بناء علیه بورج ید داینه وصولدن مقدم ید رسولده تلف اولسه مدیونك مالندن تلف اولور رد محتار. بوماده‌ده‌كی بورج تعبیری احترازی دكلدر. عینده‌كی حكم دخی بویله‌در . شویله‌كه بر كیمسه تاجردن شو قدر غروشه بو مالی اشترایه «سوم شرا طریقیله اخذه» طالب اولمغله تاجر مرقوم دخی مذكور مالی بر كمسنه یدیله او كیمسه‌یه بالارسال آكا تسلیم اولنمدن ید رسولده تلف اولدیغی صورتده اوكمسنه اكر اول كیمسه‌نك رسولی ایسه «٢٩٨» ماده حكمنجه ضمان آكا لازم كلیر ، رسوله كلمز. «١٤٦٣» ماده‌یه باق . واكر تاجرك رسولی ایسه ضرر واقع تاجره عائد اولور .

كذا مقرضك اقراض ایده‌جكنی وعد أیلدیكی مبلغی مستقرضه بر شخص یدیله بالارسال قبل الوصول او شخص یدنده تلف اولدقده باقیلیر : او شخص ، مستقرضك رسولی

ومستقرض دخی آنك قبضنی مقر ایسه ضرر مستقرضه عائددر. لکن مستقرض، رسولنك قبضنی منکر ایسه سوز مستقرضك اولوب رسول قبض ایتدم دیسه بیله اول کیمسه‌یه ضمان لازم کلمز. او شخص مقرضك رسولی ایسه ضرر مقرض اوزرینه‌در انقروی وصرة الفتاوی فی الوکالة.

سؤال؛ «١٤٥٩» ماده شرحنده ذکر اولنان قاعدهٔ ثانیه‌یه مبنی رسول، قبض ایتدم دیدکده بو سوز ایله قبض ثابت اولارق مستقرضه ضمان لازم کلمی دکلمی؟ فلیتأمل فی الجواب.

فرع

مدیون، داینه بر مالی بالاعطا «بونی صات و ثمنندن آلاجغکی آل» دیمکله اوده بیع وثمنی مشتریدن قبض ایتدکدن صوکره یدنده تلف اولسه نظر اولنور: مدیون، اکر کندی نفسی ایچون قبضی احداث وتجدید ایتدکدن صوکره تلف اولورسه داینك مالندن تلف اولور. واکر کندی نفسی ایچون قبضی احداث وتجدید ایتمدن تلف اولورسه مدیونك مالندن تلف اولور. «٢٦٢» ماده شرحنه باق.

اما مدیون داینه بر مالی بعد الاعطا بونی «حقك مقابلنده صات» دیمکله اوده صاتوب ثمنی مشتریدن قبض ایتدکده الاجغنی استیفا ایلمش اولور. حتی بوندن صکره ثمن مذکور یدنده تلف اولسه خساری داینه عائد اولور خانیه.

١٤٦٥ ماده

قاعده : ایکی کیمسه‌یه تفویض ایدیلان بر تصرفی یالکز بریسی یاپمغه مقتدر دکلدر . بوکا متفرع مسائلی :

برنجی مسئله : وکالتدن — (بر کیمسه ایکی کشی‌یی بردن) تعبیر دیکرله کلام واحد ایله (توکیل ایتسه وکیل اولدقلری خصوصده بدل ، معین اولسه بیله (یالکز بریسی تصرف ایده‌مز .) زیرا موکل ایکیسنک رأینك اجتماعنه راضی اولوب یوقسه یالکز بریسنك رأینه راضی اولمامشدر . اجتماع رأیده ایسه موکله فائده واردر بیعه وکالتده ثمن مبیع ، بیان ایدلمش اولنجه اجتماع رأیده فائده یوقدر دنیلمز . چونکه بیان ثمن ایله برابر ایکیسنی معاً توکیل ایتمسندن آکلاشیلیرکه موکلك غرضی زیادهٔ ثمن واختیار مشتری خصوصلرنده ایکی وکیلك رأینك اجتماعیدر بحر ای التقدیر للبدل لمنع النقصان عنه فربما یزداد عند الاجتماع وربما یختار الثانی مشتریا ملیا والاول لایهتدی الی ذلك ردمحتار

بوجهتله معاً توکیل ایدیله‌ن ایکی وکیلدن بری صبی محجور اولسه بیله ینه یالکز بریسی تصرف ایده‌مز بحر وردمحتاره

ینه بو جهتله ایکی وکیلدن یالکز بریسی فوت یا مجنون اولمغله وکالتی « ١٥٢٧ » ماده موجبنجه باطل اولسه دیکری ایفای وکالت ایده‌مز بحر . ولوکانا وصیین فمات احدهما یتصرف الحی الا بامر القاضی تکمله‌ٔ ردمحتار .

ینه بو جهتله قبض هبه‌یه یا قبض دینه وکیل اولان ایکی

يدن يالكز بريسى قبض ايده‌مز رد محتار . چونكه موكلك
ى كيمسه‌يى توكيل أيلمسندن مقصدى مقبوضك ايكى وكيل
فندن محافظه ايدلمسيدركه ايكى وكيلك محافظه‌سى بر وكيلك
فظه‌سى كبى دكلدر بحر . بونده «تصرف ايده‌مز» تعبيرينك
اسى تصرفك نوعنه كوره تخلف ايدر. شويله‌كه :

بوتصرف بعضاً ديكر وكيلك ياموكلك اجازتنه موقوف قالير؛

ه آتيه‌ده اولديغى كبى :

١ مثال — ايكى‌وكيل بالبيعدن يالكز بريسى مالى‌صاتوبده
ل ديكر حين بيعده حاضر بولنه‌رق بو بيعى مجيز اولسه
ز و نافذ اولديغى كبى غائب اولوبده بعده مجيز اولسه امام
يوسفه كوره ينه جائز و امام اعظمه كوره غير جائزدر .
يم بيعه وكيل اولان ايكى كيمسه‌دن برى اومالى ديكروكيله
سه جائز اولميه‌جغى كبى بحر. ولو باع احدهما من صاحبه
لم يجز لما فى وصايا الخانيه لوباع احد الوصيين شيئا من
كة لصاحبه لايجوز عند ابى حنيفة و محمد و يجوز عند ابى
ف تكملة ردمحتار.

٢ مثال — بو ايكى وكيل بالبيعدن يالكز بريسى او مالى
كمسنه‌يه بيع أيلسه ظاهر اولان بو بيع فضولى و موكل
ط اجازت موجود ايكن مجيزاولسه جائز اولور. «١٤٩٥»
مرجنده‌كى ضابطهٔ رابعه‌يه باق .

٣ مثال — قبض دينه يا قبض هبه‌يه وكيل اولان ايك
كشيدن يالكز بريسى قبض ايتدكده داينك و موهوب له‌
اجازتنه موقوف اولور. «١٤٥٩» ماده شرحنده قبض فضو
عنوانلى مسئله‌يه باق بهجه وردمحتار بزيادة.

بو تصرف بعضاً وكيلك اوزرينه نافذ اولور؛ امثا
آتيه‌ده اولديغى كبى:

١ مثال — ايكى وكيل بالشرادن يالكز بريسى عقدى نفسه
بالاضافه اشترا ايتسه ظاهراولان موكل بواشترايى مجيزاولسه‌ بي
نافذ اولميوب مال مشترا وكيل بالشرايه قاليره «١٤٥٣» ما
شرحنه باق.

٢ مثال — استيجار ماله ايكى كيمسه وكيل اولوبده يالكز
بريسى استيجار ايتسه عقد اجاره وكيل مستأجر اوزرينه نا
اولور. بوندن صوكره وكيل مستأجر مأجورى موكلنه ويرسه
اوده قبض ايتسه بينلرنده بالتعاطى اجارهٔ مبتدئه منعقد اولورهندي

بو تصرف بعضاً رأساً باطل اولور؛ امثلهٔ آتيه
اولديغى كبى:

١ مثال — ايكى وكيل بقبض الديندن يالكز بريسى قبض
ايده‌رك مقبوض قبل‌الاجازه يدنده تلف اولسه موكل دينه
برى اولماز انقروى بزيادة وبحر.

٢ مثال — بركيمسه عاريت ياوديعه يا مغصوب كبى برع

ستردادە ایکی کشی‌یی معا توکیل أیلدیکی حالدە او عینی یالکز
یسی استردادایدوبدە یدندە تلف اولسە عینڭ کلیسنی ضامن اولور.
سوآل ؛ بو حالدە قابض اولان وکیل مقبوضـڭ یالکز
نصفنی ضامن اولمالی ایدی. زیرا وکیلڭ هربری نصفنڭ قبضنه
مورددر.

جواب ؛ هربرینڭ قبض نصفه مأمور اولمسی یعنی نصفنی
ن ایدەبیلمسی دیکر وکیلڭ اذنیلە اولوب یوقسە حال انفرادده
نی دخی قبضه مأمور ومأذون دکلدر بحر وردمحتار.
(فقط) ایکی وکیلدن یالکز بریسی تصرف ایدەمز ضابطەسندن
وز مسئلە مستثنادر:

۱ (خصومتە)، ۲ (یاخود رد ودیعەیه)، ۳ یا رد عاریتە،
رد مغصوبه ، ۵ یا بیع فاسد ایله مبیعی ردە ، ٦ یا تسلیم
ه ، ۷ (ویاخود قضاء دینه) ، ۸ ویاخود بغیر مال طلاقـه
یل ایسەلر یالکز بریسی ایفای وکالت ایدەبیلیر.)
ایضاح خصومت — ایمدی برکیمسه محاکمه ومخاصمەیه
دعوی وکیلنی توکیل ایتسه یالکز بریسی محاکمه اولابیلیر.
دیکرینڭ انضمام رأیی لازمدر. حتی بودیکر وکیلڭ رأیی
اولمقسزین ایکی وکیلدن بریسی مخاصمه اولسه جائز اولماز.
یکر وکیلڭ مجلس حکمده حضوری شرط دکلدر ردمحتار.
ایکی وکیلڭ مجلس حکمـده اجتماعلری فائده ویرمز.
ه خصومت هرنەقدر رأیه محتاج ایسەدە ایکیسنکدە مجلس

قضاده اجتماعلری شرط ایدلدکده یا ایکیسنك بردن سویلمه
شرط ایدیله‌جکدر . بو صورت امر محاکمه مشوش و تشن
یعنی تهییج شره باعث اولاجغندن حاکم بوکا مساعده ایتمیه‌جـ
جهتله بردن سویلملری ممکن دکلدر بحر وتعلیقات ابن عابد
علیه وتکملهٔ ردمحتار . یاعلی‌التعاقب سویلملری شرط‌اولنه‌جقد
بو دخی جائز دکلدر . زیرا اولا بر وکیل محاکمه ومخاصـ
و ماهیت دعوی منفهم اولدقـدن صوکره دیکرینـك محا
ومخاصمه‌سنه مساعده‌ایدلسه اوچنجیسنه ودردنجیسنه وهکذ
مسـاعده اولنمسـنه مؤدی و بو ایسه غیر متناهی مخاصـ
و فائده‌سز اشتغـالاته بادی اولور . یاخود مجلس محـاکـ
مشاوره‌لری شرط‌ایدیله‌جکدر . حاکم‌مهابت مجلسی محافظه‌ا
مجلس محاکمه‌ده استشاره‌دن منع ایده‌جکی جهتله بوده او
ولواجیه . لکن بو ایکی وکیل بالخصومه قبضه‌دخی وکیل‌او
یالکز بریسنك مدعابهی‌قبضه صلاحیتی‌یوقدر . حتی‌هم‌خصـ
همـده قبض محکوم بهه ایکی کیمسـه توکیل ایدلدکدن صـ
ایکیسی محاکمه اولوب بعده بو ایکی وکیلدن بری فوت‌او
برحیات بولنان وکیل، شهودی اقامه ایده‌بیـله‌جکی کبی
ثابت اولنجـه موکلی ایچون حکم اولنـه‌بیلیر ایسـه‌ده
و محکوم بهك بو وکیله تسلیم ایدلمسـیله حکم اولنه‌ماز .
وفات ایدن وکیل ایچـون بر وصی تعیین اولنـه‌رق
بر حیات بولنان وکیل ایله وصی مرقومه تسلیم ایدیلیر

ایضاح رد ودیعه الخ — ودیعه ایله دیکرلرینك ردینه ایکی
ك بولنوبده یالکز بریسنك ایفای وکالت ایده بیلمسی سببنه
جه بونلر رأیه محتاج اولمامغله یالکز بریسنك ردی ایکیسنك
ی کبیدر. مجله ده رد ودیعه بدلنه رد عین دنیلمش اولسه
ی اولی اولوردی. چونکه رد ودیعه ایله رد عاریت
غصوب وفاسدا مبیع بیننده فرق یوقدر بحر.
رد، تعبیری استرداد عین و قبض هبه دن احتراز اولدیغی
قضای دین تعبیری اقتضای دیندن احترازدر. چونکه
ایه یعنی قبض واستیفای دینه ایکی کشی وکیل اولنجه
ـ بریسی آنی قبض ایده مز. زیرا بونلرده ایکی کشینك
نده غرض صحیح واردر. شویله که ایکیسنك محافظه سی
ـ برینك حفظندن خیرلیدر. فاذا قبض احدهما ضمن
انه قبض بغیر اذن المالك تکملة ردمحتار.
سلیم هبه یه دائر تفصیلات «١٤٥٩» ماده شرحنده مرور
.

‹ (اما برکیمسه یی برخصوصه وکیل ایتدکدن صوکره
ی دخی رأسا او ایشه وکیل ایتدیکی صورتده
انکیسی ایفای وکالت ایتسه جائز اولور .)
وتقدیرده موکل، وکیللردن هر برینك علی الانفراد رأینه
وکیلنده راضی اولمغله بورضاسی تغیر أیلمز دور.

ایکی کشینك توکیلنده صور ثلاثه

شوحالده ایکی کشی اوچ صورتله توکیل اولنور :

صورت اولی ؛ معاً توکیلدرکه حکمی بو ماده نك فقر
اولیسنده ذکر اولندی .

صورت ثانیه ؛ علی التعاقب توکیلدرکه بوفقره ده تفص
ایدلدی .

صورت ثالثه ؛ «ایکیکزدن بریکز بنم ایچون شویله بر
آلیکز» دیه توکیل ایلمکدر . ایمدی بووجهله مأمور اولانلر
بریسی اولا ، دیکری ده ثانیا برر آت آلسه‌لر اولا واقع او
اشترا موکل ایچون اولوب اشترای ثانی وکیله قالیر . ایکیس
معاً و بروقتده آلسه‌لر مشترالرك ایکیسی دخی موکلك او
بحر و انقروی . زیرا بریسنی ترجیحده مرجح یوقدر .

کذا برکیمسه ایکی کشی‌یی آیری آیری فلان مالی
وکیلی ایتدکده ایکیسیده صاتدقلری تقدیرده هانکیسی
صاتارسه جائز وایکنجیسنك بیعی غیرجائز اولور . هانکیسنك
صاتدیغی معلوم اولماز ایسه مشتریلردن هربری او مالك ن
نصف ثمن ایله مالك اولورلر . لانه لیس اولی ویخیر کل
لتفرق الصفقة ولاترجیح الا اذا کان فی ید احدالمشترین
لترجح جانبه لتأکد شرائه وتمکنه من القبض دلیلی سبق
تکملهٔ ردمحتار .

ایکنجی مسئله؛ وصایادن — ایکی وصیدن یالکز بریسی تصرف ایده‌مز. شویله‌که: بر کیمسه ایکی کشی‌یی وصی تعیین ایتدکده کرك کلام واحد ایله و کرك هر برینی مستقل کلام ایله تعیین ایتسون وصی اولدقلری خصوصلرده یالکز بریسی علی الاصح تصرف ایده‌مز. حال بوکه هر بری مستقل کلام ایله توکیل ایدیلەن ایکی وکیلدن هر بری مستقلاً تصرف ایده‌بیلیردی. فرق شودر که وصیلر موصینك حین وفاتنده جمله وصی اولورلر. اما وکالتك حکمی نفس توکیله ایله ثابت اولور بحر وتکمله ردمحتار. اشباه شرحی حموینك کتاب وکالت آخرنده تفصیلات بولنغله مراجعت اولنه.

اوچنجی مسئله؛ ودیعه‌دن — ایکی مستودعدن بریسی کل ودیعه‌یی حفظ ایده‌مز. «٧٨٣» ماده‌یه باق.

دردنجی مسئله؛ قضادن — بر دعوایی معاً استماع و حکم ایتمك اوزره نصب اولنان ایکی حاکمدن یالکز بریسی اول دعوایی استماع وحکم ایده‌مز. «١٨٠٢» ماده‌یه باق.

متعدد حکملردن یالکز بریسی دعوایه حکم ایده‌مز. «١٨٤٤» ماده‌یه باق.

بشنجی مسئله؛ وقفدن — ایکی ناظردن یالکز بریسی امور وقفده تصرف ایده‌مز. شویله‌که: بالذات واقف یاخود حاکم واحد، وقف ایچون ایکی ناظری تعیین ایتدکده یالکز بریسی تصرف ایده‌مز. اما

لوكان كل واحد منهما منصوب قاضئ بلد فينفرد احدهما بالتصرف كمافى الوصيين حموى فى آخر الوكالة وتكملهٔ ردمحتار .

١٤٦٦ ماده

(بركيمسه وكيل اولديغى خصوصده) يعنى ما وكل فيهده (باشقه‌سنى) قصدا (نوكيل) ووصيت (ايده‌من.) تعبير آخرله توكيل ايتسه نافذ اولماز ولوكه موكل وكيلنه ثمنى بيـان ايتمش اوله. و فى عامة الروايات لايجوز وان بين الثمن مالم يجز المالك اوالوكيل الاول تكملهٔ ردمحتار. زيرا اوكيمسه‌يه تفويض اولنان امر، خصوص مذكورك ايفاسى اولوب يوقسه آنك ايفاسـنه ديكرينى توكيل دكلدر دررفى القضاء . وبرده موكل ، وكيلنك رأينه راضى و آرا ايسـه مختلف اولمغله ايكنجى وكيلك رأينه راضى عـد اولنماز بحر و وصية الوكيـل الى آخر عنـد الموت كا لتوكيل بحر .

ايضاح القيود

١ وكيل اولديغى خصوصده — اما وكيل كنديسى ايچون ثابت اولان حقوقده باشقه‌سنى بلا اذن توكيل ايده‌بيلير . حتى موكل وكيلنه حقوق مذكوره‌ده باشقه‌سنى وكيل ايتمـه ديمش اولسه دخى معتبر اولميه‌جغى كبى وكيل بوحقوقده موكلى توكيل ايتسه صحيح اولور بحر . (مكركه) وكيل بالبيع مالى مؤجـلا صاتوب ثمنى قبض ايتمك ايچون امينى بولنميـان ديكر كمسنه‌يى بلا امر بالتوكيل ، وكيل ثانى ثمن مبيعى مشـتريدن قبض

ایتدکدن صوکره یدنده تلف یا مجهلا فوت اولسه عند الامام الاعظم موکل اول، ثمن مبیعی وکیله اوله تضمین ایتدیرر هامش بهجه وهامش انقروی .

٢ قصدا — اما وکیل ثانی یاخود فضولی اجنبی وکیل اولك حضورنده بیع ایتسه یاخود غیابنده صاتسه‌ده وکیل اول حضورا یا غیابا اولان شو بیعه اجازت ویرسه جائز و موکل اوزرینه نافذ اولور. «١٥٥» ماده‌یه باق. زیرا موکلك مقصودی وکیل اولك رأینك حصولی اولوب بوایکی صورتده آنك رأیی حاصل و تصرفی صحیح وحقوق عقد عاقد بولنان وکیل ثانی‌یه عائد اولور بحر. وظاهر مافی الکتاب الاکتفاء بالحضرة من غیر توقف علی الاجازة وهذا قول البعض و العامة علی انه لابد من اجازة الوکیل اوالموکل وان حضرة الوکیل الاول لاتکفی والمطلق من العبارات محمول علی الاخیر بحر . و هوالمعتمد لان توکیل الوکیل لما لم یصح التحق بالعدم فیکون الثانی فضولیا لایتم بمجرد حضرة الاول حتی یجیزه تکمله‌ٔ ردمحتار .

بونده بیع ایله تصویر ایدلدی. زیرا براجنبی برمالی اشترا ایدوبده وکیل اول بونی مجیز اولسه جائز و موکلی اوزرینه نافذ اولماز. فانه ینفذ علیه ولایتوقف متی وجد نفاذا درمختار. هذا اذا لم یضفه الی غیره فان اضافه توقف علی اجازته. وهذا ایضا اذا لم یکن المشتری صبیا اومحجورا علیه فیتوقف لانه لم یجد نفاذا علی العاقد تکمله‌ٔ ردمحتار . «١٤٥٣» ماده شرحنه باق .

نته کیم موکل وکیلنه شو آتی بنم ایچون آل دیوبده وکیل، دیکر برشخصی بالتوکیل اوده صاتون آلسه بو آت وکیل اولك اولور بحر.

مسئله‌نك بیع ایله تصویری عقددن بولنمیان خصومت، قضاء دین وابرا عن الدین و طلاق کبی خصوصاندن احتراز ایچوندر. زیرا بونلره وکیل اولان کیمسه دیکرینی توکیل ایدوبده وکیل ثانی وکیل اولك حضورنده بوخصوصاتی ایشلسه دخی صحیح اولماز درمختار. شویله‌که مثلا برکیمسه، مدیونی ابرایه دیکر کمسنه‌یی توکیل ایدوبده وکیل مرقوم ابرایه دیکر بر شخصی بالتوکیل اوده مدیونی وکیل اولك حضورنده ابرا ایتسه صحیح اولماز بحر وتکمله‌ٔ ردمحتار.

٣ نافذ اولماز — اما موکل بو توکیلی مجیز اولسه جائز ووکیل ثانی برنجی موکلك وکیلی اولور. بو صورتده وکیل اولك بوتوکیلی فضولی عد اولنور. یعلم هذا من قولهم کما صح التوکیل به اذا باشره الفضولی یتوقف تعلیقات ابن عابدین علی البحر وتکمله‌ٔ ردمحتار.

فقط درت مسئله مستثنا اولوب بونلرده وکیل باشقه‌سنی توکیل ایده‌بیلیر:

١ مسئله؛ (موکل) باشقه‌سنی توکیله (آکا) یعنی وکیله (اذن ویرمش ویاخود) رأینه تفویض ایتمك صورتیله وکیلنه (رأیکله عمل ایت) یا دیلدیکك کبی یاپ وکذا الوقال له الموکل ماصنعت من شیٔ فهو جائز (دیمش اولسه اول حالده وکیل

باشقه‌سنی توكيل ايده‌بيلير.) زيرا بو حالده ديكرينی توكيله صراحةً اذن ويرمش وعلى الاطلاق رأينه تفويض أيلمش اولمغله آخری توكيله موكلك رضاسی واردر بحر. ولانه فوض اليه الامر فيمايراه عاما والتوكيل من جملة ماراه. اما بو ايكنجی وكيل، اوچنجيسنی توكيل ايده‌مز. لان الوكيل الثانی مافوض اليه الامر عاما تكمله‌ٔ ردمحتار.

فقط بو وجهله « رأيكله عمل ايت » ديمكله، وكيل ديكرينی توكيل ايتسه‌ده بو ايكنجی وكيل مالی برنجی وكيله صاتسه جائز اولماز بحر.

ايمدی وكيل بالقبض موكلنك اذنيله ديكر كمسنه‌يی قبضه توكيل ايتمكله اودخی قبض ايده‌رك مقبوضنی وكيل اوله ويرسه وكيل ثانی بری اولور. حتی وكيل اول، مبلغ مذكوری استهلاك ايتسه ضمان آكا لازم اولوب يوقسه وكيل ثانی‌يه لازم كلمز. «١٤٦٣» ماده‌يه وشرحنه باقی علی افندی.

﴿ و بو وجهله ﴾ اذن يا تفويض ايله ﴿ وكيلك توكيل ايتديكی كيمسه موكلك وكيلی اولور. يوقسه اول وكيلك وكيلی اولماز. حتی ﴾ موكل اول طرفندن ﴿ وكيل اولك عزليله ياخود وكيل اولك ﴿ وفاتيله ﴾ ويا مجنون اولمسيله « ١٥٢١ و ١٥٢٩ و ١٥٣٠ » ماده‌لر احكامنجه وكالتی باطل اولسه ﴿ وكيل ثانی منعزل اولماز ﴾ و ينعزلان ای الوكيل الاول والثانی موت الموكل الاول.

﴿ فصل ثانی ﴾

﴿ شرایٔط وکالت بیاننده در ﴾

وکالت ایجار واستیجار و اعاره واستعاره و رهن وقرض کبی خصوصاتده دخی جاری ایکن جمله بونلری ایضاح ایتمیوب بیع و شرا وخصومته وکالتی ایضاح ایلمسی بونلره اولان کثرت احتیاجه وحاوی اولدقلری احکامك چوقلغی مطالعه سنه مبنی در « تکمله » ردمحتار » دیکرلری دخی «۱۴۵۹» ماده شرحنده ایضاح اولنمش ایدی .

ماده ۱۴۶۸

جهالت متعلق اعتباریله ایکی قسمدر :

قسم اول ، معقود علیهده یعنی مشترا ومبیعده	اولور .
قسم ثانی ، معقود بهده یعنی ثمنده	

قسم اول — اوچ نوعدر :

نوع اول ، جهالت فاحشه یعنی جهالة الجنس ،

نوع ثانی ، جهالت یسیره یعنی جهالة النوع ،

نوع ثالث ، جهالت متوسطه یعنی جنس و نوع بیننده بولنان جهالتدر .

وکالت بالشراده اصل شودرکه وکالت یا عامه اولور ؛ ویا موکل به معلوم بولنور . ای بالشخص کان قال هذا الشیٔ المعین . ویاخود موکل به جهالت یسیره ایله مجهول بولنور . شاة ، بقر ، حمار ،

بغل و فرسنك اشتراسنه توكيلى كبى . بو اوچ صورتده وكالت صحيح و جهالت نوع صحت توكيله غير مانع در . ولوكه ثمن بيان ايدلميه . زيرا توكيل استعانه اولمغله مبناسى توسعه ايكن جهالت يسيره نك عدمى شرط ايدلمسنده حرج اولوب بونك شرطى حالنده توسعه فرض ايديلەن شيئك ضيق و حرج اولاجغى و بوايسه خلف باطل ايدوكى دركاردر .

جهالت فاحشه ايله مجهول اولور ايسه بو وكالت صحيح اولماز . ولوكه ثمن بيان ايديله . ثوبك و دابه نك اشتراسنه توكيلى كبى .

معقود عليهدن ماليت مقصود اولديغى كبى دابه ده سن وزكوب مثللو اغراض اُخَر دخى مقصود اولوب بو اغراض اعتباريله جنس مختلف اولاراق جهالت جنس ايله وكالت جائز دكلدر .

جهالت متوسطه ايله مجهول اولور و مبيعك ثمنى يا وصفنى بيان قيلنير ايسه وكالت صحيح اولور . زيرا تقدير ثمن ايله نوع معلوم اولمشدر . او ثمن كرك برنوعى مخصص اولسون كرك اولمسون . بو نوع ، موكلك حالنه مناسب اولانه منصرف اولور ، برقوناغك يا برانجونك اشتراسنه توكيلى كبى . بوصورتده موكل اشترا اولنەجق قوناغك ثمنى يا نوعى وصفنى بيان ايدرسه بوجهالت ، جهالت نوعه ملحق اولارق وكالت صحيح اولور .

فقط جهالت ، متوسطه ايله مجهول اولمغله برابر ثمن يا نوع و صفنى بيان ايديلمز ايسه بوجهالت ، جهالت جنسه ملحق

فى الزيادة واختيار المشترى تعليقات ابن عابدين على البحر وتكملهٔ ردمحتار .

برنجى فقره‌يه متفرع مسائل

اولا — وكيل بقبض الدين بلا اذن امينى اوليان برينى قبض دينـه توكيل ايدوبده مديون بورجنى بو وكيل ثانى‌يه ويردكده نظر اولنور: دين مقبوض وكيلى اوله واصل اولورسه مديون برى اولور ؛ والا اولماز . فان هلك المال فى يد الثانى كان للغريم تضمينه وللثـانى الرجوع على الوكيل الاول بحر وتكملهٔ ردمحتار .

ثانيا — معين بر شيئك اشتراسـنه وكيل اولان كيمسـه اول شيئى آلمق اوزره باشقه‌سنى توكيل ايدوبده وكيل ثانى آنى اشترا ايتسه مشترا، وكيل اوّلك اولور. حتى وكيل اول، وكيل ثانى‌يه «فلان مالى موكلم ايچون آل» ديسه‌ده اوده عقدى نفسنه بالاضافه آلسه موكل اوّلك اجازتنه موقوف اولماز. لكونه شراء فضوليا وهو لايتوقف بحر .

﴿ ١٤٦٧ ماده ﴾

﴿ اكر وكالتده اجرت شرط ايديلوبده وكيل دخى ايفاى وكالت أيلر ايسـه ﴾ اجارهٔ صحيحه‌ده مسمى اولان ﴿ اجرتى ﴾ و اجارهٔ فاسـده‌ده اجر مثله ﴿ مستحق اولور . ﴾ «٥٦٢» ماده‌يه باق .

بوجهتله برقريه‌نك معلوم اهاليسى قريه‌لرينك امور ومصالحنى

تسویه ایچون مقداری معلوم ثمن، حنطه وشعیر مقابلنده برکیمسه‌یی وکیل ایدوبده اوده مصالح مذکوره‌یی تسویه ایتسه وکیل اجر مسمایی اهالیدن آلیر تنقیح .

ینه بوجهتله برکیمسه فلانده‌کی ودیعه‌سنی قبضه برکمسنه‌یی توکیل ومقابلنده اجرت شرط ایتسه جائز ووکیل ودیعه‌یی قبض ایتدکده اجرته مستحق اولور.

ینه بوجهتله برکیمسه دیکر کمسنه ایله محاکمه ومخاصمه‌یه برینی توکیل وخصومت ومرافعه ایچون مدت معینه‌یی بیان وتوقیت واجرت مقاوله ایتدکده اجاره صحیح واجر مسمی لازم اولور. اما مدت خصومت ومرافعه مجهول قالیرسه اجاره فاسددر . «٤٥٢» ماده‌یه باق .

ینه بوجهتله قبض دینه برینی توکیل واجرت شرط ایدوبده وقت معین دخی ذکر اولنور ایسه جائز ووکیل، اجرمسمایه مستحق اولور. (واکر) وقت معین ذکر ایدلمز ایسه اجاره جائز اولماز ولوالجیه وتکمله‌ٔ ردمحتار .

فقط وکالتده اجرت (شرط ایدلمیوبده وکیل دخی اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن دکل ایسه) وکیل (متبرع اولوب) موکلندن (اجرت ایسته‌یه‌من .) اما اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن اولدیغی تقدیرده اجرت شرط ایدلمسه دخی اجرمثل آلیر . «٥٦٣» ماده‌یه باق .

... اما وکیل اول ، وکیل ثانی‌یی عزل ایتدکده نظر اولنور :
... موکل اول ، وکیلنه اصنع ماشئت دایسته‌دیککی یاپ» دیمش
ایسه وکیل اول ، وکیل ثانی‌یی عزل ایده‌بیلیر. لانه لمافوض الی
چینمه فقد رضی بضعه و عزله من صعه بحر . نته‌کیم بوصورتده
موکل اولك دخی وکیل ثانی‌یی عزل ایتمسی جائزدر . وکیل
اول کرك برحیات وکرك فوت اولمش اولسون تکمله ردمحتار .
... موکل اول ، وکیلنه «فلان کمسنه‌یی توکیل ایتده» دیمش ایسه
وکیل اول ، ثانی‌یی عزل ایده‌مز . زیرا وکیل ثانینك وکالتی
توکیل ایله منتهی و بناءعلیه «۱۵۲٦» ماده حکمنجه وکالتدن
منعزل اولور انقروی .
فقط موکل ، وکیلنه «اصنع ماشئت» دیدکده بووکیل دخی
آخری توکیل أیلسه بعض فقها آنی عزل ایده‌بیله‌جکنی بیان
وبعض فقها ایسه عزل ایده‌میه‌جکنی اتیان أیلمشلردر بحر
و تعلیقات ابن عابدین علیه وتکمله ردمحتار .
۲ مسئله : قبض دینه وکیل اولان کیمسه کندی امیننی
آنی قبضنه توکیل ایده‌بیلیر . بووکیل ثانی اودینی قبض ایتدکده
مدیون دیندن بری اولور . لان یده کیده بحر وتکمله ردمحتار .
بو مبلغ مقبوض وکیل ثانی یدنده بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه
وکیل ثانی‌یه دخی ضمان لازم کلز علی افندی . فلو لم یکن فی عیاله
لایصح التوکیل فلوهلك من یده کان للآمر الرجوع بدینه
علی المدیون تکمله ردمحتار .

٣ مسئله ؛ دفع زكاته وكيل اولنان كيمسه باشقه سنى وبو ده بر ديكرينى « ثم وثم » ايله توكيل ايدوب ويرمسه بو وكيل ثانى ، زكاتى مستحقنه ويرسه جائز اولوب موكل اولك اجازتنه موقوف اولماز (بحر) وتكمله رد محتار .

٤ مسئله ؛ وكيل اول ، تقدير ثمن ايده رك وكيل ثانى يى توكيل ايتسه جائز اولور . زيرا رأيه احتياج تقدير ، ثمن خصوصنده اولوب بو ايسه حاصل اولمشدر بحر . مثلا وكيل بالبيع صاتمغه مأمور اولديغى مالى « شوقدر غروشه صات » ديه ديكر كمسنه يه امر و توكيل ايتسه جائز و وكيل ثانينك بيعى صحيح اولور .

« ١٤٦٥ » ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره موكل ايكى وكيلنه ثمنى بيان ايتسه بيله يالكز بريسى صاتامز ايكن وكيل اول ، ثمنى وكيل ثانى يه بيان ايلسه وكيل ثانينك بيعى بو مسئله حكمنجه نافذ اولور . يحتاج الى الفرق بين المسئلتين و ذلك ان عند تقدير الثمن من الموكل لوكيله يظهران غرضه حصول رأيه فى الزيادة واختيار المشترى وان لم يقدره له كان غرضه فى معظم الامر وهو التقدير فى الثمن فنقول اذا لم يقدر الموكل له الثمن وقدره الوكيل للوكيل الثانى فقد حصل غرض الموكل فيصح عقده بغيبته وان قدره له فباع الثانى بذلك الثمن فى غيبة الوكيل الاول لم يحصل غرض الموكل الاول وهو حصول رأى وكيله

اولارق وكالت صحيح اولماز. فكان جنسا واحدا من وجه دون وجه فالحقناه بالجنس الواحد عند بيان الثمن اوالصفة والجنس المختلف اذا لم يبين احدهما عملا بالشبهين تكمله‌ٔ ردمحتار وردمحتار وابن عابدين على البحر .

ايمدى (١٤٥٩ ماده‌نك فقرهٔ اخيره‌سى حكمنجه وكالتك ايفاسى قابل اولاجق مرتبه موكل بهك معلوم اولمسى لازمدر) زيرا موكل به معلوم اولمازايسه وكيلك امر موكله اقتفا وموكل بهى ايفا أيلمسى ممتنع اولور. بونده موكل بهك دينلمسى ثمندن احتراز ايچوندر . نته‌كيم قريبا ايضاح ايديله‌جكدر .

استثنا — كرك مضاربه وبضاعه وكرك سائر شركتلرك متضمن اولدقلرى وكالتده موكل بهك جنس ونوعنك بيانى شرط دكلدر. «٥٤» ماده‌يه باق. زيرا بونلرده مقصود اكتساب ماليت اولوب اجناس و انواع ايسه اعتبار ماليتده مساويدر تكمله. بناءً عليه رب المال بر كيمسه‌يه «شومبلغى بضاعه يا مضاربه اولمق اوزره اخذ ايتده برشى آل» ديسه صحيح اولور ولواجبه.

«شويله كه موكل» وكيله «اشترا ايتديره‌جكى شيئك جنسنى بيان ايتمليدر . » دردنجى فقره‌ده بيان اولنديغى اوزره جنسنى بيان ايتمينجه ثمنى بيان ايتسه بيله وكالت صحيح اولماز .

بوصورتده موكل، شوقدر غروشه رو به لق قماشى يا دابه‌يى ياخود محتاج اولديغى شيئى صاتون آلمغه ديكرينى توكيل ايتسه صحيح اولماز. چونكه قماش؛ چوخه، قازمير، شياق مثللو اجناس

مختلفه‌یی جامع اولدیغی کبی دابه‌نك لغت معناسی وجه ارض اوزرینه یورویه‌ن حیوان و عرف معناسی دخی فرس، بغل، حمار اولوب اجناس متفاوته‌یی محتوی بولنمشدر. بوتوکیله مبنی وکیلك آلدیغی شی کندینه عائد اولور.

جنسدن مقصود جلس فقهی اولوب اهل منطق اصطلاحنده‌کی جنس دکلدر. نته‌کیم «١٤٠٥» ماده شرحنده ایضاح ایدلمشدی تکمله و بحر.

﴿ وجنسك تحتنده اکر انواع متغایره وار ایسه یالکز جنسك بیانی کافی اولمیوب نوعنی یاخود بهاسنی دخی بیان ایتمك لازم کلیر ﴾ واکر آلنه‌جق شیئك جلسی بیان اولنماز ایسه تمنی بیان اولنسه بیله ﴿ یاخود جلسی بیان اولنوب انجق جلسك ﴿ تحتنده انواع متغایره اولدیغی حالده نوعی یا بهاسی تعیین قیلنماز ایسه ﴾ موکل بهك جهالتی سببیله ﴿ وکالت صحیح اولماز . ﴾ بوفقره‌نك قسم اولی بوماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سنه و قسم ثانیسی دخی فقرهٔ ثالثه‌سنه متفرع بولنمشدر .

بووجهله وکالت باطل اولنجه وکیلك صاتون آلدیغی مال کندیسنه قالیر . «١٤٧٠» ماده شرحنه باق . شویله‌که برکیمسه دیکر کمسنه‌یه دیارهم ایله بنم ایچون برملك آلمغه سنی وکیل ایتدم دیوبده اوکمسنه بونك اوزرینه موکلی ایچون اراضی اشترا ایله موکلی نامنه حجت ایتدیرسه غیرصحیح و اراضی وکیلك اولور انقروی وتکمله وابن عابدین علی البحر وطحطاوی .

اولان اواني ولوكه بر جنس معدندن مصنوع اولسه بيله مختلف الجنس عد اولنور . بناء عليه بر كيمسنه كجه آلمغه ديكرينى توكيل ايتدكده شاركوى كچهسيله عشاق كچهسندن هانكيسنى آلاجغنى بيان ايتمليدر .

ماده ۱٤۷۰

ضابطهٔ اولى : وكيل بالشرا جنسنده مخالفت ايدهمز . ايدرسه موكلى حقنده نافذ اولماز .

ضابطهٔ ثانيه : وكيل بالشرانك اشتراسى هر نه وقت موكل حقنده نافذ اولماز ايسه وكيل اوزرينه نافذ اولور . صوكره موكل اجازت ويرسه بيله مشترا موكلك اولماز تشقيح ، زيرا «۱٤۵۳» ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره اجازت عقود موقوفه‌يه لاحق اولور ، عقود نافذه‌يه دكل . مكركه وكيل ، حقوق عقد كنديسنه عائد اولميان صبى اولا . اوحالده شرا موقوف اولور . «۱٤۵۸» ماده‌يه شرحنه باق .

بناء عليه (وكيل) بالشرا موكلنه (اكر جنسده مخالفت ايدر ايسه يعنى موكل فلان جنسدن برشى آل ديوبده وكيل باشقه برجنسدن برمال آلسه هرنه قدر آلديغى شى) موكلنه (دها فائده‌لى اولسه بيله موكل حقنده نافذ) و شرا باطل اولمديغى كبى موكلك اجازتنه دخى موقوف (اولماز يعنى وكيلك آلديغى مال كندى اوزرنده قالوب موكل ايچون آلنمش اولماز .) نته كيم موكل آت آل ديمش ايكن وكيل ايج يا قويروق ياغى

آلسه یاخود موکل قویروق یاغی آل دیوبده وکیل ایچ یاغی آلسه موکل حقنده نافذ اولماز . و بالعکس موکل ، ایچ یاغی آل دیمش ایکن وکیل قویروق یاغی آلسه موکل حقنده نافذ اولماز هندیه .

(وکالت بالبیعك وکالت بالشرایه مخالفتی)

بوماده وجهله وکیل بالشرانك اشتراسی هر نه وقت موکل حقنده نافذ اولمازایسه وکیل اوزرینه نافذ ایکن وکیل بالبیعك بیعی هر نه وقت نافذ اولمازایسه موکلك اجازتنه موقوف اولور . بناء علیه (٣٧٨) ماده ده کی شروط موجود اولارق موکل اجازت ویرسه نافذ اولور . والا نافذ اولمیوب مبیع کما کان موکلك ملکی اولمق اوزره قالیر ردمحتار . وانقروی وطحطاوی . نته کیم (١٤٩٥) ماده شرحنده بوضابطه تفریع المسائل ایله ایضاح اولنه جقدر .

﴿ ماده ١٤٧١ ﴾

(موکل قوچ آل دیوبده وکیل دیشی قویون آلسه موکل حقنده نافذ) و موکل مجیز اولسه دخی کندیسنك (اولمیوب آلنان قیون وکیلك اولور .) نته کیم موکل دیشی اوغلاق آل دیدیکی حالده وکیل أرکك اوغلاق آلسه موکل حقنده نافذ اولمایه جنی کبی موکل أرکك استر آل دیمش ایکن وکیل دیشی استر آلسه یاخود بالعکس اولسه نافذ اولماز . فقط موکل استر آل دیوبده دیشی یا أرکك دیه تقیید أیلمسه وکیل أرکك یا دیشی استر آلابیلیر هندیه .

ایله دخی جهالت جنس زائل اولمیه‌جغنه بناءً وکیل موکلنك مقصودینی تحصیله مقتدر اولماز ولوالجیه .

(فقط بکا برقات روبه‌لق قماش یاخود چناری) ویا دابه (آل هرهانکی جنس ونوعدن اولورایسه اولسون سنك رأیکه مفوضدر دیسه وکالت عامه اولوب وکیل هانکی جنس ونوعدن ایستر ایسه آلا بیلیر .) هندیه . والتحقیق انه اذا ذکر الثیاب ونحوها من الفاظ العموم یصح التفویض الی الوکیل بخلاف ثوب او اثواب لایظهر العموم فیها فیصیر شایعا فی جنسه متفاحش الجهالة فلا یصح تکمله ردمحتار .

نته‌کیم برکیمسه دیکر کمسنه‌یه اون آلتون ویروبده بونکله کوروب اختیار ایتدیکك شیئی بنم ایچون آل دیسه وکالت صحیح اولور . زیرا آنده‌جق شی وکیلك اختیاریله معلوم اولورولوالجیه .

قسم ثانی — یعنی معقود بهده وثمنده جهالت صحت توکیله مانع دکلدر . حتی برکیمسه معین مالنی صاتمغه دیکرینی توکیل ایدوبده ثمنی بیان ایلمز ایسه وکالت صحیح ودیلدیکی ثمن ایله وکیلك صاتمسی جائزاولور . زیرا معقود بهدن مقصود اکتساب مالیت اولوب اجناسك کلیسی مالیتده مساویدر تکمله ردمحتار وابن عابدین علی البحر .

ماده ۱٤٦۹

(اصلك یا مقصدك ویاخود صنعتك اختلافیله جنس دخی مختلف اولور .)

دیمك كه اختلاف جنس اوچ وجهله اولور :

برنجیسی؛ اصلك اختلافیله — (مثلا یوق بزی ایله كتان بزی) وقویون یوكی ایله كچی قیلی معمولاتی واوكوز أتی ایله قیون وكچی أتی وخل دقل [۱] ایله خل عنب (اصللرینك اختلافی سببیله مختلف الجنس درلر.) نته كیم تیمور (و) قالای وشبه [۲] مختلف الجنسدرلر.

ایكنجیسی؛ مقصدك اختلافیله — (قویون یوكی ایله دریسی اختلاف مقصد حسبیله مختلف الجنسدر . زیرا دریدن مقصد طوللو یاپمق) كبی خصوصلر (اولوب یوكك آلمقدن مقصد ایسه اپلیك یاپوب كلیم طقومق كبی آكا مغایر اولان خصوصلردر.) نته كیم قویون یوكی ایله كچی قیلی مقصدك اختلافیله مختلف الجنسدرلر . زیرا یوكدن وقیلدن مقصد باشقه باشقه شیلردر. اما قویون ایله كچینك أتی (و) سوتی جنس واحددر. چونكه مقصدده اختلاف یوقدر درمختار وردمحتار.

اوچنجیسی؛ صنعتك اختلافیله — (شاركوی كچه سیله) یعنی خالیسی (عشاق كچه سی هپ یوكدن معمول اولدقلری حالده اختلاف صنعت حسبیله مختلف الجنسدرلر .) نته كیم «۱۱۳۶» ماده ده ذكر اولندیغی اوزره مختلف الجنس

[۱] بفتحتین اردأ التمر .

[۲] بفتح الشین والباء برنج دیدكاری نسنه دركه باقرایله توتیاده یاپیلیر. آلتون كبی صاری اولدیغندن شبه دیرلر. معدنیسی دخی اولور.

(مكركه) موكل (وكالت عامه ايله توكيل ايتمش) ومثلا هرهانكى جنس ونوعدن ديلرايسه‌ك صابون آل ديمش (اولا .) اوحالده ينه صحيح ووكيلك تصرفى موكلى ايچون اولور.

وكالت عامه‌يه مثال : آتيده فقط بر قات روبه‌لق قماش آل الخ فقره‌سيله ذكر اولنيور. انجق «١٤٥٦» ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره ديكر صورتله وكالت عامه دخى صحيح اولوب بونده موكل به معلوم دكل ايكن وكيلك تصرفى موكلى ايچون نافذ اولور.

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌يه سنى وكالت عامه ايله توكيل ايتدم ديوبده اوكمسنه آنك ايچون برآت آلسه موكلى اوزرينه نافذ اولور. يوقسه موكل به غير معلوم اولمغله ات وكيلك اولور ديلمز.

(مثلا بركيمسه بكا برآت) يا استر يا بقر صابون (آل ديه ديكرينى توكيل ايتسه) ثمنى يا وصفى يا أركك وديشى اولديغنى بيان ايتمسه بيله (وكالت صحيح) و «١٤٧٨» ماده موجبنجه موكل بهك وصفى موكلك حالنه موافق اولمق لازم (اولور.) ردمحتار. بو، بيان جنسه مثالدر.

(وبركيمسه) كنديسى ايچون (اثوابلق قماش آلمق اوزره بريني توكيل ايده‌جك اولدقده جنسنى يعنى چتاريمى آلمق ايستر يوقسه باشقه جنس قماشمى) آلمق (ايستر بورانى بيان ايله برابر) بوجنس تحتنده انواع متغايره بولنمغله (شام يا هند قماشى

دیه نوعنی یاخود طوبی شوقدر غروشلق دیه بهاسنی بیان ایتمسی لازمدر .) بورایه قدر شو ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سنه مثالدر .

(جنسنی بیان ایتمیوبده) مثلا آت آل دیه‌جك یرده (یالکز بکا بر دابه) یاخود روبه (آل یاخود قماش آل دیسه) پاره‌سنی بیان وحتی وکیله تسلیم ایتسه بیله وکالت صحیح اولماز. بورایه قدر شوماده‌نك دردنجی فقره‌سنك برنجی قسمنه مثالدر.

والجنس عند الفقهاء هو المقبول على كثيرين مختلفين فى الأحكام ولاشك ان الدابة فى اللغة مايدب على الأرض يشمل المكلف والطاهر ونجس العين ونجس السؤر ومافيه الزكاة وما يحل بيعه الى غيرذلك وفى العرف ذوات الاربع وهو قريب منه فاذا جرى العرف على غيرذلك ارتبع لان المتكلم بقصد المتعارف عنده فالمدنى اذا قال وكلتك بشراء دابة لايقصد منها الاالحمار فهوكما لوسماه وفى بعض الجهات يريدون بالحيوان الحمار ولايعرفون للحيوان معنى سواه

تكمله‌ٔ ردمحتار .

(وياخود مثلا جتارى آل ديوبده نوعنى يا بهاسنى بيان ايتمسه وكالت صحيح اولماز .) بوده مذكور دردنجى فقره‌نك ايكنجى قسمنه مثالدر .

قماش، كرك بروجه مشروح مفرد وكرك قماشلر ديه‌رك جمع صيغه‌سيله ذكر ايلسون ايكى صورتده دخى وكالت صحيح دكلدر. زيرا قماش اسمى اجناس مختلفه اوزرينه اطلاق اولنه‌جغى و بر نوع بهاده اجناس مختلفه‌دن قماشلر بولنه‌جغى جهتله تسميهٔ ثمن

اما موکل بوقوزی‌یی نم ایچون آل‌دیوبده وکیل، اوقوزی‌یی قویون اولدقدن صوکره آلسه موکلی ایچون آلمش اولور. «٦٥٥» ماده‌یه باق.

فرع — موکل، بش غروشه أت «لحم» آلمق اوزره بریخی توکیل ایدوبده وکیل قویون یا بقر یا ابل أتی آلسه موکل حقنده نافذ اولور. «لکن بزم مملکتمزده لحم ابل متعارف اولمامغله وکیل آنی آلسه آلدیغی لحم کندینه عائد اولسه کرکدر.»

وبوصورتده وکیل شاة مسلوخه‌یی صاتون آلسه موکل حقنده نافذ اولور. شوقدرکه موکلك تسمیه ایتدیکی ثمن، قلیل اولنجه، بواشترا موکل حقنده نافذ اولماز.

دینلدی‌که موکل غریب و یولجی اولنجه توکیل مطبوخ ومشوی‌یه منصرف اولوب یوقسه قدید ولحم طیور و وحوش وشاة حیه ومذبوحهٔ غیرمسلوخه‌یه دکل بحر و هندیه.

ماده ١٤٧٢

ضابطه : موکل به اسمك تبدلنی موجب اولاجق صورتده تغیر ویا تبدل ایتدکده وکیل، وکالتدن منعزل اولور هندیه.

بوکا متفرع مسائل عدیده :

١ مسئله ؛ (موکل بکا فلان عرصه‌یی آل‌دیوبده اول عرصه اوزرینه ابنیه یاپلسه آندن صوکره وکیل آنی بالوکالة) السابقه (آلاماز.) زیرا حین توکیلده عرصه ایکن بعده خانه اولمش واسم تبدل أیلمشدر. آلیر ایسه موکل حقنده نافذ اولمایوب

وكيله قالير. «١٤٥٣» و «١٤٧٠» ماده شرحلرينه باق .

٢ مسئله ؛ موكل « بو ارضى بنم ايچون آل » ديوبده ارض مذكوره آغاچلر ديكيلەرك بستان و باغ حالنـه افراغ اولندقدن صوكره وكيل آنى بالوكاله آلاماز هنديه .

٣ مسئله ؛ بر كيمسه فلان خرمالغندەكى كُفُرىٌ يى «طلبيع النخيل» بيع وياخود اشترايەديكرينى توكيل ايدوبده قبل البيع والشراء كفرى بسر يا رطب يا تمر اولسه وكالت باطل اولور. لتغير الاسم .

نته كيم بركيمسه بيع يا شراء بسره توكيل ايدلدكدن صوكره بعض بسر رطب اولدقده رطب اولانك بيع يا شراسنه وكالت باطل وبسرا قالانك بيع وشراسنه وكالت باقى اولور. شوقدركه رطب اولان ايكى يا اوچ كبى شئ قليل اولنجه وكالت كلـده باقى قالير. كذا بيع يا شراء رطبه توكيل ايديلوبده بعده رطب تمر اولسه وكالت استحسانا باقى اولور .

٤ مسئله ؛ موكل فلان عنبى صاتون آل ديوبده اول عنب زبيب اولدقدن صوكره وكيل آنى بالوكاله الاماز هنديه .

(اما) موكل (فلان خانەيى آل ديوبده اول خانه صيوادلسـه) يا تلوين (ياخود آكا بر ديوار علاوه ايدلسـه بو حالده وكيل آنى بالوكاله آلابيـلير .) زيرا بونلر ايله اسم تبدل ايتمەمشدر .

بهر قیه‌سی بشر غروشلق آندن دنیلدی. زیرا بهر قیه‌سی یوزر پاره‌لق آندن یکرمی قیه صاتون آلدقده هیچ بر مقداری موکل حقنده نافذ اولمیوب جمله‌سی وکیلک اولور. زیرا موکلک امری ثمن سمینه متناول ایکن وکیل مهزولی ضعیفه الق صورتیله شره مخالفت ایتمش وموکلک مقصودی حاصل اولمامشدر.

بو حکم اجزاء ثمن اجزاء مبیعه منقسم اولان مکیل وموزون ومعدود متقارب کبی مثلیاتک اشتراسنه مخصوص اولوب قیمیانده جاری دکلدر. شویله‌که موکل یوز غروشه بو اون طوپ شالی آل دیدیکی حالده وکیل بهر طوپی یوزر غروش قیمتنده ایکی طوپی یوز غروشه آلسه هیچ بر طوپی آمر حقنده نافذ اولماز. زیرا هر طوپک ثمنی مجهول وآنجق حزر ایله تقسیم وتخمین ایله معلوم اوله‌بیلور. امکان ترجیح بلامرجح اولور. وکل بالشراء ثوب فان سمی له ثمنا فزاد علی ذلك الثمن لم یلزم الآمر وان نقص عن ذلك الثمن لم یلزم الآمر فان وصف له صفة وسمی له ثمنا فاشتری له تلك الصفة باقل من ذلك الثمن جاز ذلك علی الآمر. تکمله رد محتار.

موکل، موکل بهک مقدارینی یا ثمنی (بیان ایتمز)ده یالکز بغدای آل دیر (ایسه وکالت صحیح اولماز) بناء علیه آلنان بغدای وکیله عائد اولور. بحر، وطحطاوی.

ماده ١٤٧٨

(موکل بهک وصفی بیان اولنمق) جهت وکالتده، استحسانا

(لازم) یعنی جهالت صفت ، وکالتی مفسد (دکلدر .) زیرا وکالت ، استعانه اولمغله توسعه اوزرینه مبنی ایکن بیان وصف شرط ایدلمکده بعض حرج بولنوب بو ایسه مدفوعدر . «١٧٠» ماده یه باق بحر . وموکلك دلالت حالیله موکل بهك وصفی معلوم اولور .

وکذا انه یصح الوکالة اذا سمی نوع الدابة بان قال حمار فیصح التوکیل بشراء الحمار وان لم یسم الثمن لان الجنس صار معلوما بالتسمیة وانما بقیت الجهالة فی الوصف فتصح الوکالة بدون تسمیة الثمن وان کانت الحمیر انواعا منها للرکوب او منها للحمل فان هذا اختلاف الوصف وذلك لا یضر مع ان ذلك یصیر معلوما بمعرفة حال الموکل . تکملة رد محتار .

(مثلا اعلا یا اوسط یا ادنی) قبیلندن (درم وصفنك بیانی لازم کلمز بشو قدر که) موکل بهك وصفی بیان اولنمزینی تقدیرده وکالت صحیح اولوب (موکل بهك وصفی موکلك حالنه موافق اولمق لازمدر .) چونکه موکلك حالنك دلالتیله وکالتده تقیید بولنمش اولوب نصا یاخود دلالة تقیید دلیلی بولندیغی تقدیرده اطلاقدن بالاخراج تقیید اوزره معامله اولنور . «٦٤» ماده یه باق .

(مثلا بر بارکیر کیراجیسی کندیسنه بر بارکیر آلمق اوزره بریسنی توکیل ایتدیکده وکیلی کندو یدیم یکرمی بیك غروشلق عرب آتی آلامز .) چونکه موکل بارکیر کراجیسی اولمغله عرب آتی انك حالنه موافق دکلدر . حتی یکرمی بیك غروشلق

وكله بشراء دار ببلخ فاشترى خارجها ان الموكل من اهل البلد لايجوز وان من اهل الرستاق جاز بحر .

﴿ ١٤٧٦ ماده ﴾

(بركيمسه برتك اينجو ياخود برقرمزى ياقوت طاشى آلمق اوزره برينى توكيل ايده‌جك اولدقده بهاسى قاچ غروشه قدر اولاجغنى بيـان ايتمسى لازمدر.) زيرا ايكى اينجو بينـنده‌كى تفاوت، مختلف ايكى نوع آره‌سـنده واقع تفاوتدن اكثردر . بناءً عليه بهاسنى بيان (ايتمز ايسـه وكالت صحيح اولماز) ده وكيلك صانون آلديغى اينجو كنديـنه قالير بحر وهنديه .

﴿ ١٤٧٧ ماده ﴾

(مقدارنده موكل بهك مقدارى) وهو الكيل فى المكيلات و الوزن فى الموزونات (ياخود ثمنى) يعنى بو ايكيسـدن برى (بيان اولنمق لازمدر.) يالكز مقدارى بيان اولنديغى تقديرده ثمنى بيان اولنمسـه بيله وكالت صحيح اولاجغى كبى ثمنى بيـان اولنوبده مقـدارى بيان ايدلمسـه دخى وكالت صحيح اولور تكملة ردمحتار .

(مثلا بغداى آلمق ايچون برينى توكيل ايتدكده قاچ كيله اولاجغنى سويلمسى ياخود شوقدر غروشلق بغداى ديه مقدار ثمنى بيان أيلمسى لازم كلير) ده بيان اولنديغى تقديرده وكالت صحيح و موكلك بولنديغى بلده متعين اولور ؛ و وكيل بغداى

آلاجق اولدقده موكلك بولنديغى بلده‌ده اشترا ايتمسى اقتضا
ايلر طحطاوى .

بونده «ياخوده» لفظيله ترديد، قيد احترازى اولميوب موكل
هم مقدارينى همده ثمننى باليبـان مثلا شو قـدر كيله بغداى
شوقـدر غروشه آل ديدكـده وكالت بطريق الاولى صحيح
و مشترا موكلك ملكى اولور . مكركه وكيلى ، موكلك تعيين
ايلديكى مقدار ثمندن زياده پاره ايله آلا. «١٤٧٩٥» ماده‌يه باقى.

ايمدى موكل ، اجزاء ثمن، اجزاى مثمنه منقسم اولان
بو مثللو مكيلات و موزونات و عـدديات متقاربه‌ده هم مقدار
وهمده ثمنى باليبان مثلا اون قيه أتى أللى غروشه آل ديديكى
حالده وكيلى اون بچق قيه أتى أللى غروشه آلدقده مشترانك
جمـله‌سى موكلك اولور . زيرا بو زياده تحت‌الوزنين داخـلى
اولاجق مرتبه يسير اولمغله زياده‌نك حصولى متحقق دكلدر .
اما بو صورتده وكيلى بهر قيـه‌سى بشر غروشـلق أتدن أللى
غروشه يكرمى قيه أت آلمق كبى زيادهٔ كثيره‌يى صاتون آلدقده
عندالامام الاعظم « خلافا لهما معند هما يلزمه العشرون بذلك
المبلغ لانه فعـلى المأمور وزاد خيراه » موكل حقنده نصف ثمن
يعنى يكرمى بش غروشله صحيح اولوب باقيسى وكيـله قالير .
زيرا موكل اون قيه‌نك اشتراسنى امر ايتمكله بو مقدار موكل
حقنده نافذ اولور. اما زياده‌يى اشترا ايله امر أيلمديكى جهتله
بو زياده وكيلك اوزرنده نافذ اولور .

ماده ١٤٧٣

(موکل سوت) یا یاغ (آل دیوبده نه سوتی) یا نه یاغی (اولدیغنی تصریح ایتمسه بلدهده معروف اولان سوته) یا یاغه (محمول اولور.) یعنی بلدهٔ توکیلده قویون سوتی یا یاغی معروف ایسه آکا و صغیر سوتی یا یاغی معروف ایسه آکا معروف و وکیلك معروف اولاندن آلمسی مقتضی اولور. بو صورتده استانبولده سوت آلمغه وکیل اولان کیمسه حمار سوتی آلسه موکل حقنده نافذ اولماز. اما هم قویون وهمده صغیر سوتی معروف اولورسه هر هانکیسنی آلسه جائز وموکل ایچون آلنمش اولور. «٤٥٥» مادهیه باق.

نته کیم موکل یمش آل دیسهده نه درلو یمش اولدیغنی تصریح ایتمسه چارشوده صاتیلان یمشه محمول اولور هندیه.

اما موکل یومورطه آل دیسه یالکز طاوق یومورطهسنی اشترا ایدهبیلیر هندیه.

ماده ١٤٧٤

(موکل برنج آل دیسه وکیل اولان کیمسه چارشوده صاتیلان هر نوع برنجدن آلابیلیر.) اما بر نوع برنجی تعیین ایتدیکی حالده وکیل باشقه نوعندن آلسه موکل حقنده نافذ اولماز.

ماده ١٤٧٥

(بر کیمسه بر خانه آلمق ایچون دیکرینی توکیل ایدهجك اولدقده محلهسنی وبهاسنی بیان ایتملیدر.) ایدر ایسه وکالت

صحيح اولور. او ثمن، كرك خانه‌يى تخصيص ايتسون يعنى او ثمن ايله آنجق بر نوع خانه آلنمسى ممكن اولسون، كرك تخصيص ايتمسون يعنى او نوع ثمن ايله بر قاچ نوع خانه آلنمسى ممكن اولسون. بو صورتده موكل، فلان محله‌ده اون بيك غروشه بكا بر خانه آل ديمش ايكن وكيل سكز بيك غروشه آلدقده خانه‌نك دكرى اون بيك غروش ايسه موكل حقنده نافذ والا وكيلك اولور. «١٤٧٩» ماده‌يه وشرحنه باق هنديه وبحر.

مجله و بهاسنى (بيان ايتمز ايسه) هدايه‌ده بيان اولنديغى اوزره (وكالت صحيح اولماز .) ده مشترا وكيله قالير . «١٤٦٨» ماده شرحنه باق .

زيرا خانه اغراض، جيران، مرافق وبلدانك اختلافيله فاحش صورتله مختلف وتسميه اولنان ثمن ايله خانه هر محله‌ده بولنمسى ممكن اولديغندن بونلر بيان اولنمينجه وكيلك امر موكله امتثالى متعذر اولور. والدار ايضا من الجنس و النوع لانها تختلف بقلته المرافق وكثرتها فان بين الثمن يلحق بجهالة النوع وان لم يبين يلحق بجهالة الجنس وعلى تقرير المتأخرين بشرط المحله لانها تختلف باختلاف المحال تكملة ردمحتار .

(مثلا موكل بكا يوز آلتونه بر خانه آل ديسه وكالت صحيح اولماز .

ديكر فقهايه كوره وكالت صحيح و موكلك بولنديغى بلده متعين اولور. كوريليوركه مجله هدايه‌نك قولنى قبول ايتمشدر.

عرب آتی (آلیر ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولماز
یعنی اول آت موکل ایچون آلنمش اولمایوب وکیلك اوزرنه
قالیر.) وکذا البقر .

نته‌کیم حمارلر ایله ابنیه‌یه طاش و قوم طاشیان بر کیمسه
کندیسنه بر حمار آلمق اوزره برینی توکیل ایتدکده وکیل
گیدوبده قرق آلتونلق برمصر حماری آلامز. آلیر ایسه شراسی
موکل حقنده نافذ اولماز. واول حمار وکیلك اولور . «٦٨٥
ماده شرحنه باق بحر وهندیه . حتی قالوا ان القاوی اذا ا
انسانا بان یشتری له حمار اینصرف الی ما یرکب مثله حتی
اشتراه مقطوع الذنب او الاذنین لایجوز علیه تکملهٔ ردمحتار

قید بالفرس و البغل للاختلاف فی الشاة فمنهم من جعله
من هذا القبیل و فی التجرید جعلها من المتوسط و جزم به
الجوهرة فقال الوکالة باطلة وما اشتراه الوکیل فهو لنفسه بح

فرع — موکل بنم ایچون بر آت آل دیوبده وکیل مهزول
یعنی آت یاوریسنی یا کوزلری کور یا آیاغی کسیك حیوانی آ
موکل حقنده نافذ اولماز .

﴿ ماده ١٤٧٩ ﴾

(وکالت، بر قید ایله تقیید اولندقده وکیل آکا) جنساً
اصلا و قدر ووصفده شراً (مخالفت ایده‌من .) اوقید،
ثمنه وکرك مشترایه راجع اولسون. بوماده «١٤٥٦» ماده‌اوزرینه
متفرع بولندیغی اوراده شرحا ذکر اولندی .

مخالفت » ایدر ایسه شرامی موکل حقنده نافذ اولمایوب
ـینی مال کندی اوزرنده قالیر. «

ایمدی مخالفت جنسده اولور ایسه موکل حقنده فائده‌لی
ـسه بیله نافذ اولماز. و شرایه وکالتده مشترا وکیله قالیر
ا متفرع مسائل :

۱ مسئله — موکل بو اون آلتون ایله بنم ایچون فلان
ی آل دیوبده وکیل اون آلتون قیمتنده بولنان برصرض ایله
ـسه بالاجماع موکل حقنده نافذ اولمایوب وکیلك اولور.
ـن آلتون قیمتنده بولنان سیم مجیدیه ایله آلدقده امام محمد
فره کوره ینه موکل‌حقنده نافذاولمایوب وکیلك مالی‌اولارق
ر هندیه. اذ قد یکون غرضه فی‌الدراهم تکملهٔ ردمحتار.

دیکر علمایه کوره موکل حقنده نافذ اولور. امره بان
تریه بعشرة دنانیر فاشتراه بمأة درهم قیمتها مثل الدنانیر لزم
کل خلافا لمحمد وزفر تکملهٔ ردمحتار.

۲ مسئله — قبض دینه وکیل اولان کیمسه دین مذکور
بلنده بر مالی اشترا وخلاف جلس دینی استیفا ایده‌من.
«۱٤٥» ماده شرحنه باق.

۳ مسئله — کومش پاره ایله ایجاره وکیل اولان کیمسه
تون پاره ایله ایجار ایتسه صحیح اولماز.

٤ مسئله — بیك غروش کموش پاره ایله صلح اولمغـه

چتاری ایله برابر باشقه بر طوپ چتازی‌یی یعنی ایکی طوپی یوز غروشه آلسه موکلك تعیین ایلدیکی چتاری ثمندن حصه‌سیله موکلك اولور. هندیه وبحر «١٤٧٧» ماده شرحنه باق .

ماده ١٤٨٠

(برکیمسه اشتراسنه وکیل اولدیغی شیئك) اول شی کرك معین اولسون «شراء شیء معینه توکیلده اولدیغی کبی» وکرك وکالت صحیح اولاجق صورتده توصیف وتعریف ایدلمك اوزره غیر معین اولسون و ثمن کرك تسمیه اولنسون وکرك اولنمسون حکمده مساویدر (نصفنی اشترا ایتدیکی صورتده اکر اول شیئك) واحد قیمی اولمق کبی (تبعیضنده ضرر وار) وتبعیض، مورث عیب اولور (ایسه) نصفك (شراسی) وکیلك نصف آخری قبل الخصومه مثلی قیمت یا غبن یسیر ایله شراسنه توقف ایدر . اما نصف باقی‌یی وکیل اشترا ایتمیوبده بعد شراء الوکیل اول نصفی موکل اشترا ایلسه وکیلك اشتراسی موکل اوزرینه نافذ اولمایه‌جغی کبی وکیل نصف باقیٔ مذکوری غبن فاحش ایله اشترا ایدرسه موکل حقنده جائز اولماز .

فقط موکل نصفنی اشترا ایتدکدن صوکره نصف باقی‌یی وکیل اشترا ایتسه بو شرا موکل اوزرینه نافذ اولور تکمله ردمحتار. فان استحق النصف الذی اشتراه الموکل اولا کان له ان یرد الباقی لان شراء الوکیل کشراء الموکل خانیه .

ایمدی وکیل نصف آخری قبل الخصومه مثلی قیمت

بن یسیر ایله اشترا ایدرسه جمله‌سی موکل حقنده نافذ اولور،
یرا بو حالده ضرر شرکت زائل اولمغله ممنوع اولان نفاذ دخی
ودت ایدر. «۲٤٥» ماده‌یه باق.
وکیلی نصف آخری بروجه مشروح اشترا ایتمز ایسه
(موکل حقنده نافذ اولماز.)
اول شی مثلیاتدن بولنمق یاخود متعدد قیمی اولمق کبی
بعیضنده ضرر (یوق ایسه) هرحالده (نافذ اولور.) زیرا
وکیلی، مطلق اولوب مطلقک اطلاقی اوزره جاری اولمسی
لازم کلیر. ووکیل ایچون جمله‌سنی بردن آلمق ممکن اولمایوب
تفرقا آلمق مجبوریتنده وشراء بعض؛ بعضا وسیلهٔ امتثال اولور.
شویله که موزون بر جماعت بیننده مشترک اولارق پارچه پارچه
شترایه حاجت مس ایدر بحر و درمنتقی.

تبعیضنده ضرر اولانه امثله

۱ — (مثلا) موکل (برطوپ قماش آل دیوبده وکیل
ریم طوپ آلسه موکل حقنده نافذ اولمایوب اول مال وکیلک
وزرنده قالیر) ردمحتار. چونکه تبعیضده موکله ضرر واردر.
بوجهتله که موکلک برطوپ قماشدن البسه یاپمق کبی بر طاقم
قاصدی بولنور بو ایسه یارم طوپدن حاصل اولماز.
۲ — موکل فلان آتی آل دیوبده وکیل او آتک نصفنی
آلسه موکل حقنده نافذ اولمایوب وکیله قالیر. فقط قبل الخصومه
المرافعه وکیل او آتک نصف دیکرینی دخی اشترا ایدرسه

اشترا ایت دیوبده وکیلی اومحله‌ده سکز بیك غروشه سکز بیك غروش قیمتلی برخانه آلیویرسه موکل حقنده نافذ اولماز .

کذا موکل بیك غروشه بکا بر آت آل دیسه‌ده وکیلی سکز یوز غروشه سکز یوز غروش قیمتلی بر آت آلیویرسه موکل حقنده نافذ اولماز .

وکذا موکل اون غروشه بنم ایچون ایکی قیه أت آل دیمش‌ایکن وکیل اون غروشه دون فیئاتلی أندن اوچ قیه آلسه موکل حقنده نافذاولمایوب أت وکیلك اولور. لانه خلاف الی شر لان الامر تیناول السمین و هذا مهزول فلم یحصل مقصود الآمر بحر وهندیه «۱٤۷۷» ماده شرحنه باق .

بشنجی صورته مثال : (اما) موکل فلان خانه‌یی بنم ایچون اون بیك غروشه آل دیدکده وکیل (اون بیك غروشدن آشاغی آلسه موکل ایچون آلنمش اولور .) بومثالده « فلان » قیدیله اشترا اولنه‌جق خانه تعیین اولندی. زیرا تعیین اولنمیوبده «فلان محله‌ده بنم ایچون اون بیك غروشه برخانه آل» دیمش ایکن وکیلی اول محله‌ده اون بیك غروشدن آشاغی بر خانه آلدقده اول خانه‌نك دکری اکر اون بیك غروش ایسه موکل حقنده نافذ اولور . اما اول خانه‌نك دکری اون بیك غروشدن دون ایسه موکل حقنده نافذ اولماز . شو مسئلهٔ اخیره، دردنجی صورته مثال اولور هندیه وبحر بزیادة بوکا دائر ایضاحات «۱٤۷۷» ماده شرحنده کچدی .

دردنجی صورته دیکر مثال: (کذلك ویره‌سی‌یه آل دیوبده وکیل پشین اقچه ایله آلسه اول مال وکیلك اوزرنده قالیر.)

آلتنجی صورته مثال : (اما) موکل (پشین اقچه ایله آل دیوبده وکیل ویره‌سی‌یه آلسه موکل ایچون آلنمش اولور .) زیرا مبیع مشتری وموکل ایچون حاصل و ثمن دخی ملکندن زائل اولماز ولواجبه. «١٤٥٦» ماده شرحنه باق .

فروع

موکل ، قیمیاندن غیر معین برمالك اشتراسنه برینی توکیل و ثمنی تعیین ایتدکده وکیل اوثمن ایله او مالدن ایکیسنی آلسه هیچ بریسی موکل حقنده نافذ اولمایوب وکیله قالیر بحر.

مثلا موکل بنم ایچون یوز غروشه برطوپ چتاری‌یی آل دیمش ایکن هرطوپی یوز غروشلقدن یوز غروشه ایکی طوپی آلسه هیچ برطوپی موکل حقنده نافذ اولمایوب جمله‌سی وکیلك مالی اولارق قالیر .

اما اومال مثلی اولور ایسه یعنی موکل مثلا اون مجیدیه ایله اون کیله اعلا جنس بغدای آل دیوبده وکیل دخی اون مجیدیه ایله یکرمی کیله اعلا جنس بغدای آلسه اون کیله بغدای بش مجیدیه ایله موکلك وفضله‌سی وکیلك اولور .

نته‌کیم قیمی مال، معین اولور ایسه یعنی مثلا موکل «بنم ایچون شو طوپ چتاری‌یی یوز غروشه آل» دیوبده وکیل او

وکیل اولان کیمسه بیك غروش آلتون پاره ایله صلح اولسه موکل حقنده نافذ اولماز .

بو مسئله‌یه دائر تفصیلات (۱٤٥٩) نجی ماده شرحنده ذکر ایدلمش ایدی .

(فقط موکل حقنده دها فائده‌لی بر صورتده) قیدرده ویا وصفده (مخالفت ایدر ایسه ده مخالفت عد اولنماز .)

اما فائده‌لی برصورتده مخالفت ایتمیوبده مضر برصورتده مخالفت ایدرسه موکل حقنده نافذ اولماز .

مخالفتك انواع ستهسی

خلاصه‌سی مخالفت آلتی نوعدر :

۱ — جنسده خیره مخالفت ۲ — جنسده شره مخالفت ۳ — قدرده شره مخالفت ٤ — وصفده شره مخالفت	بو مخالفتلر جائز و وکیلك تصرفی موکل حقنده نافذ اولماز .
٥ — قدرده خیره مخالفت ٦ — وصفده خیره مخالفت	بو مخالفتلر جائز و وکیلك تصرفی موکل حقنده نافذ اولور .

صور ستهنك امثله‌سی

برنجی صورته مثال : موکل اون آلتون ایله شو مالی بنم ایچون آل دیمش ایکن وکیل سکسان سیم مجیدیه ایله آلیویرسه موکل حقنده نافذ اولماز .

ایکنجی صورته مثال : موکل آلتی عدد سیم مجیدیه ایله

شو مالی ثمنه ایچون آل دیو بده وکیل یکرمی آلتون ایله آلسه موکل حقنده نافذ اولمز .

اوچنجی صورته مثال : (مثلا بر کیمسه فلان خانه‌یی ثمنه ایچون اون بیک غروشه آل دیدکده وکیل) اول خانه‌یی (دها زیاده‌یه) ولوکه بو زیاده قرق پاره کبی قلیل اولا (اشترا ایتسه موکل حقنده نافذ اولمیوب اول خانه کندیسنک اوزرنده قالیر) بو صورتده موکل « بیک غروشه ال دیه امر ایتمشیدم سن ایسه اون بیک غروشه المشسک » و وکیل « اون بیک غروشه المقلغم ایله امر ایتمش ایدک » دیه اختلاف ایتدکلرنده سوز مع الیمین آمر وموکلکدر . لان الامر فیه یستفاد منه ویلزم المشتری المأمور لمخالفته . واکیسنده اقامه بینه ایتدکلرنده وکیلک بینه‌سی ترجیح اولنور لکثرتها تکمله ردمحتار .

دردنجی صورته مثال : موکل خیار شرط ایله آل دیمش ایکن وکیل بلا خیار آلسه موکل حقنده نافذ اولمیوب مال مشترا وکیله قالیر انقروی .

نته‌کیم موکل غیر معین خانه آت واَت کبی مشترانک ثمنی بر تعیین ایلمش ایکن وکیل تعیین اولنان ثمندن دون بر قیمتله آلدقده مشترا موکلک تعیین ایلدیکی ثمن ذکرنده اولمیوب دون ایسه موکل حقنده غیر نافذ و وکیله عائد اولور .

شویله‌که ؛ موکل فلان محله‌ده اون بیک غروشه بر خانه

موکل حقنده نافذ اولور. اما وکیل، هنوز باقیسنی اشترا ایتمدن موکلك دعواسی اوزرینه حاکم اولنصفك وکیلی اوزرنده قالمسیله حکم ایتدکدن صوکره وکیلی باقیسنی اشترا ایتسه باقیٔ مذکور دخی وکیلك مالی اولور هندیه .

تبعیضنده ضرر اولمایانه امثله

۱ — (اما آلتی کیله بغـدای) یا آرپه (آل دیوبده وکیلی اوچ کیله) بغدای یا آرپه (آلسه موکل ایچون آلنمش اولور.) بناء علیه قبل الخصومه باقیسنك شراسـنه توقف ایتمز هندیه .

۲ — برکیمسه تسمیهٔ ثمن ایتمیه‌رك معین قیمی ایکی شیئك اشتراسنه برینی توکیل ایتدکدن صـوکره وکیلی آنك بریسنی قیمت مثلیه‌سیله یا غبن یسـیر ایله اشترا ایتسه صحیح و موکل اوزرینـه نافذ اولور . لان التوکیل مطلق عن قید اشترائهمـا متفرقین او مجتمعین فیجری علی اطلاقه تکملهٔ ردمحتار . اما غبن فاحش ایله آلیرسـه وکیلك مالی اولور . اذلیس لوکیل الشراء الشراء بغبن فاحش اجماعا بخلاف وکیل البیع درمختار هندیه و ردمحتار. الغبن الیسـیر ، یدخل تحت تقویم المقومین و مالا یدخـل تحت تقویم المقومین فاحش لان القیمة تعرف بالحزر والظن بعد الاجتهاد فتعذر فیما یشتبه لانه یسـیر لایمکن الاحتراز عنه ولایعذر فیما لایشتبه لفحشـه ولامکان الاحتراز

عنه لانه لایقع فی مثله عادة الاعمداً وقیلی حدالفاحش مامرفی ۱۶۵ مادة تکملهٔ ردمحتار .

۳ — برکیمسه بیك غروشـه بر خانه آلیویرمسنی دیکر کمسـنه‌یه امر ایدوبده مأمور دخی موکل ایله دیکر شخص بیننده مشترك بولنان بر خانه‌نك نصفنی شخص مرقومدن بش یوز غروشه آلسـه موکل ایچون آلنمش اولور . زیرا نصف ذاتا موکلك اولمغله نصف آخری اشترادہ موکله ضرر یوقدر ولوالجیه وهندیه .

٤ — موکل ، معین برخانه‌نك اشتراسنه برینی بعدالتوکیل او خانه‌نك نصفنی بالذات کندیسی آلدقـدن صوکره وکیـلی حسب الوکاله نصف آخرینی دخی آلسه موکل حقنـده نافذ اولور . زیرا وقتاکه موکل اولا نصفنی آلدی وکیلك اونصفده وکالتی «۱۵۲۶» مادہ‌یه مبنی منتهی اولوب وکالتی نصف آخرده باقی قالمشدر و بو باقی‌یی اشـترادہ موکله ضرر یوقدر ولوالجیه هندیه بزیادة .

اما معین بر خانه‌نك اشتراسنه وکیلی اولان کیمسـه آنك نصفنی بعدالاشترا نصف آخرینی موکل اشترا ایتسـه وکیلك آلدیغی کندیسنك اولور ؛ یوقسه موکلك دکل .

٥ — برکیمسه تسمیهٔ ثمن ایله قیمتده مساوی معین ایکی شیئك اشتراسـنه برینی بعدالتوکیل وکیلی ، اول ایکی شـیدن برینی موکلك تسمیه أیلدیکی ثمندن حصه‌سـیله یا آندن اقل

ايله آلير ايسه موكل حقنده نافذ اولور. زيرا قيمتده مساوى ايكى شى ايچون وقتاكه بر ثمن تعيين ايدلدى ثمن دلالة اول ايكى شيئه تقسيم وكائن هر برى ثمن مسمانك نصفيله اشترايه امر ايدلمش اعتبار اولنمغله ثمندن حصه‌سيله آلمق امر موكله موافقت، اقلى ايله آلمق خيره ، اكثر ايله آلمق شره مخالفت اولور بحر. بناءً عليه اكثر ايله آلير ايسه ولوكه اكثر آز اولسون موكل حقنده نافذ اولماز. مكركه وكيل او ايكى شيدن ديكرينى دخى قبل الخصومه باقى ثمن ايله صاتون آلا. او حالده ايكيسيده موكل حقنده استحساناً نافذ اولور. لان شراء الاول قائم وقد حصل غرضه المصرح بها وهو تحصيل الفرسين وما يثبت الانقسام الا دلالة والصريح يفوقها بحر. اما اذا اختصما وفسخ العقد فلا يعود صحيحا لان المفسوخ لا يرجع الى الجواز تكملة ردمحتار .

مثلا موكل، مساوى قيمتده بولنان ايكى آت ايچون «شو ايكى آتى بكا آل» ديه برينى توكيل ايدوبده وكيل او آتلرك يالكز بريسنى بش يوز آلتى غروشه آلسه موكل حقنده نافذ اولماز. مكركه دعوى اولنمزدن اقدم وكيل اول ديكر آتى دخى درت يوز آلتى غروشه آلا . او حالده مذكور آتلرك ايكيسيده موكلك اولور ردمحتار .

٦ — موكل ، برينك قيمتى بيك و ديكرينك بش يوز غروش اولان ايكى آت ايچون «شو آتلرى بكا بيك بش يوز

غروشه آل » دیدکده وکیل آتلرك بهالیسنی بیك غروشه یاده‌ها نقصانیله آلسه موکل حقنده نافذ اولور. اما بیك ألّی غروشه آلسه نافذ اولماز. همکرکه وکیل ، دیکر آتی قبل الخصومه درت یوز ألّی غروشه آلا. او حالده ایکیسی‌ده موکل حقنده نافذ اولور هندیه .

بو ماده‌نك وکالت بالبیعده نظیری «١٤٩٩» ماده‌در.

١٤٨١ ماده

(موکل، بکا بر جبه‌لك چوخه آل دیوبده وکیلك آلدیغی چوخه‌دن جبه چیقمسه شراسی موکل حقنده نافذ اولمایوب اول‌چوخه وکیلك اوزرنده‌قالیر.) نته‌کیم‌موکل، بکابر کوملکلك یرلی بز آل دیوبده وکیلك آلدیغی بزدن کوملك چیقمسه شراء واقع وکیلی حقنده نافذ اولوب موکل حقنده اولماز . مکرکه نقصان، یسیر اولا هندیه واقرووی .

بو ماده ، «١٤٧٩» و «١٤٥٦» ماده‌لرك فروعاتندندر . زیرا بونده وکالت چوخه‌دن جبه چیقمق قید و شرطیله مقید ومشروط بولنمشدر .

١٤٨٢ ماده

(برشیئك) بوشی کرك معین‌اولسون کرك اولمسون فاوکیل بشراء شیٔ بعینه لایکون له ان یشتریه للموکل بالغبن الفاحش وان کان لایملك شرائه لنفسه لانه بالمخالفة فیه یکون مشتریا

لنفسه فكانت التهمة فيه باقية تكملة رد محتار . (بهاسى بيان اولنمقسزين) اما بهاسى بيان اولنورايسه بونك حكمى «١٤٧٩» مادهده كچمش ايدى (اشتراسنه وكيل اولان كمسنه اول شيئى قيمت مثليه‌سيله) المرادبه ان يشترى بنقد مثل القيمة فلاينفذ بغير النقدين كمكيلى و موزون ودين فى الذمة (آلابيلديكى كبى غبن يسير ايله دخى آلابيلير.) يعنى بو ايكى صورتده دخى شرا موكل حقنده نافذ اولور .

ايمدى آتيده بيان اولنه‌جغى اوزره غبن فاحش ايله شرا موكل حقنده جائز دكل ايكن غبن يسير ايله جائز اولدى . زيرا غبن يسيردن تحرز ممكن اولماديغى جهتله معفو قيلندى . كورلمزمى كه اب ايله وصى صغيرك مالنده تصرفلرنده غبن يسير معفودر. غبن يسير ايله غبن فاحش «١٦٥» ماده ايله شرحنده بيان اولندى مجمع الانهر .

بو فقره‌ده‌كى « قيمت مثليه‌سيله » تعبيرى فقرۀ آتيۀ ثالثه‌ده ذكر اولنه‌جق غبن فاحشدن احتراز ايچون اولوب يوقسه قيمت مثليه‌سندن دون فياتله آلمقدن احتراز ايچون دكلدر .

قيد بالشراء لان الوكيل بالنكاح اذا زوجه باكثر من مهر مثلها فانه يجوز لعدم التهمة كما فى الحموى تكملهٔ ردمحتار .

(فقط أت وأتمك كبى سعر و قيمتى) بين الناس معروف و (معين اولان شيلرده غبن يسير دخى) هر نه قدر بو پاره

کبی آز اولسه بیله « معفو اولماز » بحر . زیرا معروف ، مشروط کبیدر . «٣٠٤٣» ماده‌یه باق . فلا یقبل الزیادة تکملهٔ رد محتار . بناء علیه شراء مذکور وکیل حقنده نافذ اولور . ردمحتار .

« اما غبن فاحش ایله » صاتون « آلیر ایسه هرحالده » یعنی آلمسنه وکیل اولدیغی شی کرک معین اولسون « شراء شی معینه وکالتده اولدیغی کبی » کرک اولمسون وسعر وقیمتی ایستر معلوم ایستر مجهول اولسون « موکل حقنده نافذ اولمایوب اول مال کندیسنک اوزرنده قالیر . » وثمنی موکلک مالندن ویرمش ایسه وکیل ضامن اولور ردمحتار . زیرا وکیل اومالی کندی نفسی ایچون اشترا ایتمش اولدیغی حالده مؤخرا آلداندیغنی آکلادیغی جهتله موکل ایچون آلدیغنی بیان ایله آکا ترك ایتمك فکرنده بولنمق تهمتی واردر . بحر وولوالجیه .

وکیل بووجهله غبن فاحش ایله اشترا ایتدیکی مال کندینك اولدیغی حالده مؤخرا موکل راضی اولارق مشترایی قبول ایتسه موکلك اولمایه‌جغی «١٤٥٣» ماده شرحندن مستفاد اولور .

سؤال — معین بر شیئك اشتراسنه وکیل اولان کیمسه اول شیئ «١٤٨٥» ماده حکمنجه کندیسی ایچون آلامیه‌جغندن بونده تهمت یوقدر . بناء علیه غبن فاحش ایله آلسه دخی موکلك اولمسی لازم کلیر .

جواب — وكيلى غبن فاحش ايله آلمق صورتيله مخالفت ايتديكندن كندى نفسى ايچون آلمش اولمق تهمتى باقى بولنمش اولور. بحر .

بو فقره‌ده آلير ايسه تعبيرى تفرغدن احتراز ايچون دكلدر. شويله‌كه موكل طرفندن بدل تعيين ايدلمكسزين اجاره‌تينلى بر وقف عقارك تفرغنه وكيلى اولان كيمسه اول عقارى بدل مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله زائد بر بدل مقابله‌سنده تفرغ ايلسه او فراغ موكل حقنده نافذ اولماز احكام اوقاف. برشيئك ثمن مثلى بيلنمك لازم اولدقده بيغرض اهل وقوفك اخبارلريله معلوم اولور على افندى .

ماده ١٤٨٣

نقود ياخود نقودك غيرى دنيلمكسزين (على الاطلاق اشترا) يه توكيلى (نقود ايله اشترايه) توكيله (مصروف اولور.) زيرا معروف اولان بودر. «٤٣٥» ماده‌يه باق. (بو حالده بر شيئك اشتراسنه وكيلى اولان كيمسه آنى) قيميلاندن يا مكيلات وموزونات كبى مثليلاندن (بر مال ايله ترانپه ايتسه موكل حقنده نافذ اولمايوب اول شى وكيلك اوزرنده قالير.) هنديه . اما نقودك غيرى برمال ايله اشترايه توكيلى ايتسه او مال ايله آلمسى لازم كلير . شويله‌كه موكل مثلا «فلانك آتنى سنك استرك ايله بكا آليويره ديوبده وكيلى دخى كندى استرى ايله ترانپه ايده‌رك

اول آتی آلسه آت موكلك اولوب استرك قيمتنى وكيلنه ويرمسى لازم كلير ولواجيه .

ماده ١٤٨٤

﴿ بر موسم معينده لزومى اولان شيئ آلمق ايچون بر كيمسه ديكرينى توكيل ايتسه ﴾ شرايه وكالت دلالة ﴿ اول موسمه مصروف اولور . ﴾ بو ماده دخى «١٤٥٦ و ١٤٧٩» ماده‌لرك فروعاتندندر .

١ مثال — ﴿ مثلا بركيمسه بر بهار موسمنده شالى جبه آلمق ايچون برينى توكيل ايتسه اول يازين قوللانمق اوزره جبه آلمسى ايچون توكيل ايتمش اولور ﴾ بناء عليه ﴿ موسم كچدكدن صوكره ياخود كله‌جك سنه‌نك بهارنده آلسه موكل حقنده نافذ اولميوب وكيلك آلديغى جبه كندى اوزرنده قالير. ﴾ «١٤٧٠» ماده شرحنه باق .

٢ مثال — بركيمسه قيشين كومور آلمق ايچون برينى توكيل ايتسه او قيش ايچون كومور آلمغه توكيل ايتمش اولور . قيش كچدكدن صوكره ياخود كله‌جك سنه‌نك قيشنده آلسه موكل حقنده نافذ اولماز وكومور وكيلك اولور .

٣ مثال — بركيمسه ياز موسمنده بوز آلمق ايچون برينى توكيل ايتسه اويازين قوللانمق اوزره بوز آلمسى ايچون توكيل ايتمش اولور. ياز كچدكدن صوكره ياخود او بر يازده صاتون

آلسه موكل حقنده نافذ اولماز هنديه .

٤ مثال — بر كيمسه قربان بايرامى قريب بولنديغى زمانده كنديسى ايچون قربان آلمق اوزره برينى توكيل ايتسه او بايرام ايچون اشترايه توكيل ايتمش اولور هنديه . او قربان بايرامى كچدكدن صوكره ياخود سنهٔ آتيه‌ده‌كى قربان ايچون آلسه موكل حقنده نافذ اولماز .

٥ مثال — بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه شوقدر غروشى بالاعطا زرع ايتمك اوزره بوقدر كيله بغداى آليويرلمسنى امر ايدوبده مأمور دخى مذكور بغدايى آلدقده اكر اوان زراعتده آلمش ايسه شرا آمر اوزرينه نافذ اولور . اما مدت زراعت كچدكدن صوكره اشترا أيلمش ايسه آمر حقنده نافذ اولميوب مال مشترا مأموره قالير . و آلديغى پاره‌يى آمرينه ضامن اولور خانيه .

﴿ ماده ١٤٨٥ ﴾

(بر معين شيئك) بو شيئك ثمنى موكل طرفندن كرك تسميه اولنسون كرك اولنماسون ووكيل ثمنى ايستر كندى، ايستر موكلك مالندن ويرسين (اشتراسنه) يا تفرغنه (وكيل اولان كيمسه) موكل اثناى شراده حاضر ووكيل نفسنى وكالتدن بالعزل موكلنه كيفيت عزلى اخبار أيلمش دكل ايكن (اول شيئى كنديسى ايچون) ياخود مؤخرا كنديسنى توكيل ايدن ديكر موكلى ايچون (اشترا) يا تفرغ (ايده‌مز . و اشترا ايدركن بن بونى كنديم

ایچون آلدم دیسه بیله کندیسنك اولمایوب موکلك اولور. » التعیین اما باسم الاشارة او باسم العلم او بالاضافة کان وکله ان یشتری له هذا المال بثمن مسمی تکمله ٔ رد محتار .

یعنی وکیلك کندیسی یا دیکر موکلی ایچون اشترا وتفرغی جائز ومتصور اولماز. زیرا موکل وکیلی مرقومه اعتماد وکندیسنه آلیویره‌جکنه امنیت ایتدیکی حالده وکیلی آنی بالذات کندی نفسنه آلنجه موکلك تغریرینی موجب اولور . بروده وکیلك آنی نفسی ایچون آلمسی نفسنی وکالتدن عزل دیمك اولوب بوعزلك تمامیتی موکلك خبر عزلی استماع أیلمسیله اولابیلیر بحر .

بودلیلدن مستفاد اولدیغی اوزره معین برشیئك اشتراسنه وکیل اولان کیمسه نفسنی وکالتدن عزل برله استعفاسنی موکلنه بیلدیردکدن صوکره اول شیئی کندیسی ایچون اشترا ایده‌بیلیر . موکل بوعزله ایستر راضی اولسون ایستر اولماسون . اما خبر عزلی موکلنه بالغ اولمازدن نفسی ایچـون اشترا ایده‌مز صرة الفتاوی وولوالجیه . «١٥٢٤» ماده‌یه باق .

بونده «اشترا» تعبیری تفرغدن احتراز ایچون دکل ایسه‌ده تزویجه وکالتدن احتراز ایچوندر ؛ شویله‌که :

تفرغ : برکیمسه اجارتینلی معین بروقف عقارك شوقدر غروشه کندیسی ایچون تفرغنه دیکرینی توکیل ایتدکدن صوکره وکیلی عقار مذکوری اول قدرغروش بدل مقابله‌سنده باذن متولی تفرغ وکندی نامنه سند استحصال أیلسه موکل بارأی

متولی اول عقاری وکیل عهده‌سندن نزع و سندینی ابطال ایتدیروب کندی نامنه استحصال سند ایده بیلیر احکام اوقاف.
ومثل التوکیل بشراء شیٔ بعینه التوکیل بالاستیجار الا انه لم اره صریحا وهی حادثة الفتوی تکملهٔ ردمحتار.

تزویجه وکالت : معین بر قادینی دیکرینه تزویجه وکیل اولان کیمسه مرقومه‌یی کندی نفسی ایچون تزوج ایده بیلیر. فرق شودرکه بوکبی نکاحده وکیل عقدی نفسنه مضاف قیلمغله وکالتدن منعزل اولور بحر وتکملهٔ ردمحتار.

« وکیل اولان کیمسه » تعبیری وکیلك وکیلندن احتراز ایچوندر ؛ شویله که :

معین برشیئك اشتراسنه وکیل اولان کیمسه اول شیئی اشترایه بلا اذن اوتعمیم دیکرینی توکیل ایدوبده وکیل ثانی، وکیل اول حاضردکل ایکن آنی اشترا أیلسه مشترا وکیل اولك اولور. زیرا وکیل اول، باشقه‌سنی توکیل ایتمك صورتیله موکلنه مخالفت ایتمکله منعزل اولور. (مکرکه) وکیل ثانی وکیل اول حضورنده اشترا ایتسین. بوصورتده مشترا موکلك اولور. لانه حضر رأیه وهو المقصود فلم یکن مخالفا بحر.

« اول شیٔ » تعبیری آنك نصفندن احتراز ایچوندر. زیرا اول شیئك نصفنی اشترا ایتدیکی صورتده‌کی تفصیلات «۱٤۸۰» ماده شرحنده کچدی تکملهٔ ردمحتار.

« كنديسى ايچون آلاماز » تعبيرى موكل آخردن احتراز ايچون اولمايوب موكل آخر ايچون بطريق الاولى آلاماز. شويله كه معين برشيئك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه‌يى موكلك غيابنده آنى كنديسى ايچون اشترايه ديكر برشخصى توكيل ايتمكله اول كيمسه آنى اول شخص ايچون صاتون آلسه موكل اولك اولور .

اما اول كيمسه‌يى موكلك حضورنده كنديسى ايچون اشترايه اوشخصى توكيل أيلديكى تقديرده موكلك تسميه أيلديكى ثمندن غيريسنى تسميه ايدر يعنى موكل اول مثلا اون آلتونه آل ديديكى حالده اوشخص اول كيمسه‌يه أللى عدد مجيديه‌يه آل ديويده اول كيمسه دخى أللى عدد مجيديه‌يه آليرايسه مال مذكور موكل ثانينك اولور. زيرا وكيل اومالى أللى عدد سيم مجيديه‌يه كنديسى ايچون آلمغه مقتدر اولديغى كبى غيريسى يعنى موكل ثانى ايچون آلمغه دخى مقتدردر . والا ينه موكل اولك اولور هنديه وانقروى . لانه اذا لم يملك الشراء لنفسه فلان يملكه لغيره بالاولى تكملهٔ ردمحتار .

مجله‌نك بو فقره‌سى اوزرينه شو مسئلهٔ آتيه دخى تفرع ايدر ؛ شويله كه :

بركيمسه ديكر كمسنه‌يه «فلانك آتنى سنكله بينمزده مشترك اولمق اوزره آل» ديمسيله اوده بعدالقبول ديكر برشخص دخى

اوكمسنه‌يه تكليف سابق‌مثللو بر تكليف درميان أيلمسنه مقابل
آكاده يكى ديدكدن صوكره بر شخص ثالثك دخى بو يولده كى
تكليفنى قبول أيلمسه‌ده مذكور آتى صاتون آلسه لظر اولنور:
اوكمسنه‌نك شخص ثالثه يكى ديمسى موكل اول وثانينك حضورنده
دكل‌ايسه آت موكل‌اول وثانى بيننده مشترك اولوب موكل ثالثك
آنده نصيبى بولنماز . زيرا اوكمسنه آمر اولدن نصفده وكذا
آمر ثانيدن نصف ثانيده وكالتى قبول ايتمشدر . و آمر اولك
علمى اولمقسزين وكيلى كنديني وكالتدن اخراج ايده ميه‌جكى
جهتله آمر ثالث طرفندن قبول وكالت أيلمسى صحيح اولماز.
واوكمسنه‌نك شخص ثالثه يكى ديمسى موكل‌اول وثانينك حضورنده
ايسه اوآت موكل ثالث ايله مشترى آره‌سنده مشترك اولور.
زيرا آنلرك حضورنده ثالثك وكالتنى قبول ايتمسى اول وثانينك
وكالتنك ردينى متضمن اولوب بوكا ايسه آنلرك معلوماتلرى
اولمق شرطيله وكيل مقتدردر ولوالجيه فى الشركة و مثله
فى الهنديه .

آلتى صورتده اول شئ معين وكيلك اولور ، شويله كه :
صورت اولى ، وكيل اول شئ معينى (موكلك تعيين أيلديكى
بهادن زياده) يه آلير ايسه اول شئ وكيلك اولور . ولوكه
بو زياده بش پاره اولمق كبى آز اولسون. «١٤٨٥» ماده‌يه باق .
نته‌كيم معين بر شيئك بيك غروشه اشتراسنه وكيل اولان
كيمسه بيك يوزغروشه اشترا ايدوب بعده بايع يوز غروشى

حط وتنزیلی ایتسه او شی وکیلك اولور هندیه .

بوصورتده موکل « تعیین أیلدیکم پاره ایله آلدك » ووکیلی «زیاده ایله کندم ایچون آلدم» دیه اختلاف ایتسه‌لر سوز وکیلك و بینه مشتریبنکدر بحر و تکملهٔ ردمحتار .

لکن موکلك تعیین أیلدیکی بهادن دون فیئاتله آلیر ایسه ینه موکلك اولور هامش انقروی .

صورت ثانیه؛ موکلك تعیین أیلدیکی ثمنك جنسنك مخالفی بولنان ثمن ایله آلیر ایسه وکیلك اولور . «١٤٥٦» و «١٤٧٩» ماده‌لره وشرحلرینه باق .

صورت ثالثه؛ موکل خیار شرط ایله یاخود ویره‌سی یه آل دیمش ایکن وکیل خیار شرطسز یا پشین پاره ایله آلیرایسه وکیلك اولور. «١٤٧٩» ماده شرحنه باق .

صورت رابعه؛ وکیلی نقودك غیری برشی ایله آلیر ایسه مشترا وکیلك اولور. «١٤٨٣» ماده‌یه باق .

صورت خامسه؛ موکل (و تعیین بها ایتمدیکی صورتده غبن فاحش ایله آلیر ایسه اول وقت مال وکیلك اولور.) «١٤٨٢» ماده‌یه باق . زیرا صورت مذکوره ده وکیل، موکلنك امرینه مخالفت ایتدیکی جهتله عزل ضمنی ایله وکالتدن منعزل « فلا یتوقف علی علم الموکل» وبناء علیه وکیل شرابی موکلنه مضاف قیلمدیغی حالده شراسی کندی اوزرینه نافذ اولور تکملهٔ ردمحتار.

اما وکیل، صورمذکورده عقدی موکلنه مضاف قیلدیغی تقدیرده مثلا بایع بومالی موکلکه شوقدره صاندم دیوبده وکیل دخی آنك ایچون اشترا ایتدم دیدکده موکلنك اجازتنه موقوف اولور. «١٤٥٣» ماده شرحنه باق ردمحتار وابن‌عابدین‌علی‌البحر مع زیادة وتکمله .

صورت‌سادسه : (وبرده) وکیل، نفسنی وکالتدن عزل برله خبر عزلی موکلنه ایصـال ایتدکدن صوکره اول معین شیٔ صاتون آلسه مال مشترا وکیلك اولور. هذا بالعزل‌القصدی اما الضمنی کما لوکان رلك بمخالفة الموکل فیصح مطلقـا تکمله‌ٔ ردمحتار .

مثلا موکل مجلس عقدده (حاضر اولدیغی حالده بن بونی کندم ایچون آلدم دیر ایسـه او مال وکیلك اولور .) زیرا بو تقدیرده وکیل نفسنی وکالتدن عزل وموکله دخی خبر عزل ورود أیلمش ونفسنی وکالتدن عزله دخی حقی بولنمش اولمغله شرا‌ءی بالوکاله اولمدی .

نته‌کیم وکیل ، کندینی وکالتدن بالعزل خبر عزلنی موکلنه ایصال مکتوب یا ارسال رسول یا اخبار واحد عدل یا اخبار شخصین ولو غیر عادلین « ویا اخبار واحد ولو غیر عدل عند الامامین» ایله بیلدیردکدن صوکره اومالی کندیسی ایچون آلسه جائز اولور ابن عابدین علی‌البحر وتکمله‌ٔ ردمحتار .

اما غیر معین بر شیئك اشتراسنه وكیلی اولان كیمسه‌نك آلدیغی مال موكل یا وكیلدن كیمه عائد ایدوكنه دائر تفصیلات مادهٔ آتیه شرحنده بیان ایدیله‌جكدر .

ماده ١٤٨٦

بر مالك اشتراسنه وكیلی اولان كیمسه‌نك آلدیغی مال موكل یاوكیلدن هانكیسنه عائد اولدیغی وجوه ثلاثه ایله تفصیل اولنور :

وجه اول ؛ (بر كیمسه بكا) مثلا (فلانك آتنی آل دیوبده‌وكیلی لا ونعم) كبی وكالتی قبول یارده دائر (برشی سویلمكمزین [١] كیدوب اول آتی اشترا ایتدیكی تقدیرده اكر آلیركن موكل ایچون آلدم دیرایسه موكلك اولور.) ثمنی موكل طرفندن وكیله اولجه كرك ویرلمش اولسون كرك اولمسون. زیرا موكل بهك اجراسنه تشبث ایتمكله « ١٤٥١ » ماده موجبنجه وكالتی قبول ایتمش اولوب حتی موكل بوندن صوره مشترایی ایستمم دیسه بیله حقنده شرا نافذ اولور. بناءعلیه بر كیمسه، بومالی فلان كمسنه ایچون اون آلتونه بكا صات دیه شرایه طالب اولمغله بایع دخی صاتدقدن صوكره اول كیمسه « او كمسنه بكا كندیسی ایچون آلمنی امر ایتمدی » دیه وكالتی انكار ایتسه تناقض اولمغله

---

[١] فیه ان السكوت قبول كما مر فی شرح «١٤٥١» مادة فكیف یصح هذه العبارة ؟ فتأمل فی الجواب.

« لان قوله بعنى لعمرو اقرار منه بانه وكله فان انكرالوكالة بعده صار تنا قضـا فلا يسمع » قبول اولنميوب مشترا اوكمسـنه‌نك اولورسـه‌ده اوكمسنه امر ايتمديكنى اقرار ايتـديكى صورتده اومال وكيلك اولور. زيرا وكيلك اقرارى موكلك رد ايتمسيله مردود اولدى. «١٥٨٠» ماده‌يه باق. فقط بوندن صوكره ينه اول كيمسه مذكور مالى ملكيت اوزره اوكمسنه‌يه تسليم ايتسه ثمن مبيعى قبض ايتمسـه بيله او مال ينه او كمسـنه‌نك اولور . «١٧٥» ماده‌يه باق طحطاوى وبحر وتكملهٔ ردمحتار. بوفقره‌ده « آليركن موكل ايچون آلدم » عباره‌سندن مقصد وكيل عقد شرايى موكلنه مضاف قيلمشدر ديمك دكلدر. زيرا «١٤٥٣» ماده شرحنده ايضاح اولنديغى اوزره بو تعبير عقـدك موكلنه اضافه‌سنى ايجاب ايدن تعبير دكلدر .

(واكر) آليركن (كندم ايچون آلدم دير ايسه كنديسنك اولور.) زيرا وكالتى قبول ايتميوب رد ايلديكى مستبان اولدى. «٦٧» ماده‌يه باق. (اما يالـكز آلدم ديوبده كيمك ايچون آلديغى) آليركن (سويلمه‌مش ايكن صوكره) موكل « كندى نفسـك ايچون آلدك » ووكيل (« موكل ايچون آلدم » ديديكى صورتده اكر آت تلف ياخود) آنده (بر عيب حادث اولمدن) موكل ايچون آلدم (ديمش ايسه) وكيل مع اليمين (تصديق اولنور .) بناءعليه آت موكلك اولور . زيرا وكيل بر امرى اخبـار ايديور كه او امرى فى الحـال اجرايه مقتدردر،

شوجهتله كه وكالت عهدهٔ وكيلده باقى ومبيع سالماً موجود اولمغله فى الحال دخى اومالى حسب الوكاله اشترا ايده‌بيلير .
«١٤٥٩» ماده شرحنه باقى . ﴿واكر﴾ آت ﴿تلف ويا﴾ آنده ﴿برغيب حادث اولدقدن صوكره ديمش ايسه تصديق اولنماز.﴾ زيرا بوصورتده وكيل، استينافنه مقتدر اولمديغى امرى حكايه وثمن مبيع ايله موكله رجوعى قصد ايديور . موكل ايسه وجوب ثمنى منكردر .

وجه ثانى ؛ بركيمسه برآتك اشتراسنه وكيل اولوبده وكيل ، اتى سنك ايچون آلدم ديه موكلنه ترك ايتمك وموكل دخى كندك ايچون آلدك ديه قبول ايتمه‌مك ايستدكلرنده بونده سكز صورت واردر؛ شويله كه :

اول آت يا معين يا غيرمعين اولور. بوايكى صورتده دخى آتك پاره‌سى وكيله اولجه يا ويرلمش اولور ؛ ياخود اولماز . بو درت صورتده دخى آت يا برحيات ياتلف يا عيب حادثله معيب اولمش اولور وياخود اولماز .

بو صور ثمانيه‌نك خلاصهٔ احكامى شودر :

ثمن ، منقود يعنى موكل طرفندن وكيله ويرلمش ايسه سوز مع‌اليمين جميع صورده وكيلك اولور. و منها حالة الهلاك والتعيب . زيرا «١٤٦٣» ماده حكمنجه ثمن يدوكيلده امانت اولديغنه و وكيل عهدهٔ امانتدن مأمور اولديغى وجه اوزره چيقديغنى ادعا أيلمكده ايدوكنه بناء سوز وكيلك اولدى .

ثمن غير منقود ایسه باقیلیر: مشترا تلف یا معیب اولمش اولمق کبی وکیل فی الحال انشـایه مقتدر دکل ایسـه سوز آمر وموکلکدر. لانه ینکر الرجوع علیه. ووکیل فی الحال انشایه مقتدر ایسه «بان یکون الشئ المأمور بشرائه بغیرعینه موجودا ای والثمن غیر منقود» سـوز عندالامامین مأمورکدر. وکذا عند ابی حنیفة فی غیرموضع التهمة. لان غرضه الرجوع بالثمن علی الآمر وهومنکر فالقول قوله وعند ابی حنیفـة فی موضع التهمة القول للآمر فلا فرق عند هما فی ان القول للمأمور اذا کان یملك الانشاء بین ان یکون موضع التهمة اولا التهمة مثبت بالرجـوع الی اهل الخبرة فان اخبروا ان الثمن یزید علی القیمـة زیادة فاحشة تثبت والافلا ولعل المراد بموضع التهمة ما اذا کان بعدالتعیب فتامل ردمحتار وتکملته ومجمع الانهر وغیرهما.

وجه ثالث؛ برکیمسـه غیر معین بر شیئك کندی ایچون اشترایه دیکر کمسنه‌یی توکیل ایتدکدن صـوکره اوکمسنه مالی صاتون آلدقده بونده درت مسئله واردر:

١ مسئله؛ وکیل، شرایی موکلك مالنه مضاف یعنی عقـد بیع صره‌سـنده موکلك مالنی بدل مبیع قیلار ایسه — عقد شرایی موکلك مالنه مضاف قیلمق کبی — بدل مذکوری کرك موکلك مالندن ویرسون کرك آنی آلیقویوبده کندی مالندن ویرسون مشترا موکلك اولور. زیرا غیرك دراهمنه بالاضافه بر

كيمسه‌نك كنديسى ايچـون مال آلمسى شرعا و عرفا مسـتنكر اولمغله وكيلك حالى كنديسنه شرعا حلال و ايشلنلمك معتـاد بولنان صورته حملى ايچون بو مسـئله‌ده موكل ايچون آلنمش اعتبار اولندى بحر .

٢ مسئله ؛ وكيل عقد شرايى كندى مالنه مضاف قيلار ايسه مشترا وكيلك اولور. ولوكه اشترا ايدركن موكل ايچـون نيت ايتسين .

٣ مسئله ؛ وكيل شرايى مطلق ماله مضاف قيلار ايسـه يعنى كندى مالنه‌ده موكلك مالنه‌ده مضـاف قيلمديغى و شرا دخى پشين پاره ايله اولديغى تقديرده نظر اولنور: وكيل حين اشترادهكندى ايچون نيت ايدر ووكيلك بووجهله نيت ايتديكنى موكل تصديق ايدرسه مال مشترا وكيلك اولور. وموكل ايچون نيت ايدر وموكلك بووجهله نيت أيلديكنى وكيل تصديق أيلر ايسه مال مشترا موكلك اولور. اما پشين پاره ايله اشترا ايتميوبده ويره‌سى‌يه صاتون آلير ايسه اومال وكيلك اولور. حتى لوادعى الشراء بعدذلك للموكل لايصدق الاان يصدقه الموكل تكمله‌ ردمحتار.

لكن موكل « بنم ايچـون نيت أيلمش ايدك » و وكيـل « كندم ايچون نيت أيلمش ايدم » ديه اختلاف ايتسه‌لر نقد، حكم قيلنير، شويله كه: بدل مبيع اولارق ويريلان مبلغ، موكلك پاره‌سي ايسه مشترا موكلك ووكيلك پاره‌سى ايسه مشترا وكيلك

اولور. لانه دلالة ظاهرة على ما ذكرناه . بدل مبيع هنوز ويرلمه‌مش ایسه وکیلك بیاننه مراجعت اولنور ابن عابدین علی البحر .

و حين اشتراده هيچ بر طرفه نیت اولنمديغنه موكل ايله وكيل اتفاق ایتدکلرنده عند محمد مشترا وكيلك اولور . زيرا اصلی اولان هر کسك کندی نفسی ایچون عمل ایتمسیدر. مکر که غیریسی ایچون عملی اولندیغی ثابت اولا. وظاهر مافی الکتاب ترجیح قول محمد من انه عند عدم النية يكون للوكيل تکمله‌ٔ ردمحتار. وعند ابی یوسف نقد حکم قیلنیر. زیرا وکیلك مطلقا ایقاع ایتدیکی عقد ، ایکی وجهه محتملی و بناء عليه موقوف اولمغله بدل مبیعی کیمك مالندن ویرر ایسه محتملی اولان ، او نقد صاحبی ایچون نافذ اولور بحر وتکمله‌ٔ ردمحتار .

٤ مسئله ؛ وكيلی « موكل ايچون آلدم » وموكل « نفسك ایچون آلدك » دیه اختلاف ایتدکلرنده سوز آمرکدر . زيرا بو صورتده وکیلی ثمن ايله آمره مراجعت ایتمك ایستدیکی حالده آمر حق رجوعی انکار ایدییور. سوز ایسه منکرکدر. فقط آمر مشترایه ویریله‌جك پاره‌یی اولجه وكيله ويرمش ايسه سوز مأمورکدر. زيرا بوصورتده مأمور عهدهٔ امانتدن خروجنی ادعا ایدن امیندر . بناءعليه قولی قبول اولنور . ایمدی مبیع موجود اولنجه حکم ، تفصیلات مشروحه وجهله اولدیغنه اتفاق بولنوب اما مبيع تلف اولمش ایسه امام اعظمه کوره

حكم ینه بروجه محرردر. فقط عندالامامین سوز مأمورکدر. ولوکه ثمن مبیع موکل طرفندن وکیلنه ویرلمش بولنیه بحر هندیه و ردمحتار وانقروی.

❊ ١٤٨٧ ماده ❊

(بر شی) غیر معین (آلمق اوزره بر کیمسه‌یی ایکی کشی باشقه باشقه توکیل ایتدیکی صورتده وکیل اول مالی آلیرکن هانکیسی ایچون قصد و مراد ایتمش ایسه اول مال آنك) ایچون آلنمش (اولور.) زیرا برایشدن مقصد نه ایسه حکم آکا کوره‌در. بونده‌کی شی منکرا ذکری غیر معین اولدیغنه اشارت ایچون اولوب اما اول شی معین اولنجه بونك حکمی «١٤٨٥» ماده شرحنده ذکر ایدلمش ایدی.

❊ ١٤٨٨ ماده ❊

وکیل بالشراء درت نوع مالی موکل ایچون صاتون آلاماز:

١، وکیل بالشراء کندی مالنی کندی موکلی ایچون آلاماز. یعنی (وکیل بالشراء کندی مالنی موکل ایچون صاتسه صحیح اولماز.) ولوکه موکل کندی مالکی بثمن ایچون صاتون آل دیمش اولا. زیرا شخص واحد عقدك ایکی طرفنه تولی ایده‌من. «١٦٧٥» ماده شرحنه باق.

٢، وکیل بالشرا موکلك صاتدیغی مالی موکل ایچون آلاماز. مثلا موکل کندیسی ایچون بر استر یا خانه اشتراسنه برینی

توكيلى ايتدكده وكيلى موكلك اوبجه آخره صاتمش اولديغى استر ياخانه‌يى موكل ايچون آلسه آلنان مال موكلك اولماز. زيرا موكل بو مالى ايستمديكى و آندن معرض بولنديغى صاتمسيله آكلاشلمشدر. فقط موكل بالخاصه او استر يا اوخانه‌نك اشترا. سنه امر ايتمش ايسه آلنان موكلك اولور.

اما وكيلك آخره صاتديغى استرى يا خانه‌يى موكل ايچون آلسه صحيح اولور انقروى بزيادة.

٣؛ وكيلى بالشراء اصول وفروعى وزوجه‌سى كبى « وشريكه فيما يشركانه » كندى لهنه شهادتى جائز اولميانلرك وابن صغيرينك ومفاوضة شريكنك مالنى موكل ايچون آلاماز. زيرا مواضع تهمت وكالاتدن مستثنا اولوب بونده دخى تهمت واردر. بدليل عدم قبول الشهادة ولان المنافع بينهم متصلة فصار بيعا من نفسه من وجه.

فقط بو اوچنجى ضابطه‌دن اوچ فرع مستثنادر:

فرع اول؛ وكيلى بالشراء قيمتندن اقل ايله اشترا ايدرسه بالاتفاق جائز اولور.

فرع ثانى؛ موكل وكيلنه كندى لهنه شهادتى جائزاولميانلردن صاتون آل ديدكده شرا بالاتفاق صحيح اولور.

فرع ثالث؛ موكل ديلديكك كيمسه‌دن صاتون آل ديمش

ایسه مثل قیمت ایله وکیل لهنه شهادتی جائز اولمیانلردن صاتون آلابیلیر تکملهٔ ردمحتار .

٤ ؛ وکیل بالشرا موکلندن غصب اولنان مالی موکل ایچون آلاماز. بناء علیه بر آتك اشتراسنه وکیل اولان کیمسه آتی اشترا ایدهرك موکله کتیردیکنده موکلی « بو، بنم آتمدر فلان بندن غصب ایتمش ایدی » ووکیل « فلانك آتیدر سنك ایچون آلدم» دیه اختلاف ایتدکلرنده باقیلیر: موکل ثمنی وکیله ویرمش ایسه موکلك قولی قبول ایدلمز . وثمن ویرلمامش ایسه سوز موکلك اولوب وکیل مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتمدجه موکله ثمن ایله رجوع ایدهمز . ایکیسیده اقامهٔ بینه ایتسهلر وکیلك بینهسی اولیدر هندیه .

ماده ١٤٨٩

(وکیل) بالشرا (آلدیغی مالی) کندیسی قبض ایتدیکی حالده (هنوز موکله تسلیم ایتمدن) قدیم (عیبنه مطلع اولسه آنی کندیلکندن اولارق) یعنی موکلك امری اولمقسزین بایعنه (رد ایده بیلیر .) زیرا رد بالعیب وکیل ایچون ثابت اولان حقوق عقددندر. کندیسی فوت اولمش ایسه وارثی یا وصیسی رد ایدر بحر . «١٤٦١» مادهیه باق .

وکیل بالشرانك عیب ایله ردی ایچون صورت محاکمه :
وکیل بالشراء عیب ایله رد ایتمك ایستهیوبده بایع، غائب اولان

موكلك عيبه راضی اولدیغنی مدافعة بیان ایتدکده وکیل بالشرادن رضای واقع سوآل اولنور. اقرار ایدرسه اقراری صحیح اولوب آرتق بایع ایله حق مخاصمه سی قالماز. فقط مال مشترا وکیلك ملکنده قالیر . فقط موکل قبـول ایدر ویاخود وکیـل اقامهٔ بینه ایله موکلك عیبه راضی اولدیغنی اثبات ایلرسه بوحالده مال مشترا موکلك اولور . ووکیل بالشراء موکلك عیبه رضاسـنی انکار ایتدکده بایعدن بینه ایسـته نیر . اثبات ایدرسـه فبها . اثبـات ایده مدیکی کبی موکل دخی غائب اولمغله آکا یمین ویرلمك ممکن اولمسـه وکیله یمین ویرلمز . ووکیل بالشراء مبیعی بایعـه رد ایتـدکدن صوکره موکل حاضر اولدیغنده بایع، رضـایی ادعا واثبات ایده بیلیر . ایده مزایسه موکله یمین ویرر. نکول ایدرسه مبیعی موکله اعاده ایده رك پاره سنی ایستر هندیه وخانیه بایضاح .

ایضاح القیود

١، قبض ایتدکدن صوکره — وکیل بالشرا مشـترایی قبض ایتمزدن اول عیب قدیمنه مطلع اولدقـده عیب مذکور کرك فاحش وکرك یسیر اولسون مخیردر: ایسترسه فسخ ایدر؛ اوحالده منفسخ اولور. ایسترسه راضی قالیر ؛ اوحالده وکیلك خیار عیب ایله رد ایتمك حقی سـاقط اولور. فقط بوصورتده نظر اولنور: عیب فاحش اولور ایسه مشترا وکیله قالیر . مکرکه موکل قبول ایتسین. وعیب اکر یسیر اولور یعنی مبیعده عیب

بولندیغی حالده قیمتی ثمن مسمایه مساوی بولنور ایسه مشترا موکلك اوزرینه لازم کلیر هندیه وانقرویٰ عن الخانیه .

٢ ، کندیلکندن اولارق — بو تعبیر احترازی اولمیوب موکلك امر واذنیله بطریق الاولی رد ایده بیلیر بحر .

٣ ، رد ایده بیلیر — اشار الی ان الموکل اجنبی فی الخصومة بالعیب فلو اقربه الموکل و انکره الوکیل لم یلزمها شیٔ بخلاف عکسه فانه یلزم الوکیل لا الموکل الا ان یکون عیبا لایحدث مثله فی تلك المدة للأطع بقیام العیب عند الموکل وان امکن حدوث مثله فی المدة لایرده علی الموکل الا ببرهان والا یحلفه فان نکل رده والا لزم الوکیل بحر وتکمله .

وکیل بالشرا ، مال مشترا یدنده ایکن وفات ایتسه وارثی یاخود وصیسی رد ایده بیلوب فقط وارثی یاخود وصیسی یوق ایسه وکیل متوفی ایچون حاکم طرفندن نصب اولنان وصی رد ایدر . اشار المصنف الی ان الرد علیه لوکان وکیلا بالبیع فوجد المشتری بالمبیع عیبا مادام حیا عاقلا من اهل لزوم العهدة فان کان محجورا یرد علی الموکل تکمله رد محتار .

« رد ایده بیلیر » تعبیرندن مستفاد اولورکه وکیل بالشراء ، بعد قبض المبیع عیب مذکوره راضی دخی اولابیلیر . بوحالده خیارعیب ساقط اولور . «٥١٥» مادهیه باقی هندیه .

فقط بوصورتده موکل دیلرسه عیب وجمیع ثمن ایله قبول

ایدر ؛ ودیلرسه وکیله بالترك پاره‌یی وکیله ویرمش ایسه تضمین ایتـدیرر . موکل قبولدن بالامتناع وکیـله ترك ایتمزدن اول ، ید وکیلده مال مشترا هلاك اولدقده ضرر واقع موکله عائداولور «١٤٦٣» ماده‌یه باق ردمحتار .

(اما) وکیل بالشراء آلدیغی مالی (موکله تسلیم ایتدکدن صوکره آنك امر وتوکیلی اولمقسزین) خیـار عیب ایله بایعنه (رد ایده‌من .) زیرا وکیل مالی صاتون آلارق موکله تسـلیم ایتمسـیله حکم وکالت منتهی وکندیسی دخی وکالتـدن منعزل اولمشدر . «١٥٢٦» ماده‌یه باق . برده وکیل بالشراء بعدالتسلیم رد ایده‌جك اولدقده موکلك ید حقیقیه‌سـنك ابطالنی موجب اولوب بناءعلیه بلاامرالموکل بوکا مقتدر اولاماز تکمله‌ٔ ردمحتار . وکیل بالشرا مال مشترایی بروجه مشروح موکله بعدالتسلیم موکل آنده عیب قدیم بولدقده موکل وکیله ووکیل دخی بایعه رد ایدر خانیه .

واقعا بعدالتسلیم وکیل خیارعیب ایله رد ایده‌من ایسـه‌ده فسـاد بیعه بناء رد ایده بیلیر . شـویله که وکیل بالشراء شراء فاسـد ایله برمالی اشـترا وثمنی ادا ایله مبیعی بعدالقبض موکله اعطا ایتدکدن صوکره فسـاد عقده مبنی بلا رضی الموکل بیعی فسخ ومبیعی موکلدن اسـترداد وبایعه اعادہ‌یه مقتدردر . فرق شودرکه فسخ بالعیب حق عبددن وفسخ بالفسـاد حق شرعدن طولاییدر تکمله‌ٔ ردمحتار استنباطا . «١٤٩٤» ماده شرحنه باق .

« امر وتوكيلى اولمقسزين » فقره سندن مستفاد اولاجنى اوزره امر وتوكيلى اولورايسه ينه رد ايده بيلير. زيرا «١٤٥٩» ماده شرحنده بيـان اولنديغى وجهله رد بالعيبه وكالت جائز اولور .

بايع ، موكلك بوكا امر وتوكيلى بولنديغنى انكار ايتدكده وكيل وكالتى اثبات ايتمكه مجبوردر هنديه .

﴿ ماده ١٤٩٠ ﴾

ثمنك تأجيل وتعجيلى خصوصنده اعتبار ماوقع عليه العقده در تكملهٔ ردمحتار. بناء عليه (وكيل) بالشرا (اكرمالى مؤجل اولارق اشـترا أيلسه موكل حقنده دخى مؤجل اولوب وكيل آنك ثمنى پشـين اولارق) موكلدن (طلب ايده مز .) حتى وكيلى بووجهله مؤجل اولارق اشترا ايتدكدن صوكره وفات ايتمسيله حقنده ثمن معجل اولسه دخى موكل حقنده ينه مؤجل اولارق قالير . زيرا عقد مؤجل اوزرينه ايدى تكمله بزيادة . بوجهتله اجـل حلول ايتمـدن ورثه او پاره يى موكلدن طلب ايده مزلر انقروى . ومعجل اولارق اشترا ايتسه موكل حقنده دخى معجل اولور.

(اما وكيل پشين پاره ايله اشـترا ايتدكدن صوكره بايع ثمنى) برمدت معينه دك (تأجيل ايتسه) بوتأجيلدن يالكز وكيل مستفيد اولوب موكل حقنده مؤجل اولمامغله (وكيل ثمنى موكلدن بروجه پشين طلب ايده بيلير.) بوثمن مبيع موكل حقنده معجل ،

وكيلى حقنده مؤجل اولمق ايچون، بر حيله‌در تكملهٔ ردمحتار.

نته‌كيم بايع، ثمن مبيعك كليسـنى دفعة وكيل بالشرايه هبه يا آندن وكيل بالشرايى ابرا ايدسه بوندن بالخاصه وكيل بالشرا مستفيد اولوب وكيل مرقوم ثمنك كليسيله موكلنه رجوع ايدر. «٢٦١» ماده‌يه باق. اما دفعة هبـه يا ابرا ايتميوب‌ده اولا مثـلا آلتى يوزينى هبه يا ابرا ايدوب بعده درت يوزينى هبـه يا ابرا أيلسـه وكيل بالشراء صوڭ دفعـه‌كى هبه يا ابرا يعنى درت يوز غروش ايله موكلنه رجوع ايدر. اما اوّلا اولنـان هبه يا ابرا يعنى آلتى يوزغروش ايله رجوع ايده‌من. زيرا آلتى يوزغروش حط «٢٦٠» ماده‌يه باق. » و درت يوز غروش هبه‌در بحر وردمحتار و هنديه.

وهذه المسئلة مبنية على ماتقدم فى البيوع ان هبة بعض الثمن حط لاهبة كله لان الحط يلتحق باصـل البيع وفى حط البعض يبقى البيع بالباقى فيرجع به على موكله هنا ولوجعل هبة الكل حطا لصار بيعا بلاثمن فيفسد به البيع فلذلك جعل هبة مبتدئة للوكيل فيرجع على الموكل بالثمن للمعقود عليه كله فلو وهبه اياه بدفعتين اواكثر كان ماقبل الاخير حطـا وكانت الهبة الاخيرة مبتدأة فيرجع على الموكل بقدرها فقط تكملهٔ ردمحتار.

﴿ ١٤٩١ ماده ﴾

﴿ وكيل بالشراء ﴾ ثمن معجل ايله آلسه ياخود ثمن مؤجل ايله بالاشـترا حلول اجل ايله ﴿ ثمنى كندى مالندن ويروبده

مبیعی قبض ایتسه موکلنه رجوع ایده بیلیر. یعنی) بدل مبیعی اولمق اوزره بایعه (ویردیکی ثمنی آندن آلابیلیر .) ولوکه موکلك بوکا صراحة امری اولماسین. یعنی موکل وکیلی بالشرایه ثمنی بایعه ویرمسی ایله صراحة امری اولماسه دخی وکیل کندی مالندن بایعه پاره یی بعدالاعطا موکله رجوع ایدر. زیرا مادام که موکل حقوق عقدك وکیله راجع اولدیغنی بیلیور؛ وکیلك ثمنی کندی مالندن دفع و تسلیم ایتمسنه راضی اولمش دیمکدر ردمحتار وتکملهٔ ردمحتار .

موکل ، آلنه‌جق مالك پاره‌سنی وکیله اعطا ایتمش ایکن وکیل مذکور پاره‌یی یدنده بالتوقیف کندی پاره‌سندن بایعه ویرسه بوده جائز و وکیلك بایعه ویردیکی پاره ایله موکلندن آلدیغی پاره تقاص اولور بحر و ولو الجیه . الوکیل بالشراء اذا اشتری ما امر به ثم انفق الدراهم بعد ما سلم الی الامر ثم نقد البایع غیرها جاز ولو اشتری بدنانیر غیرها ثم نقد دنانیر الموکل فالشراء للوکیل و ضمن للموکل دنانیره للتعدی تکملهٔ رد محتار .

بو فقره‌ده « ثمن » تعبیری احترازی اولمایوب بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه « سنك آتکی بدل قیلارق فلانك قیصراغنی بنم ایچون آل » دیمکله مأمور دخی اولوجهله آلسه قیصراق موکلك اولور . و وکیل ، بدل اولارق ویردیکی آتنك قیمتنی موکلندن آلیر بحر. لکن وکیلك موکلنه حق مراجعتی اولمق

ایچون ویردیکنی ادعا أیلدیکی ثمن مبیعك بایعه ویرلمش اولدیغی ثابت اولملیدر . بوده بایعك اقراری ویا یمیندن نکولی ویا اقامهٔ شهود ایله اولور . اما وکیل بالشرا ثمن مبیعی کندی مالنـدن بایعه ویردیکنی ادعا ایتدیکی وموکل دخی بونی تصدیق أیلدیکی حالده بایع تکذیب یعنی ثمن مبیعی آلمدیغنی بیان ایتسه وکیل ، جحود بایعله ضایع اولان ثمن ایله موکله رجوع ایده‌مز . لان المأمور بقضـاء الدین وکیل بشراء ما فی ذمته فاذا لم یسلم له ما فی ذمته لم یرجع المأمور علی الآمر .

نته‌کیم هم موکل همده بایع تکذیب ایتدیکی حالده رجوع ایده‌میه‌جکی کبی بحر مع ابن عابدین علیه . واقعا جحود بایعـله ضـایع اولان ثمن ایله وکیل موکله رجوع ایده‌مز ایسـه‌ده وکیلی ایچون موکل اوزرینه عقد حکمی ایله ثابت اولان ثمنی مطالبه‌یه وکیلك حقی واردر . زیرا وکیل بالشراء صاتون آلدیغی مالی موکله صاتمش کبی اعتبار اولنور . ولذا یتحالفان اذا اختلفا فی الثمن ویفسخ العقد الذی جری بینهما حکما تکملهٔ ردمحتار .

مصارف نقلیه ایله حق مراجعت — بو فقره وجهـله وکیل بالشراء ثمن مبیع ایله موکله مراجعت ایده‌بیلیر ایسه‌ده مصارف سائره ایله رجوعه کلنجه بونك ایچون تفصیلات آتیه ذکر اولنور ؛ شویله‌که : مصرك غیری بر یردن مال آلمغه وکیل اولان کیمسه بر موجب امر خارج مصرده مال آلوبده مصره

يعنی موكلك خانه‌سنه نقل ايتسه «مصرفيله موكلنه رجوع ايدر» اما مصرده آلمغه وكيل اولان كيمسه بالذات نقله ياخود حاكمه مراجعت ايله امر آلمغه مقتدر اولاجغندن رجوع ايده‌منز اقروی.

وكيل بالشراء ايله موكل آره‌سنده مقدار ثمنده اختلاف:

موكل وكيلنه بش آلتون ويروبده «بونكله شويله بر مال اشترا ايت» ديكله اوده صاتون آلدقدن صوكره وكيل «اون آلتونه آلدم» وموكل «خاير، بش آلتونه آلدك» ديه اختلاف ايتدكلرنده او مالك قيمتی اون آلتون ايسه وكيل تصديق اولنور. لانه امين ادعی الخروج عن عهدة الامانة والآمر يدعی عليه ضمان خمسة وهو ينكر. وقيمتی بش آلتون ايسه آمر بلا تحليف تصديق اولنور.

اما ثمن مبيع موكل طرفندن وكيله ويرلمه‌مش ايسه اومالك قيمتی بش آلتون اولنجه يمينسوز بلا يمين آمركدر. «١٤٨٢» ماده‌يه باق. لكن اون آلتون اولنجه آمر ايله مأمور تخالف ايده‌رك بينلرنده‌كی عقد حكمی فسخ ومبيع مأموره ترك اولنور تنوير ودرمختار وتكمله وبايعك شوقدره صاتدم ديمسنك برطرفه فائده‌سی يوقدر «١٤٦٣» ماده شرحنه باق.

﴿ ومال مشترانك ﴾ معجـل اولان ﴿ ثمنی ﴾ بايعه وكيل ويرمش اولنجه موكلندن طلب وموكل ثمنی وكيله ادا ايدنجه‌يه دك

مالی حبس ایده‌بیله‌جکی کبی (هنوز بایعه ویرمه‌مش اولسه بیله موکلنـدن طلب و) مشترانك ثمنی کندی مالندن بایعنه اعطا ایتمه‌مش اولسـه بیله (موکل آنی) ثمنی (ادا ایدنجـه‌یه دك مالی حبس و توقیف ایده‌بیلیر .) زیرا وکیـلی ایله موکل بیننـده مبادلهٔ حکمیه منعقد اولارق وکیلی بایع و موکل مشتری عد قیلنمشدر بحر ولهذا لوا ختلفا فی الثمن یتحالفان تکملهٔ ردمحتار .

بو فقره‌نك شرحنده « معجلی اولان ثمنی» دینلدی. زیرا وکیلی بالشراء مالی ویره‌سی‌یه آلدقده وکیلی حقنده دخی مؤکل اولاجغندن وکیلی ثمنی ادا ایدنجه‌یه قدر مالی موکلدن حبس ایده‌مز . ایدوبده تلف اولورسه ضامن اولور .

اما وکیلی پشین پاره ایله اشترا ایتمش‌ایکن بایع تأجیل‌ایلسه وکیلی ثمنی موکلدن حالا مطالبه ایده‌بیلیر . وهی‌الحیلة بحر .

نته‌کیم وکیلی، مثلا بر آی ویره‌سی‌یه اولارق اشترا وقبض ایدوب فقط موکل مشترایی هنوز وکیلدن طلب ایتمدن ثمنك وقت اداسی حلول ایتدکدن صوکره موکل مشترایی وکیلدن طلب ایتسـه وکیل استیفای ثمن ایچون آنی حبس ایده‌مز . ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور. «٧٩٤» مادده‌یه باق هندیه.

« ثمنی ادا ایدنجه‌یه‌دك » تعبیرندن مسـتفاد اولورکه موکل ثمنی ویرمش ایدیسه آرتق آنی حبس ایده‌مز. شویله‌که وکیلی، اشتراسنه مأمور اولدیغی مالی صـاتون آلدقدن صوکره موکل

ثمنی بایعه ویرمك اوزره وکیله ویرمش ایکن وکیل آنی استهلاك ایتسه بایع، ثمن مبیعی استیفا ایدنجه‌یه‌دك حبس ایده‌بیلیر ایسه‌ده بایع ثمن مبیعی ١٤٦١ ماده‌یه مبنی موکلدن مطالبه ایده‌میه‌جکی کبی وکیل دخی ثمن مذ کوری آلمق اوزره مبیعی حبس ایده‌مز.
«٢٧٨٥» ماده‌یه باق.

موکل ایله وکیلك دیکر بلده‌ده بالتلاقی وکیلك موکلـدن پاره طلب ایتمسی :

وکیل بالشرا، ثمنی کندی مالنـدن بالادا مشـترایی قبض ایتدکدن صوکره موکله دیکر بلده‌ده ملاقی ومشترا نزدنده غیر موجود اولوب ثمنی طلب ایتدیکی حالده موکل مبیع، کندیسنه تسلیم ایدلمدن تأدیهٔ ثمندن امتناع ایتدکده نظر اولنور: موکل، مشترا نزدلرنده بولندیغی زمان مشترایی طلب ایتـدیکی حالده وکیل ثمنی آلمدن تسلیمدن امتناع ایتمش ایسه موکل، مشترایی قبض ایتمدن تسلیم ثمندن امتناع ایده‌بیلیر. موکل مشترا نزدلرنده و حضورلرنده بولندیغی زمان وکیلدن طلب ایتمه‌مش ایسه ثمنی ویرمکدن امتناع ایده‌مز . زیرا بو ثمن وکیلك موکل ذمتنده متقرر بر آلاجغی اولمشدر بحر.

فروع — وکالاتده ثمن تعیین ایله تعین ایدر . «٢٤٣٥» ماده شرحنه باق.

بناءعليه وكيل بالشرايه موكل طرفندن تسليم اولنان ياخود تسليم ايدلمه‌مه قفط يد موكلده ايكن اشارت ايديله‌ن نقد ، قبل الشرا تلف اولدقده وكيل منعزل اولور؛ علم بها او لم يعلم . الامر لوقيدالوكالة بالعين منها اوالدين منهـا ثم استهلكت العين اوسقط الدين بطلت الوكالة تكملهٔ ردمحتار. بو صورتده بروجه محرر تلف نقددن صوكره وكيل اشتراسنه مأمور اولديغى مالى صاتون آلسه وكيله قالير. اما نقد مذكور بعـد الشرا و بايعه قبل التسليم يدوكيلده تلف اولسه وكيل مشترانك ثمنيله موكله مراجعت ايدر. وقبل الشرا يا بعدالشرا تلف اولديغنده اختلاف اولنسه سوز عدم علمه يمينيله موكلكدر .

نقد مذكور بعدالشرا يدوكيلده تلف اولدقدن صـوكره وكيل موكله ثمن مشترا ايله مراجعت واخذ ايدوبده بومأخوذ دخى يدوكيلده تلف اولسه آرتق آمر وموكله رجوع ايده‌مز هنديه وبحر وتكملهٔ «١٤٦٣» ماده شرحنه باق .

ماده ١٤٩٢

(وكيل بالشرا) مشـترايى استيفاى ثمن ايچـون حبس ايتمه‌مش ايكن (يدنده مال مشترا قضارا) يعنى بلاتعمد ولاتقصير (تلف يا ضايع اولسـه موكلك مالندن تلف اولور .) زيرا يدوكيل ، موكلك يدى كبيدر. بناءعليه موكل مشترايى وكيلك يديله قبض ايتمش ويدنده تلف اولمش حكمنده‌در بحره «١٤٦٣» ماده‌يه باق .

﴿ و ثمندن بر شی سـاقط اولماز . ﴾ بناءعليه وكيل ثمنى كندی مالندن ويرمش ايسه مادهٔ آنفه موجبنجه موكله رجوع ايدر .

حتی موكل وكيله يكرمی آلتونی بالاعطا « بونكله بر آت آليوير » ديه‌كله اوده مبلغ مزبوری خانه‌سنه براقه‌رق يكرمی آلتونه بر آت آلوب خانه‌سنه كتورديكنده يكرمی آلتون سرقت اولنديغی آكلاشلديغی كبی آت دخی يدنده تلف اولسه آنك ويكرمی آلتونك خسـاری موكله عائد اولور ؛ وكيل يكرمی آلتونی تكرار موكلدن بالاخذ بايعنه ويره‌بيلير .

بوحكم ، آنك اشترا اولنديغنی موكل تصـديق ويا وكيل بالبينه اثبات أيلديكی تقديرده‌در . اما بلاتصديق ولااثبات وكيل يالكز نفسندن ضمانی دفعده تصديق اولنور بحر و تكملهٔ رد محتار .

مجله‌ده « مال مشـترا » دنيليور . علی وجه السوم آلنـان مالده تفصيلات آتيه جريان ايدر ؛ شويله‌كه :

وكيل بالشراء تسميهٔ ثمن اولنه‌رق مالی علی وجه الشرا بالاخذ يدنده تلف اولدقده «٢٩٨» ماده حكمنجه مشترانك قيمتنی بايعه ضامن اولور . بوندن صوكره باقيلير ؛ علی وجه سوم الشراء آلمغه موكلك امری وار ايسه وكيل دخی ضامن اولديغی شيله موكلنه رجوع ايدر . والا ايده‌مز بحر .

﴿ فقط وكيل ، آنی اسـتيفای ثمن ايچون ﴾ مادهٔ آنفـه

حكمنجه ﴿ حبس ايدوبده اول حالده تلف يا ضايع اولسه ﴾ خسار واقع وكيله عائد اولوب ﴿ ثمنى وكيلك ويرمسى لازم كلير. ﴾ بو مسئله « ٢٧٨ و ٢٩٣ » ماده‌لر قبيلندن اولور . بناء عليه بو تقديرده وكيل، موكلنه رجوع ايده‌من . مشترانك قيمتى ثمننه كرك مساوى اولسون كرك اولمسون. بو فقره طرفين مذهبنه مبنيدر. ولهما انه بمنزلة البايع منه فكان حبسه لاستيفاء الثمن فيسقط بهلاكه . ولارجوع للوكيل سواء تساوت قيمته مع ثمنه او تفاوتا تكملهٔ ردمحتار . ابى يوسفه كوره ضمان رهن ايله مضمون اولور. فيهلك باقل من قيمته ومن الثمن حتى لوكان الثمن اكثر من قيمته رجع الوكيل بذلك الفضل على موكله . زفره كوره ضمان غصب ايله مضمون اولور بحر وتكملهٔ ردمحتار .

« تلف يا ضايع » تعبيرى تعيبدن احتراز ايچوندر . زيرا وكيل استيفاى ثمن ايچون مشترايى حبس ايدوبده يدنده عيبلانسه ثمندن برشى ساقط اولماز. زيرا اوصافه ثمندن بر شى مقابل اولماز. لكن موكل مخير در : ديلرسه جميع ثمن مسمى ايله قبول و ديلرسه وكيله ترك ايدر بحر و طحطاوى و هنديه وتكملهٔ ردمحتار .

« حبس ايدوبده اول حالده » عباره‌سندن مستبان اولوركه ثمنك وكيل اوزرينه لزومى، مشترايى حبس ايته‌نك نتيجه‌سيدر. بوصورتده برمالى بيك غروشه اشترايه وكيل اولان كيمسه او مالى بالاشترا ثمنى كندى مالندن بايعنه ايفا ايدوبده وكيل استيفاى

ثمن ایچون مشترایی هنوز حبس ایتمدن موکل بش یوزی وکیله بعدالاعطا مشترایی ایستدیکنده باقیسنی استیفا ایچون وکیل آنی حبس ایتدکدن صوکره تلف اولسه موکلك ویر- دیکی بش یوز غروش وکیلك اولور . وکیل دیکر بش یوز غروش ایله موکله رجوع ایده‌مز. اما وکیل مشترایی استیفای ثمن ایچون حبس ایتدکدن صوکره موکل بش یوز غروشی وکیلنه ویرمش ایکن متباقی‌یی آلمق ایچون مشترا موکله تسلیم اولنمدن یدوکیلده تلف اولسه خسارك کلیسی وکیله عائد اولوب وکیل آلدیغی بش یوز غروشی دخی موکلنه رد ایتمسی لازم کلیر هندیه .

« وکیل بالشراء » تعبیری استعمال اولنیور . فقط وکیل بالاستیجارده دخی حکم وکیل بالشرایه مماثل ایدوکی «۱٤٥۹» ماده شرحنده ذکر اولنمش ایدی . ولوکان وکیلا بالاستیجار وقبض الوکیل الدارلیس له ان یحبسها عن الموکل بالاجرة ولو شرط تعجیلهافان حبسها حتی‌مضت المدة فقیل‌الاجر علی‌الوکیل ویرجع علی‌الموکل وقیل سقط عن‌الموکل تکملهٔ ردمحتار .

۱٤۹۳ ماده

ضابطه : انشای عقده مالك اولان اقاله‌یه دخی مالکدر .

بو ضابطه‌دن بش مسئله مستثنادر :

۱ مسئله — { وکیل بالشرا موکلك اذنی اولمدقجه عقد

بیعی اقاله ایده‌مز . » زیرا وکیل بالشرا مأمور اولدیغی مالی اشترا ایتدکده وکالتی دخی ختام بولور. «١٥٢٦» ماده‌یه باق . آندن صوکره اقاله‌سی فضولی اولور. اما موکل اقاله ایده‌بیلیر. یعنی موکل ایله بایع عقد بیعی اقاله ایتسه‌لر اقاله‌لری صحیحدر . انقروی و ردمحتار .

٢ مسئله — وکیل بالاستیجار بعد القبض اقاله ایده‌مز هندیه .

٣ مسئله — متولی اقل قیمت ایله اشترا یا اکثر قیمت ایله بیع ایتدکده اقاله ایده‌مز .

٤ مسئله — وصی اقل قیمت ایله اشترا یا اکثر قیمت ایله بیع ایتدکده اقاله ایده‌مز. «٥٨» ماده‌یه باق .

٥ مسئله — صبی مأذون اقل قیمت ایله اشترا یا اکثر قیمت ایله بیع ایتدکده اقاله ایده‌مز اشباه «١٩٦» ماده شرحنه باق .

﴿ فصل ثالث ﴾

﴿ بیعه وکالت حقنده‌در . ﴾

﴿ ۱٤۹٤ ماده ﴾

(علی الاطلاق) یعنی بهاسی تعیین اولنمیه‌رق بر مالی (بیعه وکیل اولان کیمسه موکلنك مالنی) تکمیلاً (آزه چوغه) تعبیر آخرله غبن فاحش و غبن یسیر و قیمت مثلی (یعنی) وکیلك (مناسب کوردیکی بها) و عروض و نقود و بیع صحیح و بیع فاسد (ایله) و خیار شرط ایله و خیار شرطسز (صاتابیلیر .) زیرا توکیل بالبیع مطلق اولمغله موضع تهمتك غیریسنده اطلاقی اوزره جاری اولور . « ٦٤ » ماده‌یه باق . غبن فاحش وعروض ایله بیع ثمنه شدت احتیاج ومالدن حصول ملال زماننده متعارف اولدیغی کبی بیع بالعروض دخی بیعك انواعندن بولنوب حتی صاتمایه‌جغنه یمین ایدن کیمسه عروض ایله صاتدقده حانث اولور بحر و رد محتار .

مجله‌ده اختیار ایدیلەن بو ماده امام اعظم مذهبی وصدرالشریعه‌نك دخی مختاریدر تکمله‌ٔ ردمحتار .

استثنا — بیع صرفده غبن فاحش بالاجماع جائز دکلدر . زیرا بیع صرف من وجه بیع ایسه‌ده من وجه شرا اولمغله مجله‌نك ۱٤۸۲ ماده‌سنده ذکر اولندیغی اوزره غبن فاحش

ایله اشترا موکل حقنده نافذ اولماز؛ شویله که:

مثلا وکیل ببیع الصرف موکلنك برعدد یوزلك آلتونی درت عدد سیم مجیدیه مقابله‌سنده صرافه بوزدیرسه نافذ اولماز در مختار و تکمله.

اما عند الامامین علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلك مالنی غبن فاحش ویا آلتون یا کومشك غیریسی ایله صاتسه نافذ اولماز بحر.

فاسداً بیع — علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلك مالنی بیع فاسد ایله بیع ومشتری‌یه تسلیم ایتسه ضامن اولماز. فقط ثمنی مشتریدن بالقبض موکله ویرمش دخی اولسه وکیل «٣٧٢» ماده موجبنجه بیعی بالفسخ مبیعی مشتریدن بالاسترداد موکله اعاده و ثمنی موکلدن استرداد ایدر. بونده موکلك رضاسی شرط دکلدر هندیه.

حال بوکه «١٥٠٥» ماده موجبنجه وکیل بالبیعك اقاله‌سی موکل حقنده نافذ اولماز. فرق شودرکه بیع فاسدك رفعی حق شرعدن طولایی لابد ایکن اقاله بویله دکلدر. «١٤٨٩» ماده شرحنه باق.

مادده‌کی قیوداتك ایضاحی

علی الاطلاق: اما وکالت بالبیع برقید ایله تقیید اولندقده وکیل او قیده مخالفت ایده‌مز. «١٤٧٩» ماده ایله مادهٔ آتیه‌یه

باقی . ومحل الخلاف عند عدم التقييد من الآمر فان عين شيئا تعين تكملهٔ رد محتار .

مثلا موكل بو مالی أللی آلتونه صات ديدكده وكيل خلاف جلسـه وشره مخالفت ايده ميه جكی كبی خيار شرط ايله صات ديمش ايكن خيار شرطسز صاتاماز .

بو صورتده وكيل خيار شرطسز صاتوبده موكل « خيار شرطله صـاتمقله امر ايتمشيدم » و وكيل « خيار شرطی ذكر ايتمدك » ديه اختلاف ايتدكلرنده سوز وكيلكدر هنديه .

بيعه : مسـتغلات وقفيه‌دن بالاجارتين تصرف اولنان بر عقارك فراغنه وكيل دخی آنی غبن فاحش ايله فراغ ايده بيلير . نته كيم ١٤٥٩ ماده شرحنده ذكر اولندينی اوزره اجارهٔ عاديه ده دخی حكم بويله در . وكذا التوكيل بالاجارة ومن المشايخ من قال قولهما كقول ابی حنيفة فی الاجارة تكملهٔ ردمحتار .

وكيل : اما بر كيمسه‌نك بيعه وكالتی اولماديغی حالده غيرك مالنی صاتماسی جائز دكلدر. «٣٧٨» ماده‌يه باق .

عقارات مملوكه وموقوفه واراضیٔ اميريه‌نك بيع و فراغنه و دفتر خاقانی مجلسلرنده تقرير ويرمكه وكيل اولان كيمسه‌نك وكالتی بر قطعه حجت شرعيه ايله اثبات ايدلمسی اصول متخذه ايجابنـدندر . بو حجت شرعيه معـاملهٔ بيعيه‌نك رسماً اجرا ايدلديكی دفتر خاقانی دائره‌لرنده اوراق سـائرهٔ بيعيه ايله معا محافظه اولنور .

بوکبی حجت شرعیه‌یه وکالتی مربوط اولمیان کیمسه مؤخرا موکلك وکالتی انکارینـه محلی قالمامق ایچون اول کیمسـه‌نك وکالتی محکمهٔ شرعیه‌ده بالبینه اثبات اولنور ؛ شویله‌که : وکیل مالی، بعدالبیع مشتری‌یه تسلیمدن امتناع ایدر . مشتری ایسه او مالی وکیلدن صاتون آلدیغی حالده تسلیم ایتمه‌مکده ایدوکنی ادعا و وکیل بیعنی اقرار فقط فضولی اولدیغی جهتله تسـلیم ایده‌میه‌جکنی درمیان ایلر . بونك اوزرینه مشـتری وکیلك بیعه وکیل ایدوکنی اثبـات ایدر . و بروجه مشروح وکالت ثابت اولدقدن صوکره موکل وکالتی انکار ایتسه اعتبار اولنماز. « ٧٨ » ماده‌یه باق . اما بروجه مشروح خصم شرعی مواجهه‌سنده دعوای صحیحه اولمدیغی حالده وقوع بولان ثبوت وکالته اعتبار اولنماز. بناءً علیه بر کیمسه غائب فلانك شومالنی بو کمسنه‌یه بیعه وکیلی اولدیغنی ادعا و اوکمسـنه بونی تصدیق ایتسه یا انکار ایدوبده ایکی شاهد وکالته شهادت ایده‌رك حاکم دخی بوشهادت اوزرینه حکم وحجت ایتسه بوحکم کان‌لم یکندر. حتی غائب کلوبده وکالتی انکار ایلدیکنده مشتری اصل وکالتی اثبات ایتمسی ایجاب ایدوب یوقسـه او حجت ایله عمل اولنمیه‌جغی کبی حجتك مضمونی اثبات ایدلمکله دخی عمل اولنماز صرة الفتاوی و هذه المسئلة مذکورة فی البحر علی التفصیل .

فروع

١ مسئله — معین بر طایی صـاتمغه وکیل اولان کیمسه

او طای بویودکدن صوکره صاتسه صحیح اولور هندیه .

اما بر عرصه‌یی صاتمغه وکیل اولان کیمسه اول عرصه‌یی، اوزرینـه ابنیه انشا ایدلدکدن صوکره صاتسـه صحیح اولماز . فقط بر خانه‌یی صاتمغه وکیل اولان کیمسه مذکور خانه صیوانلدقدن صوکره صاتسـه صحیح اولور . « ۱٤۷۲ » ماده شرحنه باق .

ولو وكله بالبيع ثم رهنه الموكل او آجره فسلمه فهو على وكالته. لو وكله ببيع ارضه ثم غرس فيها فهو رجوع عن الوكالة بخلاف ما اذا وكله ببيع ارضه وزرع فيها فيبيع الوكيل الارض دون الزرع لان البناء و الغرس يقصـد بهما القرار لا الزرع تكملة رد محتار .

۲ مسئله — بر کیمسه بر مالی بیعه دیکرینی بعدالتوکیل او مالی هم موکل همده وکیل صاتدقده هانکیسی مقدم اولدیغی معلوم اولماز ایسه موکلك بیعی مقدم اعتبار اولنور رد محتار .

۳ مسئله — وکیل بالبیع ایله موکل فعلی وکیلده اختلاف ایتسه‌لر یعنی وکیل مقتضای وکالتی ایفا ایتدیکنی ادعا ایتدیکی حالده موکل انکار أیلسه نظر اولنور . وکیلك اخباری عزل ایدلدکدن صـوکره واقع اولورسـه سوز موکلکدر. و اکر قبل العزل واقع اولورسه موکل بر حیات و صـاتیله‌جق مال وکیله مسلم اولنجه سوز وکیلکدر . او مال مسلم اولمینجه سوز وکیلك اولماز . موکل وفات ایتمش و صـاتیلاجق مالی

تلف اولمش ایسه سوز وکیلکدر . والا وارث تکذیب ایتدکده وکیلك قولی قبول ایدلمز بحر وتکمله‌ٔ ردمحتار .

مثلا وکیل بالبیع ، بیعنه مأموراولدیغی مالی صاتدیغنی وثمنی بعدالقبض یدنده تلف اولدیغنی مشترینك دعواسنه موافق اولارق بیان و آمر تکذیب ایتدکده وکیل یمینیله تصدیق اولنور .

موکل وفات ایتدکدن صوکره ورثه‌سی وکیلك هنوز صاتمادیغنی بیان و وکیل فلانه صاتوب ثمنی قبض ایده‌رك یدنده تلف اولدیغنی اثبات و مشتری دخی ، وکیلی تصدیق ایتدکده مبیع بعینه قائم اولنجه وکیل ، بیع اوزرینه تصدیق ایدلمز . مکرکه وکیلك موکل بر حیات ایکن صاتدیغنی بالبینه اثبات ایدیله . اثبات ایدیله‌مینجه بیع رد اولنور . وضمن الوکیل المال للمشتری . مبیع مستهلك ایسه وکیل بعدالیمین مصدقدر .

٤ مسئله — موکل وکیلنه «سنی وکالتدن عزل ایتدم» دیدیکی حالده وکیل او مالی «دون صاتمش ایدم» دیسه وکیل سوزنده تصدیق اولنماز . اما وکیل ، مالی فلانه صاتدم ایدی دیدیکی حالده موکل سنی وکالتدن عزل ایتدم دیسه دخی مشتری بیعی ادعا ایدنجه بیع جائز اولور .

٥ مسئله — وکیل مالی بیع و ثمنی قبض ایتدیکنی وثمن یدنده هلاك اولدیغنی ادعا ایتسه مبیع وکیل تسلیم ایدلمش

اولنجه وكيل تصديق اولنور . مبيع هنوز يد بايعده بولننجه وكيل تصديق اولنماز بحر .

٦ مسئله — بر كيمسه مالنی صاتمغه جمعه كونی برينی توكيل ايتمكله جمعه ايرتسی كونی وكيل ، بن آنی دون صاندم ديديكی حالده موكل تكذيب ايتسه سوز وكيلك و بيع جائز اولور .

اجاره‌ده دخی حكم بويله‌در .

فقط موكل « بن سنی بوكون وكيل ايتدم » ووكيل « دون وكيل ايتدك بنده دون اقشام اوستی صاتدم » ديه‌رك اختلاف ايتسه‌لر سوز موكلك و بيع غير نافذ اولور بحر .

ماده ١٤٩٥

ضابطهٔ اولی : وكيل بالبيع جلس ثمنده اصلا يعنی نه‌خيره و نه‌ده شره مخالفت ايده‌مز .

ضابطهٔ ثانيه : وكيل بالبيع قدر ووصف ثمنده خيره مخا- لفت ايده‌بيلير .

ضابطهٔ ثالثه : وكيل بالبيع قدر و وصف ثمنده شره مخا- لفت ايده‌مز .

ضابطهٔ رابعه : وكيل بالبيعك مخالفتی سببيله هر نه وقت بيعی نافذ اولمازايسه بيع واقع موقوف اولور .

بو ضوابطه متفرع مسائل

١ مسئله — (موكل اكر تعيين ثمن ايتمش ايسه يعنی شوقدر غروشه صات ديمش ايسه وكيل آندن نقصانه صاتا -

مز.) «١٤٥٦ و ١٤٧٩» ماده‌لره و «١٤٥٦» ماده شرحنده‌کی ضابطهٔ ثالثه‌یه باق . اما او قدره صاتابیلیر . فقط آتی الذکر مسئله‌ده موکلك تعیین أیلدیکی ثمن ایله دخی صاتاماز؛ شویله‌که:

موکل، برطاینی بیك غروشه صاتمغه برینی توکیل ایتدکدن صوکره وکیل صاتمدن قیمتی ایکی بیك غروشه تزاید ایتسه آرتق آنی بیك غروشه صاتاماز. فقط خیار شرط ایله صاتوبده مدت خیارده اولوجهله قیمتی تزاید ایتسه وکیل خیاری اسقاط وبیعه اعطای اجازت ایده‌بیلیر ردمختار و اقروی . لانه یملك الابتداء فیملك الامضاء وان سکت حتی مضت المدة بطل البیع عند محمد خلافا للثانی.

٢ مسئله — وکیل آندن نقصانه (صاتار ایسه) وکیلك (بیعی موکلك اجازتنه موقوفا منعقد) و موکل ایستر ایسه «٣٧٨» ماده‌ده‌کی شرائط موجود اولدیغی حالده مجیز (اولور.) ایستر ایسه فسخ برله مبیعی استرداد ایدر . ضابطهٔ رابعه‌یه باق . شرادده دخی حکم بوکا مماثل ایدوکی «١٤٧٩» ماده‌ده کچدی .

(و) موکلك امر سابقی یا اجازت لاحقه‌سی اولمقسزین (خودبخود نقصانه صاتوبده مالی مشتری‌یه تسلیم ایتدکده موکل) دیلرسه مشتریدن استرداد ایدر ؛ دیلرسه بیعه اجازت ویرر؛ ودیلرسه (آکا) یعنی وکیله (اومالی تضمین ایتدیره‌بیلیر .) «٩٠١ و ١٦٣٥» ماده‌لره باق . بو فقره‌ده هم بیع

همده تسليم بولنديغى حالده فقرهٔ ثانيه‌ده يالكز بيع بولنمغله بو ايكى فقره يكديكرندن افتراق ايدر .

٣ مسئله — موكل فلان كيمسه‌نك كندى آتنى صاتديغى فيئاتله بو آتى صات ديمكله وكيل اول كيمسه‌دن بالسوآل يكرمى آلتونه صاتديغنى سويلديكى جهتله وكيل دخى يكرمى آلتونه صاتدقدن صوكره اول كيمسه‌نك اوتوز آلتونه صاتديغى آكلاشيلسه وكيلك بيعى نافذ اولماز . فقط اول كيمسه‌نك بر آتى يكرمى آلتونه و ديكر آتى اوتوز آلتونه صاتديغى آكلاشيلسه وكيلك بروجه محرر يكرمى آلتونه بيعى استحساناً نافذ اولور بحر. ضابطهٔ ثالثه‌يه باق .

٤ مسئله — موكل بومالى «اون عدد سيم مجيديه مقابلنده صات» ديمش ايكن وكيل اون بش عدد سيم مجيديه‌يه صاتسه صحيح ونافذ وثمن مبيعك كليسى موكلك اولور. ضابطهٔ ثانيه‌يه باق . طقوز مجيديه‌يه صاتسه موكلك اجازتنه موقوف اولور. ضابطهٔ ثالثه ورابعه‌يه باق انقروى .

٥ مسئله — موكل «اون عدد سيم مجيديه‌يه صات» ديمش ايكن وكيل ايكى عدد عثمانلى آلتوننه صاتسه نافذ اولماز. زيرا بو مخالفت هرنه قدر فائده‌لى ايسه‌ده موكلك تسميه ايتديكى ثمن كومش ايكن وكيلك صاتديغى ثمن آلتون وبناءعليه جنسده مخالف اولمغله نافذ اولماز. ضابطهٔ اولايه باق بحر .

٦ مسئله — موكل آلتى عدد سيم مجيديه صات ديديكى حالده وكيل آلتى عدد سيم مجيديه ايله بش آلتونه صاتسه جائز ونافذ وكل ثمن موكلك اولور عندیه. ضابطهٔ ثانيه‌يه باق .

٧ مسئله — موكل «بومالى آلتى عدد سيم مجيديه‌يه صات» ديديكى حالده وكيلى، آنك نصفنى آلتى عدد سيم مجيديه صاتدقدن صوكره نصف آخرى دخى اون آلتونه صاتسه نصف اولده‌كى بيع صحيح اولور . زيرا موكله فائده‌لى بر صورتده مخالفت ايتمش اولدى . [بو مسئله ١٤٩٩ ماده‌دن مستثنادر . نته‌كيم اوماده شرحنده دخى ذكر اولنور.] اما نصف ديكرده بيع نافذ اولماز . زيرا جنس ثمنده مخالفت اولندى . لكن بو صورتده وكيلى عقد واحد ايله مالى آلتى عدد سيم مجيديه ايله اون آلتونه صاتسه صحيح و نافذ اولور انقروى و ولواجيه «١٤٩٩» ماده شرحنه باق .

وكيل ايله موكل آره‌سنده اختلاف :

موكل ، « بن آلتون پاره ايله صات ديمش ايدم كومش نقد ايله صاتمشسك » و وكيل « تقييد ايتمدك » ديه اختلاف ايتدكارنده سوز موكلكدر انقروى .

١٤٩٦ ماده

(وكيل بالبيع ، موكلك مالنى كنديسى) يا صغير اوغلى (ايچون آلسه) موكله فائده‌لى يعنى دكرندن زياده بدل ايله

اولسه بیله (صحیح اولماز .) ولوکه موکل بوکا صراحةً اذن ویره . زیرا برکیمسه‌نك هم بایع همده مشتری اولمسی صحیح اولماز . شو جهتله‌که تضـاد الاحکامه مؤدی اولور . چونکه مشتری و مستقضی ، قابض و مسلم ، و غیبده مخاصم و مخاصم اولمسی لازم کلیرکه بونده‌کی تضاد خفی دکلدر ابن عابدین علی البحر وتکملهٔ ردمحتار. «١٦٧٥» ماده شرحنه باق .

بو جهتله موکل « بو مالی نفسـکه یا صغیر اوغلکه صات ویاخود دیلدیکك کیمسه‌یه بیع ایت » دیمش اولسه بیله وکیلی کندیسی یا صغیر اوغلی ایچون آلسه ینه صحیح اولماز خانیـه وتکملهٔ ردمحتار .

وکیل بالبیعك اشتراسی امرنده برحیله :

فقط وکیـلی بالبیع موکلك مالنی باشقه برینـه صاتدقدن صوکره کندیسی آندن اشترا ایتسه صحیح اولور طحطاوی .

« وکیل بالبیع » تعبیری وکیل بالفراغدن احـتراز ایچون دکلدر. زیرا اجارتینلی بر عقارك فراغنه وکیل اولان کیمسـه اول عقاری نفسی ایچون تفرغ ایده‌من احکام اوقاف .

ماده ١٤٩٧

(وکیل بالبیع ، کندی لهنه شهادتلری جائز اولمیانلره) که‌بونلر «١٧٠٠» ماده‌ده مذکوردر (موکلك مالنی) ثمن مثل

یا غبن یسیر و ـ بطریق الاولی ـ غبن فاحش ایله (صاتامز.) زیرا تهمت واردر . مواضع تهمت ایسه وکالاتدن مستثنادر تکملهٔ ردمحتار. بو ماده امام اعظم مذهبیدر. امامینه کوره بونلره ثمن مثل وغبن یسیر ایله صاتابیلیر . زیرا توکیل مطلق اولدیغی کبی «٦٤٥» ماده‌یه باق . املاك ، متباینه ومنافع ، منقطعه وتهمت ، غیر موجوددر بحر .

اجاره وصرف وسلم دخی بیع کبیدر. مجمع الانهر.

«وکیل»تعبیری وصی ایله مضاربدن احترازایچوندر. شویله که وصی صغیرك مالنی مثل قیمت ایله کندی لهنه شهادتلری جائز اولمیانلره صاتسه صحیحدر. فقط محابات ایله صاتدیغی تقدیرده غیرجائز اولور. نته‌کیم مضارب دخی مال مضاربه‌یی مثل قیمت ایله کندی لهنه شهادتلری مقبول اولمیانلره صاتسه جائز اولور بحر .

« کندی لهنه » تعبیری احترازی اولوب وکیل بالبیع موکلك لهنه شهادتلری جائز اولمیانلره صاتابیلیر هندیه . فقط بو تعبیر وکیلك نفسندن احتراز ایچون دکلدر . زیرا وکیل بالبیع کندی نفسنه دخی صاتاماز . ولو بمثل القیمة فی احدی الروایتین عن الامام والحیلة فی جواز بیعه من نفسه ان یبیعه من آخر ثم یشتریه منه تکملهٔ ردمحتار .

(مکرکه) درت مسئله مستثنادر؛ مسائل مذکوره‌ده بونلره دخی بیع جائز اولور .

١ مسئله ؛ وكيل بالبيع موكلك مالنى كندى لهنه شهادتلرى جائز اولميانلره (دكرندن زياده صاتار ايسه) دردنجى مسئله وجهـله وكالت عامه ايله توكيل ايدلمش اولمسـه دخى (بيعى صحيح اولور .) بوراده‌كى صاتسـه تعبيرى شرادن احـتراز ايچوندر . زيرا قيمتدن اكثر ايله اشتراده تهمت وخيانت ظاهر بولنمغله اتفاقا جائز اولماز تكمله‌ٔ ردمحتار .

٢ مسئله ؛ موكل تسميهٔ ثمن ايتمش يعنى « بو مالى مثلا بيك غروشه صات » ديمش ايسه وكيل او مالى بيك غروشـه كندى لهنه شهادتلرى جائز اولميانلره دخى صاتابيلير انقروى .

٣ مسئله ؛ موكل وكيله كندى لهنه شهادتلرى جائز اولميانلره صات ديه امر ايتمش ايسه بالاجماع وكيل بونلره صاتابيلير .

٤ مسئله ؛ (وبرده موكل اكر ديلديككك كيمسه‌يه صات ديه وكالت عامه ايله توكيل ايتمش ايسه اول حالده وكيلك آنلره دخى ثمن مثليله) يا غبن يسير ايله (صاتمسى جائز اولور .) اما غبن فاحش ايله بالاجماع صاتامز بحر .

« وكيل بالبيع » تعبيرى وكيل بالتفرغدن احتراز ايچون دكلدر . زيرا اجارتينلى بر وقف عقارك فراغنه وكيلى اولان كيمسـه اول عقارى اولاد ، ابوين و زوجه كبى كندى لهنه شهادتلرى جائز اولميان كمسنه‌لره فراغ ايده‌مز .

فقط موكل آنلردن برينه فراغ ايتمك اوزره وكيل ايدر

وياخود «هر كيمه ديلرسه‌ك فراغ ايت» ديه وكالتى تعميم أيلرسه او صورتده فراغ ايده‌بيلير احكام اوقاف .

ماده ١٤٩٨

بروجه پشين ديه تخصيص ايدلميه‌رك (على الاطلاق بيعه وكيل اولان كيمسه موكلك مالنى پشين آقچه ايله ياخود) بيع براى تجارت اولور ايسه (او مال حقنده بين التجار معروف اولان مدت ايله ويره‌سى‌يه صاتابيلير .) «٦٤٥» ماده‌يه باق. بو صورتده «موكل پشين پاره ايله صاتمقلغكى امر ايتمش ايدم سن ويره‌سى‌يه صاندك» ووكيل «پشين قيديله تقييد ايتميوب على الاطلاق بيعه امر ايتدك» ديه اختلاف ايتدكلرنده سوز موكلكدر . زيرا امر موكلدن مستفاد اولوب اطلاقه دلالت ايدن دليل دخى يوقدر هنديه و بحر .

(اما عرف و عادته مخالف بر مدت طويله ايله) مؤجلا عند ابى يوسف و محمد (صاتامز .) زيرا عرف ايله تعيين نص ايله تعيين كبيدر «٤٥» ماده‌يه باق . اما على قول الامام مدت طويله ايله مؤجلا دخى صاتابيلير تكملهٔ ردمحتار .

(وبرده صراحة ياخود) بيع تجارت مقصديله اولميوبده مثلا بر قادين أكيرديكى ايپلكى براى بيع ديكرينه ويرمك مثللو ثمنه احتياج ايچون اولمق كبى (دلالة بروجه پشين صاتمغه وكيل اولور ايسه ويره‌سى‌يه صاتامز .) بحر . زيرا پشين پاره ايله صاتمقله تقييد مفيد ومعتبردر. چونكه مؤجلا بيعده مجله‌نك

«۲۸۳» ماده‌سی حکمنجه اولا مبیعك مشتری‌یه تسلیمی لازم اولوب قبض ثمن حلول اجله تأخر ایدر . و او حالده مشتری افلاس یاخود مفلسا وفات ایتمکله ثمنك توی وتلفی محتمل ایکن معجلا صاتلشدده توانك عدم احتمالی ملابسه‌سیله نقداً صاتمقله تقیید مفید ومعتبر اولدی ولواجیه . «١٤٥٦» ماده شرحنده‌کی ضابطهٔ اولی‌یه باق .

(مثلا موکل بومالی بروجه‌پشین صات) — بو، صراحهٔ پشین صاتمغه وکالته مثالدر . — (یاخود شو مالی صانده بورجمی ویر) ویاخود بو مالی صات زیرا نفقه‌یه محتاجم یا بنی داینلرم تعجیز ایدیورلر — بو، دلالهٔ پشین صاتمغه وکالته مثالدر — (دیسه وکیل آنی ویره‌سی‌یه صاتامز .) صاتوب تسلیم ایدرسه ضامن اولور . «١٥٠٩» ماده‌یه باق .

نته‌کیم سفره گیتمکه مهیا ویول مصرفنه احتیاجی بولنان کیمسه دیگر کمسنه‌یه « بومالی صات! یول خرجلغی ایده‌یم » دیه توکیل ایلدیکی حالده وکیل ویره‌سی‌یه صاتسه صحیح اولماز طحطاوی و ردمحتار و هندیه . اما ویره‌سی‌یه صاتمغه وکیل اولان کیمسه مؤجلاً صاتا بیلیر انقری .

ویره‌سی‌یه صاتمغه وکیل اولان کیمسه‌نك پشین صاتمسی :

بووجهله ویره‌سی‌یه صاتمغه وکیل اولان کیمسه، ثمن بیان اولنمامش ایکن پشین پاره ایله بیع ایده بیله‌جکنده اختلاف فقها

واقع اولمشدر، شویله که :

بعض فقهایه کوره اگر ویره‌سی‌یه صاتیله‌جق برفیئاتله معجلاً صاتار ایسه جائز اولور . زیرا موکلك نسئة بیع ایله امر ایلدیکی ثمن مقابلنده نقدا بیع ایدنجه موکل ایچون فی الحال ثمن زائد حاصل اولمقله برابر مشتریك افلاسی یا ثمن مبیعی انکاری صورتیله مأمول اولان تلف ثمن مخاطره‌سی دخی موجود اولماز .

اگر ویره‌سی‌یه صاتیلاجق بر فیئاتله صاتمیوبده دون بدل ایله بیع ایدرسه جائز اولماز. زیرا نسئة بیع، نقدا بیعدن دها فضله ثمن ایله اولوب نسئة بیع ایله امردن مقصود ثمن زائد ایله بیع اولورکه فی الحال ثمنه احتیاج بولنمامقله فی المآل ثمن زائد انفع اولور ابن عابدین علی البحر .

دیکر بعض فقهایه کوره علی الاطلاق یعنی ویره‌سی‌یه صاتیله‌جق ثمن ایله صاتمسی مشروط اولمقسزین ویره‌سی‌یه صاتە بیلیرکه صحیح و مفتا به اولان دخی بوقولدر ولوالجیه وتکملهٔ ردمحتار .

ماده ١٤٩٩

(برمالك تبعیضنده ضرر وار) یعنی شرکتی مورث عیب (ایسه وکیل آنك نصفنی) عند الامامین (صاتامز .) زیرا توکیل مطلق متعارفه محمول اولوب متعارف ایسه موکله ضرری موجب اولمایه‌جق صورتده صاتمقدر . ١٤٩٥ ماده‌یه باق . لضرر

الشركة وهى عيب تنقص القيمة فلا يراد بالمطلق تكمله‌ٔ ردمحتار.
صاتار ایسه موقوف اولوب موکل ایسترسه اجازت ویرر وایسترسه فسخ ایدر. «١٤٩٥» ماده شرحنده‌کی ضابطهٔ رابعه‌یه باق ولواجیه و بحر.

مثلا برکیمسه شو آتی صات دیدکده وکیل او آتك نصفنی صاتمز. فقط بویله نصفنی صاتدقدن صوکره قبل الخصومه وقض البیع نصف آخری دخی صاتسه صحیح ونافذ اولور. «٢٤٥» ماده‌یه باق. زیرا وکیل بعضا جمله مبیعی اشترا ایده‌جك مشتری‌یی بولامیه‌جغی جهتله تفریقه محتاج اولوب بیع اولك نقضندن اول باقی‌یی صاتجه آکلاشلدیکه مقدما نصفنی صاتمسی باقی‌نك بیعی ایچون بر وسیله‌در هندیه وبحر. اما قبل الخصومه صاتامز ایسه صحیح اولماز.

امام اعظمه کوره نصفنی صاتمق جائزدر. زیرا صورت توکیل قید افتراق واجتماعدن مطلقدر. «٩٤٥» ماده‌یه باق بحر.

استثنا — بوماده‌دن برمسئله مستثنادر؛ شویله که:
برکیمسه آتی بیك غروشه صاتمغه دیکر کمسنه‌یی توکیل ایدوبده اوکمسنه دخی مذکور آتك نصفنی بیك غروشه صاتسه صحیح وکوزل یاپمش اولور. اما طقوز یوز طقسان طقوز غروش ایله اون کیله بغدایه صاتسه نافذ اولماز بحر. «١٤٩٥» ماده شرحنه باق.

اما بر مالك تبعيضنده ضرر (يوق) يعنى شركتى عيبى موجب دكل (ايسه صاتابيلير.) ردمحتار. او مال، مكيلات وتبعيضنده ضرر اولميان موزونات وعدديات متقاربه اولمق كبى. زيرا صورت توكيلى مطلقدر. «٦٤٥» ماده‌يه باق. مثلا اون كيله بغداى صاتمغه وكيل اولان كيمسه مذكور بغدايك بش كيله‌سنى صاتابيلير. اما ايكى استرى صاتمغه وكيل اولان كيمسه يالكز بريسنى صاتدقده بونده ايكى صورت واردر:

صورت اولى؛ موكل طرفندن تسمية ثمن اولنمش اولمقدر. مثلا موكل «بو ايكى استرى بيك غروشه صات» ديمش ايكن وكيل يالكز بريسنى درت يوز غروشه صاتدقده باقيلير: مذكور درت يوز غروش اكر او استرك ثمندن حصه‌سى يا زياده ياخود غبن يسير ايله آز ايسه جائز اولور. والا اولماز.

صورت ثانيه؛ تسمية ثمن اولنمامقدر. مثلا موكل «بو ايكى استرى صات» ديمش ايكن وكيل بريسنى صاتدقده بو بيعده ضرر يوق ايسه جائز اولور. اما مذكور استرلردن بريسى اعلا ديكرى ادنى اولمق كبى ضرر وار ايسه جائز اولماز بحر. زيرا عادت تجار رديئنك جيده ضميله برلكده صاتمقدر. بوماده‌نك وكالت بالشراده نظيرى «١٤٨٠» ماده در.

﴿ ١٥٠٠ ماده ﴾

(وكيل) بالبيع (ويره‌سى يه صاتديغى مالك ثمنى مقابلنده

رهن یا کفیلی آلا بیلیر . ﴾ زیرا وکیل ، حقوق عقدده اصیل اولوب ثمن مبیعی قبض حقوق عقددن اولدیغی کبی کفالت قبض ثمنی توثیق وارتهان دخی جانب استیفا ایچون وثیقه بولنمغله وکیلك بوکا صلاحیتی واردر .

بو رهن، موکل ایچون واقع اولمغله برابر وکیل، آنی رد ایتدکده جائز وموکل ایچون رهنك قیمتیله ثمندن اقلنی ضامن اولور. وعند ابی یوسف لایصح رده بحر .

« وکیل بالبیع » تعبیری وکیل بقبض الدیندن احتراز ایچوندرکه بووکیل، رهن آلاماز . زیرا بونك وکالتی قبض دینه منحصر اولوب یوقسه اخذ رهنه دخی شامل دکلدر. والوکیل بالبیع یقبض اصالة ولهذا لایملك الموکل حجره عن قبض الثمن مجمع الانهر .

﴿ فقط رهن﴾ وکیل یا موکل یدنده ﴿ تلف ﴾ اولارق ثمن مبیع ساقط ﴿ یا کفیل مفلس اولسه ﴾ ده استیفای ثمن ممکن اولماسه ﴿ وکیل ﴾ ثمن مبیعی موکله ﴿ ضامن اولماز . ﴾ «٩١٥» مادهیه باق . یعنی بلا امر الموکل وکیل مثلا رهنی آلمش وتلفیله سقوط دینه سبب اولمش دنیلهرك وکیله ضمان لازم کلمز . ورهنك قیمتی مقدارنجه دین ساقط اولور. «٧٤١» ماده وشرحنه باق .

اما وکیل بقبض الدین رهن آلوبده یدنده تلف اولسه

موكلك آلاجغندن هيچ برشى ساقط اولمايه جغى كبى وكيله دخى ضمان لازم كلمز بحر . «١٤٥٩» ماده‌يه باق .

ماده ١٥٠١

﴿موكل رهن ايله يا كفيل ايله صات ديدكده وكيل بلا رهن وبلا كفيل صاتامز .﴾ صاتوبده مشترى‌يه تسليم ايتسه موكل آكا تضمين ايتديره بيلير . «١٤٥٦» ماده شرحنده‌كى ضابطهٔ اولايه باق . نته‌كيم موكل بو بيعى مجيز اولا بيله‌جكى كبى . «١٤٩٥» ماده شرحنده‌كى ضابطهٔ رابعه‌يه باق .

بو صورتده موكل ، رهن يا كفيل شرط اولندى و وكيل اولنمدى ديه اختلاف ايتدكلرنده سوز موكلكدر . «١٤٩٨» ماده شرحنه باق بهجه و فيضيه .

موكل ، رهنى اطلاق ايتسه يعنى «معتمد» قيديله تقييد ايتمسه وكيل قيمتى ثمن مبيعه مساوى رهن ايله صاتابيله‌جكى كبى عندالامام قيمتى ثمندن آز اولان رهن ايله دخى صاتابيلير . «٦٤» ماده‌يه باق . وعند هما لا فيما يتغابن فيه بحر . اما موكل «رهن معتمد ايله صات» ديه امر ايتدكده وكيل آنجق قيمتى ثمن مبيعه مساوى رهن ايله بيعه مقتدر در . «١٤٥٦» ماده شرحنده‌كى ضابطهٔ اولايه باق هنديه و انقروى .

بو ماده وجهله بالكفاله صاتمغه وكيل اولان كيمسه باشقه‌سنى كفيل آلمق لازم كلير . يوقسه كنديسى يعنى وكيل بالبيع صاتديغى مالك ثمننه مشترى‌يه كفيل اولسه كفالت صحيح دكلدر .

انقروی . لانه يصير عاملا لنفسه لكون حق القبض له فكانه كفل مطلوبه لنفسه فان ادّى بحكم الضمان كان الاداء باطلا ايضا لان المبنى على الباطل باطل ولكن لوادّى بدون الضمان فلا يرجع لكونه متبرعا در مختار . « ٦٣٠ » ماده شرحنه باق .

ماده ١٥٠٢

﴿ وكيل بالبيع ، صاندیغی مالك ثمنی مشتریدن آلمادیغی حالده كندی مالندن موكله ادا ایتمك اوزره ﴾ وكيله ﴿ جبر اولنماز . ﴾ ١١١٢ ماده شرحنده‌كی خاتمه‌نك يكرمی ايكنجی مسئله‌سنه باق . حتی وكيل بالبيع ، صاندیغی مالك ثمنی كندی مالندن بلا امر المشتری موكله ویرسه متبرع و مشتری‌یه حق رجوعی مفقود اولور . «١٥٠٦» ماده شرحنه مراجعت اولنه .

مثلا وكيل بالبيع ، موكلك مالنی بيك غروشه بعدالبيع ثمن مبيعی قبض ایتمدیکی حالده كندی مالندن بلا امر المشتری موكلنه ویرسه متبرع اولور . نته‌كيم وكيل بالبيع موكلنه بر مال صاتوبده مشتریدن هنوز آلمیان بورجه‌تقاص ايتسه‌ينه‌متبرع اولور .

لكن وكيل بالبيع ، مشتری ذمتنده اولان ثمن مبيع كندينك اولمق اوزره كندی مالندن موكلنه ويرسه‌صحيح اولمیوب وكيل ، او ثمنی استرداد ایده‌بیلیر . یعنی وكيل بالبيع مثلا بالاده مذكور بولنان مثالده مشتری ذمتنده‌كی بيك غروش كندينك اولمق اوزره یعنی بو وجهله مقاوله و شرط ايده‌رك مبلغ مذكوری

موكله ويروبده اوده بويله‌جه راضی اولسه ینه صحیح دكل ایسه‌ده بو صورتده وكیل ، موكلنه ویردیكی ثمنی استرداد ایده‌بیلیر، وثمن مبیعی مشترینك ویرمسی لازم كلیر. طحطاوی و انقروی .

وكذا برقاچ كمسنه‌لر برای بیع برتاجرهماللرینی براقلریله اودخی مؤجلاً صاتارق هنوز پاره‌لری مشتریلردن آلمامش ایكن مشتریلر ذمتنده‌كی مطلوبات كندینك اولمق اوزره او كمسنه‌لره ماللرینك پاره‌لرینی تأدیه ایتدكدن صوكره مشتریلر مفلس اولسه‌لر او تاجر پاره‌لری او كمسنه‌لردن استرداد ایده‌بیلیر طحطاوی و تكمله‌ٔ رد محتار .

« آلمادیغی حالده » دینلدی . زیرا وكیل بالبیع ثمن مبیعی مشتریدن آلدیغی حالده موكله ویرمسی لازم كلیر . «١٤٦٣ و ٧٩٤» ماده‌لره باق .

فقط وكیل بالبیع مشتریدن ثمن مبیع آلمایوبده آنك مقابله‌سنده متاع اشترا أیلسه آلدیغی متاع كندینك اولوب ثمن مبیعی موكلنه ضامن اولمسی لازم كلیر . یوقسه موكل او متاعی آلیرم دیه‌مز انقروی .

استثنا : آتی الذكر مسئله‌ده وكیل ثمنی موكله ادایه جبر اولنور ؛ شویله كه :

وكیل بالبیع معجلاً بعدالبیع مشتری‌یی امهال و تأجیل

ایتسه امهال وتأجیلی صحیح اولوب موکله مالندن پشین اولارق ویرمکه مجبوردر . بعد حلول الاجل ثمن مبیعی کندیسی ایچون مشتریدن قبض ایدر صرةالفتاوی .

١٥٠٣ ماده

(ثمن مبیعی) مشتریدن (قبض ایتمك وکیلك) اصالة حقیدر . موکل کرك برحیات و کرك بعدالعقد فوت یا مجنون اولسون . «١٤٦١» ماده‌یه وشرحنه باق .

بو جهتله وکیلی بالبیع صاتمغه مأمور اولدیغی مالی کندی داینه صالسه مجرد عقد بیع سببیله داینك آلاجغی ایله تقاص واقع اولورده وکیلی ، مذکور ثمنی موکلنه ضامن اولور. زیرا وکیل، کندی بورجنی موکلك مالیله اوده‌مشدر . وهذا عند هما وقال ابویوسف لاتقع المقاصة بدین الوکیل وهذا مبنی علی ابراء الوکیل بالبیع من الثمن فعند هما یجوز ابراؤه فتقع المقاصة وعنده لایجوز فلا تقع ولکن لوهلك المبیع فی ید الوکیل قبل التسلیم بطلت المقاصة اجماعا ولا ضمان للموکل علی الوکیل لانه انفسخ البیع من اصله .

اما مشترینك موکلدن مطلوبی اولسه مشتری موکلده اولان بو آلاجق ، ثمن مبیع ایله تقاص اولاجغی کبی هم موکلك همده وکیلك مشتری‌یه بورجی اولسه وکیلك بورجی ایله تقاص اولور . زیرا موکل مشتریدن ثمنی مطالبه ایده‌منز ولوالجیه و هندیه و ردمحتار و طحطاوی .

فقط قبض ثمن وكيلك (حقی اولسه دخی موكل قبض ايديويرسه) يعنی مشتری كندی رضاسيله موكله ويرسه (صحيح اولور.) ده آرتق وكيلی ثانيا ثمن مبيعی مشتريدن مطالبه ايده‌من. زيرا ثمن مقبوض، حق‌موكل بولنمش واوده كنديسنه واصل اولمش ايكن آندن استرداد ايله تكرار دفع و تسليمده فائده يوقدر بحر . حتی وكيل، ثمنی موكله تسليمدن مشتری‌یی نهی و منع ايتسه بيله تسليم ايده‌بيلير. فقط مشتری، ثمن مبيعی موكله دفع و تسليم ايتدكدن صوكره مال مشترا بالاستحقاق يد مشتريدن ضبط اولنسه مشتری ثمن ايله موكله رجوع ايدر . اما وكيله تسليم ايتمش ايسه وكيله رجوع ايلر هنديه.

« موكل » تعبيری يتيمدن احتراز ايچوندر. شويله‌كه وصی، مال يتيمی صاتوبده مشتری ثمن مبيعی يتيمه صاتوبده مشتری ثمن مبيعی يتيمه ويرسه مشتری بورجندن برائت ايده‌ميوب ثمن مبيعی تكرار وصی‌يه ويرمسی لازم‌كلير . زيرا يتيمك مالی قبضه اصلا حقی اولمادیغندن دينی قبضه دخی صلاحيتی يوقدر. بو صورتده مشترينك يتيمه پاره ويرمسی تضييعدر رد محتار.

« قبض ايديويرسه » تعبيری دلالت ايدركه مشتری كندی رضاسيله ويرمشدر. يوقسه مشتری ثمن‌مبيعی موكله دفع‌وتسليمه جبر اولنه‌ماز . مكركه وكيل بالبيع قبض ثمنه موكلنی توكيل ايتسين. اول‌حالده ثمن مبيعی موكله تسليمه مشتری جبر اولنور طحطاوی .

استثنا — بیع صرف بو ماده‌نك حكمندن مستثنا اولوب بدل صرفی آنجق وكیلی قبض ایده‌بیلیر یعنی وكیل بالصرف عقد صرف ایتدكدن صوكره بدلنی موكل قبض ایتسه عقد صرف باطل اولور . زیرا بو صورتده عاقدین من غیر قبض افتراق ایتمش اولور. حال بوكه بونده‌كی قبض ایجاب و قبول منزلنده‌در. بوایسه متعاقدینه متعلق اولدیغی كبی قبض دخی متعاقدینه متعلقدر بحر و تكملهٔ رد محتار .

قبض ثمن حق وكیل اولمسی اوزرینه مسائل آتیه تفرع ایدر :

١ مسئله — وكیل قبض ثمنی انكار ایتمكله مشتری وكیلك قبضنی اثبات ایتدكده ثمندن بری اولور . واو حالده وكیل ثمن مبیعی موكلنه ضامن اولور انقروی .

٢ مسئله — وكیل بالبیع موكل طرفندن برای بیع كندیسنه تسلیم اولنان مالی بعد البیع موكلك ثمن مبیعی مشتریدن قبض ایتدیكنی یا او ثمنك مثلنی مشتریدن استقراض یا غصب ایتمكله موكلیله مشتری یا مقرض یا مغصوب منه بیننده تقاص ایدلدیكنی اقرار وموكل انكار ایتسه سوز مع الیمین وكیلكدر. ولا یضمن الوكیل للموكل شیئا لانه لواقر بذلك بنفسه لایضمن. وصورت تحلیف بتاته اولورده موكلك ثمن مبیعی قبض ایتدیكنه یمین ویریلیر . بو، فعل غیره تحلیف اولوب بو كبی تحلیف عدم علمه

اولاجغی «١٧٤٨» ماده‌ده مصرح ایسه‌ده وکیل، موکلك قبض أیلدیکنی بیلدیکنی ادعا ایدیور . ایمدی وکیل بروجه مشروح یمین ایدرسه آنك اوزرینه نسنه لازم کلمز . نکول ایدرسه ثمن مبیعی موکلنه ضامن اولور . زیرا موکلك ثمنی اتلاف أیلدیکنی اقرار ایتمشدر انقروی وخانیه .

٣ مسئله — وکیل بالبیع مبیعی مشتری‌یه هنوز تسلیم ایتمدن بن اومالی فلان کمسنه‌یه صاتدم وموکل ثمنی آندن قبض أیلدی یا بن قبض ایدوب موکله ویردم یا ثمن مذکور بعدالقبض یدمده بلاتعدولاتقصیر تلف اولدی دیدیکی حالده موکل وکیلی هم بیع همده قبض ثمنده تکذیب ایتسه یاخود بیعده تصدیق ایدوب یالکز قبض ثمنده تکذیب أیلسه نظر اولنور : موکل ، اومالی وکیله اکر تسلیم ایتمش ایسه ثمن مبیعدن مشتری بری اولوب سوز یمینیله هرحالده وکیلکدر . ووکیل ادعاسی اوزرینه یمین ایدرسه وکیل دخی ضماندن بری اولور . «١٤٦٣و١٧٧٤» ماده‌لره باق . نکول ایدرسه ثمنی موکله ضامن اولور . مسئلهٔ آتیه‌یه باق . لانه غیرمضطر الی النکول لاحاطة القبض اوعدمه لعلمه ولکونه اما باذلا اومقرا و علی التقدیرین یضمن بخلاف ما لو اقیمت دعوی عیب علی الوکیل بالبیع فنکل فقضی علیه فانه یرد المبیع علی موکله « ١٤٨٩ » ماده‌یه باق . لانه مضطر الی النکول لعدالعیب عن‌علمه باعتبار عدم ممارسته‌المبیع تکمله . واکر موکل صاتیله‌جق مالی وکیله تسلیم ایتمه‌مش ایسه باقیلیر .

وکیلی تکذیب أیلمسی هم بیعده همده قبض ثمنده ایسه وکیل بیعده تصدیق اولنور. زیرا وکیل، بر امری اخبار ایتمشدرکه حال اخبارنده انشاسنه مقتدردر . اما موکلی علیهنه اولان قبض ثمن حقندهکی اقرارنده تصدیق اولنهمیهجغندن مشتری ایسترسه ثمنی مجددا موکله بالاعطا مبیعی قبض ایدر. ایسترسه بیعی فسخ أیلر. بو ایکی حالدهده وکیل «مقدما بیع ایتدم ثمنی بالقبض موکله ویردم یا یدمده بلا تعد ولاتقصیر هلاك اولدی» دیمش اولدیغی صورتده ثمنی مشتری‌یه ویرر . وکیل « مقدما بیع ایتدم ثمنی موکل آلدی» دیمش اولدیغی صورتده ثمنی مشتری‌یه ویرمسی لازم کلمز . موکل وکیلی بیعده و قبض ثمنده تصدیق ایدوب لکن ثمنی کندیسنه ویردیکی یا یدنده تلف اولدیغی ادعاسنده تکذیب ایتسه سوز یمینیله وکیلکدر . بو صورتده وکیلك ثانیا ثمنی مطالبه‌یه حقی اولمیه‌رق مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمکه مجبوردر انقروی .

ماده ۱۵۰٤

(وکیل ، اجرتسز ایسه صاتدیغی مالك ثمنی استیفا وتحصیله) ، صاتون آلدیغی مبیعی قبضه، عیب ایله مخاصمه‌یه و ثمن مستحق ایله رجوعه (مجبور دکلدر.) زیرا بو وکیل متبرع اولوب تبرعه ایسه جبر جائز اولماز بحر بزیادة .

بو جهتله وکیل، استانبولده بولنان موکلی طرفندن آتی بالوکاله ادرنه‌ده معجلا بیع ایتدکده موکل «ادرنه‌یه کیتده

صاتدیغنك آنك ثمنی تحصیل ایت «دیه وکیلی جبر ایده من صرة الفتاوی
(فقط) استیفای ثمن و حقوق سائرهٔ مذکوره وکیلك
حقی اولوب موکل بو حقوقه تولی ایده میه جکندن وکیلی
(کندی رضاسیله) ثمنی وسائر حقوق عقدی (تحصیل) وایفا
(ایتمدیکی تقدیرده موکلی قبض و تحصیل ثمنه) و حقوق
سائره یی ایفایه (توکیل) یا قبض ثمن ایچون موکلی مشتری
اوزرینه حواله (ایتمسی لازم کلیر .) طحطاوی .
وکیل، قبض ثمن ایچون بحکم الحاکم موکلی توکیل ایتدکده
آرتق آنی عزل ایده من . اما بلا حکم الحاکم کندی رضاسیله
توکیل ایتسه عزل ایده بیلیر تکملهٔ و انقروی .
« کندی رضاسیله تحصیل ایتمدیکی » تعبیرندن مستفاد
اولورکه کندی رضاسیله تحصیل ایده جك اولدقده توکیله اجبار
اولنه ماز. موکل « بنی توکیل یا بکا حواله ایتده ثمنی مشتریدن
بن قبض ایده یم» ووکیل «بن قبض ایدرم» دیه نزاع أیلدکلرنده قبض
ثمن حق وکیل اولمغله موکلی توکیله یاحواله یه جبر ایدلمز هندیه.
(اما دلال و سمسار کبی اجرت ایله بیعه وکیل اولان
کیمسه مبیعك ثمنی) مشتریدن (استیفا وتحصیله مجبوردر .)
زیرا بونلر متبرع اولمیوب عملری مقابلنده اجرت آلاجقلرندن
وتحصیل ثمن دخی تمام عملدن بولندیغندن تحصیله مجبوردرلر
بحر بزیادة . وقد صرحوا به فی المضاربة بعد التفاسخ انه اذا کان
فی المال ربح یجبر المضارب علی تقاضی الدیون والالا ویوکل رب

المال بتقاضه تكملهٔ ردمحتار .

١٥٠٥ ماده

(وكيل بالبيع) مبيعك ثمنى قبض ايتمزدن اول (خود بخود) يعنى موكلك اذنى اولمسه بيله (بيعى اقاله ايده‌بيلير .) چونكه حقوق عقد، عاقد اولان وكيله عائددر . (فقط بو اقاله موكل حقنده نافذ اولميوب وكيلك موكله) مبيعك (ثمنى ويرمسى لازم كلير .) زيرا وكيل ، مالى بيع ايتمسيله «١٥٢٦» ماده‌يه بناء وكالتى منتهى اولوب بوندن صوكره اقاله مشترى ايله وكيل آره‌سنده بيع جديد حكمنده‌در ولوالجيه وانقروى . نته‌كيم موكل ايله مشترى دخى بيعى اقاله ايتسه‌لر صحيح اولور .

سؤال — « ١٤٩٣ » ماده‌ده وكيل بالشراء بلا اذن الموكل بيعى اقاله ايده‌مز ايكن وكيل بالبيع اقاله ايده‌بيلير . بو ماده‌ده شرحا مذكور اولان دليل «١٤٩٣» ماده‌ده ومذكور «١٤٩٣» ماده‌ده شرحا ذكر اولنان دليل بو ماده‌ده جارى بولنمشدر . بناءعليه فرق بولمق لازم كلير . فليتامل فى الجواب ؟

« مبيعك ثمنى قبض ايتمزدن اول » دنيلدى . زيرا وكيل بالبيع مبيعك ثمنى مشتريدن بعدالقبض بيعى اقاله ايده‌مز . چونكه مقبوض موكلك ملكى اولديغى كبى مقبوض مذكور اوزرينه وكيلك بالوكاله وضع يد ايتمسيله موكلك يدى ثابت اولمشدر خانيه استنباطاً وهنديه وردمحتار .

« بواقاله موكل حقنده نافذ اولماز » دنيلمسى خيار شرط، خيار رؤيت، خيار عيب وفساد بيعه بناء رددن احتراز ايچوندركه بونلر موكل حقنده دخى نافذ اولور . شويله‌كه مشـترى مبيعى خيار شرط يا خيار رؤيت ايله وكيل بالبيعه رد ايتدكده اوده موكلنه رد ايده‌بيلير. مشترينك ردى كرك حكم حاكم ايله كرك بلاحكم‌الحاكم اولسون. نته‌كيم مشترينك وكيل بالبيعدن صاتون آلوبده هنوز قبض ايتمديكى مال، عيبلى اولديغندن بحث ووكيلك معيب‌اولديغنى‌اقراراايله وكيله ردايتسه اوده موكله ردايده‌بيلير. مشترينك رد مذكورى كرك حكم حاكم ايله وكرك بلا حكم الحاكم اولسون «١٤٦١» ماده شرحنه باقى طحطاوى .

فساد بيعه بناء رده كلنجــه ، وكيل بالبيع فاسـدا بيع ومشترى‌يه تسليم وثمنى بالقبض موكله اعطا ايتســه دخى بيعى فسخ وثمنى موكلدن استرداد ايده‌بيلير. ولوكه راضى اولماسون. زيرا بو رد وفسخ حق شرعدر بحر. «٣٧٢» ماده‌يه وشرحنه باقى تكملهٔ ردمحتار .

« وكيل بالبيع » تعبيرى وكيل بالاجاره‌دن احتراز ايچون دكلدر . زيرا وكيل بالاجاره دخى قبل استيفاء المنفعه و قبل اخذالاجرة اجاره‌يى اقاله ايتسه جائز اولاجنى «١٤٥٩» ماده شرحنده كچدى .

﴿ فصل رابع ﴾

﴿ مأموره دائر اولان مسائل بیانندهدر ﴾

مأمور ، کندی مالندن مصرف ایدهرك مأمور بهی ایفا ایتدکدن صوکره مصرفیله آمره رجوع ایدهبیلمسی حقنده کتب فقهیهده بعض قواعد بیان ایدلمشدر .

مذکور قواعد منفردا اخذ ایدلدکده بعض مستثنیات بولنمسی جهتیله کلیتلرینه خللی کلمش اولدیغندن قواعد مذکورهدن بعضلرینك مزجی صورتیله قواعد آتیهنك سرد وایضاحنه ابتدار اولنور :

قاعدهٔ اولی — برکیمسهدن حبس وملازمتله مطالب یاخود آنلك اوزرینه ایفاسی وجوب دنیوی ایله واجب یاخود مدفوع الیه ملك ماله مقابل مدفوعه مالك اولدیغی شیٔ آنلك امریله دیکر کمسنه کندی مالیله ایفا ایتدکده شرط رجوع اولمسهبیله آمر، مأموره رجوع ایدر. نفقهٔ اولاد وعیال وادای دین وانشای دار واعطای بدل غصب وتکفین متوفی وهبه بشرط العوضده اعطای عوض ایله امر کبی .

ایضاح القیود والامثله

حبس وملازمت: بوقید ایله اعطای نذر وکفارت وزکات واحجاج ایله امر خارج قالیر . زیرا هر نه قدر کندیسنه لازم

اولان كيمسه بونلرله مطالب ايسه‌ده حبس و ملازمت ايله مطالب و وجوب دنيوى ايله اوزرينه واجب دكلدر. نته‌كيم هبه وصدقه‌نك اعطاسيله امر دخى خارج قالير. زيرا هبه وصدقه حبس و ملازمتله مطالب دكلدر. نفقهٔ اولاد وعيال «١٥٠٨» واداى دين «١٥٠٦» الشاى دار كذلك «١٥٠٨» ماده‌لرده مذكوردر. اعطاى بدل غصب، غاصب غصب و استهلاك ايده‌رك اوزرينه اعطاى بدل لازم كلمكله ديكر كمسنه‌يه «بدل غصبى مغصوب منه مالكدن ويره» ديوبده اوده ويرسه آمره رجوع ايدر. زيرا مدفوع اليه بولنان مغصوب منه آلديغى بدله مال مغصوب مقابله‌سنده مالك اولور.

تكفين متوفى: احد ورثه متوفانك تكفيلنى بركمسنه‌يه امر ايدوبده اوده تكفين ايتسه سرحسينك بياننه كوره مأمور آمره رجوع ايدر تنقيح. زيرا تكفين ورثه اوزرينه واجبدر. و ظاهره ان الهبة لوكانت بشرط العوض فامره بالتعويض عنها يرجع بلاشرط لوجود الملك بمقابلة مال تكملهٔ ردمحتار فى الهبة.

قاعدهٔ ثانيه — آمر مأموره «فلانه شو قدر غروش ويره» ديدكده مأمور طرف يا آمرك شريكى يا خليطى ياخود مأمور آمرك عيالنده يا آمر مأمورك عيالنده ايسه وياخود آمر «بندن ويره» دېمش ايسه بلا شرط الرجوع دخى رجوع ايدر.

و تفسير الخليط ان يكون بينهما اخذ و اعطاء او

مواضعة على انه متى جاء رسول هذا اووكيله يبيع منه او يقرضه فانه يرجع على الآمر اجماعا اذ الضمان بين الخليطين مشروط عرفا اذ العرف انه اذا امر شريكه اوخليطه بدفع مال الى غيره بامره يكون دينا على الآمر والمعروف كالمشروط. وافاد التعليل بالضمان عرفا ان مايرى به العرف فى الرجوع على الآمر يرجع وان لم يكن خليطا ولا فى عياله ولذا اثبتوا الرجوع للصيرفى .

قاعدهٔ ثالثه — فلانه شوقدر غروش هبه يا اودنج يا فلانك بكا ويرديكى هبه‌يه عوض يا قسممه كفارت يا مالمك زكاتنى مالكدن وير يا فلان آدمى بنم ايچون بدل حج اولارق كوندر ديدكده شرط رجوع ايدلمش يعنى بن صوكره سكا ويره‌يم دنيلمش ايسه رجوع ايدر. والا رجوع ايده‌مز . ولوكه مأمور خليط ياخود آمر بندن وير ديمش بولنه تكملهٔ ردمحتار فى الهبة و تنقيح فى الكفالة و درمختار و ردمحتار قبل كفالة الرجلين . «٨٦٨» ماده شرحنده وعد ايتديكمز ايضاحات بوراده اعطا اولنمشدر .

ماده ١٥٠٦

ضابطه : مأمور باداء الدين بعدالاداء آمرينه رجوع ايدر. ولوكه شرط رجوع ذكر ايدلمه‌سين. زيرا مأمور باداء الدين ، آمرك ذمتنده داين ايچون ثابت اولان بورجى داينندن صاتون آلمغه مأمور ووكيلى باشرادر. «١٤٩١» ماده‌يه باق بحر .

بلا شرط رجوع ایچون اقتضا ایدن شرائط ثلاثه :

شرط اول ؛ مدیونك امریدر . بناءعلیه برکیمسه بلا امر المدیون انك بورجنی ایفا ایتسه متبرع اولور . مدیونه رجوع ودایندن دخی استرداد ایدهمز .

بوجهتله برکیمسهنك دیکرکسنهدن بیك غروش آلاجغی وبرشخصه دخی بیك غروش دینی اولوبده اوکمسنه خود بخود اول کیمسهنك اوشخصه اولان بورجنی ادا أیلسه متبرع اولوب اول کیمسهیه اولان دیننه محسوب ایدهمز صرة الفتاوی .

ینه بوجهتله آمر فلان کمسنهیه اولان بیك بش یوزغروش بورجندن بیك غروشك اعطاسیله امر ایتدیکی حالده مأمور بیك بش یوزغروشی ویرسه آمره یالکز بیك غروشله رجوع ایدر . متباقی بش یوزغروشده متبرع اولور صرة الفتاوی .

ینه بوجهتله برکیمسه دیکرینه بر استر ویروبده « بونی صاتده ثمننی فلانه اولان بورجم ایچون ویر » دیدیکی حالده مأمور آنی صاتمدن مقدم ، کیسهسندن او بورجی داینه ویرسه متبرع اولور هندیه . بوکا دائر بعض ایضاحات «٧٢٥» ماده شرحنده ذکر ایدلمش ایدی .

شرط ثانی ؛ دیندر . ایمدی دین بولنمسه رجوع ایدهمز . «١٥٠٩» ماده ده اولدیغی کبی .

شرط ثالث ؛ ایفادر . ایفا ایتمدن رجوع ایدهمز . ایفا ،

يعنى اداى دين داينك اقرارى يا يميندن نكولى ياخود بينهٔ عادله ايله ثابت اولور. مجرد آمرك اقرار ومأمورى تصديق أيلمسيله اداء؛ نه مأمور، نه ده داين حقنده ثابت اولماز .

بوجهتله آمر، امرى وجهله مأمورك اداى دين أيلديكنى تصديق ايتديكى حالده داين آلمديغنه يمين ايده‌رك آلاجغنى آمردن آلسه جامعده بيان اولنديغنه كوره مأمور آمره رجوع ايده‌من. زيرا آنفا ذكر ايدلديكى اوزره مأمور آمرك ذمتنده‌كى اشترايه مأمور اولوب مشترا بولنان ذمتنده‌كى مال آمره سالم قاليرايسه اول‌وقت رجوع ايدر. كالمشترى انما يؤمر بتسليم الثمن الى الآمر اذا سلم الامر ما اشترى اما اذا لم يسلم فلا بحر .

امره بقضـاء دينه من ماله فادعاه وكذبه الطالب والموكل ولا بينة فالقول قولهما مع اليمين ويحلف الموكل على نفى العلم وان صدقه الموكل دون الطالب رجع عليه بما ادعاه ويرجع الطالب عليه ايضـا بدينه ذكره القدورى وفى الجامع لارجوع للوكيل على موكله ولو صدقه والاول اشبه كما فى البدايع تكملهٔ ردمحتار.

ايمدى مأمور قضاى دين اوزرينه بينه اقامه ايتدكده بينه‌سى مقبول و آمر دين طالبدن برى ومأمورك آمرينه حق رجوعى ثابت اولور ابن عابدين على البحر . و داين غائب اولسـه دخى مأمورك بو بينه‌سى مديون مواجهه‌سنده قبول اولنور. لان الدائن وان كان غائبا لكنه عنه خصم حاضر فان المدعى على الغائب سبب لما يدعى على الحاضر لانه مالم يقض دينه لايجب عليه شئ وبينهما

اتصال ايضا وهو الامر وبعدالسببية والاتصال يتصب خصما بحر .

فقط مأمورك ايفاى دين ايتديكنى آمر تصديق ايدوبده داين غائب اولنجه آمر ، مبلغ مذكورى مأموره ويرمكه مجبوردر . آمر « جائزكه دائنم حاضر اولديغنده قبضنى انكار ايدوب ينه بندن آلير » ديه مبلغ مذكورى مأموره ويرمكدن امتناع ايدهمز . «٧٤٥» مادهيه باق . لكن داين مؤخرا كلوبده مأموردن قبضنى انكار ايله آمردن آلسه آمر دخى ويرديكنى مأموردن استرداد ايدر بحر و طحطاوى و فتاواى ابن نجيم . مقدما تصديق أيلمسى مانع رجوع اولماز .

مثلا (بركيمسه برشخصه يا) خود (ميرى يه اولان دينى ادا ايتمك اوزره ديكر كمسنهيه امرايدوبده اودخى كندى مالندن ايفا ايتسه صوكره آمره رجوع ايدر .) تعبير ديكرله ويرديكنى آمردن آلير . (آمر كرك رجوعى شرط ايتسون وكرك شرط ايتمسون يعنى كرك صوكره بندن آلمق اوزره) فلان شخصه يا ميرى يه اولان شوقدر غروش (بورجمى وير ياخود سن ويرده صوكره بن سكا ويرهيم ديمك كبى . تعبير ايله مأمورك كنديسنه رجوع ايتمسنى شرط ايتسون وكرك يالكز بورجمى وير ديمش اولسون .) نتهكيم برشخص، بركيمسهنك « فلان كمسنهيه بندن بيك غروش وير » ديه واقع اولان امرينه بناءً آكا ويرسه مأمور آمره رجوع ايدر . زيرا بوامر اوكمسنهنك

اول كيمسه‌دن آلاجغى اولديغنى اشعار ايتمكله مادۀ آنفه موجبنجه مأمور آمره رجوع ايدر صرة الفتاوى .

قاعده : مأمور بالانفاق كنديسنه براى مصرف آمرى طرفندن ويريله‌ن مال يدنده موجود ايكن اومالى امساك ايله كندى مالندن صرف ايتسه عقدى كندى مالنه مضاف قيلمديغى وحين صرفنده آمرينه رجوعى نيت أيلمديكى حالده متبرع اولميوب تقاص واقع اولور .

قاعده‌ده‌كى قيودانك ايضاحى

١ « مأمور بالانفاق » — ديكر كمسنه طرفندن آنك اهلنه يا بناسنه يا قضاء دينه يا تصدقه يا شراء ماله صرف ايچون مأمور اولان كيمسه‌در .

٢ «يدنده موجود ايكن » — اما مأموره ويريلان مال مستهلك ايسه مأمور مصرفنده متبرع اولور . ولوكه او مالك مستهلك اولمسى مأمورك كندى حوائجنه صرف ايتمسندن طولايى بولنه . شويله كه مثلا فلانه اولان بورجنه ويرمك اوزره بركيمسه‌يه اون آلتون ويروبده اوده مذكور اون آلتونى كندى امورينه بالصرف استهلاك ايتدكدن صوكره او مديونه كندى مالندن اون آلتون ويرسه تأديه‌ده متبرع اولوب آمر مأمورينه ويرديكى اون آلتونى تضمين ايتديرر .

٣ « عقدى كندى مالنه مضاف قيلمديغى » — اما مأمور

عقدی کندی مالنه مضاف قیلدیغی حالده مأمور به اشترای مال اولنجه مال مشتری وکیلك اولوب وکیلی، موکلندن آلدیغی مالی آکا ضامن اولور. «١٤٨٦» ماده شرحنه باق تکملهٔ ردمحتار.

حق رجوع ثابت اولان دیکر مسائل :

١ مسئله — برکیمسه دیکرکمسنه‌دن شوقدر غروش جبرا طلب وازعاج ایتمکله اوکمسنه «مبلغ مذکوری اول کیمسه‌یه ویر» دیه بر شخصه امر ایده‌رك اوده برموجب امر ویرسه آمره رجوع ایدر. ولوکه رجوع شرط ایدلمیه صرة الفتاوی. نته‌کیم برجماعت مصادره یعنی قطاع طریق مثللو بعض ظلمه طرفندن آنلردن اموال طلب اولنمغله اول جماعت برکمسنه‌یه «اودنج آلده بومصادره‌یه صرف أیله» دیه امر ایتملریله اوکمسنه دخی برموجب امر استقراض وصرف ایتسه مقرض قرضی اوکمسنه‌دن واوکیمسه دخی جماعت مرقومه‌دن آلیر. بونده شرط رجوع لازم دکلدر انقروی .

٢ مسئله — ورثه‌دن بری یا وصی متوفانك بورجنی کندی مالندن ادا أیلسه ترکه‌یه رجوع ایده بیلیر. یعنی ویردیکی پاره‌یی متوفانك ترکه‌سندن آلیر علی افندی وهامش بهجه .

٣ مسئله — وصی، متوفانك وصیتنی کندی مالندن تنفیذ ایتسه هرحالده ترکهٔ متوفایه رجوع ایدر طحطاوی .

٤ مسئله — مال یتیم غائب وألده غیرموجود اولمسی جهتیله

وصی کندی مالندن یتیمه صرف ایتسه علی قول رجوع ایده بیلیر.
کرك حین انفاقده انفاقی صبی اوزرینه قرض اولارق بعده
مراجعت ایده جکنه اشهاد ایتسون کرك ایتمسون در منتقی
و تکمله ٔ ردمحتار .

ماده ١٥٠٧

(کندی مالندن مسکوکات مغشوشه ایله ایفای دینه
مأمور اولان کیمسه داینه مسکوکات خالصه ویرسه آمردن
مسکوکات مغشوشه آلیر .) ده مذکور خالصیت وصفنده متبرع
اولور . زیرا نفس ادا امر یله خالصیت وصفی بلا امر
اولمغله بلا امر اولان جهت تبرع عد اولنور .

(ومسکوکات خالصه ایله ایفای دینه مأمور اولان کیمسه
مسکوکات مغشوشه ایله ادای دین ایتسه آمردن مسکوکات
مغشوشه آلیر.) زیرا داین مغشوشه یی قبول أیلمسیله خالصیت
حقندن مدیونی ابرا أیلمش اولمغله بو ابرادن مدیون مستفید
اولور .

حتی ذمیری یه اولان دینمه شوقدر غروش مسکوکات خالصه
ویره دیه دیکر کیمسنه یه اول قدر غروش مسکوکات خالصه
ویروبده دینی مسکوکات مغشوشه ایله بالادا مسکوکات خالصه یی
کندی مصرفنه صرفله استهلاك ایتسه اول کیمسه او مقدار
غروش مسکوکات مغشوشه نك مثلنی مأمور بالاعطا مسکوکات
خالصه سنی آندن آلیر علی افندی .

خلاصهٔ کلام ، مؤدی مأمور بهدن اجود ایسه مأمور ، مأمور به ایله رجوع ایدر . بالعکس مؤدی، مأمور بهدن ایسه مؤدی ایله رجوع ایدر .

(اما بر دینك اداسنه مأمور اولان کیمسه داینه کندی مالنی صاتوبده آمرك دیننه تقاص ایتسه دینك مقداری نه ایسه آمردن آنی آلیر.) یوقسه صاتدیغی مالك بدلی وقیمتی مقدار دیندن آز اولمغله مدیون آنی ویریرم دیەمز. زیرا بوصورتده حاصل اولان کار و ضرر عقد بیعه تولی و مباشرت ایدنلره راجع اولوب دیکرلری ضررديده اولمایه‌جغی کبی فائده‌مند دخی اولامازلر .

(و) بناءً علیه (کندی‌مالنی داینه دکرندن زیاده صاتمش اولسه بیله آمر مدیون، اول‌زیاده‌یی دیندن تنزیل‌ایتدیره‌مز.) نته‌کیم دراهم یرینه دنانیر یا دنانیر بدلنه دراهم ویرسه اداسنه مأمور اولدیغی جنسی آلیر ؛ شویله‌که: آمر «فلانه اولان اون بش عدد سیم مجیدیه بورجی مالکدن آکا ویر» دیه بر کیمسه‌یه امر ایدوبده اوده دین مذکوره بدل ، مدیونه رضاسیله ایکی عدد یوزلك آلتون ویرسه اول کیمسه آمرینه اون بش عدد سیم مجیدیه ایله رجـوع ایدر . آمر ایکی آلتونی ویریرم دیەمز بهجه .

اما کفالتده مؤدایه اعتبار اولنماز . اعتبار ، مأموربهه در. یالکز بعض دین اوزرینه صلح مستثنا اولوب بوصورتده کفیل

بدل صلح ایله رجوع ایدر . فرق ٦٥٧ ماده شرحنده بیان اولنمش ایدی .

١٥٠٨ ماده

﴿ بر کیمسه کندیسی ویاخود اهل وعیالی ایچون مصرف ایتمك اوزره آخر کمسنه‌یه امر ایتدکده صوکره مصرفکی بن ویره‌یم دیه رجوعی شرط ایتمسه بیله اول کمسنه ﴾ کندیسی یاخود فوت اولمسی ایسه وارثی ﴿ قدر معروف مصرفی آمردن ﴾ و آمر فوت اولمش ایسه ترکه‌سندن ﴿ آلیر . ﴾ و آمر اول وجهله صرف ایله او کمسنه‌یه امر ایتدیکنی اقرار و فقط مأمورك صرفنی انکار یا بر مقدارك صرفنی اقرار ایله برابر باقیسنك صرفنی انکار ایتدیکی حالده مأمور آمرك امری وجهله صرف ایتدیکنی اثباته مجبوردر . ایده‌مدیکی تقدیرده صرف ایتدیکنی بیلمدیکنه یمینله سوز آمرکدر. «٨٥» ماده‌یه باق . نته‌کیم هم امری همده صرفی انکار ایتدکده ایکیسیده بالبینه اثبات ایدلمك ویا یمین ایله حل مسئله اولنمق لازم کله‌جکی کبی .

مأمور، آمرك امری وجهله صرف ایتدیکنی ادعا ایندکده صرف ایتدیکی جهاتی بیان ومنفرد تفصیل أیلمسی لازم دکلدر صرة الفتاوی . اما آمر اولجه مصرفی یعنی مثلا بیك غروش مأموره ویردکدن صوکره آمر «بش یوزغروشی صرف أیلدك» ومأمور «تماما بیك غروشی صرف أیلدم» دیه

اختلاف أيلدكلرنده سوز مع اليمين مأمور كدر. ٥١٤٦٣٥ و١٧٧٤٥ ماده‌لره باق صرة الفتاوى و فيضيه وهامش بهجه.

(كذلك خانه‌مى ياپدر ديه امر ايدوبده مأمور دخى ياپديردينى صورتده رجوعى شرط ايتمه‌مش اولسه بيله صرف ايتديكى قدر معروف ميلغى آمردن آلير.)

قدر معروف ديتلير صرفياتك مقدارنده طرفين متفق ايسه مأمور اوقدر آلير. آمر نقصان و مأمور زياده ادعا ايله اختلاف ايتدكلرنده بنا اهلى خبره و ارباب وقوفه كشف ايتديريلير. اهلى خبره هانكيسنك قولنده اتفاق ايدرلر ايسه سوز آنكدر. اختلاف ايتدكلرى تقديرده سوز مع اليمين زياده‌يى انكار و بينه زياده‌يى ادعا ايده‌نكدر.

خانه‌مى ياپدير امرينك ايضاحى:

بر كيمسه‌نك ديكرك خانه‌سنى ياپمقده درت صورت واردر:

١ صاحب خانه‌نك امريله صاحب‌خانه ايچون ياپمقدر — شويله‌كه مثلا بر كيمسه زوجه‌سنك خانه‌سنى يا باغ و باغچه كبى ديكر ملكنى زوجه‌سى ايچون تعمير يا بنا ايتديكى تقديرده تعمير وبنايه زوجه‌سنك امرى اولنجه بنا و تعمير زوجه‌نك ملكى اولوب زوج بو ماده موجبنجه مصرفنى زوجه‌دن آلير.

٢ صاحب خانه وعرصه‌نك امريله ياپان كيمسه كنديسى ايچون ياپمسيدر — شويله‌كه زوج كنديسى ايچون زوجه‌سنك

عرصه‌سنده آنك اذنيله خانه ياپدقده بو اذن يا اعاره، يا اجاره اولورکه حکملری « ٥٣١ و ٨٣١ » ماده‌لرده کچدی . واقعا مجمع الانهر صاحبی، کتاب الفرائض قبيلنده «فنی الفرائدينبغی ان تکون العمارة فی هذه الصورة له العرصه لها ولايؤمر بالتفريغ ان طلبته » ديمش ايسه‌ده مجله‌نك مارالذکر ماده‌لرينه مخالف اولمغله شايان عمل اولمسه کرکدر .

٣ بر کيمســه صاحب خانه‌نك امری اولمقسزين خانه‌يی صاحب خانه ايچون ياپمقـدر — بنا وتعمير، صـاحب عرصه و خانه‌نك اولوب ياپان مصرفندن متبرع اولور .

٤ بر کيمسه صاحب عرصه و خانه‌نك امری اولمقسزين خانه‌يی کنديسی ايچون انشا يا تعمير ايتمکدر — شويله‌که مثلا زوج ، زوجه‌ســنك امری اولمقسزين کندی الات و ادوات ولوازميله زوجه‌سنك عرصه‌ســنده نفسی ايچون بنا ياپســه بنا زوجکدر ؛ و زوج ، زوجه‌ســنك عرصه‌سنی غصب ايتمش ديمك اولمسيله زوجه‌نك طلبيله زوج عرصه‌يی تفريغه‌مجبوردر. « ٩٠٦ » ماده‌يه و شرحنه باق . لان الآلة التی بنی بها ملکه فلا يخرج عن ملکه بالبناء من غير رضاه فيبقی علی‌ملکه ويکون غاصبا للعرصة وشاغلا ملك غيره بملکه فيؤمر بالتفريغ ان‌طلبت زوجته ذلك کما فی‌التبيين مجمـع الانهر . اکر زوج و زوجـه بنا و تعميره امر اولوب اولمديغنده اختلاف ايدوبده طرفينك بينه‌لری اولسه سوز مع اليمين امری انکار ايده‌نکدر . زوج

«نفسم ايچون بنا و تعمير أيلدم» و زوجه «بنم ايچون بنا و تعمير أيلدك» ديه اختلاف ايتسه‌لر سوز زوجكدر ردمحتار انقروی .

مستأجره تعمير مأجوره اذن ويرمكك ايضاحی :

خانه صاحبی مستأجره «خانه‌يی بنا وتعمير واجرته محسوب ايت» ديه امر ايتدكدن صوكره مستأجر «تعمير وبنا ايتديردم» ديه ادعا و آجر انكار ايتسه سوز آجركدر ومستأجر اقامهٔ بينه ايتمدكجه ادعاسی قبول ايدلمز . نته‌كيم هر مديون و غاصبكه بعدالاذن دفعی ادعا ايده آنجق بينه ايله بری اولور. اما دفعه مأذون امين دفعی ادعا ايتدكده سوزی قبول اولنور بحر .

آجر بنا و تعميری اقرار ايدوبده فقط مقدار مصرفده اختلاف ايتسه‌لر بنا اهل خبره‌يه كشف ايتديريلير . هانكيسنك قولنده اهل خبره اتفاق ايدر ايسه سوز آنكدر . اما اهل خبره اختلاف يعنی بعضيسی تعميرات مستأجرك ادعا أيلديكی و بعضيسی دخی آجرك ادعا ايتديكی مصرف ايله ياپيلير ديرلر ايسه سوز مع اليمين زياده‌يی انكار وشاهد زياده‌يی ادعا ايده‌نكدره علی افندی .

بلا امر صرفياتك تبرع اولديغنه متفرع ديكر مسائل :

١ مسئله — بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك دوكوننه امری اولمقسزين صرف ايتسه متبرع اولوب اوكمسنه‌دن بر شی طلب

ایده‌من هامش بهجه .

٢ مسئله — بر کیمسه بلا امر دیکر کمسنه‌نك بارکیرینی انفاق ایتسه متبرع اولور هامش بهجه .

مثلا مستأجر ، مأجور حیوانه بلا امرالموجر آنك نفقه‌سی یولنده مصرف ایدر ایسه تبرعدر . صوکره صاحبندن اقچه‌سنی آلامز . « ٥٦١ » ماده‌یه باق .

٣ مسئله — راهن و مرتهندن بریسی دیکرینه عائد اولان مصرفی خودبخود ایفا ایتسه تبرعدر . صوکره مطالبه ایده‌من . « ٧٢٥ » ماده‌یه باق .

٤ مسئله — مستودع حاکمك امری اولمقسزین نزدنده ودیعه اولان حیوانانه مودع غائب اولدیغی بر زمانده انفاق و مصرف ایدرسه تبرعدر . صوکره مودعدن آلاماز . «٧٨٦» ماده‌یه باق .

ماده ١٥٠٩

(بر کیمسه فلانه) شوقدر (اودنج اقچه یاخود بخشیش ویاخود صدقه) ویا فلان کمسنه‌نك بکا ویرمش اولدیغی هبه‌سنه عوض (ویر صوکره بن سکا ویره‌یم دیه آخر کمسنه‌یه امر ایدوبده او دخی ویرسه صوکره آمره رجوع ایدر .) صرة الفتاوی . بو هبه آمر طرفندن واقع اولوب بناءً علیه آمر هبه‌سندن رجوع ایده‌بیلیر . یوقسه مأمور رجوع ایده‌من خانیه .

بو صورتده بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه «فلان شخصه هر كون اونر غروش ويرصوكره بن سكا ضامن اولورم» ديمكله او كمسنه دخي او شخصه اونر غروش ويروب بر چوق مبلغ تراكم ايتسه اول كيمسه ضامن اولور . او كيمسه «بوقدر چوق مبلغي وير ديه امر ايتمك مرادم دكل ايدي» ديمسنه التفات اولنماز هنديه في الكفالة في الفصل الاول من الباب الثاني .

نته‌كيم بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه «شو خدمتكاريمه كندي كيمك ايچون درت ذراع چوقه وير بعده قيمتني سكا ويره‌يم» ديمكله او كمسنه دخي ويرسه چوقه‌نك قيمتني اول كيمسه‌دن آلير . بوقسه خدمتكاردن آلاماز علي افندي قبيل فيما يصح من الكفالة و مالا يصح .

(اما صوكره بن سكا ويره‌يم ياخود صوكره بندن آل) ويا بن آني سكا ضامنم يا كفيلم ويا او مبلغ بنم اوزريمه اولسون (ديمك كبي بر سوز ايله رجوعي شرط ايتمكسزين يالكز ويرديكي صورتده مأمور آكا رجوع ايده‌مز .) و بخشيش و هبه آمر طرفندن واقع اولور. بناءً عليه آمر هبه‌دن رجوع ايده‌بيلير . مأمور رجوع ايده‌مز صرة الفتاوي و انقروي و فيضيه .

(شوقدر واركه مأمور) زوجه يا ابن يا اجير اولمق كبي (اكر آمرك) ويا آمر مأمورك (عيالنده بولنمق ياخود شريكي) ياخود صراف يا خليطي (اولمق كبي بر وجهله بو مثللو

خصوصلرده آمره رجوعی عرف وعادت ایسه رجوعی شرط ایتمه‌مش اولدیغی صورتده دخی رجوع ایلر. «٣٦٠» ماده‌یه باق. »

بونده خلیطدن مقصود آمر ایله کندیسی یعنی مأمور آره‌سنده اخذ و اعطا و اقراض و استقراض و ایداع ایلمك وهرنه‌وقت برینك رسولی وکیلی دیکرینه کیتسه او وکیله پارسوله بیع و اقراض ایتمك بینلرنده معتاد بولنمش اولان کیمسه‌در صرة‌الفتاوی وفیضیه .

نته‌کیم برکیمسه دیکر کمسنه‌یه « فلان شخصك فلان آدمه اولان بورجنی سن ادا ایله بن ضامنم » دیمکله او کمسنه ادا ایلدیکنده آمره رجوع ایدر. اما بن ضامنم دیمك کبی بر وجهله رجوعی شرط ایتمسه رجوع ایده‌من .

کذا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه « فلان شخصك فلان آدمه اولان بورجنه کفیل اول» دیمکله اوده کفیل اولسه او کمسنه اول کیمسه‌یه رجوع ایده‌من صرة‌الفتاوی .

﴿ ماده ١٥١٠ ﴾

« بر کمسنه‌نك امری آنجق کندی ملکی حقنده جاری اولور . » اما غیرك ملکی حقنده جاری اولماز؛ باطلدر. «٩٥٥» ماده‌یه وشرحنه باق .

بناءعلیه برکیمسه کندی مالنه بالاشاره شو مالی دکزه آت دیوبده مأمور دخی آتسه صوکره آمر نادم اولوب آتانه تضمین ایتدیره‌من .

اما (مثلا بر كيمسه شو مالى دكزه آت ديوبده مأمور دخى آنى باشقه‌سنك مالى اولديغنى بيله‌رك آلسه صاحبى) «٩١٢» ماده‌يه مبنى (او مالى آتانه تضمين ايتديرر. مجبر) تعبيرديكرله اكراه معتبر ايله مكره (اولمادقجه آمره برشى لازم كلمز.) نته‌كيم داين مديوننه بنم سنده‌كى آلاجغمى كيمه ايسترايسه‌ك آكا وير يا دكزه آت ديه امر ايدوبده مديون دخى بو امره بناءً دينى برينه ويرسه يا دكزه آلسه بو امر صحيح اولمايوب مديون، ديندن برى اولماز. زيرا مديونك صويه آتديغى پاره‌يى داين هنوز قبض ايتمه‌مش اولمغله داينك ملكى اولماز. شو جهتله امرى معتبر دكلدر بهجه.

فقط مأمور باشقه‌سنك مالى اولديغنى بيلميوبده آمرك مالى و بناءعليه امرينك صحيح اولديغنى ظن ايتمكله دكزه آتمش اولسه مال صاحبى ينه آتانه تضمين ايتديروب فقط آتان دخى آلدادلمش اوله‌جغى جهتله آمره رجوع ايدر.

«مجبر اولمدقجه» دنيلمسيله اشارت اولنيوركه مجبر اولور ايسه «١٠٠٧» ماده‌ده بيان اولندبغى وجهله ضمان آنجق مجبره لازم كلير. مكره بونده آلت كيبدر ردمحتار.

١٥١١ ماده

(بر كيمسه «بنم شوقدر غروش دينمى سن كندى مالكدن ادا أيله» ديه آخر كمسنه‌يه امر ايدوبده) كرك صوكره بن سكا ويره‌يم كبى رجوعى شرط ايتسون كرك ايتمسون (اودخى وعد

ایشدکدن صوکره ادادن امتناع ایتسه مجرد وعد ایتمش اولمسیله اول کمسنه ادای دینه جبر اولنماز.) چونکه «٨٤٠» ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره صور تعلیق اکتسا ایتمیه‌ن وعد مجرد لازم اولماز بهجه وتکمله‌ٔ ردمحتار.

ماده ١٥١٢

(آمرك مأمورده آلاجغی یاخود امانت آقچه‌سی اولوبده آندن) آمرك بر کمسنه‌یه اولان (دینی ادا ایتمك اوزره امر ایلسه مأمور ادای دینه جبر اولنور.) آمر کرك غائب وکرك حاضر اولسون تنقیح. مأمورك قبولی بونده شرط دکلدر. زیرا مأمور، بونده آمرك وکیلی دکلدرکه وکالتده بعدالایجاب قبول لازمدر دنیله‌بیلسین چونکه مأمورده آمرك آلاجغی وار ایسه مأمور، آنی آمره ویرمکه مجبور اولدیغی کبی آمرك داین آمر طرفندن وکیل بالقبض اولاجغندن داین مرقومه‌دخی وکیل بالقبض اولمق اعتباریله اعطایه جبر اولنور. نته‌کیم مأمورده آمرك امانت اقچه‌سی وار ایسه اول آقچه‌یی «٧٩٤» ماده موجبنجه مأمورك آمره رد ایتمسی لازم کله‌جکی کبی آمرك داینی که وکیل بقبض الودیعه‌در آکا دخی رده مجبوردر.

لکن مجله‌نك «٦٨٠» ماده‌سیله مواد تالیه‌سنده ذکر اولندیغی اوزره حواله‌ده — ولوکه مقیده‌بالدین یا بالعین الامانه اولسون — محال علیهك قبولی شرط ایکن بونده شرط اولمیور.

فرق شودرکه حواله‌ده محال علیه مدیون اولاجغندن حواله‌یی قبول ایله التزام دین اولمدقجه لزوم‌دین اولاماز ایکن بو ماده‌ده مأمور مدیون اولمیور. مع‌ذلك ایکیسنکده ادای دینه مجبوریتی ملابسه‌سیله نتیجه و حکم اعتباریله مساویدر. بناءعلیه مدیون اولوبده ویرمکه مجبور اولمق ایله مدیون اولمدن ویرمکه مجبور اولمق آره‌سنده ماده بر فرق وارمیدر؟ رجل اکری جمالا الی بلغ وحمله حمولات علی الجمال وامر الجمال بتسلیم الحمولات الی وکیله ببلخ و یقبض الکراء منه فجاء الجمـال بالحمولات الی الوکیل ببلخ فقبل الوکیل الحمولات وادی بعض الکراء وامتنع عن اداء الباقی قال ان کان لصاحب الحمولات دین علی الوکیل وهو یقر بالدین و الامر یجبر علی دفع الباقی من الکراء و ان انکر الامر یحلف بالله ما یعلم ان صـاحب الحمولات امره بالقبض وان لم یکن له دین علی الوکیل لایجبر تکمله‌ٔ ردمحتار.

سؤال — وکیل بقبض الدینك خصومته حقی اولمـدیغی «١٥٢٠» ماده‌ده مصرح ایکن بونده‌کی «جبر اولنور. تحلیف ایدیلیر.» عباره‌لر حاکم جبر وتحلیف ایدر معناسنده ایسه‌اوماده‌یه مخالفت اولمازمی؟

(اما آمر فلان مالمی صـاتده) فلان کمسـنه‌یه اولان (دیشـمی ادا ایت دیدیکی صورتده) مأمور، وکیل بالبیع اولاجغنـدن وکالتی قبول ایتمینجـه بر شی لازم کلمیه‌جکی کبی

قبول ایتدکده ﴿ مأمور اکر وکیل متبرع ایسه ﴾ بیعه ﴿ جبر اولنماز . ﴾ چونکه متبرع اوزرینه اجبار یوقدر . فقط مأمور او مالی صاتوبده پاره‌سنی قبض ایتمش ایسه داینـك آلاجغنی او پاره‌دن ایفـایه جبر اولنور . بو مسئله بو ماده‌نك برنجی فقره‌سی فروعاتندن اولور .

﴿ و اکر وکیل بالاجاره ایسـه اول مالی بیع ایله آمرك دینی ادا أیلمك اوزره جبر اولنور . ﴾ زیرا وکیـل بالاجرة اجیر اولوب اجاره ایسه عقد لازم اولمغله اجیرك ایفای عملدن امتناعی اوزرینه اجبار اولنور بهجه و فیضیه و صرةالفتـاوی وردمحتار بزیادة .

لکن شو ایضاحاتدن آکلاشلدیکه وکیله حق جبر مدیون موکله عائد اولوب داینه دکلدر . بناءعلیه داین بو وکیله مالی صاتده بدلندن آلاجغنی ویر دیه‌مه‌مك لازم‌کلیر .

﴿ ماده ١٥١٣ ﴾

﴿ بر کیمسه فلان داینمه ویر دیه آخر کمسـنه‌یه بر مقدار آقچه ویردیکی صورتده آمرك باشقه داینلری آندن ﴾ قسمت غرما طریقیله ﴿حصـه آلمغه صلاحیتلری اولمیوب مأمور اول اقچه‌یی آنجق آمرك امر ایتدیکی داینه‌ویرر .﴾ چونکه برمدیون حال صحتنده ومرض موت‌ایله غیرمریض ایکن بعض داینلرینی ترجیح ایده‌بیله‌جکی کبی آمر دیلرسه آنی مأموردن استرداد ایده‌بیلیر . اکر امر ایتدیکی شخصه ویرمه‌مش ایسـه . یعنی

بر كيمسه فلان داينه ويرديه آخر كمسنه‌يه بر مقدار آقچه ويردكدن صوكره او كمسنه هنوز داينه ويرمدن مديون ، يعنى اول كيمسه او پاره‌يى او كمسنه‌دن استرداد ايده‌بيلير . زيرا او كمسنه مديونك وكيلى اولمغله عزل أيليه‌بيلير جامع الفصولين فى ٣٤ فصلا.

ماده ١٥١٤

(بر كيمسه) فلان داينه اولان (بورجنى تأديه ايتمك اوزره باشقه‌سنه برمقدار آقچه ويروبده مأمور هنوز اول مبلغى داينه اعطا يا ارسال وايصال ايتمدن آمرك فوت اولديغى معلوم اولسه اول آقچه آمرك تركه‌سنه رجعت ايدر.) و مأمور آرتق اول مبلغى داينه اعطا ايده‌مز. ايدر ايسه ضامن اولور . چونكه « ١٥٢٧ » ماده وجهله موكلك وفاتيله وكيلى منعزل اولور . بو كبى امانتك بعدوفات الموكل كيمه ويرلمسى لازم كله‌جكى «٨٠٢» ماده ايله شرحنده ايضاح ايدلمشيدى .

(ودائنك) استيفاى دين ايچون (تركه‌يه مراجعتى لازم كلير.) يوقسه داين، مأموردن او پاره‌يى آلاماز بهجه .

ماده ١٥١٥

(بركيمسه داينه ويرمك اوزره آخر كمسنه‌يه بر مقدار آقچه ويروب آنجق داينده‌كى سنديمه ظهريه ايتمدكجه وياخود) آقچه تسليم اولنديغنى مبين (علم وخبر آلمدقجه) وياخود فلان كيمسه حاضر يا شاهدلر موجود بولنمدقجه (آقچه‌يى تسليم ايتمه

دیه نهی ایتمش ایکن مأمور ظهریه ایتدیرمکسزین وعلم‌وخبر آلمقسزین) ویا اول کیمسه حاضر ویاشاهدلر موجود بولنمقسزین (آقچه‌یی داینه ویروب بعده داین آنی انکار ایتسه و) داینك (قبضی اثبات اولنه‌میوبده) داین مقبوضی اولمدیغنه یمین دخی ایتمکله (تکرار اول پاره‌یی آمردن آلسه آمر آنی مأموره تضمین ایتدیرر.) «١٤٥٦» ماده‌یه وشرحنه باقی. فقط مأمور اول کیمسه یا شهود حاضر ایکن ویرمش ایدم دیدیکی حالده داین قبضنی انکار ایتدکده وکیلی یعنی مأمور، شهود محضرنده ویردیکنه تحلیف اولنور. یمین ایدر ایسه ضمان لازم کلمز تکملهٔ ردمحتار. مأمورك «علم وخبر آلدم فقط یدمده ضایع اولدی» دیمسنك فائده‌سی یوقدر صرة الفتاوی. ماالفرق بین المسئلتین فلیحرر ؟

مجله تقییدی خلافندن نهی‌ایله برابر کتیردی. زیرامدیون آقچه‌یی تسلیم ایتده سندیمه ظهریه ایت ویا علم‌وخبر آل دیه امر ایتسه‌ده فقط ظهریه ایتدیرمدکجه ویرمه دیه نهی ایتمسه ومأمور ظهریه ایتدیرمدن ویاعلم‌وخبر آلمدن ویرسه یاعلم‌وخبر آلدم فقط یدمده ضایع اولدی‌دیسه ضمان لازم کلمز. «١٤٥٦» ماده شرحنه باق تنقیح وصرة‌الفتاوی وبهجه.

﴿ فصل خامس ﴾

﴿ خصومته يعنى مرافعه‌يه وكالت حقنده‌در. ﴾

خصومت، لغةً جدل و منازعه‌دن عبارت ايسه‌ده شرعا خصمنه اقرار يا انكارايله جواب ويرمكدن عبارتدر. « ٦١ » ماده شرحنه باق.

وكالت بالخصومه‌نك حكمى:

حق مدعابه، موكلى اوزرينه ثابت اولدقده وكيل اوزرينه لازم كلمز. وبوندن طولايى وكيل حبس ايديله‌مز. ولوكه وكيل عام اولا. زيرا وكالت بالخصومه وكيلك اداى حقه و ضمانه مجبوريتنى مستلزم دكلدر بحر بتغيير.

﴿ ماده ١٥١٦ ﴾

﴿ مدعى و مدعى عليهدن هر برى ديلديكنى ﴾ حقوقده ﴿ خصومته توكيل ايده‌بيلير. ﴾ يعنى توكيل ايتمسى جائز اولور درو. موكل، كرك مريض يا مدت سفر بعيد يا مخدره قادين اولمسى كبى محكمه‌يه حضورده عذر و بناءً عليه آخرى توكيلده مجبوريت موجود اولسون كرك اولماسون تد.

« هر برى ديلديكنى » دنيلمسيله مسائل آتيه‌يه اشارت اولنيور، شويله‌كه:

اولا — مسلم غير مسلمى وغير مسلم مسلمى وتبعه‌دن برى تبعهٔ اجنبيه‌دن ديكرينى توكيل ايده‌بيلير.

ثانياً — بر کیمسه صبی ممیزی وکیل ایتسه جائز اولدیغی کبی قاضی‌یی وکیل ایتسه‌دخی جائز اولور. وبو وجهله قاضی‌یی وکیل ایتدکدن صوکره قاضیٔ‌مومی‌الیه انفصال ایتسه خصومته وکالتی باقی قالیر بحر.

ثالثاً — هم مدعی وهم‌ده مدعی‌علیه وکیل تعیین ایده‌بیلوب بو ایکی وکیل محاکمه اولورلر تنقیح. زیرا هرکس وجوه خصومات ومرافعانه مهتدی اولامیه‌جغی جهتله باشقه‌سنی توکیله محتاج اولور. «۳۲۰» ماده‌یه باق.

«حقوقده» دنیلدی. جمیع حقوقده وکیل تعیین ایده‌بیله‌جکی کبی بعض حقوقده دخی وکیل ایده‌بیلیر بحر.

خصومته لزوم توکیلده اختلاف فقها:

هرکس دیلدیکنی خصومته توکیل ایده‌بیله‌جکنه «ولا اختلاف فی الجوازه» شبهه و اختلاف یوق ایسه‌ده بدون رضی الخصم — خصم لفظی طالب‌ده مطلوب‌ده شاملدر. — لزوم توکیلده اختلاف اولنمشدر تکملهٔ ردمحتار.

عندالامام موکلده مرض و سفر کبی عذر اولمدقجه بدون رضی‌الخصم وکالت بالخصومه لازم اولمایوب خصم رد ایتدکده وکالت مردود اولور. زیرا مدعی‌یه جواب ویرمکه خصم مجبور وشو مجبوریته بناء محکمه‌یه آنك احضاری لازم وناس خصومتده متفاوت اولمغله خصمك رضاسی اولمدن لزوم وکالته قائل اولمق

آنك ضررینی موجب اولور بحر. ضرر ایسه ممنوعدر. «١٩٥» ماده‌یه باق. فرب مبطل یحسن التعبیر ویصور الباطل حقا ورب محق لایحسن التعبیر لحصول حقه فتتوجه الخصومة علیه تکملة ردمحتار.

وعندالامامین خصم راضی اولمسه بیله خصومته وکالت لازم وبناءعلیه رد خصم ایله غیر مردود اولور. زیرا موکل کندی خالص حقنده «لانه وکله اما بالجواب او بالخصومة وکلاهما حق الموکل» تصرف ایتمکده اولمغله غیرك رضاسنه توقف أیلمز. نقاضی دیونه توکیلی کبی بحر وتکملة ردمحتار.

وعندالمشایخ المتأخرین، قبول وعدم قبول وکالت رأی حاکمه مفوض اولوب حاکم، خصمك قبول توکیلده تعلق اولدیغنه عالم بولنور ایسه وکالتی قبول ایدر. اما موکل، خصومته دیکرینی توکیل ایله خصمنه اضرار ایتمك ایستدیکنه عالم بولنور ایسه بلارضی الخصم وکالتی قبول أیلمز.

ایمدی (دیکرینك رضاسی شرط دکلدر.) دنیلمسیله امامین مذهبی اختیار ایدلدیکی آکلاشیلیرکه ائمهٔ ثلاثه دخی بوکا قائل اولدقلری کبی فقیه ابوالليث دخی فتوی بونك اوزرینه ایدیکنی بیان أیلمشدر.

خصومته وکالت ایکی درلو اولور:

١ تسجیلدر — بودخی یادعوانك عرض اولندیغی محکمه‌ده

وياخود ديكر محكمه‌ده بالتسجيل صورت تسجيلی مبين اعطا اولنان حجت شرعيه فتواخانه‌دن مصدق اولارق دعوانك عرض ايلديكی محكمه‌يه ابراز ايله اولور .

خصومته توكيلك تسجيل صورتی بروجه آتی ايضاح اولنور؛ شويله‌كه: موكل نصب ايده‌جكی وكيل ايله برلكده حضور حاكمه واروبده فلان شخص ايله مرافعه‌يه بوكيمسه‌يی توكيل ايتدم ديدكده اوشخص دخی حاضر وحضورحاكمده موجود بولنور ايسه حاكم موكلك اسم و نسبنی بيلمسه دخی وكالتی قبول وتسجيل أيلر. اما اوشخص غائب اولنجه حاكم، موكلك اسم ونسبنی بيلير ايسه ينه توكيلی قبول ايدر . و اكر بيلمز ايسه اسم ونسبنی اثبات ايچون موكلدن ايكی شاهد ايستر. بو ايكی شاهد ايله اثبات ايدرسه وكالتی قبول أيلر. والا ايتمز. زيرا جائزدركه موكل صنيعه ايده‌رك غيرك اسم ونسبنی طاقنوب غيرك مالنی آلمق ايستمش اولا مايخالفه فی‌البحر .

۲ اثبات وكالتدر — شويله‌كه وكيل، موكلك عين يا دين كبی بر مطلوبی بولنان كمسنه مواجهه‌سنده بن فلان شخص طرفندن بوكمسنه‌ده‌كی آلاجغنی يا وديعه يا مغصوب كبی برعين طلب ودعوايه وكيلم ديه دعوی ايدر . واوكمسنه وكالتی كرك اقرار كرك انكار ايتسون وكالة اقامهٔ بنيه ايده‌بيلير طحطاوی وانقروی . و وكيل موكلك مثلا درسعادتده هر حقنی طلب و قبضه و آنده خصومته كنديسنی توكيل أيلديكنی موكلك

مطلوبی بولنان بر کمسنه مواجهه‌سنده اثبات ایتدیکده وکالت ایله حکم اولنه‌رق بوندن صوکره وکیل موکلک دیکر بر شخصده‌کی حقنی طلب ایده‌جك اولدقده تکرار اقامهٔ بینه ایتمکه مجبور دکلدر. اما بروجه بالا خصم حاضر اولمدقجه وکالته بینه قبول اولنه‌ماز طحطاوی و بحر .

الوکیل بقبض الدین اذا احضر خصما فاقر بالتوکیل وانکر الدین لاتثبت الوکالة حتی لواراد الوکیل اقامة البینة علی الدین لا تقبل و اذا ادعی ان فلانا وکله بطلب کل حق له بالکوفة وبقبضه والخصومة فیه وجاء بالبینة علی الوکالة والموکل غائب ولم یحضر الوکیل احدا للموکل قبله حق فان القاضی لایسمع من شهوده حتی یحضر خصما جاحدا ذلك او مقرا به فحینئذ یسمع ویقرر الوکالة فان احضر بعدذلك غریما یدعی علیه حقا للموکل لم یحتج الی اعادة البینة تکملهٔ ردمحتار . اما خصمك تصدیقی ایله خصومته وکالت ثابت اولاماز . شویله‌که برکیمسه دیکر کمسنه ایله حضور حاکمه واروبده بوکمسنه غائب فلانك خصومته وکیلیدر. دیه‌رك آنکده تصدیق ایتمسی اوزرینه بو وکیل مواجهه‌سنده غائب مرقومدن آلاجغنی ادعا ایتدکده صحیح اولماز. حتی مدعی آلاجغنی اقامهٔ بینه ایله اثبات ایده‌جك اولسه قبول ایدلمز واقعات المفتین وفیضیه .

وکیل ادعای وکالنده بولنمدیغی حالده اثبات وکالت :

برکیمسه‌نك دیکر کمسنه طرفندن وکیل اولدیغنه ایکی

شخص شهادت ایتدکده اول کیمسه کندیسی وکیلی اولدیغنی انکار ایتدیکی صورتده وکیلی مذکور مدعینك وکیلی ایسه بو شهادت قبول ایدلمیوب بونکله اول کیمسه‌نك وکالتی ثابت اولماز. واکر مدعی‌علیهك وکیلی ایسه باقارز: شاهدلر اکر «فلان کمسنه بوکیمسه‌یی بوذات ایله خصومته توکیلی و بوده وکالتی قبول ایلدی» دیه شهادت ایدرلر ایسه قبول اولنوب اول کیمسه ایفای وکالته مجبور اولور. و اکر اول کیمسه‌نك وکالتی قبول ایلدیکنه شهادت ایتمسه‌لر ایفای وکالته جبر اولنه‌ماز انقروی.

وکیل بالخصوصه، وکالته اقامهٔ بینه ایتمدن ماله اقامهٔ بینه ایده‌جك اولسه قبول اولنماز. فقط هم ماله همده وکالته یعنی ایکیسنه بردن اقامهٔ بینه ایتسه عندالامامین قبول اولنوب هم مال یعنی مدعابه همده وکالت ثابت واولا وکالت ثانیاً مال ایله حکم ایدلمك لازم اولور. اما عندالامام بوبینه ایله آنجق وکالت ایله حکم اولنه‌بیلوب صوکره دین ایچون تکرار اقامهٔ بینه ایدلمك لازم کلیر. یوقسه برنجی بینه ایله هم وکالت همده دین ایله حکم اولنه‌ماز طحطاوی وعلی افندی وبحر.

وکذا وصی اقرالمدیون بوصایته وانکرالدین فاثبت الوصی وصایته ببینة تقبل ابن عابدین علی البحر.

خصومته وکالتك تعمیم ویا تخصیصی:

خصومته وکالت، موکلك تعمیمی ایله تعمم ایده‌جکی کبی

تخصیصی ایله دخی تخصص ایدر. شویله که برکیمسه لهنه اولان مرافعه‌یه دیکرینی توکیل ایدوب «علیهمه اولان مرافعه‌یه وکیلم دکلسك» دیسه صحیح اولوب بووکیل موکلنك حقنی ادعا ومدعاسنه اقامهٔ بینه ایده‌بیلیر ایسه‌ده مدعی علیه دفع دعوی ایده‌جك اولدقده بودفعی وکیل مرقوم مواجهه‌سنده استماع اولنه‌ماز رد محتار و ولوالجیه. بل یحکم علی المدعی علیه بالمال و یتبع الدائن بدفعه تنویر وغرر وتکملهٔ ردمحتار. نته‌کیم موکل، فلان بلده اهالیسنده یا کافهٔ ناسده اولان هر بر حقمده خصومت و دعوایه سنی توکیل أیلدم دیدیکنده وکیل وقت توکیلدن اول موجود ووقت توکیلدن صوکره حادث اولان موکلك اوبلده اهالیسنده‌کی هر بر حقنی طلب و دعوی ایده‌بیلیر. بونده مخاصم و مخاصم‌به ومخاصم فیهك تعیینی شرط دکلدر. تنقیح وهندیه وبحر.

اما موکل فلان کیمسه‌ده اولان هر بر حقمده خصومت و دعوایه سنی وکیل ایتدم دیه بر کمسنه‌یی توکیل ایتدکده او کمسنه وقت توکیلده موجود اولان موکلك اول کیمسه‌ده‌کی هر بر حقنی طلب و دعوی ایده‌بیلوب وقت توکیلدن صوکره حادث اولان موکلك اول کیمسه‌ده‌کی حقنی دعوی ایده‌مز هندیه.

موکل، کندیسی ایچون حادث اولمش واولاجق هرحقك قبضنه و بونلرده خصومته دیکر کمسنه‌یی توکیل ایتدکده بونده دین و ودیعه و عاریت و موکلك مالك اولدیغی هر حق داخل اولور بحر مع زیادة.

توكيل بالخصومه‌نك شروطى :

۱ — بركيمسه ديكر كمسنه‌يى خصومته توكيل ايده‌جك اولدقده كيمك ايله خصومته توكيل ايتديكنى بيان و يا تعميم أيلمسى لازمدر .

بو جهتله بركيمسه فلانى خصومته توكيل ايتدم ديوبده هانكى خصومت ايدوكنى بيان أيلمسه وكالت صحيح اولماز ولوالجيه وبحر وهنديه . زيرا خصومت اجناس مختلفه‌ده واقع اولور . تعميم صورتيله توكيله مثال آنفا كچدى .

۲ — خصومته توكيلده مدعا بهك بيانى شرطدر . بو جهتله بركيمسه بن غائب فلان طرفندن بو كمسنه ايله دعوايه وكيلم ديه ادعا ايده‌جك اولسه قبول اولنميوب نه كبى شيئ دعوايه وكيل اولديغى يعنى مدعابه نه ايدوكنك تصريحى لازمدر .

اما مدعابهى تعميم ايدرسه مثلا هر بر حقنى طلب ودعوايه وكيل ايدرسه صحيح اولوب آنفا ذكر اولنديغى اوزره مخاصم به ومخاصم فيهك تعيينى لازم دكلدر . انقروى .

فرع — وكيل بالخصومه، مدعى عليهدن موكلك شوقدر غروش آلاجنى اولديغنى ادعا ايتمسى اوزرينه مدعى عليه مبلغ مذكورى موكله ايفا أيلمش اولديغنى مدافعة درميان ايتديكى حالده اثبات ايده‌مه‌مكله محكوم اولوب مبلغ مذكورى حسب الوكاله

وكيل قبض ايتدكدن صوكره يدنده تلف اولسه‌ده بعده مديون اولجه تأديه ايتديكنى اثبات أيلسه محكوم عليه موكله مراجعت ايدر. يوقسه وكيله «سكا ويرمش ايدم» ديه آندن طلب ايده‌من. مجمع الانهر.

﴿ ١٥١٧ ماده ﴾

وكيل بالخصومه، خصوصات آتيه‌يه مقتدر دكلدر؛ شويله كه:

اولا — حضور حاكمك غيريسنده اقرار ايده‌من. يعنى على الاطلاق مرافعه و ﴿ خصومته وكيل اولان كيمسه‌نك ﴾ كرك مدعينك كرك مدعى عليهك وكيلى اولسون ﴿موكلى عليهنه﴾ حدود و قصاصك غيريسنى ﴿ اقرارى اكر حضور حاكمده ايسه ﴾ استحسانا ﴿ معتبر اولور . ﴾ وجه استحسان شودركه موكل اقراره مقتدر اولديغى كبى خصومته وكالت خصمه جواب ويرمك معناسنه واقرار دخى جواب اولمغله وكيل دخى اقراره مقتدر اولور . و وجه التخصيص بمجلس القاضى انه انما وكله بالخصومة وحقيقتها لاتكون الا عندالقاضى فلم يكن وكيلا فى غيره لان غيرمجلس القاضى ليس محلا للخصومة التى هووكيل فيها تكمله‌ٔ ردمحتار . لكن قياس اولان اقرار مذكورك عدم اعتباريدركه امام زفر وشافعى دخى بوكا قائل اولمشلردر. زيرا خصومت منازعه اولوب اقرار ايسه مسالمه و آنك ضديدر. برشى ايسه ضدينه تناول ايتمز.

مثلا مدعینك وکیلی حضـور حاکمده مدعا بهی استیفـا ایتدیکنی ویا مدعی علیهك وکیلی مدعا بهك ثبوتنی اقرار ایتسه صحیح اولور .

استثنا — وکیل بالخصومه‌نك موکلی علیهنه حد وقصاصی اقرار ایتمسی صحیح اولماز للشبهة تکمله‌ٔ ردمحتار .

« خصومته وکیلی » دنیلدی ، زیرا خصومتك غیریسنه مثلا صلحه یا قبضـه وکیلی اولانك اقراری صحیح دکلدر . سواء بمجلس القاضی او غیره تکمله . مکرکه «۱٤٥٦» ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره وکالت عامه ایله وکیل اولا ردمحتـار ومجمع الانهر .

بونده‌کی « اقرار » تعبیری انکاردن احتراز ایچون دکلدر . چونکه وکیل بالخصومه انکار ایتسه بطریق الاولی صحیح اولور مجمع الانهر .

شرحاً « علی الاطلاق » دنیلدی ، زیرا اقرار استثنا ایدلسه مادهٔ آتیه حکمنجه صحیح اولماز .

اکر (حضور حاکمده دکل ایسـه معتبر اولماز .) زیرا اقرارك معتبر اولمسی خصمه جواب اولمسندن طولایی اولوب جواب ایسـه آنجق مجلس حاکمده اولور . مجلس حاکمـك غیریسنده جواب مجادله و مجـاذبه‌دن عبـارتدر . بوکا ایسـه

وكيلك وكالتی یوقدر مجمع الانهر . بناءعليه ايكی شاهد ايله وكيلك حضور حاكمك غيريده كی اقراری اثبات اولنه جق اولسه قبول اولنماز . وصحح ابو يوسف اقراره مطلقا و ابطله زفر مطلقا تكمله . ﴿ و ﴾ فقط حضور حاكمك غيريده وقوع بولان اقرارك اقرار يا بينه ايله تحقق حالنده ﴿كنديسی﴾ يعنی وكيلی ﴿ وكالتدن منعزل اولور . ﴾ زيرا اقرار مذكور ايله وكيل دعواسنده مبطل اولديغنی تعبير آخرله كنديسنك موكلی نامنه خصومته حقی اولماديغنی اعتراف ايتمش اولاجغی جهتله نفسی حقنده موآخذه اولنور . «١٦٤٨» ماده يه باق . اما بو اقرارك موكلی عليهنه تأثيری اولاميه جغی جهتله موكل بالذات يا باشقه وكيلی واسطه سيله دعوايی تعقيب ايده بيلير صرةالفتاوی

اما اب ووصينك حضور حاكمده دخی اقراری صحيح دكلدر . لان ولايتهما لنظرية ولانظر فی الاقرار علی الصغير واما التفويض من الموكل حصل مطلقا غيرمقيد بشرط النظر فيدخل تحته الانكار والاقرار جميعا تكمله ردمحتار «٥٨» ماده يه باق .

مثلا اب يا وصی صغير ايچون بر مال ادعا و مدعی عليه انكار ايدوبده اب يا وصی مدعی عليهی انكارده تصديق ايتسه بو تصديقی صحيح اولماز . فقط اب ايله بووصی آرتق مذكور دعوايی اقامه ايده ميوب ديكر بر وصی نصب اولنه رق آنك دعواسی استماع وفصل ايديلير مجمع الانهر . وينعزلان فی تلك الحادثة

فلا يدفع المال اليهما للتناقض لانه زعم انه مبطل فى دعواه تكملهٔ .

ثانيا — وكيل بالخصومه ابرا ايده‌مز . يعنى خصومت و مرافعه‌يه وكيل اولان كيمسه موكلك اذنى اولمديغى حالده مدعى عليهى دعوادن ابرا ايده‌مز . ايدر ايسه ابراسى صحيح اولميوب موكل بو ابرايى مجيز اولمديغى حالده مدعى عليهـدن دعوى ايده‌بيلير. على افندى .

ثالثا — هبه ايده‌مز . يعنى وكيل بالخصومه مصالحه وهبه ايده‌مز . «٨٥٧» ماده‌يه باق . زيرا بونلر خصومت قبيلندن اولمديغى جهتله تحت توكيلده داخـل اولماز ولواجيه و تكملهٔ رد محتار .

ماده ١٥١٨

(بركيمسه آخرى خصومته توكيل ايدوبده) وكيلك بو وكيل كرك مدعينك وكرك مدعى عليهك وكيلى اولسـون (كندى عليهنه اقرارى استثنا أيلسه) كرك طالبك مواجهه‌سنده وكرك غيابنده استثنا أيلسون «عندمحمد» هم توكيل، همده استثنا (جائز اولور .) هنديه ومجمع الانهر وبحر وتكمله .

(بوصورتده موكلك عليهنه وكيلك اقرارى) موصـولاً كان اومفصولاً (صحيح اولماز . «١٤٥٦» ماده‌نك فقرهٔ اخيره سنه باق .)

بونده اقراری تعبیری انکاردن احتراز ایچـون دکلدر .
زیرا بر کیمسه آخری خصومته توکیل ایدوبده انکاری استثنا أیلسه عندمحمد صحیح اولور. کرك مدعینك وکرك مدعیعلیهك وکیلی اولسـون . زیرا انکار بعضا موکلنه مضراولور. چونکه مدعا به مثلا امانت اولوبده وکیـلی اماتی انکار یعنی موکلی آلمادیغنی بیان ایدر ایسـه بوندن صوکره موکله اعاده أیلدیکنی ادعا ایتمسی مسموع اولمـاز . اما قبلی الانکار اعاده ادعاسی مسموعدر بحر . وبوصورتده اقراره وکیلی اولور هندیه .

(و) وکیلی (بویله اقراره مأذون دکل ایکن حضورحاکمده اقرار ایتـدیکی صورتده وکالتدن منعزل) وآرتق خصومت ومرافعه‌سی غیرصحیح (اولور.) «۱٦٤۸» ماده‌یه باقی ردمحتار.

نته‌کیم مدعیعلیه ، وکیلك حضورحاکمده مدعا بهی صاتون آلمغه طالب اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتسـه وکیل وموکل آرتق آنی دعوی ایده‌مزلر . اما مدعی علیـه ، وکیلك حضور حاکمك غیریسنده مساومه‌یه طالب‌اولدیغنه اقامهٔ‌بینه‌ایتسه وکیل وکالتدن منعزل اولور. لکن موکل ینه دعوی ایده بیلیر .

خلاصه، وکالت بش وجهله اولور:

۱ خصومته توکیل ایتمکدر . بو وکیل اقرارده انکارده ایده بیلیر .

۲ خصومته توکیل ایله برابر انکاری استثنا ایتمکدر .

بو وکیل یالکز اقراره وکیل اولور.

۳ خصومته توکیلی ایله برابر اقراری استثنا ایتمکدر. بو وکیل یالکز انکاره وکیل اولور.

٤ خصومته جائز الاقرار اولارق وکیل ایتمکدر. بو وکیل اقرارده انکارده ایده بیلیر.

٥ خصومته غیر جائز الاقرار والانکار توکیل ایتمکدر. بو توکیل بعض علمایه کوره غیر صحیحدر. لعدم بقاء فرد تحته وبعض علمایه کوره صحیح اولور. لبقاء السکوت تکملهٔ ردمحتار بتغییر.

فروع — موکل، فلان حاکم حضورنده مخاصمه یه دیکر کمسنه یی توکیل ایتدکده وکیل، دیکر حاکم حضورنده دخی مخاصمه اولا بیلیر. اما فلان فقیه حضورنده مخاصمه یه دیکر کمسنه یی توکیل ایتدکده فقیه آخر حضورنده مخاصمه اولاماز. زیرا فلان فقیه حکم تعیین قیلنمش وموکلك امری اولمدن فقیه آخرك حکم اولمسی غیر صحیح بولنمشدر. اما حاکمك ولایتی موکلك امری اولمسه دخی ثابتدر ابن عابدین علی البحر.

ماده ١٥١٩

(خصومته) یعنی بر مالی دعوایه (وکالت) مال مدعا بهی (قبضه) وصلحه (وکالتی) عند زفر (مستلزم اولماز.) «١٥٤٢» ماده یه باق. زیرا موکل انجق وکیلنك خصومته

راضی اولوب قبض ایسه خصومتك غیریدر . واقعا دیگر ائمهٔ حنفیه عندنده خصومته وکالت قبضه وکالتی مستلزم ایسه‌ده بعض وکلای دعاوینك خیانتلری ظاهر اولدیغنه وخصومته امنیت اولنان هر کیمسه‌یه تسلیم مال خصوصنده امنیت اولنه‌میه‌جغنه وموکل قبض دینه آمن الناسی وخصومته دخی الح الناسی اختیار ایده‌جکنه مبنی عند الفقهاء امام زفرك قولی مفتا به طوتلدیغندن مجله‌ده دخی قول مذکور ترجیح ایدلمشدر بحر و ردمحتار و مجمع الانهر .

(بناء علیه دعوی وکیلی) مدعا بهی (قبضه دخی وکیل دکل ایسه محکوم به اولان مالك) بالوکاله محکوم علیهدن (قبضه صلاحیتی اولاماز .) علی افندی . اما قبضه دخی وکیلی ایسه مدعا بهی قبض ایده بیله‌جکی کبی وکالت عامه ایله توکیل ایدلمش ایسه بووجهله وکیلی اولان کمسنه هم دعوایه هم‌ده قبض دینه وکیل اولور . «١٤٥٦» ماده شرحنه باق .

نته‌کیم وکیل بالخصومه یدنده موکلك مالی اولسه بیله موکل بهی خصمنه دفع وتسلیمه جبر وتضییق اولنه‌ماز . گرك وکالت عامه ایله وگرك وکالت خاصه ایله وکیلی اولسون .

بناء علیه مدیون طرفندن خصومته وکیلی اولان کیمسه بلا امر موکلك بورجنی تأدیه ایتسه متبرع اولور . «١٥٠٦» ماده‌یه باق هندیه .

فقط وکیل بدفع الودیعه دفع الودیعه‌یه جبراولنور. «١٥١٢» مادەیه باق تنقیح .

١٥٢٠ ماده

اصل اول — عین حقی استیفایه توکیل خصومته توکیل اولماز. زیرا توکیل انجق استیفا وقبض ایله واقع وبلا خصومة حصول قبض ممکن اولمغله وکیل ایدلیـەن شـیئه وکیل قیلمغه حاجت یوقدر .

بناء علیه (قبض) یعنی قبض عینه بالاتفاق وکذا قبض دینه عند الامامین (وکالت خصومته وکالتی مستلزم اولماز .)

اختلاف المجتهدین

قبض عینه وکالت خصومته وکالتی مستلزم اولمدیغنه اختلاف المجتهدین واقع اولمشدر. زیرا بوکبی عین موکلك قبضنه وکیلی، رسـوله شبیهدر . قبض دینه وکالت دخی عندالامامین خصومته وکالتی مسـتلزم دکلدر . کرك داین طرفندن وکیل اولسـون وکرك مفقود ایچون حاکم طرفندن وکیل ایدلمش اولسـون . زیرا قبض خصومتك غیریدر . ومال کندیسـنه امنیت اولنـان هرکیمسـه خصوماته مهتدی اولامیه‌جغنه مبنی قبضنه رضـا ، خصومته رضا دکلدر. فالصاحبان جعلا الوکیل بقبض الدین وکیلا باستیفاء عین حقه حکما ولذا لو قبض احـد الشریکین شـیئا من الدین کان للآخر ان یشارکه فیه ومعنی التملك ساقط حکما حتی

كان له ان يأخذه بلا قضاء ولا رضاء كما فى الوديعة والغصب فلا ينتصب خصما كما فى الوكيل بقبض العين تكمله .

اما عند الامام قبضه وكالت خصومته وكالتى مستلزم اولور مجمع الانهر. حتى لو اقيمت عليه البينة على استيفاء الموكل اوابرائه تقبل عنده تكمله' ردمحتار .

مجله نك اطلاقندن ظاهر اولان بوماده ده امامين مذهبنك اختيار ايدلمش اولمسيدركه ذاتا « والحق ان قولهما اقوى وهو رواية عنه » ديه بومذهب ترجيح ايدلمشدر تكمله' ردمحتار.

برعينك قبضنه وكالت او عينك خصومته وكالتى مستلزم اولمديغنه تفريعات :

بوجهتله موكل، فلان كمسنه يدنده كى آتى قبضه بركيمسه يى وكيل ايتمكله آندن طلب ايتديكنده او كمسنه غائب موكلك اول آتى كنديسنه شو قدر غروشه صاتديغنه اقامهٔ بينه ايتدكده بو بينه ايله بيع ثابت اولماز. شوقدركه بو بينه يه مبنى حضور غائبه قدر اس يعنى قبض خصوصى موقوف قالير طحطاوى .

ينه بوجهتله بركيمسه قبض عينه وكيل اولدقدن صوكره قبل القبض بريسى اول عينى واضع اليددن اخذ واستهلاك ايتسه بووكيل ، مستهلك عليهنه اقامهٔ دعوى برله اول عينك بدلنى طلب ايده مز . لكن وكيل اول عينى قبض ايتدكدن صوكره هنوز يدنده ايكن بريسى استهلاك ايتسه مستهلك عليهنه دعوى

و بدلنی طلب ایده بیلیر . «١٦٣٧٠» ماده‌یه باق هندیه .

دینی قبضه وکالت او دینده خصومته وکالتی مستلزم اولمادیغنه تفریعات :

بوجهتله وکیل بقبض‌الدین مدیوندن دینی طلب ایتدکده مدیون انکار ایتسه وکیل حضور حاکمده مدیون ایله مرافعه اولاماز . وغائب اولان داینك حضورینه دکین امر موقوف قالیر بحر .

ینه بوجهتله غریم یعنی مدیون ادا و ابرا کبی بر وجهله موکلك حقنك سقوطنی بیانیله دفع دعوی ایتدکده یعنی مثلا مبلغ مزبوری تماماً دائنه ایفـا أیلمش یاخود بورجـه مقابل شـویله برمالی صـاتمش ایدم یاخود دائنم بنی آندن ابرا ایتمش ایدی دیه دفع‌دعوی ایتدیکی صورتده بودفعنه بینه‌سی یوق‌ایسه بورجنی وکیله تسلیم ایله مدیونه امر اولنور. لان جوابه اقرار بالدین وبالوکالة . و الوکالة تثبت ولم یثبت الایفاء بمجرد دعواه فلا یؤخر حقه تکملهٔ ردمحتار.

فقط مدیون ، موکلك استیفـا ویا ابراسنی اثبات ایتدکده بونکله مدیونك برائتی لازم‌گلزایسه‌ده غائب اولان موکل‌حاضر اولنجه‌یه دکین امر موقوف ووکیلك یدی قصر ایدیلیر تکملهٔ ردمحتار . یعنی بو بینه غائب کلنجـه‌یه‌دك وکیلك طلب دینی ایده‌مه‌مسنه سبب اولور.

ينه بو جهتله مشترى، قبض ثمن مبيعه وكيلى اولان كيمسه مواجهه‌سنده مبيعك عيبنى ادعا برله ردينى ايستدكده استماع ايدلمز.

ينه بو جهتله مديون ، وكيل بقبض الدين مواجهه‌سندن فلان جهتدن طولايى موكلدن آلاجقى بولنمغله تقاص ومحسوبنى ادعا ايتسه استماع اولنماز تكمله‌ٔ رد محتار .

ينه بو جهتله مفقودك قيمتى مفقودك مديونلرينك معترف اولمادقلرى آلاجقلرينى حضور حاكمده دعوى ايده‌ميه‌جكى كبى مفقودك يد غيرده بولنان عروض وعقارينى دخى اول غيردن دعوى ايده‌من بحر .

اصل ثانى — تملكه توكيل خصومته توكيل اولور . زيرا تملك انشاء تصرف و حقوق عقد ايسه عاقده عائددر . لانه لا يملك التحصيل الابها و الخصومة من جملتها تكمله‌ٔ رد محتار .

بناءً عليه « ۱٤٦۱ » ماده ايله شرحنده ذكر اولنديغى اوزره بيع و شرايه وكيل بعض خصوصاتده خصومته دخى وكيل اولور .

بو ماده‌ده « قبضه وكالت » تعبيرى درت نوع وكالتلردن احترازايچوندر. بووكالتلر خصومته وكالتى مستلزم اولور. شويله كه:

اولا — وكيل بطلب الشفعه‌نك هم قبضه همده خصومته حقى واردر . مثلا وكيل بطلب الشفعه ، مشتريدن مشفوعى طلب أيلديكنده مشترى « موكلك شفعه‌يى بكا تسليم أيلدى »

دیه دفع و بو دفعنه اقامهٔ بینه ایتسه قبول اولنور وتسلیم شفعه بینهٔ عادله ایله ثابت اولدقده شفعه باطل اولور .

فقط بعدالاخذ بالشفعه بو وکیلك خصومته حقی یوقدر . شویله که وکیل بطلب الشفعه عقار مشفوعی بالشفعه اخذ ایتدکدن صوکره مشتری بو وکیل علیهنه موکلك اسقاط شفعه أیلمش ایدی دیه ادعا ایده جك اولسه قبول ایدلمز. «۱۵۲۶» ماده‌یه باق.

ثانیا — مبیعك خیار عیب ایله بایعه ردینه مأمور اولان کیمسه‌نك خصومته حقی وار .

بناءً علیه بو وکیل مواجهه‌سنده بایع موکلك عین راضی اولدیغنی ادعا و اقامهٔ بینه ایتسه استماع اولنور .

ثالثا — وکیل بالرجوع عن الهبه‌نك خصومته حقی واردر. مثلا هبه‌دن رجوعه وکیل اولان کیمسه مواجهه‌سنده موهوب له، هبه‌یه مقابل واهبه عوض ویردیکنی ویا مال موهوب زیاده‌لندیکنی ادعا ایتسه استماع اولنور . و ثبوتی حالنده حق رجوع باطل اولور .

رابعا — وکیل بالقسمه‌نك خصومته حقی واردر .

مثلا قسمته وکیل اولان کیمسه مواجهه‌سنده یعنی احد شریکین شریك دیکر ایله ملك مشترکی تقسیم ایتمك اوزره برینی وکیل ایدوبده موکلك حصه‌سنی استیفا أیلدیکنه حصه‌دار یعنی شریك ادعا و اقامهٔ بینه ایتسه استماع اولنور هندیه ومجمع الانهر و تکملهٔ رد محتار .

﴿ فصل سادس ﴾

﴿ عزل وکیله دائر اولان مسائلی بیانندهدر. ﴾

ضابطه: وکالت، عقود غیر لازمهدن اولمغله موکل وکیلنی عزل ایدهبیلهجکی کبی وکیل دخی نفسنی عزل واستعفا ایدهبیلیر. «١٥٢١ و ١٥٢٢» مادهلره باق. «١٤٥١» ماده شرحنده بوکا دائر بعض ایضاحات کچمش ایدی.

بو ضابطهنك بعض مستثنیاتی دخی واردرکه بو فصلك مطالعهسندن مستفاد اولور بحر.

اذا اقام الخصم البينة ان الموكل عزله عن الوكالة فانها تقبل فى حق قصر اليد لا فى ثبوت العزل استحسانا وجه الاستحسان انه خصم فى قصر يده لقيامه مقام الموكل فتقصر يده فى القبض تکملهٔ رد مختار.

﴿ ماده ١٥٢١ ﴾

وکیل، اون آلتی سببله منعزل اولور؛ شویله که:

اولاً — ﴿موکل وکیلنی﴾ دیلدیکی وقت ﴿وکالتدن عزل ایدهبیلیر.﴾ ولوکه وکالت مذکوره دوریه ویا وکیلك عدم عزلی مشروط اولسون. ویاخود ابداً ویامدت حیاتندهوکیل اولمق اوزره توکیل ایدیلسین بوحالدهوکیل منعزل اولور. زیرا وکالت، موکلك حقی اولوب آنی ابطال ایدهبیلیر مجمع الانهر وتکملهٔ ردمحتار. جحود وکالت دخی عزل ایدوکی چونکه نکاحك ماعداسنك

جحودی فسخ بولندیغی وفتوی دخی بونك اوزرینه اولدیغی بیان اولنمشــدر بناء علیه موکل، وکالتی انکار ایله وکیلنه سنی توکیل ایتمدم دیسه قول صحیحه کوره وکیلنی عزل ایتمش اولور مجمع الانهر وتکملهٔ رد محتار .

بو جهـتله قبض دینه وکیل اولان کیمســه دینك بر مقدارینی قبض ایتـدکدن صوکره موکل آنی عزل ایده رك متباقی آلاجغنی بالذات کندیسی مدیوندن طلب أیلدیکنده مدیون مبلغ متباقیٔ مذکوری وکیله ویره جکم دیه موکله ایفادن امتناع ایده من فیضیه .

نته کیم موکل ، وکالت دوریه ایله توکیل ایتـدیکی وکیلنی دخی عزل ایده بیلیر . یعنی مثلا بر کیمسه دیکر کسنه یی هر نه وقت عزل ایدر ایســه م وکیلمسك عباره ســیله بعدالتوکیل عزل ایتمك ایســتدیکنده وکالت معلقه دن رجوع و وکالت منجزه دن عزل ایتدم دیه عزل ایده بیلیر. لان مالایکون لازما یصح الرجوع عنه والوکالة منه تکملهٔ رد محتار. یعنی اولا ، وکالت معلقه دن رجوع و صــوکره ده وکالت منفذه دن عزل ایتملی . زیرا منفذه دن عزلی تقدیم ایدرســه وکالات معلقه دن وکالت اخری تنجز أیلر. اندن صوکره وکالت معلقه دن رجوع ایتدم دیمکله منعزل اولماز بحر و ردمحتار .

﴿ فقط غیرك ﴾ ولوکه بو غــیر وکیل اولســون ﴿ حتی تعلق أیلمش ایسه ﴾ موکل وکیلنی وکالتدن ﴿ عزل ایده من. ﴾

حق غیرك تعلقی درت مسئله‌ده اولور :

١ مسئله ؛ (نته‌کیم بر مدیون مالنی رهن ایدوبده حین عقد رهنده یاخود صوکره‌دن دینك وعده‌سی حلولنده رهنی صاتمق اوزره برینی توکیل ابتدایی صورتده مرتهنك رضاسی اولمدقجه موکل راهن او وکیلی عزل ایده‌مز) بحر .

٢ مسئله ؛ «١٥٠٤» ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره وکیل بالبیع موکلنی قبض ثمنه با مرالحاکم توکیل ایتسه عزل ایده‌مز .

٣ مسئله ؛ موکل دائنه — دین معجل ایسه — فلان مالمی صاتده سکا اولان بورجم مقابلنده ثمنی آل دیسه موکل بو وکیلی عزل ایده‌مز بحر . اما دین مؤجل ایسه قبل‌الاجل عزل ایده‌بیلیر ابن عابدین .

٤ مسئله ؛ (کذلك مدعینك طلبی اوزرینه مدعی علیه) مدعینك حضورنده (برینی خصومته توکیل ایتدکده) یا مدعینك طلبی اوزرینه (مدعینك) غیابنده مدعی علیه برینی خصومته توکیل‌ایدوبده بوتوکیله مدعینك علمی لاحق‌اولدقدن صوکره (غیابنده آنی عزل ایده‌مز .) زیرا مدعی ، مدعی علیهك وکیلی مواجهه‌سنده حقنی دیلدیکی وقت اثبات ایده‌جکنه اعتماد ایتدیکنه مبنی مدعی علیهك سبیلنی تخلیه ایتمش ایکن عزل ایتمسی جائز اولسه مدعی علیهك اختفاسی

تقـديرنده مدعينك ضرر ديده اولماسنى موجب اولور. «١٩٥» ماده‌يه باق.

بو مسئله‌ده دورت قيد احترازى موجود بولنمشدر:

برنجيسى — طلبى اوزرينـه تعبيريدر. بناءعليه مدعينك طلبى اولمقسزين مدعى عليه برينى توكيلى ايتسـه مدعينك حضورنده يا غيابنده هنوز مرافعه اولمادن عزل ايده‌بيلير. زيرا بو صـورتده‌كى وكالتده مدعينك حقى تعلق ايتمه‌مشـدر. شو جهتله كه بو توكيلده مدعينك طلبى مسبوق دكلدر بهجه.

ايكنجيسى — مدعينك غيابنـده تعبيريدر. بناءً عليه مدعينك حضورنده مدعى‌عليه بو وكيلى عزل ايده‌بيلير. مدعى بو عزله كرك راضى اولسـون كرك اولمسـون. لعدم الضرر تكملهٔ رد محتار.

اوچنجيسى — مدعى عليه تعبيريدر. بنـاءً عليه مدعى برينى خصومته توكيل ايتسه آنى عزل ايده‌بيلير. زيرا مدعى صاحب حق اولوب ديلرسـه وكيلنى بالعزل خصومته بنفسـه مباشرت ايدر ديلرسه حقنى بالكليه ترك ايدر بحر وهنديه.

دردنجيسى — مدعينك حضورنده تعبيريدر. بنـاءً عليه مدعينك طلبى اوزرينه آنك غيابنده مدعى‌عليه برينى خصومته توكيل ايدوبده بو توكيله هنوز مدعينك علمى لاحق اولمادن موكل وكيلنى عزل ايده‌بيلير انقروى. اما مدعينك حضورنده آنك طلبيله توكيل ايتسـه ياخود مدعينك غيابنـده مدعينك

طلب والتماسنه بناءً وكيل أيلسه‌ده وكالته مدعى واقف اولوب رد أيلمسه آرتق مدعينك غيبتى حالنده موكل بو وكيلى عزل ايده‌مز تكمله‌ٔ رد محتار .

فرع — وكيل غائب اولان موكلم بنى عزل ايتدى ديديكى حالده مدعى تكذيب ايتسه اول وكيلك قولى قبول ايدلمز بحر .

ثانيا — وكيل نفسنى عزل ايتدكده منعزل اولور . مادهٔ آتيه‌يه باق .

ثالثا — موكل بهك ختاميله وكيل منعزل اولور . «١٥٢٦» ماده‌يه باق .

رابعا — موكلك وفاتيله وكيل منعزل اولور . «١٥٢٩» ماده‌يه باق .

خامسا — وكيلك وفاتيله وكالتك حكمى قالماز . «١٥٢٩» ماده‌يه باق .

سادسا — موكلك يا وكيلك تجنن ايتمسيله وكالت باطل اولور . «١٥٣٠» ماده‌يه باق .

سابعا — موكل بهك اسمنك تبدليله وكالت باطل ووكيل منعزل اولور . «١٤٧٢» ماده شرحنه باق .

تاسعا — وكيل بالشرا ايدنده بولنان موكلك پاره‌سى تلف اولمغله وكيل منعزل اولور . «١٤٩١ و ١٤٦٣ و ٢٤٣» ماده‌لرك شرحلرينه باق .

عاشرا — وكيل بالخصومه‌نك اقرار ايمسى مستثنى ايكن وكيل مرقوم حضور حاكمده اقرار ايتسه منعزل اولور . «١٥١٨» ماده‌يه باق .

حادى‌عشر — وكيل الوصى و وكيل الاب ايفاى وكالت ايتمدن اول اول‌صبى بالغ اولدقده وكيلى وكالتدن منعزل اولور . هنديه و انقروى «١٤٤٩» ماده شرحنه باق .

ثانى عشر — بر كيمسه مديونى ذمتنده‌كى مطلوبنى قبضه برينى وكيل ايتدكدن صوكره مذكور آلاجغنى حوالةً برينك اوزرينه قبول ايتسه وكيل منعزل اولور انقروى . بناءً عليه وكيل آرتق مطلوب مذكورى او آدمدن ايسته‌يه‌مز .

ثالث عشر — وكيل موكلنه مخالفت ايتدكده عزل ضمنى ايله منعزل اولور . مثلا موكل اون آلتونه بر مال آلمغه وكيل ايتمش ايكن آللى درت مجيديه ياخود بر عروض اعطاسيله صاتون آلسه وكيل منعزل و مال مشترى كنديسنه قالمش اولور تكمله‌ٔ رد محتار .

رابع عشر — وكيل بالنكاح عقدى نفسنه بالاضافه اجرا ايتدكده وكالتدن منعزل و عقد نكاح نفسى ايچون واقع اولور تكمله‌ٔ رد محتار . «١٤٨٥» ماده شرحنه باق .

خامس عشر — افتراق احد شريكين ايله وكيل منعزل اولور . شويله كه ايكى كيمسه عقد شركت ايتدكلرنده بونلر

یکدیکرک وکیلی اولور . صوکره مالینک یاخود یالکز بریسنک مالنک یعنی سرمایه سنک قبل الشراء هلاکیله شرکت باطل اولاجغی کبی وکالت ضمنیه دخی باطل اولور . هلاک ماله شرکا کرک واقف اولسونلر وکرک اولماسونلر . لانه عزل حکمی اذا لم تکن الوکالة مصرحاً عند عقد الشرکة .

نته کیم ایکی شریکدن بریسی یا ایکیسی مال شرکتده تصرف ایتمک اوزره برینی توکیل ایدوبده بعده شرکا افتراق ایتسه‌لر بو وکیل افتراقی بیلمسه بیله حق غیر موکلده منعزل اولور . اذا لم یصرحا بالاذن فی التوکیل تکمله ٔ ردمحتار .

سادس عشر — مأذون، برینی توکیل ایدوبده بعده اومأذون حجر ایدلسه وکیلی منعزل اولور . اذا کان وکیلا فی العقود والخصومة. وکیلی حجره کرک عالم اولسون کرک اولماسون. لانه عزل حکمی در مختار وتکمله ٔ ردمحتار .

ماده ١٥٢٢

(وکیل، کندینی وکالتدن) بلا رضی الموکل دخی (عزل) و موکلک حضور یا غیبتنده استعفا (ایده‌بیلیر .) زیرا وکالت عقد غیر لازمدر بحر . فقط خبر عزلی موکله ایصال ایتمک شرطدر .

بو جهتله وکیل موکل بهی ایفادن امتناع ایتدکده جبر اولنه‌ماز. ووکیل، امتناعی سببیله ترتب ایدن زیانی ضامن اولماز. مثلا کندی مالندن یاخود موکلنک پاره‌سندن ادای دینه

وکیل اولان کیمسه ادای دینه جبر اولنه‌میه‌جغی کبی مدیون سفره کیدرکن برکیمسنه‌یه «بو مالمی صاتارق ثمنی فلان دائنمه ویره» دیه امر ایلیوب او کیمسنه دخی بعدالبیع ثمنی یدنده بالامساك بلاتعد ولاتقصیر مذکور ثمن تلف اولسه اول کیمسه‌یه ضمان لازم کلمز.

نته‌کیم قبض دین وبیع اثماره وکیل اولان کیمسه تهاون وتکاسل ایده‌رك دینی قبض واثماری بیع ایتمه‌مکله مدیون مفلس واثمار چوریوب تلف اولسه وکیله ضمان لازم کلمز تنقیح.

کذلك بر کیمسه بو مالمی فلانه هبه ایت یا فلانه صات ودینمی ادا ایت دیه دیکرینی توکیل ایتدیکی حالده وکیل او مالی هبه‌یه یا بالبیع ادای دینه جبر اولنه‌مازه.

(فقط بروجه بالا) مادهٔ آنفه‌ده مرور ایتدیکی اوزره (غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه) او غیرك رضاسی اولمدقجه (عزل ایده‌میوب ایفای وکالته مجبور اولور.) که بوده بش مسئله‌دن عبارت ایدوکی «١٤٦٠» ماده‌نك قبیلنده‌کی شرحده بیان اولندی.

«اول غیرك اذنی اولمقسزین» دنیلدی. زیرا غیرك اذنی اولنجه نفسنی عزل ایده‌بیلیر. شویله‌که بیع رهنه وکیل اولان کیمسنه نفسنی مرتهن حضورنده وکالتدن عزل ایدوبده اوده راضی اولسه منعزل اولور.

نته‌کیم «١٥٢١» ماده‌ده مذکور وکیل بالخصومه نفسنی

خصمك رضاسيله وكالتدن عزل ايده‌بيلير ردمحتار على افندى .

١٥٢٣ ماده

عزل قصديده وكيلك انعزالى علمنه توقف ايدر . بوجهتله (موكل وكيلنى عزل ايتدكده) عزل أيلديكنى غيبت وكيلده اشهاد ايتسه بيله (وكيله خبر عزلى واصل اولنجه‌يه دك وكالتى اوزرنده قالير . و) بناءعليه (اول وقته قدر تصرفى صحيح) وموكلى اوزرينه نافذ (اولور .) زيرا وكيلك علمى اولمقسزين انعزالنده وكيله اضرار واردر . شو جهتله‌كه وكيلى كنديسنى غير منعزل ووكالتده باقى ظنيله تصرف ايده‌رك كنديسنه عهده ومسئوليت لاحق اولور مجمع الانهر . انما لاينعزل اذا لم يبلغه لانه نهى بعدالامر فلا يعمل بدون العلم تكملهٔ ردمحتار .

بناءً عليه اجارتينلى بر وقف عقارك فراغنه وكيل اولان كيمسه‌يى موكل وكالتدن عزل ايدوب فقط خبر عزلى هنوز كنديسنه واصل اولمقسزين وكيلى اول عقارى باذن متولى آخره فراغ أيلسه فراغى صحيح و معتبردر . اما خبر عزلك كنديسنه وصولندن صوكره فراغ ايدرسه او صورتده فراغى صحيح ومعتبر دكلدر احكام اوقاف .

استثنا — مسئلهٔ آتيه‌ده خبر عزلك وكيله ايصالى شرط دكلدر ؛ شويله‌كه :

بر كيمسه بر غائبى بر خصوصه توكيل ايدوبده خبر وكالت

غائبه هنوز بالغ اولمدن موكل آنی عزل ایتدكده همان منعزل اولور. خبر عزلك وكیله ایصالی شرط دكلدر . زیرا بو حالده وكالت هنوز منعقد اولمایوب موكلك عزلی ایجابدن رجوعدن عبارتدر. «١٤٥٨» ماده شرحنه باق. اما خبر وكالت كندیسنه واصل اولدقدن صوكره عزل ایتدكده خبر عزلك وصولی شرطدر درمختار وردمحتار بزیادة وتكمله .

خبر عزلك كیفیت وصولی

خبرعزلك وكیله وصولی صور آتیه ایله اولور، شویله كه :

اولا — موكل سنی عزل ایتدم دیه بالمشافهة وكیلنی عزل ایده‌بیلیر .

ثانیاً — عزل ایتدیكنه دائر وكیلنه مكتوب كوندرمكله اولوب بو مكتوب وكیله واصل اولدیغنده منعزل اولور . «٦٩» ماده‌یه باق . اما قبل وصول المكتوب منعزل اولماز لانه عزل قصدی یشترط فیه العلم وعلمه بوصول الكتاب الیه تكمله.

ثالثاً — موكل عزلنی اخبار ایچون وكیلنه عاقل و ممیز بر كیمسه‌یی رسولا كوندروبده اول كیمسه‌دخی مرسل طرفندن رسول اولدیغنی بالبیان خبر عزلی وكیله تبلیغ ایلدیكنده وكیل منعزل اولور. بو رسول ولوكه غیر عادل یا صغیر ممیز بولنه . وكیل بو خبره كرك ایناتسون كرك ایناتماسون .

رابعاً — فضولی بركیمسه موكلك كندیسنی عزل ایلدیكنی

اخبار أيلديكي تقديرده وكيلي منعزل اولور. فقط اخبار فضوليده اوچ شرطك بربنك وجودي لازمدر. شويله كه شهادتك ايكي شرطندن يعني عدالت يا نصابدن بري باخود وكيلك بو خبري تصديق أيلمسي لازمدر. ايمدي فضولي مخبر عادل اولورسه وكيلي وكالتدن منعزل اولور. نته كيم فضولي نصاب شهادت اولور ايسه « ١٦٨٥ » مادهيه باقي » ينه بو خبر مقبول ووكيلي معزول اولور. وهذا على قول الامام الاعظم فلاينبت يخبر المرأة و الصبي وان وجد العدد اوالعدالة . العدالة لا اشترط في العدد تكملهٔ ردمحتار.

كذا عادل اولميان بر فضولي خبر ويروب بو خبري وكيلي تصديق ايدرايسه ينه وكالتدن معزول اولور ردمحتار ومجمع الانهر.

«عزل قصدي» تعبيري عزل حكميدن احتراز ايچوندركه بونك تفصيلي «١٥٢٧» ماده ايله شرحنده كله جكدر.

« وكيلني » تعبيري رسولدن احتراز ايچوندركه رسولك ولو قصدا عزلنده، عزلنه لحوق عامي شرط دكلدر. زيرا رسول، مرسلنك عبارهسني مبلغ اولمغله عزلي ايجابدن رجوعدر تكملة ردمحتار وبحر.

ماده ١٥٢٤

(وكيل) بالخصومه وبالشراء الشئ المعين (كنديسني) وكالتدن (عزل ايتدكده عزلني موكلنه بيلديرمسي لازم كلير.

وعزلی موکلك معلومی اولنجه‌یه دك وكالت كندی عهده‌سنده قالير.) زيرا موکلك معلومی اولمدن نفسنی عزلده موكله ضرر واردر. شويله‌كه موكل، خصومته وكيلم دعوايی تعقيب ايديور ديه بالذات تعقيب دعوی ايتمز وبو حالده مرور زمان كبی احوالك وقوعيله موكل ضررديده اولور. نتهكيم وكيل بالشراء الشیء المعين نفسنی موکلك علمی اولمقسزين عزل ايتدكده اول شيء وكيل كنديسی ايچون آلارق موكلی اضرار ايتمش اولور. بو جهتله وكيل، خبر عزل موكله وصولندن مقدم وكالتی عهده‌سنده باقی قالاجغندن تصرفی موكل ايچون صحيح اولور.

مثلا شیء معينك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه نفسنی وكالتدن بعد العزل خبر عزلی موكله ايصال ايتمدن اول شیء نفسی ياخود مؤخرا وكالتی درعهده ايتديكی ديكر موكلی ايچون اشترا ايتسه شراء واقع موكل اولك اولور. لانه لايملك عزل نفسه عند غيبة الآمر الا اذا اشتری باكثرمما وكل به اوبخلاف ماوكل به تكملة.

اما وكيل بالبيع يابالشراء الشیء الغيرالمعين ياوكيل بالنكاح نفسنی عزل ايتدكده موكله بيلديرمكسزين وكالتدن منعزل اولور. لعدم تضرر الموكل.

بناءعليه بركيمسه غيرمعين شويله برآتی آليويرمك اوزره ديكر كمسنه‌يی وكيل ايدوبده اوكمسنه نفسنی وكالتدن بعدالعزل

موكله بيلديرمدن اومالى آلسه آلنان مال موكلك اولماز . لانه لايقع للموكل فى غير المعين مالم ينوه له او ينقد الثمن من ماله او يضيف العقد الى دراهمه والحاصل ان الوكيل له ان يعزل نفسه فى هذه الاشياء وان لم يعلم الموكل لعدم تضرره تكملهٔ ردمحتاره

ماده ١٥٢٥

﴿ مديونك غيابنده قبض دينه وكيل اولان كيمسه‌يى ﴾ خبر وكالت مديونه واصل يعنى وكالته مديونك علمى لاحق اولمامش ايسه ﴿ موكل عزل ايده‌بيلير . ﴾ زيرا بو عزلده مديونه بر كونا ضرر يوقدر . اما خبر وكالت مديونه واصل ومديونك علمى وكالت مذكوره‌يه لاحق اولمش ايسه ظاهر اولان فقرهٔ آتيه‌ده اولديغى كبى مديونك علمى لاحق اولمدقجه عزلى صحيح اولماز . تكملهٔ ردمحتار .

﴿ اما داين ، آنى مديونك حضورنده توكيل ايتمش ايسه مديونك علمى لاحق اولمدقجه عزلى صحيح اولماز . ﴾ زيرا بلا علم المديون عزلده مديونه مضرت وتغرير لاحق اولور . شوجهتله كه مديون ، وكالتى باقيدر ظنيله آكا بورجنى ويرير و بو تأديه معتبر اولميه‌جغندن بورجنى تكرار داينه اعطايه مجبور اولور تكملهٔ ردمحتار . ﴿ بو صورتده مديون آنك عزلنى اوكرنمدن آكا دينى اعطا ايتسه دينندن برى اولور . ﴾ لكن بوتقديرده مديون وكيلك عزلنى اوكرندكده منعزل اولاجغندن

آندن صوكره آكا دينى اعطا ايتسه دينندن برى اولماز ردمحتار و مجمع الانهر .

﴿ ماده ١٥٢٦ ﴾

(موكل بهك ختاميله وكالت نهايت بولور . وكيل دخى بالطبع) عزله محتاج اولمقسزين (وكالتدن منعزل اولور.) زيرا بوحالده وكيل موكلك امرينه امتثالدن عاجز قالمشدر .

موكل بهك ختامى ايكى صورتله اولور :

صورت اولى — موكل بهى بالذات موكل ايفا ايتمسيله اولور. ايمدى موكل ، توكيل ايتديكى خصوصده شول وجهله تصرف ايتسه‌كه بو تصرفدن صوكره وكيل آنده تصرفدن عاجز قالسين وكيل منعزل اولور درمختار. بوكا متفرع مسائل:

بيع — بركيمسه مالنى بيعه ديكر كمسنه‌يى توكيل ايتدكدن صوكره وكيل هنوز بيع ايتمدن موكل او مالى آخره بيع يا هبه وتسليم ايتسه وكيل منعزل اولور ردمحتار وفيضيه. بو صورتده هم وكيل همده موكل صانوبده سابق معلوم اولماسه ياخود معا صاتسه‌لر عند محمد بيع مالك اوليدر . و عند ابى يوسف مشتريلر مشترك و تفرق صفقه‌دن طولايى مخير اولور درمختار لكن موكل بر مالك بيعنه ديكرينى بعد التوكيل اومالى آخره رهن يا ايجار وتسليم ايتسه ظاهر روايته كوره وكيلك وكالتى باقيدر مجمع الانهر .

اجاره — برکیمسه ، خانه‌سنی آخره ایجاره برینی وکیل ایتدکدن صوکره وکیل ایجار ایتمدن اول موکل اوخانه‌یی بالذات ایجار ایتسه وکیلی وکالتدن منعزل اولور .

قبض دین — موکل مدیونی ذمتنده‌کی آلاجغنی قبضـه برینی توکیلی ایتدکدن صوکره وکیل قبض ایتمدن موکل قبض ایتسه وکیلی منعزل اولور تنویر .

قضاء دین — برکیمسه فلانه اولان اون آلتون بورجنی تأدیه ایتمك اوزره دیکر کمسنه‌یه اون آلتون ویردکدن صوکره مذکور دینی اولا آمر وموکل و صـوکره مأمور ووکیل ادا ایتسه نظر اولنور : وکیلی ، موکلك اولجه دینی تأدیه ایتدیکنه واقف ایدیسه ضامن اولور. والا ضامن اولمایوب موکل داینه مراجعت ووکیلندن آلدیغنی آندن استرداد ایدر . و سـوز موکلك اولجه تأدیه‌سندن معلوماتی اولمادیغنـه یمینیله وکیلك اولور هندیه . والوکیل بقبض الدین لوقبضه وهلك فی یده بعد ماوهبه‌الموکل للمدیون ولم یعلم‌الوکیل لم یضمن تکملة ردمحتار. یشکل علی هذا ان هذا العزل عزل حکمی ینبغی ان لایتوقف علی علم الوکیل واجیب بان الوکیل بقضـاء الدین مأمور بان یجعل المؤدی مضمونا علی القابض لان الدیون تقضی بامثالهـا وذلك لایتصور بعـد اداء الموکل ولذا یضمنه القابض لوهلك بخلاف الوکیل بالتصدق اذا دفع بعد دفع الموکل فلولم یضمن

الوكيل يتضرر الموكل لانه لايتمكن من استرداد الصدقة من الفقير ولالتضمينه تكملة ردمحتار بتصرف .

اذا باع الموكل ماوكل ببيعه ولمالم يعلم الوكيل فباعه وقبض الثمن فهلك فى يده وهلك المبيع قبل التسليم ورجع المشترى على الوكيل رجع الوكيل على الموكل وكذا لواستحق لانه صار مغرورا من جهته تكملة ردمحتار .

اشترا — بركيمسه بر مالك اشتراسنه توكيل ايدلدكدن صوكره هنوز اشترا ايتمدن موكل اشترا ايتسه وكيل منعزل اولور . لانه حينئذ يعجز الوكيل عن اتمام ماوكل به تكمله.

بو ماده وجهله وكيل تصرفدن عاجز اولدقدن صوكره ملك تصرفك عودتى :

بيع واجارەيه وكالت بعدالعجز بعضا عودت ايدر. شويله كه بركيمسه مالنى بيعه ديكر كمسنه‌يى توكيل ايتدكدن صوكره موكل صاتسه‌ده بعده اومال، ملك قديم وفسخ اولان برطريق ايله موكلك ملكنه عودت ايلسه وكالت دخى عودت ايدر . خيار رؤيت وشرط وفساد بيع وخيار عيب بقضاء رد ايله فسخ كبى .

مثلا او مالى موكل صاتوب بعده خيار رؤيت ايله رد اولنسه بوندن صوكره وكيلك بالوكاله صاتمغه حقى اولور.

نته‌كيم بركيمسه خانه‌سنى آخره ايجاره وكيل تعيين ايدوب بعده او وكيلدن مقدم كنديسى ايجار ايتسه‌ده صوكره اجاره

منفسخ اولسه وکیلك وکالتی عودت ایدر . کذا «١٤٥٩» ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره موکل آلاجغنی دیکر برشخص اوزرینه حوالة المسـبله وکیل بقبض الدین تصرفه غیر مقتدر اولور. فقط بوندن صوکره محال علیه مفلساً وفاتیله دین محیله عودت ایتدکده وکیل بالقبض ینه قبض دین ایده‌بیلیر انقروی. کذا بر کیمسـه دیکرینی قبض دینه توکیل ایتدکدن صـوکره مدیوندن آلاجغنه مقابل بر مال صاتون آلوب بعـده او مال بالاستحقاق ضبط اولنسه یاخود عیب ایله بقضاء بعدالقبض رد اولنسه یاخود عیب ایله قبل القبض بغیر تضاء یاخود بخیار رد ایدلسه وکیلك وکالتی باقی عد اولنور . وکذا لوقبض الدراهم فوجدهازیوفا تکملهٔ ردمحتار .

اما مبیع موکله فسـخ اولمایان بر طریق ایله رد اولنسـه وکالت عودت ایتمز .

مثلا برکیمسـه مالنی فلان کمسـنه‌یه هبه ایتمکه برشخصی وکیل ایدوبده وکیلدن اول مذکور مالی موکل اوکمسنه‌یه هبه و تسلیم ایتدکدن صوکره هبه‌سندن رجوع ایتسه وکیل آرتق اومالی اوکمسنه‌یه هبه ایده‌مز. «٨٦٤» ماده شرحنه باق . وکما اذا اشتری ماوکل فی بیعه من مشـتریه فلایعود التوکیل لعدم عود قدیم الملك وانما هو ملك مستأنف تکملهٔ ردمحتار .

صورت ثانیه — موکل بهی وکیلك ایفا ایتمسیله اولور .

مثلا قبض دينه وكيلى اولان كيمسه دينى قبض أيلديكنده وكالت منتهى ووكالتدن منعزل اولور ردمحتار وفيضيه .

ماده ١٥٢٧

(موكلك وفاتيله وكيل منعزل اولور .) ولوكه موكل وصى الصبى اولسون ووكيل موكلك وفاتى بيلمه‌سين . زيرا توكيل تصرف غير لازم اولمغله دوامى ايچون حكم ابتدا اولديغندن امرك قيامى لابد ايكن امر ، موت موكل ايله باطل اولدى بحر وهنديه . لان العلم شرط للعزل القصدى لاللعزل الحكمى مجمع الانهر .

بو جهتله قبض دينه وكيلى اولان كيمسه موكلك وفاتندن صوكره وفاتى بيلميه‌رك دينى قبض ايتسه مديون برى اولماز .

ينه بوجهتله برصبينك وصيسى كنديسنك تصرفه مقتدر اولديغى امور يتيمده برينى توكيل ايتدكدن صوكره فوت اولسه وكيل منعزل اولور . نته‌كيم صبى فوت اولدقده وكيل منعزل اولاجغى كبى . زيرا وصى او وكيلى صبينك ملكنده تصرفه وكيل ايتمش ايكن صبينك وفاتيله ملك ورثه‌سنه انتقال ايدر واقعات .

موكل ، ولى الصغير اولنجه دخى حكم بويله‌در .

رجل غاب وجعل داراله فى يد رجل ليعمرها فدفع اليه مالا ليحفظه ثم فقد الدافع فله ان يحفظه وليس له ان يعمر

الدار الا باذن الحاكم لأنه لعله قدمات ولايكون الرجل وصيا للمفقود حتى يحكم بموته تكملهٔ ردمحتار .

(فقط غيرك حقى تعلق ايتمش ايسه) موكلك وفاتيله وكيل (منعزل اولماز. «٧٦٠» مادهيه باق .)

تعلق حق غيردن طولايى وكيلك، وفات موكل ايله منعزل اولمامسى بعض مسائلدهدر :

١ مسئله — راهن ، مرتهن يا عدلى عند حلول الاجل بيع رهنه توكيل ايتدكدن صوكره موكل فوت يا مجنون اولسه وكيل منعزل اولماز مجمع الانهر .

٢ مسئله — وفاء مبيعى صاتمغه وكيل اولان كيمسه موكلك وفاتيله منعزل اولماز. ردمحتار لتعلق حق المشترى تكملهٔ.

لكن مسئلهٔ آتيهده حق غير تعلق أيلديكى حالده موكلك وفاتى يا مجنونيتى ايله وكيل منعزل اولور ؛ شويله كه :

مدعينك طلبى اوزرينه مدعى عليه طرفندن خصومته برى توكيل اولندقدن صوكره موكل فوت يا مجنون اولسه وكيل منعزل اولور. زيرا بعدالموت والجنون موكلك خصومتى متعذر اولديغى كبى بعد الموت حق منازع فيه ورثهيه انتقال ايتمكله خصومت موكلك خلفيله تجدد ايدر . وكيل ايسه بو خلفك وكيلى دكلدر تكملهٔ ردمحتار .

﴿ ماده ١٥٢٨ ﴾

﴿ موكلك وفاتيـله ﴾ وكيل منعزل اولديغی كبی ﴿ وكيلك وكيلی دخی منعزل اولور . «١٤٦٦» ماده‌يه ﴾ يعنی «بو وجهله وكيلك توكيل ايتديكی كيمسه موكلك وكيلی اولور» فقره‌سنه (باق.) اما وكيل اولك وفاتيله ياخود عزليله وكيلی منعزل اولماز .

﴿ ماده ١٥٢٩ ﴾

﴿ وكالت موروث اولماز. يعنی وكيل، فوت اولدقده وكا- لتك حكمی قالماز. بوجهتله وكيلك وارثی آنك ﴾ يعنی وكيلك ﴿ مقامنه قائم اولماز . ﴾ فقط وكيل فوت اولدقده خيار عيب ايله رد مبيع حقی وارثنك ياخود وصيسنك اولور . و وارث ياخود وصی يوق ايسه علی رواية موكلك وعلی رواية اخری وصی القاضينك اولور مجمع الانهر. بو وجهله حق رد وارثك اولماسندن وكالتك موروث اولماسی لازم كلمز . زيرا حق رد وكيل ايچـون اصالة ثابت اولان حقوقدندر «١٤٦١» ماده شرحنه باق .

﴿ ماده ١٥٣٠ ﴾

﴿ موكلك ياخود وكيلك ﴾ مطبقاً ﴿ تجنن ايتمسيله وكالت باطل اولور. ﴾

ايمدی موكلك تجننی بطلان وكالتی مستلزم اولدی . زيرا

«١٥٢٧» ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره توكيل كبى تصرف غير لازمك دوامى ايچون حكم ابتدا اولمغله امرك قيامى لابد ايكن جنون موكل ايله امر باطل اولمشدر.

وكيلك تجننله دخى وكالت باطل اولدى . زيرا مجنونك تصرفات قوليه‌سى معتبر دكلدر. «٩٦٠» ماده‌يه باق .

حتى وكيل، جنون مطبق ايله تجنن ايتدكدن صوكره كسب افاقت ايتسه وكالت عودت ايتمز درمنتقى وتكمله «١٥٢٦» ماده شرحنه باق .

لكن وكيلك تجننيله وكالت غيرك حقى تعلق ايتسه بيله باطل اولور. چونكه وكيلك تصرفه اهليتى قالمادى. اما موكلك تجننه كلنجه حق غير تعلق ايتمه‌مش ايسه باطل اولور . فقط حق غير تعلق ايتمش ايسه موكلك تجننيله وكالت باطل اولماز . ردمحتار «١٥٢٧» ماده‌يه باق .

جنوندن مقصود ، جنون مطبقدر. زيرا جنون قليل اغما « بايغينلق » منزلنده اولوب وكالت اغما ايله باطل اولماديغى كبى قليل جنون ايله دخى باطل اولماز. جنون مطبق مدتى عندابى يوسف شهر كاملدركه امام اعظمك برقولى دخى بويله‌در. عند محمد بر سنهٔ كامله‌دركه امام اعظمك ديكر قولى دخى بويله‌در، حق تصرفانده مختار اولان قول دخى امام محمدك قوليدر . لسقوط جميع العبادات فقدر به احتياطا تكملهٔ ردمحتار . زيرا بر سنهٔ كامله‌ده جنون مستوعب اولدقده جميع عبادات وحتى

زكات ساقط اولدیغی كبی مجنون اوزرینه فصول اربعه حولان ایتدیکی حالده افاقت بولمامسی ایله استحكام جنون معلوم اولور مجمع الانهر وشرح الاشباه للغزی . «٩٤٤» ماده شرحنه دخی باق .

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٠ جماذی الاولی سنه ١٢٩١

تمت الوكالة ویلیها الصلح والابراء

الحمدلله تعالی

خلاصهٔ باب ثالث

احكام وكالت

حكم اول

توكيله شامل اولدیغی خصوصانده وكيلك حق تصرفی واردر :

شرايه وكالت (فصل ثانى)

على الاطلاق اولورسه نقود ایله اشترایه مصروف اولور (١٤٨٢) . فقط ايفاى وكالت قابل اولا بيله‌جك مرتبه موكل بهك معلوميتى اقتضا ايدر. بناءعليه موكل اشترا ايتديره‌جكی شيئك جنس ونوعنی و بهاسنی (١٤٦٨) ومقدرانده مقدار يا ثمنی (١٤٧٧) — وكالت عامه ايله توكيل ايتمدكجه — بيان ايتمليدر . وصفك بيانته احتياج يوقدر ، زيرا موكل بهك وصفی موكلك حالنه موافق اولمالیدر (١٤٧٨) .

وكيل بالشرا ؛ كندی مالنی [1] ، موكلنك صاتدیغی مالی [2] ، كندی لهنه شهادتلری جائز اولمايانلرك مالنی [3] ، موكلنك مغصوب مالنی [4] موكلی ایچون آلاماز . كذلك بلا اذن الموكل اقالهٔ بيع دخی ايليه‌منز . فقط وكيل بالبيع ايده‌بيلير (١٥٠٥)

خصومته وکالت (فصل خامس)

خصومته توکیلده { یا تعمیم بولنور . یا تخصیص بولنور. بو تقدیرده { اولا خصمك ثانیا مدعا بهك } بیانی لازمدر .

وکیل بالخصومه‌نك حضـور حاکمك غیریده واقع اولان اقراری باطلدر . حضور حاکمده — حدود و قصاصك غیریسنده « للشبهة » — اقراری معتبردر (١٥١٧)، خصومته توکیل قبض وصلحه توکیلی تضمن ایتمز (١٥١٩) . عین حقی استیفایه توکیل خصومته توکیل اولماز ؛ فقط تملکه توکیل، خصومته توکیلدر .

بیعه وکالت (فصل ثالث)

علی‌الاطلاق اولورسـه موکلك مالنی منـاسب کوردیکی بها ایله [معجلاً ویا بین‌التجار معروف اولان مدت ایله ویره‌سی‌یه ١٤٩٨] صاتابیلیر فقط بیع صرفده غبن فاحش بالاجماع جائز دکلدر.

تأدیهٔ دینه وکالت

کندی مالنـدن تأدیهٔ دینه وکیل اولان کیمسـه‌نك موکلنه رجوع ایده‌بیلمسی ایچون اولا مدیونك امری ، ثانیا دینك وجودی ، ثالثا ایفانك تحقق لازمدر .

حکم ثانی

وکیل جنسـده اصلا مخالفت ایده‌مز . قدر ویا وصـفده خیره ایدر ، شره ایده‌مز . مخالفتی جائز اولمایان خصوص بیعده واقع اولنجه بیع موقوف ، شراده اولنجه شرا وکیل اوزرینه نافذ اولور .

حكم ثالث — وكالت عقد غیرلازمدر . مستثنا :

١ : مدیون راهن ، رهنی بیعه توکیل ایتدیکی کیمسه‌یی مرتهنك رضاسی اولمادقجه عزل ایده‌مز. (١٥٢١ ماده)
٢ : مدعینك طلبی اوزرینه حضورنده مدعی علیه برینی خصومته توکیل ایتسه مدعینك غیابنده آنی عزل ایده‌مز. (١٥٢١ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی)

طرفین حقنده لازم

٣ : وکیل بالاجره ایفای وکالته جبر اولنور. (١٥٠٤ و ١٥١٢ ماده‌لر)
٤ : وکیل بالبیع موکلی قبض ثمنه با امرالحاکم توکیل ایتسه عزل ایده‌مز (١٥٠٤ ماده)
٥ : دین معجلده مدیون دائنی «تسویهٔ دین ایچون شو مالی صات» دیه توکیل ایتسه آرتق عزل ایده‌مز .

موکل حقنده لازم

٦ : وکیل بردالعین موکلك غیوبتندن صوکره ردعینه جبر اولنور.
٧ : مأمور آمره مدیون اولنجه آمرك دینی ادایه جبر اولنور.

وکیل حقنده لازم

حكم رابع — وکیل و رسول یدلرنده‌کی مالده امیندرلر (١٤٦٣ ماده وشرحی). بلا تعدی تلفی تقدیرنده ضمان لازم کلمز.

حكم خامس — وكيلك عزلی (فصل سادس) صور آتيه ايله اولور :

١ — حق غيرك تعلق ايتديكی خصوصاتده { موكلك عزليله / وكيلك استعفاسيله }
٢ — موكل يا وكيلك وفات يا تجننيله (١٥٢٩ ، ١٥٣٠ ماده‌لر)
٣ — موكل‌بهك ختامی (١٥٢٦)، ويا اسمنك تبدلی (١٤٧٢ ماده‌شرحی) ايله
٤ — وكيل بالشرا يدنده اولوبده موكله عائد بولنان نقودك تلف اولمسيله
٥ — اقراره غير مأذون بر وكيلك حضور حاكمده اقراريله
٦ — وكيل الوصی صبيدانك بلوغيله

} اولور .

حكم سادس — بر خصوصده توكيل ايديله‌ن ايكی كيمسه‌دن يالكز برسی خصوص مذكورده تصرف ايده‌ماز . زيرا ايكی كيمسه‌يه تفويض ايديله‌ن بر تصرفی يالكز برسی ياپمغه مقدر دكلدر . (١٤٦٥ ماده و شرحی)

حكم سابع — هبه ، اعاره ، رهن ، ايداع ، اقراض ، شركت ، مضاربه و من انكار صلحده عاقد له وكيلی عقدی موكلنه اضافه ايتمسی لازمدر . عاقد وكيل ايستر موكلنه ايستر نفسنه مضاف قيلار . فقط بيع ، شراء ، اجاره و من اقرار صلحده وكيلك عقدی موكلنه مضاف قيلمسی شرط دكلدر . وكيل عقدی نفسنه اضافه ايتسه بيله ملكيت موكلی ايچون ثابت وفقط حقوق عقد (١٤٦١ ماده شرحی) كنديسنه عائد اولور . رسالتده حقوق عقد فرسله عائددر . وكالت ويا رسالتده اختلاف اولنسه سوز رسالتی ادعا ايده‌نكدر .

فهرس

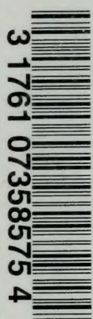
صحيفه

صحيفه

صحيفه

صحیفه

3 1761 07358575 4